

CUPRINS

Scurte explicații referitoare la resursele tehnice utilizate în acest comentariu	3
Scurte definiții ale formelor verbale cu impact în exegesă.....	5
Abrevieri folosite în acest comentariu.....	11
Cuvânt din partea autorului: Cum îți poate veni în ajutor acest comentariu?	13
Ghid pentru o bună lectură a Bibliei: O cercetare personală asupra adevărilor verificate.....	15
COMENTARIU	
EXPUNERI INTRODUCATIVE CU PRIVIRE LA STUDIUL GENESEI 1-11	23
INTRODUCERE ÎN GENESA	25
GENESA 1:1-2:3	35
OBSERVAȚII CONTEXTUALE ÎN GENESA 1:24-2:3	53
GENESA 2:4-25	64
GENESA 3:1-24	75
OBSERVAȚII CONTEXTUALE ÎN GENESA 3:14-24.....	84
GENESA 4:1-26	93
GENESA 5.....	101
GENESA 6:1-22	106
GENESA 7.....	119
GENESA 8:1-22	123
GENESA 9:1-29	127
GENESA 10:1-32	136
GENESA 11:1-32	144
VECHIUL TESTAMENT CA ISTORIE	150
VECHIUL TESTAMENT RELATĂRI ISTORICE	154
ISTORIOGRAFIA VECHIUL TESTAMENT COMPARATĂ CU CULTURILE CONTEMPORANE ALE ORIENTULUI MIJLOCIU	156
TEZE DOCTRINARE	159

SUBIECTE SPECIALE

Vârsta și crearea pământului, Gen. 1.....	40
<i>YOM</i> , Gen. 1:5.....	47
Resurse naturale, Gen. 1:24 - 2:3.....	54
Închinarea, Gen. 2:3.....	60
Nume pentru divinitate, Gen. 2:4.....	65
Dezvoltarea teologică nou testamentală cu privire la cădere, Gen. 3.....	77
Șarpele, Gen. 3:1.....	78
Răul cu caracter personal, Gen. 3:1.....	79
De ce a îmbrăcat Dumnezeu pe Adam și Eva în haine de piele, Gen. 3:21.....	87
'OLAM (veșnic), Gen. 3:2.....	88
Heruvimi, Gen. 3:24.....	90
A cunoaște (folosind ca paradigmă, în principal, Deuteronomul).....	94
“Fiii lui Dumnezeu” în Genesa 6, Gen. 6:2.....	107
Termeni folosiți pentru uriași/viteji sau grupuri de oameni, Gen. 6:4.....	110
Neprihănirea, Gen. 6:9.....	112
Legământ, Gen. 6:18.....	117
Vinul și băutura puternică, Gen. 9:21.....	130
Rasism, Gen. 9:25.....	132

SCURTE EXPLICAȚII REFERITOARE LA RESURSELE TEHNICE UTILIZATE ÎN ACEST COMENTARIU

I. Lexicale

Există mai multe dicționare excelente ale vechii ebraici disponibile.

- A. *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* de Francis Brown, S. R. Driver, și Charles A. Briggs. Are la bază dicționarul German de William Gesenius. **Vom face referire la el prin abrevierea BDB.**
- B. *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* de Ludwig Koehler și Walter Baumgartner, tradus de M. E. J. Richardson. **Vom face referire la el prin abrevierea KB.**
- C. *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* de William L. Holladay și are la bază dicționarul German menționat mai sus.
- D. O nouă serie de cinci volume de studiu ale cuvintelor teologice, intitulate *The New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, editat de Willem A. Van Gemeren. **Vom face referire la el prin abrevierea NIDOTTE.**

Unde există o varietate lexicală semnificativă am indicat mai multe traduceri englezești (NASB, NKJV, NRSV, TEV, NJB) atât din traducerea „cuvânt cu cuvânt” cât și de la cea „echivalent dinamică” (vezi Gordon Fee & Douglas Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 28-44).

I. Gramaticale

Identificarea gramaticală se bazează de obicei pe analiza lui John Joseph Owens *Analytical Key to the Old Testament*, în patru volume. Aceasta este compatibilă cu analiza lui Benjamin Davidson *Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon of the Old Testament*.

O altă resursă folositoare pentru caracteristicile gramaticale și sintactice, folosită în cea mai mare parte în volumele VT ale seriei „You Can Understand the Bible” este „The Helps for Translators Series” a United Bible Societies. Acestea sunt intitulate “A Handbook on _____.”

II. Textuale

Sunt credincioși inspirației textelor ebraice consonante (nucelor masoretice vocale și comentariilor). La fel ca în toate manuscrisele, textele antice, există unele pasaje discutabile. Acest lucru se întâmplă, de obicei, datorită:

- A. *hapax legomena* (cuvintele folosite o singură dată în VT ebraic)
- B. termeni idiomatici (cuvinte și fraze ale căror semnificații literale au fost pierdute)
- C. incertitudini istorice (lipsa noastră de informații privitoare la lumea antică)
- D. câmpul semantic polisemic al vocabularului ebraic limitat
- E. probleme asociate cu scribii de mai târziu care copiau vechile texte ebraice
- F. scribii evrei instruiți în Egipt care s-au simțit liberi în a actualiza textele pe care le copiau, pentru a le

face complete și inteligibile zilelor lor (NIDOTTE pp. 52-54).

Există mai multe surse de cuvinte și texte ebraice, pe lângă cel masoretic tradițional.

- A. Pentateuhul Samaritean
- B. Manuscrisele de la Marea Moartă
- C. Unele monezi, scrisori, ostraca (bucăți de ceramică nearse, utilizate pentru scris)

Dar pentru cea mai mare parte, în VT, nu există categorii de manuscrise, precum cele grecești ale NT. Pentru un articol scurt și bun, privitor la fiabilitatea textuală a textului masoretic (D.HR. 900's) vezi „The Reliability of the Old Testament Text” de Bruce K. Waltke în NIDOTTE, vol. 1, pp. 51-67.

Textul ebraic folosit este *Biblia Hebraică Stuttgartensia* a Societății Biblice Germane, 1997, care are la bază Leningrad Codex (D.HR. 1009). În cazul în care ebraica este ambiguă sau confuză, din când în când, sunt consultate versiunile vechi (Septuaginta Greacă, Targums Aramaică, Peshitta Siriacă și Vulgata Latină).

SCURTE DEFINIȚII ALE FORMELOR VERBALE CU IMPACT ÎN EXEGEZĂ

I. Scurt istoric al dezvoltării limbii ebraice

Ebraica este o limbă semitică –face parte din familia de limbi afro-asiatice. Numele (dat de cercetătorii moderni) provine de la numele fiului lui Noe, Shem (vezi Gen. 5:32; 6:10). Descendenții lui Sem sunt prezentați în Gen. 10:21-31 ca Arabi, Evrei, Sirieni, Armeni și Asirieni. În realitate, unele limbi semitice sunt utilizate de națiunile prezentate în linia seminției lui Ham (vezi Gen. 10:6-14), Canaan, Fenicia și Etiopia.

Ebraica face parte din grupul nord-vestic al acestor limbi semitice. Cercetătorii moderni au eșantioane ale acestui grup de limbi vechi, din:

- A. Amorită (*Mari Tablets* din secolul 18 î.H. în akkadiană)
- B. Canaanită (*Ras Shamra Tablets* din secolul 15 în ugaritică)
- C. Canaanită (*Amarna Letters* din secolul 14 în akkadiana canaanită)
- D. Feniciană (Ebraica folosește alfabetul fenician)
- E. Moabită (piatra litografică Meša, 840 î.H.)
- F. Aramaică (limba oficială a imperiului Persan, folosită în Gen. 31:47 [2 cuvinte]; Ier. 10:11; Dan. 2:4b-6; 7:28; Ezra 4:8-6:18; 7:12-26 și vorbită de evrei în primul secol în Palestina)

Limba ebraică este numită „buză Canaanului” în Isa. 19:18. A fost numită pentru prima dată “ebraică” în prologul Eclesiastului (Wisdom of Ben Sirach), aproximativ 180 î.H. (și în alte câteva locuri timpurii, vezi *Anchor Bible Dictionary*, vol. 4, pp. 205ff). Este cel mai strâns legată de limba moabită și de limba folosită în Ugarit. Exemple ale vechii ebraice, găsite în afara Bibliei, sunt:

- 1. Calendarul Gezer, 925 î.H. (scrierile unui elev)
- 2. Inscricția Siloam, 705 î.H. (scrieri în tunel)
- 3. Ostraca Samariteană, 770 î.H. (chitanțe inscripționate pe un vas spart)
- 4. Scrisorile Lachiș, 587 î.H. (comunicat de război)
- 5. Monede și sigilii macabiene
- 6. unele texte din manuscrisele de la Marea Moartă
- 7. numeroase inscripții (vezi „Languages [Hebrew],” ABD 4:203ff)

Aceasta, la fel ca toate limbile semitice este caracterizată de cuvinte alcătuite din trei consoane (rădăcină triconsonantă). Este o limbă inflexibilă. Rădăcina triconsonantă poartă sensul de bază al cuvântului, în timp ce prefixele, sufixele sau adăugările interne indică funcția sintactică (vocalele se adaugă mai târziu, vezi Sue Green, *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, ppg. 46-49).

Vocabularul ebraic faceo diferență între proză și poezie. Înțelesul cuvântului este direct legat de etimologia poporului (nu are o origine lingvistică). Jocurile de cuvinte și de sunete sunt destul de des întâlnite (*paronomazie*).

II. Forme ale Predicativului

A. VERBE

Ordinea obișnuită a cuvintelor este VERB, PRONUME, SUBIECT (cu modificări), COMPLEMENT (cu modificări). VERB *Qal* este formă de bază (forma cea mai simplă), PERFECT, MASCULIN, formă de

SINGULAR. Acesta este modul în care lexicoanele ebraice și aramaice sunt aranjate. VERBELE sunt flexibile:

1. număr—singular, plural, dual
2. gen—masculin și feminin (fără neutru)
3. mod—indicativ, conjunctiv, imperativ (prin analogie la limbile moderne occidentale, legătura acțiunii cu realitatea)
4. timp (aspect)
  - a. PERFECT, denotă o acțiune completă, acțiunea verbului a început, a continuat și s-a încheiat. De obicei această formă este folosită în acțiuni trecute, acțiunea a avut loc.

J. Wash Watts, în *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, afirmă:

„Ansamblul unic descris de un perfect este considerat ca sigur. Un imperfect poate surprinde o situație ca posibilă, de dorit sau de așteptat, pe când perfectul o vede ca actuală, reală și sigură” (p. 36).

S. R. Driver, în *A Treatise on the Use of the Tenses in Hebrew*, îl descrie ca:

„Perfectul este angajat în a indica acțiuni a căror realizare se află într-adevăr în viitor, acțiuni ce sunt considerate cadependente de o voință atât de neschimbătoare încât pot fi prezentate ca și când ar fi avut efectiv loc: astfel o rezoluție, o promisiune sau un decret, în mod special unul divin, sunt în mod frecvent enunțate la timpul perfect” (p. 17, ex. perfectul profetic).

Robert B. Chisholm, Jr. în *From Exegesis to Exposition*, definește această formă verbală în felul următor:

„. . .surprinde din exterior o situație, ca un ansamblu. Ca atare exprimă un simplu fapt, chiar dacă este o acțiune sau o stare (inclusiv starea de a exista sau de a gândi). Adeseori privește acțiunea ca fiind terminată din punctul de vedere retoric al vorbitorului sau al naratorului (indiferent dacă este sau nu propriu-zis completă, realitatea ei nu interesează). Perfectul se poate referi la o acțiune/situație din trecut, prezent sau viitor. După cum am menționat mai sus, secvențele de timp care influențează felul în care cineva traduce perfectul într-o limbă temporală, precum engleza, trebuie stabilite în funcție de context.” (pg. 86).

- b. IMPERFECT, care denotă o acțiune în desfășurare (incompletă, repetitivă, continuă sau contingentă), deseori îndreptându-se către realizarea acesteia. De obicei această formă a fost utilizată de Prezent și Viitor.

J. Wash Watts, în *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, afirmă:

„Toate IMPERFECTELE reprezintă situații neterminate. Acestea sunt fie în repetare, fie în curs de desfășurare, fie contingente. Cu alte cuvinte, ori parțial desfășurate, ori parțial asigurate. În toate situațiile acestea sunt parțiale în anumite sensuri, adică „incomplete” (pg. 55).

Robert B. Chisholm, Jr. în *From Exegesis to Exposition*, afirmă:

„este dificil să reduci esența timpului imperfect la un simplu concept, deoarece acesta cuprinde atât aspectul cât și starea de spirit. Uneori imperfectul este folosit într-o manieră indicativă și pune în valoare o declarație obiectivă. Alteori exprimă o acțiune mai subiectivă, ca și ipotetică, contingentă, posibilă, și așa mai departe” (pg. 89).

- c. Adăugarea *waw*, care leagă VERBUL de acțiunea verbului/lor precedent/e.
- d. IMPERATIV, care se bazează pe voința vorbitorului și potențialul de acțiune al ascultătorului.
- e. În vechea Ebraică, doar contextele vaste pot determina timpul pe care autorul intenționa să îl exprime.

B. Cele șapte forme flexibile majore și înțelesul de bază al acestora. În realitate, într-un context, aceste forme operează în legătură una cu cealaltă și nu trebuie izolate.

1. *Qal (Kal)*, cea mai comună și fundamentală dintre toate formele. Denotă o acțiune simplă sau o stare de spirit. Nu există nici o legătură de cauzalitate sau specificație implicită.
2. *Niphal*, a doua dintre cele mai comune forme. Este de obicei PASIVĂ, însă, funcționează atât reciprocă cât și ca reflexivă. Aceasta, deasemenea, nu are nici o legătură de cauzalitate sau specificație implicită.
3. *Piel*, această formă este activă și exprimă inițierea unei acțiuni în stare de a exista, de a lua ființă. Înțelesul de bază al formei *Qal* este dezvoltat sau extins într-o stare de a fi.
4. *Pual*, aceasta este echivalentul PASIV pentru *Piel*. Este adesea exprimată de către un PARTICIPIU.
5. *Hithpael*, este forma reflexivă sau reciprocă. Aceasta exprimă o acțiune repetitivă sau de durată, pentru forma *Piel*. Forma PASIVĂ rară se numește *Hothpael*.
6. *Hiphil*, forma activă causală, în contrast cu *Piel*. Poate avea un aspect permisiv, dar de obicei se referă la motivul declanșării unui eveniment. Ernst Jenni, un gramatician evreu german, era de părere că *Piel* denotă o acțiune care este pe cale de a se produce, în timp ce *Hiphil* ne prezintă cum s-a produs.
7. *Hophal*, echivalentul PASIV pentru *Hiphil*. Aceste ultime două forme sunt cele mai puțin folosite.

Majoritatea acestor informații provin din *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, de Bruce K. Waltke și M. O'Connor, pp.343-452.

Agentul (subiectul) și diagrama legăturii de cauzalitate. Un element cheie în înțelegerea sistemului VERBAL evreiesc este să îl privești ca pe un model al relațiilor între DIATEZE. Unele forme sunt în contrast cu altele (ex. *Qal - Niphal*; *Piel - Hiphil*)

Tabelul de mai jos încearcă să prezinte funcția de bază a formelor VERBALE potrivit legăturii de cauzalitate.

DIATEZA	Nici un agent secundar	Un agent secundar activ	Un agent secundar pasiv
ACTIVĂ	<i>Qal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Piel</i>
PASIVĂ	<i>Niphal</i>	<i>Hophal</i>	<i>Pual</i>
REFLEXIVĂ	<i>Niphal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Hithpael</i>

Acest tabel este preluat din excelenta dezbateră a sistemului VERBAL, în lumina noii cercetări a

limbii akkadiene (vezi Bruce K. Waltke, M. O'Conner, *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, pp.354-359).

R. H. Kennett, în *A Short Account of the Hebrew Tenses*, a oferit un avertisment necesar:

„Am observat frecvent că în procesul de predare, cea mai mare dificultate a studentului privitoare la verbele ebraice, este să pătrundă înțelesul pe care acestea le transmit în mintea evreilor; cu alte cuvinte, există tendința de a atribui caechivalent pentru fiecare din timpurile ebraice un anumit număr de forme latine sau englezești prin care acel anumit timp verbal poate fi tradus în mod general. Rezultatul este un eșec în a percepe multe dintre aceste nuanțe fine ca și sens, ce conferă atâta viață și vigoare limbajului Vechiului Testament.

Dificultatea în utilizarea verbelor ebraice constă exclusiv în punctul de vedere, absolut diferit de al nostru, al modului în evreii priveau o acțiune și anume; *timpul*, care pentru noi este primul luat în considerare, așa cum cuvântul în sine „timpul” o denotă, pentru ei fiind un lucru de importanță secundară. Este prin urmare esențial ca un cercetător să pună stăpânire nu atât de mult pe formele latine sau ebraice, care pot fi folosite în traducerea fiecărui timp verbal evreiesc, ci mai degrabă pe aspectul fiecărei acțiuni, așa cum se derulează în mintea unui evreu.

Denumirea ‘timpuri’ aplicată verbelor ebraice este derutantă. Așa numitele ‘timpuri’ ebraice nu exprimă *timpul*, ci pur și simplu *starea* unei acțiuni. Într-adevăr, pentru a se evita confuzia care ar putea apărea prin aplicarea termenului de ‘stare’ atât substantivelor cât și verbelor, “stare” ar fi de departe o denumire mult mai bună decât ‘timpuri.’ Mereu trebuie întipărit în minte faptul că este imposibil să traduci în engleză un verb ebraic fără a lua în considerare o limitare (adică de timp), care este cu totul absentă în ebraică. Vechea ebraică nu gândea niciodată o acțiune ca trecută, prezentă sau viitoare, ci simplu ca *perfectă*, ex. completă, sau *imperfectă*, ex. că în curs de desfășurare. Atunci când afirmăm că un anumit timp verbal ebraic corespunde în engleză unui Perfect, Mai Mult ca Perfect sau Viitor, nu ne referim la faptul că evreii s-au gândit la el ca Perfect, Mai Mult ca Perfect, sau Viitor, ci pur și simplu că așa trebuie tradus în engleză. Evreii nu au încercat să exprime prin vreo formă verbală timpul unei acțiuni” (prefață și pg. 1).

Pentru o a doua binevenită avertizare, Sue Groom, în *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, ne amintește:

„Nu ai cum să știi dacă reconstrucția câmpului semantic și a relațiilor de sens, realizată de cercetătorii moderni într-o limbă antică moartă, este pur și simplu o reflecție a propriilor intuiții sau a propriilor limbi materne, sau dacă aceste câmpuri semantice existau în ebraica clasică” (pg. 128).

C. Modurile (care sunt doar o analogie preluată din limbile vestice moderne)

1. S-a întâmplat, se întâmplă (INDICATIV), de obicei folosește timpul PERFECT sau PARTICIPIUL (toate PARTICIPIILE sunt INDICATIVE).
2. Se va întâmpla, s-ar putea întâmpla (SUBJUNCTIV)
  - a. Folosește un timp IMPERFECT marcat:
    - 1) COHORTATIV (h adăugat), prima formă IMPERFECTĂ personală care în mod normal exprimă o dorință, o solicitare, sau autoîncurajare (ex. acțiuni dorite de cititor)
    - 2) IUSIV (schimbări interne), IMPERFECTUL la persoana a III-a (poate fi la persoana a

II-a în propozițiile de negare) care în mod normal exprimă o cerere, o permisiune, admonestare sau un sfat.

- b. Folosește un timp PERFECT cu *lu* sau *lule*

Aceste construcții sunt similare cu propozițiile din categoria a doua a condiționalului („contrar faptului”) existent în limba greacă comună (greaca koine). O declarație falsă (protasis) rezultă într-o falsă concluzie (apodosis).

- c. Folosește un timp IMPERFECT și *lu*

Contextul, împreună cu *lu*, precum și o orientare viitoare, marchează această folosire a SUBJUNCTIVULUI. Câteva exemple din J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament* sunt Gen. 13:16; Deut. 1:12; I Reg. 13:8; Ps. 24:3; Isa. 1:18 (vezi pp. 76-77).

D. *Waw* - Conversivă/consecutivă/relativă. Această caracteristică sintactică, unică, ebraică (canaanită) a creat mare confuzie de-a lungul anilor. Este folosită într-o varietate de moduri (sensuri), adesea bazate pe gen. Confuzia se datorează faptului că primii savanți au fost europeni și au încercat să interpreteze ebraica în lumina propriilor lor limbi materne. Atunci când acest lucru s-a dovedit a fi dificil, aceștia au dat vina pe ebraică, ca fiind o limbă „presupus” antică, arhaică. Limbile europene au la bază timpurile verbale. Unele varietăți și implicații gramaticale au fost specificate de către literele WAW, adăugate la verbele aflate la forma PERFECTĂ sau IMPERFECTĂ. Aceasta modifică modul în care acțiunea a fost privită.

1. În narațiunea istorică verbele sunt legate împreună într-un lanț cu o structură standard.
2. Prefixul *waw* arată o relație specifică cu verbul/ele precedent/e.
3. Privirea unui context mai larg este mereu cheia în a înțelege lanțul VERBELOR. Verbele semitice nu pot fi analizate izolat.

J. Wash Watts, în *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, observă distincția pe care o face ebraica atunci când se folosește *waw* înaintea PERFECTELOR și IMPERFECTELOR (p. 52-53). În timp ce sugestia de bază a PERFECTULUI este trecutul, adăugarea conjuncției *waw* deseori îl proiectează într-un timp viitor. Aceasta este deasemenea valabil la IMPERFECT, a cărui sugestie de bază este prezentul sau viitorul; adăugarea particulei *waw* îl plasează în trecut. Este tocmai această modificare de timp neobișnuită cea care explică adăugarea particulei *waw*, și nu o schimbare în înțelesul de bază al timpului în sine. *Waw*-ul PERFECT funcționează bine cu profețiile, în timp ce *waw-ul* IMPERFECT funcționează bine cu narațiunile (pp. 54, 68).

Watts își continuă definiția:

„ca o distincție fundamentală între *waw* conjunctiv și *waw* consecutiv, sunt oferite următoarele interpretări:

1. *Waw* conjunctiv apare întotdeauna pentru a indica o paralelă.
2. *Waw* consecutiv apare întotdeauna pentru a indica o secvență. Este singura formă *waw* folosită cu imperfectele consecutive. Relația dintre imperfectele marcate de această particulă poate fi o secvență temporală, o consecință logică sau un contrast logic. În toate cazurile există o secvență.” (pg. 103).

E. INFINITIVE - există două tipuri de INFINITIVE

1. INFINITIVE ABSOLUTE, care sunt „puternice, independente, expresii izbitoare folosite pentru

a conferi un efect dramatic. . .ca și subiect, adesea nu are nici un verb scris, verbul ‘a fi’ fiind subînțeles, desigur, dar cuvântul stând dramatic de singur” (J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, pg. 92).

2. CONSTRUCȚII INFINITIVE, care sunt „legate gramatical de propoziții prin prepoziții, pronume posesive și construcția relațională” (pg. 91).

J. Weingreen, în *A Practical Grammar for Classical Hebrew*, descrie structura construcției:

„Atunci când două (sau mai multe) cuvinte sunt atât de strâns legate, astfel încât împreună constituie o idee, cuvântul (sau cuvintele) subordonat(e) este (sunt) privit/e ca și parte din structură” (pg. 44).

F. INTEROGATIVE

1. Întotdeauna apar primele în propoziție.
2. Interpretarea semnificațiilor
  - a. *ha* –nu așteaptă un răspuns
  - b. *halo* – autorul se așteaptă la un răspuns „da”

NEGATIVE

1. Întotdeauna apar înainte de cuvintele pe care le neagă.
2. Cea mai comună negație este *lo*.
3. Termenul *'alare* o conotație contingentă și este folosit cu COHORTATIVE și IUSIVE.
4. Termenul *lebhilti*, însemnând “pentru a . . .nu,” este folosit cu INFINITIVE.
5. Termenul *'ene* este folosit cu PARTICIPII.

G. PROPOZIȚIILE CONDIȚIONALE

1. Există patru feluri de propoziții condiționale care practic sunt paralele în greaca koine.
  - a. Ceva ce se presupune că se întâmplă sau este gândit ca și îndeplinit (prima categorie în greacă)
  - b. ceva contrar realității, a cărei îndeplinire este imposibilă (a doua categorie)
  - c. ceva ce este posibil sau chiar probabil (a treia categorie)
  - d. ceva care este mai puțin probabil, de aceea, îndeplinirea este nesigură (a patra categorie)
2. SEMNE GRAMATICALÉ
  - a. Clauzele presupuse a fi adevărate sau reale întotdeauna folosesc INDICATIVUL PERFECT sau PARTICIPIUL și de obicei premisa este introdusă de
    - 1) *'im*
    - 2) *ki* (sau *'asher*)
    - 3) *hin* sau *hinneh*
  - b. clauza contrară realității întotdeauna folosește un VERB cu aspect PERFECT sau un PARTICIPIU cu introductivele de PARTICIPIU *lu* sau *lule*
  - c. clauza mai probabilă întotdeauna folosește în premisă VERBUL IMPERFECT sau PARTICIPII, de obicei *'im* sau *ki* sunt folosite ca introductive de PARTICIPIU
  - d. clauza mai puțin probabilă folosește SUBJUNCTIVE IMPERFECTE în premisă și întotdeauna folosește *'im* ca introductivă de PARTICIPIU

ABREVIERI FOLOSITE ÎN ACEST COMENTARIU

AB	<i>Anchor Bible Commentaries</i> , ed. William Foxwell Albright and David Noel Freedman
ABD	<i>Anchor Bible Dictionary</i> (6 vols.), ed. David Noel Freedman
AKOT	<i>Analytical Key to the Old Testament</i> by John Joseph Owens
ANET	<i>Ancient Near Eastern Texts</i> , James B. Pritchard
BDB	<i>A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament</i> autor F. Brown, S. R. Driver și C. A. Briggs
IDB	The Interpreter's Dictionary of the Bible (4 vols.), ed. George A. Buttrick
ISBE	<i>International Standard Bible Encyclopedia</i> (5 vols.), ed. James Orr
JB	Jerusalem Bible
JPSOA	<i>The Holy Scriptures According to the Masoretic Text: A New Translation</i> (The Jewish Publication Society of America)
KB	<i>The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament</i> by Ludwig Koehler and Walter Baumgartner
LAM	<i>The Holy Bible From Ancient Eastern Manuscripts</i> (the Peshitta) by George M. Lamsa
LXX	Septuagint (Greek-English) by Zondervan, 1970
MOF	<i>A New Translation of the Bible</i> by James Moffatt
MT	Masoretic Hebrew Text
NAB	New American Bible Text
NASB	New American Standard Bible
NEB	New English Bible
NET	NET Bible: New English Translation, Second Beta Edition
NRSV	New Revised Standard Bible
NIDOTTE	<i>New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis</i> (5 vols.), ed. Willem A. VanGemeren
NIV	New International Version
NJB	New Jerusalem Bible
OTPG	<i>Old Testament Passing Guide</i> by Todd S. Beall, William A. Banks and Colin Smith
REB	Revised English Bible
RSV	Revised Standard Version

SEPT	The Septuagint (Greek-English) by Zondervan, 1970
TEV	Today's English Version from United Bible Societies
YLT	<i>Young's Literal Translation of the Holy Bible</i> by Robert Young
ZPBE	<i>Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia</i> (5 vols.), ed. Merrill C. Tenney

CUVÂNT DIN PARTEA AUTORULUI: CUM TE POATE AJUTA ACEASTĂ EXEGEZĂ?

Exegeza biblică este un proces rațional și spiritual care încearcă să-l înțeleagă pe scriitorul străvechi inspirat, în așa fel încât mesajul din partea lui Dumnezeu să poată fi înțeles și aplicat în zilele noastre.

Procesul spiritual este de o importanță crucială, dar este greu de definit. Implică o renunțare și o deschidere în fața lui Dumnezeu. Trebuie să existe o foame (1) de El, (2) de a-L cunoaște și (3) de a-L sluji. Acest proces implică rugăciune, mărturisire și dorința de schimbare a stilului de viață. Duhul Sfânt este foarte important în procesul de exegeză, dar motivul pentru care creștinii sinceri și pioși înțeleg Biblia în mod diferit este un mister.

Procesul rațional este mai ușor de descris. Trebuie să fim perseverenți și loiali textului și să nu ne lăsăm influențați de înclinațiile personale sau denominaționale. Cu toții suntem influențați de trecut. Nici unul dintre noi nu este un exeget obiectiv și neutru. Această exegeză oferă un proces rațional atent care conține trei principii de interpretare structurate astfel pentru a ne ajuta să ne depășim prejudecățile.

PRIMUL PRINCIPIU

Primul principiu constă în identificarea contextului istoric în care a fost scrisă cartea biblică și a ocaziei istorice cu care a fost scrisă. Autorul original avea un scop, un mesaj pe care să-l comunice. Textul nu poate însemna pentru noi ceva ce nu a însemnat niciodată pentru autorul original, străvechi, inspirat. Această intenție este cheia, nu nevoia noastră istorică, emoțională, culturală, personală sau denominațională. Aplicarea este un partener esențial al exegezei, dar exegeza corectă trebuie să preceadă mereu aplicarea. Trebuie repetat faptul că fiecare text biblic are un singur înțeles. Acest înțeles este ceea ce a intenționat autorul original să comunice pentru vremurile lui, sub călăuzirea Duhului Sfânt. Acest înțeles unic ar putea avea multe aplicații posibile pentru culturi și situații diferite. Aceste aplicații trebuie să aibă legătură cu adevărul central al autorului original. Din acest motiv, acest ghid de studiu este creat pentru a oferi o introducere în fiecare carte a Bibliei.

AL DOILEA PRINCIPIU

Al doilea principiu constă în identificarea capitolelor literare. Fiecare carte biblică este un document unificat. Exegeții nu au dreptul să izoleze un aspect al adevărului excluzându-le pe altele. Așadar, trebuie să ne străduim să înțelegem scopul întregii cărți biblice înainte de a face exegeză pe ansambluri literare individuale. Părțile individuale – capitole, paragrafe sau versete – nu pot exprima ceea ce nu exprimă ansamblul întreg. Exegeza trebuie să meargă de la o abordare deductivă a întregului la una inductivă a componentelor. Așadar, acest ghid de studiu este creat pentru a ajuta studentul să analizeze structura fiecărui capitol literar pe paragrafe. Diviziunile pe paragrafe și pe capitole nu sunt inspirate, dar ele ne ajută la identificarea ideii capitolelor.

Exegeza la nivelul paragrafului – nu la nivelul propoziției, al subordonatei, al expresiei sau al cuvântului – este cheia în urmărirea sensului intenționat de autor. Paragrafele se bazează pe un subiect unificat, numit adesea „temă” sau „subiect”. Fiecare cuvânt, expresie, subordonată și propoziție din paragraf are legătură într-un anumit fel cu această temă, limitând-o, extinzând-o, explicând-o și/sau punând-o la îndoială. O soluție reală pentru exegeza adecvată este urmărirea paragraf cu paragraf a ideii autorului original de-a lungul ansamblurilor literare individuale care alcătuiesc cartea biblică. Acest ghid de

studiu este creat pentru a ajuta studentul să facă acest lucru comparând traduceri moderne. Aceste traduceri au fost selectate, deoarece ele abordează diferite teorii de traducere:

1. Textul grecesc al „United Bible Society” este cea de-a patra ediție revizuită (UBS4). El a fost împărțit pe paragrafe de cercetătorii moderni.
2. Noua versiune King James (NKJV) este o traducere cuvânt cu cuvânt bazată pe manuscrisul grec tradițional cunoscut ca Textus Receptus. Paragrafele în care este împărțită sunt mai lungi decât cele ale altor traduceri. Aceste ansambluri mai lungi ajută studentul să observe subiectele uniformizate.
3. Noua versiune standard revizuită (NRSV) este o traducere cuvânt cu cuvânt modificată. Ea formează o cale de mijloc între următoarele două versiuni moderne. Diviziunea ei pe paragrafe ajută destul de mult la identificarea subiectelor.
4. Versiunea Englezească Actuală (TEV) este o traducere echivalent dinamică publicată de United Bible Society. Ea încearcă să traducă Biblia în așa fel încât cititorul sau oratorul modern să poată înțelege sensul textului grecesc. Adesea, mai ales în Evanghelii, împarte paragrafele după vorbitor mai degrabă decât după subiect, la fel ca NIV. Acest lucru nu este important pentru scopurile exegetului. Este interesant de observat că UBS4 și TEV sunt publicate de aceeași editură, dar împărțirea pe paragrafe diferă.
5. Noua Biblie Ierusalim (NJB) este o traducere echivalent dinamică bazată pe o traducere catolică franceză. Ea ajută mult la compararea împărțirii pe paragrafe dintr-o perspectivă europeană.
6. Textul publicat este varianta actualizată a Noii Biblii Americane Standard (NASB) din 1995, care este o traducere cuvânt cu cuvânt. Comentariile verset cu verset urmează împărțirea ei pe paragrafe.

AL TREILEA PRINCIPIU

Al treilea principiu constă în citirea diferitelor traduceri ale Bibliei pentru a cuprinde cele mai multe sensuri posibile (câmp semantic) pe care le pot avea cuvintele și expresiile biblice. Adesea, un cuvânt sau o expresie în limba greacă poate fi înțeles în mai multe feluri. Traducerile diferite scot la lumină aceste opțiuni și ne ajută să identificăm și să explicăm diferențele din manuscrisele grecești. Ele nu afectează doctrina, ci ne ajută să încercăm să ajungem înapoi la textul original al unui autor străvechi inspirat.

AL PATRULEA PRINCIPIU

Al patrulea principiu constă în observarea genului literar. Autorii originali inspirați au ales să își prezinte mesajul sub diferite forme (ex. narațiune istorică, dramă istorică, poezie, profeție, Evanghelie [pildă], scrisoare, literatură apocaliptică). Aceste forme diferite au diferite moduri de interpretare (vezi Gordon și Doug Stuart, *Cum să citești Biblia la adevărata ei valoare* sau Robert Stein, *Jocul conform regulilor*).

Personal, aceste principii m-au ajutat să îmi depășesc o mare parte din condiționarea istorică, forțându-mă să lupt cu textul străvechi. Sper ca ele să fie o binecuvântare și pentru tine.

Bob Utley
June 27, 1996

GHID PENTRU O CITIRE DE CALITATE A BIBLIEI

O căutare personală a adevărului verificabil

Putem cunoaște adevărul? Unde se găsește el? Îl putem verifica logic? Există autoritate supremă? Există ceva absolut care ne poate călăuzi viețile și lumea? Are viața vreun scop? De ce suntem aici? Unde mergem? Aceste întrebări – întrebări la care se gândesc toți oamenii raționali – au urmărit intelectul uman de la începutul timpului (Eclesiastul 1:13-18; 3:9-11). Îmi amintesc căutarea personală în ceea ce privește un centru integrant pentru viața mea. Am devenit creștin la o vârstă tânără, bazat la început pe mărturiile altor membri importanți ai familiei mele. Maturizându-mă, au crescut în mine întrebări despre mine însumi și despre lumea mea. Clișeele culturale și religioase nu au dat sens experiențelor despre care citisem sau pe care le experimentasem. Era o perioadă de confuzie, căutare, dorință și adeseori o lipsă de speranță în fața lumii dure, insensibile, în care trăiam.

Mulți au pretins că au răspunsurile la aceste întrebări supreme, dar în urma cercetării și reflecției am aflat că răspunsurile lor erau bazate pe (1) filosofii personale, (2) mituri antice, (3) experiențe personale sau (4) elaborări psihologice. Eu aveam nevoie de un anumit grad de demonstrare, niște dovezi, niște argumente pe care să îmi bazez viziunea asupra lumii, centrul integrant, motivul de a trăi.

Le-am găsit studiind Biblia. Am început să caut dovezi ale autenticității ei, pe care le-am găsit în (1) veridicitatea istorică a Bibliei, confirmată de arheologie, (2) acuratețea profețiilor Vechiului Testament, (3) unitatea mesajului Bibliei de-a lungul celor 1600 de ani în care a fost scrisă și în (4) mărturiile personale ale oamenilor ale căror vieți au fost schimbate continuu de contactul cu Biblia. Creștinismul, ca sistem unificat de credință și convingeri poate răspunde întrebărilor complexe ale vieții umane. Acest lucru nu doar că a oferit un cadru rațional, dar aspectul existențial al credinței biblice mi-a adus bucurie și stabilitate emoțională.

Am crezut că am găsit centrul integrant pentru viața mea – Cristos, cum este perceput El în Scripturi. A fost o experiență amețitoare, o eliberare emoțională. În orice caz, încă îmi amintesc șocul și durerea simțite când am început să îmi dau seama câte interpretări diferite ale acestei cărți erau susținute, uneori chiar în cadrul aceluiași biserici și concepții. Afirmarea inspirației și a verosimilității Bibliei nu era sfârșitul, ci doar începutul. Cum demonstrez sau cum resping interpretările numeroase și contradictorii ale multor pasaje dificile din Scripturi ale celor care le susțin autoritatea și veridicitatea?

Această sarcină a devenit scopul vieții mele și pelerinajul credinței mele. Știam că credința mea în Cristos (1) îmi adusesese multă pace și bucurie. Inima mea tânjea după ceva absolut în mijlocul relativității culturii în care trăiam (post-modernismul); (2) dogmatismul sistemelor religioase contradictorii (religiile lumii) și (3) aroganța denominațională. Căutând abordări justificate ale interpretării literaturii antice, am descoperit cu surprindere propriile-mi prejudecăți istorice, culturale, denominaționale și existențiale. Citisem adesea Biblia doar pentru a-mi întări propriile puncte de vedere. Am folosit-o ca sursă teoretică pentru a-i ataca pe alții în timp ce îmi reafirmam nesiguranța și insuficiența. Ce dureroasă a fost pentru mine conștientizarea acestui lucru!

Deși nu pot fi vreodată complet obiectiv, pot deveni un cititor mai bun al Bibliei. Îmi pot limita bazele identificându-le și conștientizându-le prezența. Încă nu sunt liber de ele, dar mi-am înfruntat slăbiciunile proprii. Exegetul este adesea cel mai aprig dușman al citirii de calitate a Bibliei! Lasă-mă să enumăr câteva presupuneri pe care le aduc studiului meu, pentru ca tu, cititorul, să le poți examina împreună cu mine.

I. Presupuneri

- (1) Cred că Biblia este singura revelație inspirată a singurului Dumnezeu adevărat. Așadar, trebuie interpretată în lumina scopului autorului divin original (Duhul Sfânt), printr-un scriitor uman, într-un anumit context istoric.
- (2) Cred că Biblia a fost scrisă pentru oamenii obișnuiți – pentru toți oamenii! Dumnezeu S-a adaptat pentru a ne vorbi clar într-un anumit context istoric și cultural. Dumnezeu nu ne ascunde adevărul – El vrea ca noi să înțelegem! Așadar, Biblia trebuie interpretată în lumina vremurilor ei, nu a vremurilor noastre. Ea nu ar trebui să însemne pentru noi ceea ce nu a însemnat niciodată pentru cei care au citit-o sau au auzit-o la început. Ea este logică pentru mintea umană medie și folosește forme și tehnici obișnuite de comunicare umană.
- (3) Cred că Biblia are un mesaj și un scop unic. Nu se auto-contrazice, deși conține pasaje paradoxale și dificile. Așadar, cel mai bun exeget al Bibliei este însăși Biblia.
- (4) Cred că fiecare pasaj (în afară de profeții) are un înțeles și numai unul, bazat pe intenția autorului original inspirat. Deși nu putem fi niciodată absolut siguri că cunoaștem intenția autorului original, mulți indicatori arată în direcția ei:
  1. genul (genul literar) ales pentru exprimarea mesajului
  2. contextul istoric și/sau ocazia care a provocat scrierea
  3. contextul literar al întregii cărți, precum și fiecare capitol literar
  4. modelul (aspectul) literal al fiecărui capitol și raportarea lui la mesajul integral
  5. caracteristicile gramaticale specifice folosite pentru a transmite mesajul
  6. pasaje paralele

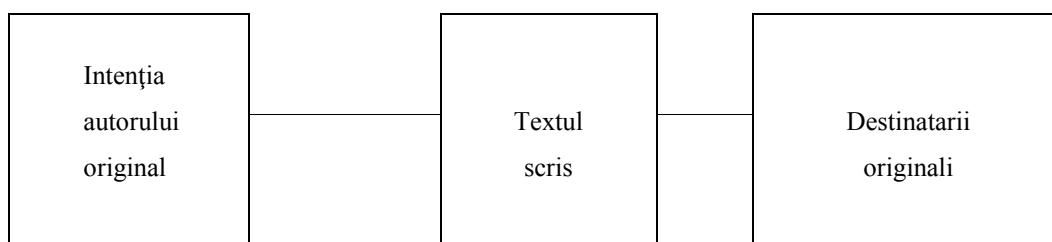
Studiul fiecăreia dintre cele enumerate devine obiectul studiului nostru pe pasaje. Înainte de a-mi explica metodologia proprie a citirii de calitate a Bibliei, lasă-mă să schițez câteva dintre metodele inadecvate folosite astăzi care au provocat atât de multe interpretări și care, în consecință, ar trebui evitate:

II. Metode neadecvate

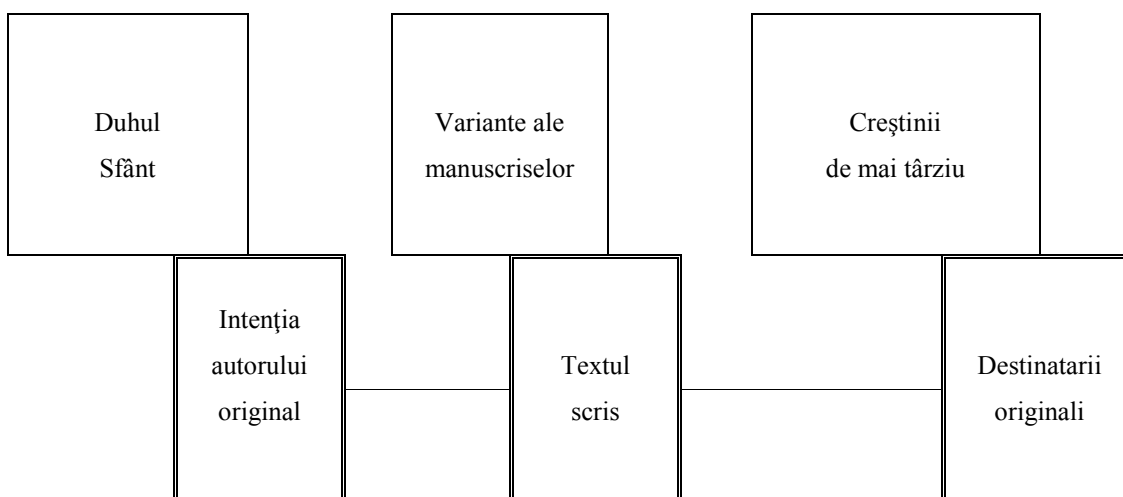
- (1) Ignorarea contextului literar al cărților Bibliei și folosirea fiecărei fraze, propoziții sau chiar a cuvintelor individuale ca declarații adevărate, ce nu au legătură cu intenția autorului sau cu un context mai larg. Aceasta este numită adesea „dovada cu textul”.
- (2) Ignorarea contextului istoric al cărților prin înlocuirea lui cu un context istoric presupus care nu are sau are puține dovezi în textul propriu-zis.
- (3) Ignorarea contextului istoric al cărților și citirea lor ca pe ziarul local de dimineață, scris în primul rând pentru creștinii moderni.
- (4) Ignorarea contextului istoric al cărților, atribuindu-le un sens alegoric constând într-un mesaj filosofic/teologic care nu are nicio legătură cu primii auditori și cu intenția autorului original.
- (5) Ignorarea mesajului original prin înlocuirea lui cu teologia unei persoane, cu doctrina preferată sau cu o problemă contemporană care nu are nicio legătură cu scopul autorului original și cu mesajul prezentat. Acest fenomen urmează deseori citirii inițiale a Bibliei camodalitate de întemeiere a autorității vorbitorului. Este

numit adesea interpretarea „reacția cititorului” („ce înseamnă textul pentru mine”). Ce puțin trei componente înrudite pot fi identificate în întregul proces de comunicare umană:

În trecut, pe aceste trei componente s-au bazat diferite tehnici de citire. Dar pentru a susține cu adevărat inspirația unică a Bibliei, este mai adecvată o figură modificată.

În realitate, toate cele trei componente trebuie incluse în procesul de exegeză. Pentru verificare, interpretarea mea se bazează pe primele două componente: autorul original și textul. Probabil reacționez la abuzurile pe care le-am observat: (1) alegorizarea sau spiritualizarea textelor și (2) „reacția cititorului,” interpretarea „ce cred eu că înseamnă.” Abuzul poate apărea la fiecare stadiu. Trebuie să ne verificăm mereu motivele, înclinațiile, tehnicile și aplicațiile. Dar cum le verificăm dacă exegeza nu are granițe, limite sau criterii? În aceste condiții, intenția autorului și structura textului îmi dau niște criterii pentru limitarea domeniului unor posibile interpretări valide.

În lumina acestor tehnici de citire inadecvată, care sunt câteva posibile abordări ale citirii și exegezei de calitate a Bibliei care să ne ofere un grad de control și consecvență?

III. Posibile abordări ale citirii de calitate a Bibliei

Acum nu analizez tehnicile unice de exegeză a anumitor genuri, ci principiile generale de hermeneutică valabile pentru toate tipurile de texte biblice. O carte bună despre abordarea specifică genurilor e *Cum să citim Biblia la maxim*, de Gordon Fee și Douglas Stuart, publicată de Zondervan.

Metodologia mea se concentrează inițial asupra cititorului care îl lasă pe Duhul Sfânt să lumineze Biblia prin patru cicluri de citire personală. Asta face ca Duhul Sfânt, textul și cititorul să fie esențiali, nu secundari. De asemenea, acest lucru protejează cititorul de influența nejustificată a exegeților. Am auzit spunându-se că „Biblia aruncă multă lumină asupra exegezelor.” Acesta nu se vrea a fi un comentariu care să subestimeze valoarea mijloacelor ajutoare de studiu, ci mai degrabă o pledoarie pentru folosirea lor la timpul potrivit.

Trebuie să fim capabili să ne susținem exegezele din textul propriu-zis. Cinci domenii ne oferă cel puțin o verificare limitată:

- (1) contextul istoric al autorului original
- (2) contextul literar al autorului original
- (3) structurile gramaticale (sintaxa) alese de autorul original
- (4) folosirea contemporană a acțiunilor alese de autorul original
- (5) înțelegerea relațiilor corespunzătoare dintre pasajele paralele relevante
- (6) genul

Trebuie să putem da motivele și logica din spatele exegezei noastre. Biblia este singura noastră sursă de credință și aplicare. Din păcate, creștinii nu sunt de acord deseori cu ceea ce învață sau afirmă ea. Este o auto-înfrângere să pretindem inspirația Bibliei iar apoi creștinii să nu poată fi de acord cu ceea ce învață și cu ceea ce ea cere!

Cele patru cicluri de citire sunt create pentru a ne oferi următoarele modalități de interpretare:

- (1) Primul ciclu de citire
  - (a) Citește cartea într-o singură traducere. Citește-o din nou într-o traducere diferită, de preferință dintr-o altă metodă de traducere
    - i. cuvânt cu cuvânt (NKJV, NASB, NRSV)
    - ii. echivalentul dinamic (TEV, JB)
    - iii. parafrizare (Biblia pentru viață, Biblia amplificată)
  - (b) Caută scopul central al întregii scrieri. Identifică-i tema.
  - (c) Izolează, (dacă e posibil), un ansamblu literar, un capitol, un paragraf sau o propoziție care exprimă clar acest scop sau această temă centrală
  - (d) Identifică genul literar predominant:
    - i. Vechiul Testament
      - 1) povestire ebraică
      - 2) poezie ebraică (proverb, psalm)
      - 3) profeție ebraică (proză, poezie)
      - 4) coduri de Lege
    - ii. Noul Testament
      - 1) povestiri (Evanghelii, Faptele Apostolilor)
      - 2) pilde (Evanghelii)
      - 3) scrisori/epistole
      - 4) literatură apocaliptică
- (2) Al doilea ciclu de citire
  - (a) citește din nou întreaga carte, încercând să identifici teme sau subiecte majore
  - (b) subliniază temele majore și spune-le pe scurt conținutul, într-o propoziție simplă
  - (c) verifică-ți afirmația rezultată și liniile generale cu mijloace ajutătoare de studiu
- (3) Al treilea ciclu de citire

- (a) Citește din nou întreaga carte, încercând să identifici contextul istoric și ocazia specifică a scrierii chiar din Biblie
  - (b) enumeră chestiunile istorice menționate în cartea din Biblie
    - i. autorul
    - ii. data
    - iii. destinatarii
    - iv. motivul anume al scrierii
    - v. aspecte ale contextului cultural ce au legătură cu scopul scrierii
    - vi. referințe cu privire la oameni și evenimente istorice
  - (c) Extinde-ți schița la nivelul paragrafului pentru acea parte a cărții biblice pe care o interpretezi. Identifică și subliniază mereu ansamblul literar. Asta poate însemna câteva capitole sau paragrafe. Acest lucru îți dă posibilitatea de a urma logica autorului original și modelul textului.
  - (d) Verifică-ți contextul istoric folosind mijloace ajutătoare de studiu
- (4) Al patrulea ciclu de citire
- (a) citește din nou capitolul literar specific în câteva traduceri
    - i. cuvânt cu cuvânt (NKJV, NASB, NRSV)
    - ii. echivalentul dinamic (TEV, JB)
    - iii. parafrizare (Biblia pentru viață, Biblia amplificată)
  - (b) Caută structuri literare sau gramaticale
    - i. expresii repetate, Efeseni 1:6,12,13
    - ii. structuri gramaticale repetate, Romani 8:31
    - iii. concepții diferite
  - (c) Enumeră următoarele elemente:
    - i. termeni semnificativi
    - ii. termeni neobișnuiți
    - iii. structuri gramaticale importante
    - iv. anumite cuvinte, propoziții și fraze dificile
  - (d) Caută pasaje paralele relevante
    - i. caută cel mai clar pasaj cu învățătură pe subiectul tău folosind:
      - 1) cărți de „teologie sistematică”
      - 2) Biblii cu referințe
      - 3) concordanțe
    - ii. Caută un posibil paradox pe subiectul tău. Multe adevăruri biblice sunt prezentate în perechi dialectale. Multe conflicte denominaționale au apărut din interpretarea pe jumătate a unei tensiuni biblice. Toată Biblia este inspirată și trebuie să îi căutăm mesajul complet pentru a oferi exegezei noastre un echilibru scriptural.
    - iii. Caută paralele în cadrul aceleiași cărți, al aceluiași autor sau al aceluiași gen; Biblia este cel mai bun exeget al ei însăși deoarece are un singur autor, Duhul Sfânt.

(e) Folosește mijloace ajutătoare de studiu pentru a-ți verifica observațiile în privința contextului și a împrejurărilor istorice.

- i. Biblii de studiu
- ii. Enciclopedii biblice, manuale și dicționare
- iii. Introduceri ale Bibliei
- iv. comentarii biblice (în acest moment al studiului tău lasă comunitatea de credincioși, trecuți și prezenți, să te ajute și să te corecteze în studiul tău.)

IV. Aplicarea exegezei biblice

Acum ne întoarcem la aplicare. Ți-ai făcut timp să înțelegi textul în contextul lui original; acum trebuie să îl aplici vieții și culturii tale. Definiția mea pentru autoritatea biblică este următoarea: „înțelegerea a ceea ce spunea autorul biblic original pentru zilele sale și aplicarea aceluși adevăr zilelor noastre.”

Aplicarea trebuie să urmeze interpretarea intenției autorului original în ceea ce privește timpul și logica. Nu putem aplica un pasaj biblic zilelor noastre până nu știm ce spunea pentru zilele lui! Un pasaj biblic nu ar trebui să însemne ce nu a însemnat niciodată!

Schița ta detaliată, la nivelul paragrafului (citește ciclul numărul 3), te va călăuzi. Aplicarea ar trebui făcută la nivelul paragrafului, nu al cuvântului. Cuvintele, propozițiile și frazele au înțeles doar în context. Singura persoană inspirată implicată în procesul de exegeză este autorul original. Noi urmăm doar călăuzirea lui iluminată de Duhul Sfânt. Dar iluminarea nu înseamnă inspirație. Pentru a spune „așa vorbește Domnul” trebuie să fim plini de intenția autorului original. Aplicarea trebuie să aibă legătură în mod specific cu intenția generală a întregii scrieri, cu ansamblul literar specific și cu nivelul paragrafului, prin dezvoltare.

Nu lăsa chestiunile contemporane să interpreteze Biblia; lasă Biblia să vorbească! Acest lucru ne poate cere să deducem principii din text. Asta este valabil dacă textul susține un principiu. Din păcate, de multe ori principiile noastre sunt doar atât – principiile „noastre”, nu ale textului.

Este important să nu uităm că în aplicarea Bibliei, (cu excepția profețiilor), un anumit text biblic are un singur înțeles. Acel înțeles are legătură cu intenția autorului original și cu felul în care a exprimat o criză sau o nevoie în vremurile lui. Din acest înțeles unic pot fi derivate multe aplicații posibile. Aplicația va fi bazată pe nevoile destinatarilor, dar trebuie să aibă legătură cu înțelesul autorului original.

V. Aspectul spiritual al exegezei

Până aici am discutat procesul logic și textual implicat în exegeză și aplicare. Acum lasă-mă să-ți prezint pe scurt aspectele spirituale ale exegezei. Pe mine m-a ajutat următoarea listă:

- (1) Roagă-te pentru ajutorul Duhului Sfânt (conform I Corinteni 1:26-2:16)
- (2) Roagă-te pentru iertarea ta și pentru curățarea de păcatele știute (conform 1 Ioan 1:9)
- (3) Roagă-te pentru o dorință mai aprinsă de a-L cunoaște pe Dumnezeu (conform Psalmilor 19:7-14; 42:1 și următoarele.; 119:1 și următoarele)
- (4) Aplică imediat vieții tale o nouă pătrundere
- (5) Rămâi smerit și ascultător

Este foarte greu să păstrăm echilibrul între procesul logic și călăuzirea spirituală a Duhului Sfânt. Pe mine următoarele versete m-au ajutat să le echilibrez pe cele două:

- (1) *Răsucirea Scripturii*, de James W. Sire, ppg. 17-18

„Iluminarea vine în mințile oamenilor lui Dumnezeu – nu doar în cele ale elitelor spirituale. În creștinismul biblic nu există clasa guru, clasa celor iluminați, nici oameni prin care trebuie să vină toată interpretarea adecvată. Și astfel, în timp ce Duhul Sfânt dă daruri speciale de înțelepciune, cunoaștere și discernământ spiritual, nu îi numește pe acești creștini ca să fie singurii exegeți competenți ai Cuvântului Său. Depinde de fiecare dintre oamenii Lui să învețe, să judece și să discearnă în legătură cu Biblia, care are autoritate chiar și peste cei cărora Dumnezeu le-a dat abilități speciale. Pe scurt, presupunerea pe care o fac în întreaga carte este aceea că Biblia este revelarea adevărată a lui Dumnezeu în fața întregii omeniri, că ea este autoritatea supremă peste toate lucrurile despre care vorbește, că nu este un mister total, ci poate fi înțeleasă în mod adecvat de oamenii obișnuiți din fiecare cultură.”

- (2) *Interpretarea Biblică protestantă*, găsită în Bernard Ramm, despre Kierkegaard, pg. 75

După Kierkegaard, studiul gramatical, lexical și istoric al Bibliei era necesar, dar preliminar adevăratei citiri a Bibliei. „Pentru a citi Biblia ca fiind *Cuvântul lui Dumnezeu*, o persoană trebuie să o citească cu inima la gură, pe vârful degetelor, cu așteptări aprinse, în conversație cu Dumnezeu. A o citi indiferent, nepăsător, academic sau profesional nu înseamnă a citi Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă cineva o citește că și cum ar citi o scrisoare de dragoste, atunci o citește cape Cuvântul lui Dumnezeu.”

- (3) *Relevanța Bibliei*, de H. H. Rowley, pg. 19

„Nu doar înțelegerea intelectuală a Bibliei, cu toate că e completă, îi poate stăpâni comorile. Nu desconsidera o asemenea înțelegere, deoarece ea este esențială pentru o înțelegere deplină. Dar trebuie să ducă la o înțelegere spirituală a comorilor spirituale ale acestei cărți, dacă este să fie deplină. Iar pentru acea înțelegere spirituală uneori este nevoie de mai mult decât de agerime intelectuală. Lucrurile spirituale sunt înțelese spiritual, iar cel care studiază Biblia are nevoie de o atitudine de receptivitate spirituală, o dorință de a-L găsi pe Dumnezeu și de a se preda Lui, dacă e să treacă dincolo de studiul său științific, în moștenirea mai bogată a acestei cărți, cea mai grozavă dintre toate.”

VI. Metoda acestui comentariu

Ghidul de studiu al exegetului e menit să îți susțină procedurile exegetice în următoarele moduri:

- (1) Fiecare carte este introdusă de o scurtă schiță istorică. După ce ai aplicat „ciclul de citire numărul 3”, verifică aceste informații.
- (2) Delimitările contextuale se găsesc la începutul fiecărui capitol. Asta te va ajuta să vezi felul în care este structurat fiecare capitol literar.
- (3) La începutul fiecărui capitol sau al fiecărui ansamblu literar important, sunt date diviziunile paragrafului și titlurile lor descriptive din câteva traduceri moderne:
  - (a) Noua Biblie americană standard, revizuită în 1995 (NASB)
  - (b) Noua versiune King James (NKJV)
  - (c) Noua versiune standard revizuită (NRSV)
  - (d) Versiunea englezească actuală (TEV)
  - (e) Biblia Ierusalim (JB)

Diviziunea paragrafelor nu este inspirată. Ele trebuie să fie stabilite din context. Comparând câteva traduceri moderne din câteva concepții de traducere și din câteva perspective teologice, putem analiza structura intenționată de mintea autorului original. Fiecare paragraf conține un adevăr important. El a fost numit „tema frazei” sau „ideea centrală a textului.” Acest gând uniformizant este cheia spre exegeza corectă din punct de vedere istoric și gramatical. Nimeni nu ar trebui să facă exegeză, să predice sau să dea învățătură vreodată pe mai puțin de un paragraf! De asemenea, nu uita că fiecare paragraf are legătură cu paragrafele dinprejurul lui. De aceea este atât de importantă o schiță la nivel de paragraf a întregii cărți. Trebuie să putem urma curgerea logică a subiectului adresat de autorul original inspirat.

- (4) Notițele lui Bob urmăresc o abordare verset cu verset a exegezei. Aceasta ne forțează să urmăm gândurile autorului original. Notițele ne dau informații din câteva domenii:
  - (a) contextul literar
  - (b) delimitările istorice și culturale
  - (c) informații gramaticale
  - (d) studiul cuvintelor
  - (e) pasaje paralele relevante
- (5) În anumite momente ale exegezei, textul tipărit al Noii versiuni americane standard (revizuită în 1995) va fi completat cu traduceri ale altor câteva versiuni moderne:
  - (a) Noua versiune King James (NKJV), care urmează manuscrisul literal al „Textus Receptus.”
  - (b) Noua versiune standard revizuită (NRSV), care este o ediție revizuită cuvânt cu cuvânt de Consiliul Național al Bisericilor a Versiunii Standard Revizuite.
  - (c) Versiunea Englezească Actuală (TEV), o traducere echivalent dinamică a Societății Biblice Americane.
  - (d) Biblia Ierusalim (JB), o traducere englezească bazată pe o traducere echivalent dinamică a catolicilor francezi
- (6) Pentru cei care nu știu să citească în limba greacă, compararea versiunilor englezești poate ajuta la identificarea problemelor în text.
  - (a) variații ale manuscrisului
  - (b) sensuri diferite ale cuvintelor
  - (c) texte și structuri dificile din punct de vedere gramatical
  - (d) texte ambigue

Deși traduceri englezești nu pot rezolva aceste probleme, le etichetează ca subiecte de studiu mai profund și mai amănunțit.

- (7) În încheierea fiecărui capitol sunt date subiecte relevante de discuție care încearcă să conducă la probleme majore de exegeză ale capitolului respectiv.

EXPUNERI INTRODUCTIVE CU PRIVIRE LA STUDIUL GENESEI 1-11

A. Cum se relaționează Genesa 1-11 la știința modernă occidentală?

1. Total antagonistă
2. total de acord
3. are puncte de similaritate

Știința este o metodă de cercetare. Este un fenomen modern dar se află într-o continuă schimbare în lumina noilor cunoștințe, informații. Dumnezeu ca și creator, și Dumnezeu ca și mântuitor sunt păstrate împreună de către cele „două cărți”, natura (revelația din natură, vezi Ps. 19:1-6) și Scriptura (revelația specială, vezi Ps. 19:7-11). Dumnezeu le-a scris pe ambele! Acestea nu se contrazic!

B. Cum se relaționează Genesa 1-11 la istoria modernă?

1. Genurile literare vestice și estice sunt diferite. Nu adevărate sau false, nu corecte sau greșite, ci diferite. Genesa 1-11 este pre-istorie. Aceste capitole sunt cruciale din punct de vedere teologic, însă oarecum acoperite cu un voal (scurt model literar). Acoperite cu un voal în ceea ce privește genul literar, acoperite cu un voal în ceea ce privește drama istorică, acoperite cu un voal, precum finalul istoriei (ex. Apocalipsa).
2. Creștinismul, la fel că și Iudaismul, este o religie care are la bază istoria. Rezistă sau se prăbușește în funcție de propriile evenimente istorice. Totuși, unele evenimente (ex. Gen. 1-11) sunt dincolo de puterea noastră de înțelegere, așadar sunt prezentate în așa fel încât omul să le poată înțelege (ex. acomodarea). Acest lucru nu este în nici un caz o modalitate de a nega credibilitatea lor, ci o subliniere a scopului lor teologic. Biblia alege să se concentreze nu asupra creației, ci asupra recreerii (răscumpărării).
3. Genesa este încadrată într-un cadru “istoric” de referință. Începând cu capitolul 12, putem cerceta legături evidente către istoria seculară (ex. Nuzi și Mari Tablets). Cu toate acestea, capitolele 1-3 sunt dincolo de confirmarea istorică și de identificarea genului.

C. Cum se relaționează Genesa 1-11 la literatură?

1. Există asemănări între capitolele 1-2, 3, și 6-9, din surse mesopotamiene. Adeseori, terminologia, detaliile și linia narațiunii sunt similare. Cu toate acestea, monoteismul Bibliei și demnitatea umanității sunt unice.
2. Există cel puțin două pericole în a aborda Biblia ca și literatură.
  - a. Ca și literatură, aceasta este mitologică, totalmente neistorică.
  - b. Ca și literatură, este literală, fără limbaj metaforic, fără genuri estice, fără evenimente dramatice, parabolice.

Dumnezeu S-a revelat într-un anumit timp și într-o anumită cultură, folosind limba omenească (ex. metafore, analogii și negații). Acest lucru este adevărat și vrednic de crezare, dar nu exhaustiv.

3. Creația reprezintă o revelație progresivă, adevărată. Genesa 1-2 sunt fundamentale, însăși Psalmii și NT sunt cruciali în ce privește o perspectivă adecvată. Fiecare dintre cele trei surse se adaugă la o înțelegere teologică a metodei și scopului creării.

D. Cum interpretăm Genesa 1-11?

1. Cum a început totul, și modul în care totul se va termina, reprezintă un mister. (Genesa 1-11 și Apocalipsa, ex. vedem printr-un geam întunecat).
2. Deținem cu toții adevărurile necesare pentru a răspunde chemării lui Dumnezeu și pentru a înțelege Biblia. Însă, nu avem fapte exhaustive, literale și complete. Avem evenimente teologice selective și interpretate.
3. Trebuie să privim Genesa 1-11 prin intermediul
  - a. genului literal
  - b. accentului teologic
  - c. evenimentelor istorice
  - d. științei/culturii/prejudecății moderne vestice
4. Omenirea decăzută stă înaintea Bibliei (ex. revelația lui Dumnezeu) și este judecată de către ea. Este dincolo de capacitățile noastre mentale, însă trebuie să fim capabili să o înțelegem pentru a fi în măsură să răspundem în mod corespunzător acesteia. Credincioșii o interpretează diferit (unii corespunzător), însă toți sunt responsabili pentru adevărurile pe care le înțeleg. Aceasta îl revelează pe Dumnezeu; revelează rebeliunea omenească, revelează răscumpărarea divină. Eternitățile noastre sunt legate de aceste adevăruri, nu de „cum-ul” și „când”-ul creației și evenimentelor din Gen. 1-11. Cine și De ce sunt cele care sunt în primul rând cruciale.

Dumnezeu să aibă milă de noi toți (și EL are)!

INTRODUCERE ÎN GENESA

I. NUMELE CĂRȚII

- A. În ebraică (ex. Textul Mesianic) *bereshith*, este primul cuvânt al cărții și înseamnă „la început” sau “prin intermediul începutului.”
- B. Din Biblia Greacă (ex. Traducerea Septuagintă), este *Genesis*, care înseamnă „începutul” sau „originea,” și care a fost preluat din Gen. 2:4a. Aceasta poate fi fraza generală a autorului sau o inscripție care să unească diferite biografii teologice, precum au procedat scriitorii cuneiformi babilonieni. Modelul schiță-frază funcționează ca o însumare, nu ca și o introducere.

II. CANONIZAREA

- A. Aceasta este prima carte din prima secțiune a canonului evreiesc numit „Tora” sau „învățătură” sau „Legea.”
- B. În Septuaginta, această secțiune este cunoscută ca și Pentateuhul (ex. cinci pergamente).
- C. Uneori, în engleză, sunt numite „Cele Cinci Cărți ale lui Moise”.
- D. Genesa-Deuteronom este o expunere continuă a lui (sau editată de) Moise referitoare la Creație, pe parcursul vieții acestuia.

III. GEN– cartea Genesa este în primul rând teologică, istoric narativă, dar include deasemenea și alte tipuri de genuri literare:

- A. Dramă istorică - exemple: 1: 1-3
- B. Poezie - exemple: 2:23; 4:2; 8:22
- C. Profetie - exemple: 3:15; 49:1ff (deasemenea poetică)

IV. AUTOR

- A. Biblia în sine nu numește autorul (lucru valabil pentru multe din cărțile din VT). Genesa nu are nici o secțiune „eu” precum Ezra, Neemia, sau o secțiune „noi” precum Faptele Apostolilor. În cele din urmă, autorul este însuși Dumnezeu!
- B. Tradiția iudaică:
  - 1. Vechii scriitori evrei afirmă că Moise ar fi autorul:
    - a. *Ecclesiasticus* de Ben Sirah, 24:23, scrisă prin aproximativ 185 Î.Hr.
    - b. *Baba Bathra* 14b, o parte din Talmud
    - c. Filo din Alexandria, Egipt, un filozof evreu, trăind aproximativ în anii 20 Î.Hr. până în D.Hr. 42
    - d. Flavius Josephus, un istoric Evreu, trăind aproximativ în anii 37-70 D.Hr.
  - 2. Aceasta a fost revelată lui Moise
    - a. Se spune că Moise a scris-o pentru oameni:

- (1) Exodul 17:14
- (2) Exodul 24:4, 7
- (3) Exodul 34:27, 28
- (4) Numeri 33:2
- (5) Deuteronom 31:9, 22, 24-26
- b. Se spune că Dumnezeu a vorbit oamenilor prin Moise:
  - (1) Deuteronom 5:4-5, 22
  - (2) Deuteronom 6:1
  - (3) Deuteronom 10:1
- c. Se spune că Moise a prezentat oamenilor cuvintele din Tora:
  - (1) Deuteronom 1:1, 3
  - (2) Deuteronom 5:1
  - (3) Deuteronom 27:1
  - (4) Deuteronom 29:2
  - (5) Deuteronom 31:1, 30
  - (6) Deuteronom 32:44
  - (7) Deuteronom 33:1
- 3. Autorii din VT o atribuie lui Moise:
  - a. Iosua 8:31
  - b. II Regi 14:6
  - c. Ezra 6:18
  - d. Neemia 8:1; 13:1-2
  - e. II Cronici 25:4; 34:12; 35:12
  - f. Daniel 9:11
  - g. Maleahi 4:4

C. Tradiția creștină

- 1. Isus atribuie lui Moise citate din Tora:
  - a. Matei 8:4; 19:8
  - b. Marcu 1:44; 7:10; 10:5; 12:26
  - c. Luca 5:14; 16:31; 20:37; 24:27, 44
  - d. Ioan 5:46-47; 7:19, 23
- 2. Alți autori din N.T. atribuie citate din Tora lui Moise:
  - a. Luca 2:22
  - b. Faptele Apostolilor 3:22; 13:39; 15:1, 15-21; 26:22; 28:23
  - c. Romani 10:5, 19
  - d. I Corinteni 9:9
  - e. II Corinteni 3:15
  - f. Evrei 10:28
  - g. Apocalipsa 15:3

3. Cei mai mulți părinți timpurii ai bisericii au acceptat calitatea de autor a lui Moise. Cu toate acestea, Ireneaus, Clement din Alexandria, Origen și Tertullian au avut cu toții îndoieli în ceea ce privește relația lui Moise cu forma canonică curentă a Genesei (vezi D. 2. pe pagina 5)

D. Știința Modernă

1. Este evident că au fost făcute unele adăugiri editoriale la Tora (aparent, pentru a face lucrarea antică mai inteligibilă cititorilor contemporani, aceasta fiind o caracteristică a scribilor egipteni) :
  - a. Genesa 12:6; 13:7; 14:14; 21:34; 32:32; 36:31; 47:11
  - b. Exod 11:3; 16:36
  - c. Numeri 12:3; 13:22; 15:22-23; 21:14-15; 32:33ff
  - d. Deuteronom 3:14; 34:6
  - e. Scribii antici erau pregătiți și educați la un nivel foarte înalt. Tehnica lor, cu toate acestea, varia de la țară la țară:
    - (1) În Mesopotamia, aceștia erau foarte atenți la a nu schimba nimic, chiar verificându-și lucrările în ce privește acuratețea. Priviți la această notă de subsol scribală antică, sumeriană: „lucrarea este completă de la început până la sfârșit, a fost copiată, revizuită, comparată și verificată semn cu semn” din aproximativ 1400 î. Hr.
    - (2) În Egipt, aceștia revizuiu în mod liber textele antice pentru a le actualiza cititorilor contemporani. Scribii din Qumran (ex. Sularile de la Marea Moartă) au folosit această abordare.
2. Cercetătorii secolului al XIX-lea au teoretizat faptul că Tora este un document compus din mai multe surse, pe o perioadă extinsă de timp (Graff-Wellhausen). Această teorie a fost bazată pe:
  - a. diferitele denumiri pentru Dumnezeu
  - b. aparente dublete în text
  - c. forma literară a relatărilor
  - d. teologia relatărilor
3. Presupuse surse și date:
  - a. Sursa J (utilizarea YHWH din Israelul de sud)-950 î.Hr.
  - b. Sursa E (utilizarea Elohim din Israelul de nord)-850 î.Hr.
  - c. JE combinate - 750 î.Hr.
  - d. Sursa D („Cartea Legii,” în Regi. 22:8, descoperită în timpul reformei lui Iosia în timp ce reconstruia Templul, se presupune că era cartea Deuteronom, scrisă de către un preot necunoscut din timpul lui Iosia, în scopul sprijinirii reformei acestuia.)- 621 î.H.
  - e. Sursa P (rescriere preoțească a VT, în mod special ritualul și procedura) - 400 î.H.
  - f. Este evident că au existat, unele adăugiri editoriale la Tora. Iudeii susțin că a fost:
    - (1) Marele preot (sau altcineva din familia acestuia), în timpul scrierii
    - (2) Profetul Ieremia
    - (3) Scribul Ezra - IV Esdras afirma că a rescris-o deoarece originalele au fost distruse în momentul căderii Ierusalimului în 586 î.H.
  - g. Cu toate acestea, teoria J. E. D. PG.spune mai multe despre teoriile și categoriile noastre literare moderne decât dovezile din Tora R. K. Harrison, *Introduction to the Old Testament*, p. 495-541 și *Tyndale's Commentaries*, “Leviticus” p. 15-25).

h. Caracteristicile Literaturii evreiești

- (1) Dublete, precum Gen. 1 & 2, sunt comune în ebraică. De obicei este oferită o descriere generală, urmată de o anumită prezentare (ex. Cele Zece Porunci și Codul Sfințeniei). Aceasta poate să fi fost o modalitate de a accentua adevăruri sau de a ajuta memoria orală.
- (2) Vechii rabini afirmau că cele mai comune două nume pentru Dumnezeu au semnificații teologice:
  - (a) YHWH – Numele legământului pentru zeitate, modul în care Acesta se descoperă lui Israel ca Salvator și Mântuitor (vezi Ps. 19:7-14; 103).
  - (b) Elohîm –zeitate ca și Creator, Cel care poartă de grijă și Susținătorul oricărei forme de viață pe pământ (vezi Ps. 19:1-6; 104).
  - (c) Alte texte din Orientul Antic Apropiat folosesc mai multe nume pentru a-și descrie dumnezeul cel mai important (vezi *Encyclopedia of Bible Difficulties* de Gleason L. Archer, p. 68).
- (3) Este comun în literatura nebiblică a Orientului Apropiat ca o varietate de stiluri și vocabulare să apară în operele literare unificate (vezi *Introduction to the Old Testament*, de R. K. Harrison, p. 522-526).

- E. Probele din literatura Orientului Antic Apropiat implică faptul că Moise a folosit documente scrise cuneiform sau stilul mesopotamian (patriarhal) oral tradițional, pentru a scrie Genesa. Acest lucru nu implică o reducere a inspirației, ci este o încercare de a explica fenomenul literar al cărții Genesa (vezi *New Discoveries in Babylonia about Genesis* de PG. J. Wiseman). Începând din Gen. 37, o influență pronunțată a stilului, formei și vocabularului egiptean, pare să indice faptul că Moise a folosit fie producțiile literare, fie tradițiile orale, atât din zilele Israelului în Egipt cât și în Mesopotamia. Educația lui Moise era în întregime egipteană. Constituirea literară exactă a Pentateuhului este incertă. Personal, cred că Moise este compilatorul și autorul vastei majorități a Pentateuhului, chiar dacă e posibil să se fi folosit de scribi și/sau detrașiunile (patriarhale) scrise și orale. Scrierile sale au fost actualizate de către scribi ulterior. Istoricitatea și credibilitatea acestor puține, prime cărți ale VT, au fost ilustrate de către arheologia modernă.
- F. Există o teorie în curs de dezvoltare care indică faptul că existau scribi (în diferite părți ale Israelului) care lucrau la diferite părți ale Pentateuhului, în același timp, sub conducerea lui Samuel (vezi I Sam. 10:25). Această teorie a fost sugerată pentru prima dată de către E. Robertson în *The Old Testament Problem*.

V. DATA

- A. Genesa acoperă perioada de la creația cosmosului până la familia lui Avraam. Este posibil ca prin intermediul literaturii seculare a acelei perioade, să datăm perioada în care Avraam a trăit. Perioada aproximativă ar fi 2000 î.Hr., al doilea mileniu î.H. Temeiul pentru acest lucru este:
1. Tatăl acționa ca și preot al familiei (precum Iov)
  2. Viața era nomadă, urmând cirezile și turmele
  3. Migrarea popoarelor semitice în decursul acestei perioade
- B. Primele evenimente din Genesa 1-11 sunt evenimente istorice adevărate (posibil dramă istorică) dar imposibil de datat prin cunoștințele disponibile în prezent.
1. Personal, am ajuns să accept vârsta Pământului ca fiind de câteva miliarde de ani (ex. 14.6 miliarde Universul și 4.6 miliarde Pământul, vezi *The Genesa Question și Creation and Time* de Hugh Ross).

2. Cu toate acestea, cred în deosebita crearea lui Adam și a Evei într-o perioadă mult mai târzie. Am impresia că Genesa este prezentată într-un fel de cadru „istoric”, însă aspectul istoric este vag la început (ex. Gen. 1-3). Copiii lui Adam și ai Evei au pus bazele civilizațiilor Mesopotamiei (ex. capitolul 4). Dacă acest cadru se susține a fi adevărat atunci Adam este modern (*Homo sapiens*) și nu unul mai primitiv *Homo erectus*. În cazul în care acest lucru este adevărat, atunci trebuie să existe o dezvoltare evolutivă în hominizi (vezi Tyndale *O T Commentaries*, „Genesis” de Kidner și *Who Was Adam?* de Fazale Rana și Hugh Ross), precum și o creație specială a lui Dumnezeu într-un punct mai târziu, în timp. Nu mă simt foarte confortabil cu acest lucru însă este tot ce pot crede din propriile înțelegeri, actuale, ale Bibliei și științei.
- C. Atunci când se studiază Genesa, trebuie amintit faptul că evenimentele istorice sunt consemnate de către Moise, care a condus poporul lui Dumnezeu afară din Egipt fie în (1) 1445 î.Hr., bazat pe I Regi 6:1; fie în (2) 1290 î.Hr., bazat pe dovezile arheologiei moderne. De aceea, fie prin tradiția orală, scriitor necunoscut sau inspirație divină directă, Moise consemnează „cum a început totul”, concentrându-se pe „cine” și „de ce”, nu pe „cum” și „când”!
- D. Am scris acest comentariu (Genesa 1-11) în 2001. M-am luptat foarte mult cu relația dintre Gen. 1 și propria cultura modernă, vestică. O nouă carte de John H. Walton, *The Lost World of Genesis One*, IVP (2009) m-a ajutat să realizez cât de influențat eram de propriile-mi concepte existențiale. Sunt de părere că hermeneutica corespunzătoare începe cu intenția originală a autorului, însă este evident pentru mine faptul că propria-mi teorie hermeneutică era mai bună decât practica mea. Această carte a lui Walton, este un model de schimbare a felului de a înțelege, interpreta Genesa 1 privitor la originile funcției, nu la originile materiale ale Pământului. Este cu adevărat ceva care îți deschide ochii. M-a convins referitor la o nouă metodă de a privi acest text crucial, metodă care ocolește dezbaterea asupra științei în raport cu credința, pământ vechi vs pământ tânăr, evoluție vs. crearea de specii. Vă recomand această carte!

VI. SURSE PENTRU A CONSOLIDA CADRUL ISTORIC

A. Alte cărți biblice

1. Creația - Psalmi 8; 19; 33; 50; 104; 148 și NT (vezi Ioan 1:3; I Cor. 8:6; Col. 1:16; Evrei. 1:2)
2. Perioada lui Avraam - Iov

B. Surse arheologice

1. Prima paralelă literară cunoscută, a cadrului cultural al Genesei 1-11, o reprezintă tăblițele cuneiforme Ebla din nordul Siriei, datând din aproximativ 2500 î.Hr., scrise în akkadiană.
2. Creația
  - a. Cea mai apropiată expunere mesopotamiană în raport cu creația, *Enuma Elish*, datând din (1) Biblia de Studiu NIV, aprox. 1900-1700 î.Hr. sau (2) *Ancient Israelite Literature in Its Cultural Context*, de John H. Walton p. 21, aprox. 1000 î. Hr. A fost descoperită în biblioteca lui Ashurbanipal, în Ninive, iar alte copii au fost descoperite în alte câteva locuri. Există șapte tăblițe cuneiforme scrise în akkadiană, care descriu crearea Pământului de către Marduk.
    - (1) Zeiții, *Apsu* (apele dulci fluviale și lacustre-barbat) și *Tiamat* (apele sărate ale mării —femeie) au avut copii indisciplinați, gălăgioși. Aceste două zeiți au încercat să reducă la tăcere zeiții tineri.

- (2) Unul dintre copiii lui *Ea* și *Damkina*, *Marduk* (zeul șef al orașului în curs de dezvoltare Babilon), o ucide pe *Tiamat*. Din cadavrul ei, despicat în două, creează lumea.
- (3) *Ea* a format umanitatea dintr-un alt zeu înfrânt, *Kingu*, care a fost consoarta de sex masculin a zeiței *Tiamat*, după moartea lui *Apsu*. Umanitatea a fost creată astfel din sângele lui *Kingu*.
- (4) *Marduk* a fost proclamat zeul șef al templului Babilonului.
- b. „sigiliul creației” îl reprezintă o tăbliță cuneiformă care este o imagine a unui bărbat și a unei femei, dezbrăcați, lângă un copac fructifer cu un șarpe încolăcit în jurul trunchiului acestuia și poziționat peste umărul femeii, ca și când ar vorbi cu aceasta.
- Profesorul conservator de Arheologie al Colegiului Wheaton College, Alfred J. Hoerth, afirmă faptul că acest sigiliu este interpretat ca referindu-se la prostituție. Acesta este un bun exemplu al felului în care artefactele din trecut sunt interpretate diferit de către indivizi, de-a lungul timpului. Această dovadă, în mod particular, trebuie reevaluată.
3. Creația și Potopul - *The Atrahasis Epic* consemnează rebeliunea zeităților inferioare, datorată muncii excesive și creării celor șapte cupluri umane (din lut, sânge și salivă), cu scopul de a îndeplini responsabilitățile acestor zeiți inferioare. Oamenii au fost distruși datorită: (1) suprapopulării și (2) gâlăgiei. Ființele umane au fost reduse ca număr de către o plagă, două perioade de foamete și în final, un potop, plănuit de *Enlil*. *Atrahasis* construiește o corabie și aduce animale în ea, cu scopul de a le salva de ape. Aceste evenimente majore sunt prezente în aceeași ordine în *Genesa* 1-8. Această compoziție cuneiformă datează din aproximativ aceeași perioadă ca și *Enuma Elish* și *Epopoea lui Ghilgameș*, aprox 1900-1700 î.Hr.; toate sunt scrise în akkadiană.
4. Potopul lui Noe
- a. O tăbliță sumeriană din Nippur, denumită *Eridu Genesis*, datând din aprox. 1600 î.Hr., vorbește despre *Ziusudra* și despre apropierea unui potop.
- (1) *Enka*, zeul apei, îl avertizează pe *Ziusudra* cu privire la venirea potopului.
- (2) *Ziusudra*, un rege-preot, crede această revelație și construiește o corabie pătrată imensă și o aprovizionează cu tot felul de semințe.
- (3) Potopul durează șapte zile.
- (4) *Ziusudra* deschide o fereastră a corabiei și dă drumul mai multor păsări pentru a vedea dacă a apărut pământ uscat.
- (5) Deasemenea, atunci când părăsește corabia, acesta aduce un bou și o oaie ca jertfă.
- b. O expunere compozită a unui potop babilonian, formată din patru tăblițe sumeriene, cunoscute ca *Epopoea lui Ghilgameș*, original datând din aprox. 2500-2400 î.Hr., deși forma compozită scrisă în akkadiană cuneiformă, apare mai târziu (cca. 1900-1700 î.Hr.). Vorbește despre un supraviețuitor al potopului, *Utnapishtim*, care îi spune lui *Ghilgameș*, regele lui *Uruk*, cum a supraviețuit marelui potop, acordându-i-se astfel nemurirea.
- (1) *Ea*, zeul apei, avertizează cu privire la apropierea unui potop și îi spune lui *Utnapishtim* (forma Babiloniană pentru *Ziusudra*) să construiască o corabie.
- (2) *Utnapishtim* și familia sa, împreună cu plantele vindecătoare alese, supraviețuiesc potopului.
- (3) Potopul a durat șapte zile.
- (4) Corabia s-a oprit în Persia nordică, pe Muntele Nisir.
- (5) Trimite trei păsări diferite pentru a vedea dacă a apărut pământ uscat.
5. Toate literaturile mesopotamiene care descriu un vechi potop sunt inspirate din aceeași sursă. Adeseori numele

variază, însă subiectul este același. Un exemplu este faptul că *Zivusudra*, *Atrahasis* și *Utnapishtim* reprezintă cu toții același rege uman.

6. Paralelele istorice la evenimentele timpurii ale Genesei pot fi explicate în lumina cunoștinței și experienței umane pre-dispersate (Genesa1-11), privitoare Dumnezeu. Esențele acestor memorii istorice adevărate, au fost elaborate și mitologizate în expunerile actuale ale popoului, comune în întreaga lume. Același lucru se poate spune nu doar despre creație (Gen.1,2) și Potop (Gen. 6-9),ci și despre căsătoriile dintre oameni și îngeri (Genesa6).
7. Ziua Patriarhului (mijlocul epocii Bronzului)
  - a. Tăblițele dinMari - texte cuneiforme oficiale (cultura Ammonită) și personale în akkadiana,din aprox. 1700 Î.Hr.
  - b. Tăblițele Nuzi - arhivecuneiforme ale anumitor familii (cultura Horităsau Huriană) scrise în akkadiană, la aprox. 100 mile SE de Niniveaprox. 1500-1300Î.Hr. Acestea înregistrau familiile și procedurile de afaceri. Pentru mai multe exemple, vezi lucrarea lui John H. Walton *Ancient Israelite Literature in its Cultural Context*, p. 52-58
  - c. Tăblițele Alalak - texte cuneiforme din Siria de Nord din aprox. 2000 Î.Hr.
  - d. Unele dintre numele găsite în Genesa sunt consemnate ca nume de locuri (așezări) în tăblițele Mari: Serug, Peleg, Terah, și Nahor. Alte nume biblice erau, deasemenea, comune: Avraam, Isaac, Iacov, Laban, și Iosif. Aceasta ne arată că numele biblice se potrivesc acestui timp și loc.
8. „Studii istografice comparative au indicat că, împreună cu Hetiții, vechii evrei erau cei mai exacti, obiectivi și responsabili grefieri din istoria Orientului Apropiat”. R. K Harrison, *Biblical Criticism*, p. 5.
9. Arheologia s-a dovedit a fi foarte utilă în stabilirea istoricității Bibliei. Cu toate acestea o avertizare este necesară. Arheologia nu este un ghid absolut credibil datorită:
  - a. Tehnicilor deficitare ale săpăturilor timpurii
  - b. Interpretărilor variate și foarte subiective ale artefactelor descoperite
  - c. Lipsei prezenței unui acord față de cronologia Orientului Apropiat (deși unul este în curs de dezvoltare, pe baza inelelor de copac și a ceramicii).
- C. Expunerile creațiilor egiptene pot fi găsite în cartea lui John H. Walton, *Ancient Israelite Literature in Its Cultural Context* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1990) pp. 23-24, 32-34.
  1. În literatura egipteană, Creația începe cu apa nestructurată, haotică, paleozoică. Creația a fost privită ca și o structură în curs de dezvoltare (deal) ieșită în afară din haosul apei.
  2. În literatura egipteană din Memphis, creația a luat ființă la rostirea cuvântului lui Ptah.
  3. Fiecare dintre orașele importante ale Egiptului aveau tradiții separate, accentuându-și zeitățile protectoare.
- D. Recentă carte scrisă de John H. Walton, *The Lost World of GenesaOne*, IVP, 2009, prezintă într-o lumină nouă relația dintre convingerile ANE, cu privire la divinitate și cosmos. Acesta afirmă (și sunt de acord) că nu este atât de important cine pe cine a copiat, ci aprobarea unanimă cultural generală a întregului ANE, referitor la unitatea „naturalului” și „supranaturalului”. Toate culturile împărtășesc această perspectivă generală. Convingerile Israelului erau în mod unic monoteiste dar împărtășeau deasemenea, perspectivele culturale.

VII. UNITĂȚI LITERARE (CONTEXT)

A. Schiță bazată pe utilizarea de către Moise a frazei „generațiilor” (*toledoth*):

1. originile cerului și ale pământului, 1:1-2:3
2. originile umanității, 2:4-4:26
3. urmașii lui Adam, 5:1-6:8
4. urmașii lui Noah, 6:9-9:17
5. urmașii fiilor lui Noah, 10:1-11:9
6. urmașii lui Shem, 11:10-26
7. urmașii lui Terah (Abraham), 11:27-25:11
8. urmașii lui Ishmael, 25:12-18
9. urmașii lui Isaac, 25:19-35:29.
10. urmașii Esau, 36:1-8
11. urmașii fiilor lui Esau, 36:9-43
12. urmașii lui Iacob, 37:1-50:26 (#1-11 are un trecut literar mesopotamian însă #12 are o esență literară egipteană

B. Schiță teologică:

1. creația pentru umanitate și a umanității, 1-2
2. omenirea și decăderea creației, 3
3. rezultatele Căderii, 4-11
  - a. păcatul afectează pe Cain și familia acestuia
  - b. păcatul afectează pe Set și familia acestuia
  - c. păcatul afectează pe oricine
  - d. marele Potop
  - e. păcatul încă prezent în familia lui Noe
  - f. omenirea încă în rebeliune; turnul Babel
  - g. împrăștierea realizată de Dumnezeu
4. Un om pentru întreaga umanitate (3:15), 12-50 (Rom. 5:12-21)
  - a. Avraam (12:1-3), 11:27-23:20
  - b. Isaac, 24:1-26:35
  - c. Iacob, 27:1-36:4
    - (1) Iuda (din seminția lui Mesia)
    - (2) Iosif (moștenirea a două pământuri), 37:1-50:26

VIII. ADEVĂRURI PRINCIPALE

A. Cum a început totul?

1. A început cu Dumnezeu (Genes 1-2). Perspectiva Bibliei nu este politeistă ci monoteistă. Nu se focalizează asupra „cum”-ului creației ci asupra a „cine”-ului. Este scurtă, însă foarte puternică în prezentarea sa. Teologia Bibliei a fost în totalitate unică în zilele ei deși unele dintre cuvinte, tipare de activități, și subiecte se găsesc și în alte literaturi mesopotamiene.
2. Dumnezeu își dorea părtașie. Creația este doar o scenă pentru ca Dumnezeu să fie în părtașie cu omul. Aceasta este o “planetă atinsă” (în sensul emoțional) (vezi C. S. Lewis).

3. Este imposibil a înțelege restul Bibliei fără a lua în considerare Genesa 1,2-4 și 11-12.
4. Oamenii trebuie să răspundă prin credință la ceea ce înțeleg ca fiind voia lui Dumnezeu (Gen. 15:6 și Rom. 4).

B. De ce este lumea atât de rea și de nedreaptă? A fost „foarte bună” (1:31), însă Adam și Eva au păcătuit (vezi Gen. 3; Rom. 3:9-18,23; 5:17-21). Teribilele rezultate sunt evidente:

1. Cain omoară pe Abel (cap. 4)
2. răzbunarea lui Lameh (4:23)
3. uniuni ilicite (6:1-4)
4. slăbiciunile omului (6:5,11-12; 8:21)
5. beția lui Noe (9)
6. Turnul Babel (11)
7. Politeismul din Ur (11)

C. Cum va remedia Dumnezeu această situație?

1. Mesia va veni pentru toți oamenii (3:15)
2. Dumnezeu cheamă pe unul pentru a-i chema pe toți (Gen. 12:1-3 și Exod. 19:5-6, vezi Rom. 5:12-21)
3. Dumnezeu este dispus să lucreze împreună cu omenirea decăzută (Adam, Eva, Cain, Noe, Avraam, evreii și Neamurile) și prin harul Său oferă:
  - a. har
  - b. legăminte (necondiționate și condiționate)
  - c. sacrificiu
  - d. închinare

4

PRIMUL CICLU DE CITIRE (vezi p. vi)

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește întreaga carte într-o singură ședință. Formulează tema centrală a întregii cărți cu cuvintele tale.

1. Tema întregii cărți
2. Tipul de literatură (genul)

AL DOILEA CICLU DE CITIRE (vezi pg. vi-vii.)

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește pentru a doua oară întreaga carte într-o singură ședință. Subliniază ideile principale și exprimă subiectul într-o

singură frază.

1. subiectul primului capitol literar
2. subiectul celui de-al doilea capitol literar
3. subiectul celui de-al treilea capitol literar
4. subiectul celui de-al patrulea capitol literar
5. etc.

GENESA 1:1-2:3

ÎMPĂRȚIREA PE PARAGRAFE A TRADUCERILOR MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Creația (1:1-2:3) 1:1-5	Istoria creației (1:2-2:7) 1:1-5	Povestirea creației (1:1-2:4a) 1:1-5	Povestirea creației 1:1-5	Crearea lumii 1:1-2 1:3-5 1:6-8 1:9-10 1:11-13 1:14-19 1:20-23 1:24-25 1:26-27 1:28-31
1:6-8 1:9-13	1:6-8 1:9-13	1:6-8 1:9-13	1:6-8 1:9-13	
1:14-19 1:20-23 1:24-25 1:26-31	1:14-19 1:20-23 1:24-25 1:26-28	1:14-19 1:20-23 1:24-25 1:26-31	1:14-19 1:20-23 1:24-25 1:24-2:4a	
Crearea omului și a femeii 2:1-3	1:29-31 2:1-3 2:4-7	2:1-3 2:4a		2:1-3 2:4a

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3* (vezi pg. vii)

URMĂRIND INTENȚIA AUTORULUI ORIGINAL LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește întreaga carte într-o singură ședință. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri de mai sus. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este calea spre urmărirea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are numai un subiect principal.

1. Primul paragraf
2. al doilea paragraf
3. al treilea paragraf

---

* Deși nu sunt inspirate, împărțirile pe paragrafe reprezintă cheia spre înțelegerea și urmarea intenției autorului original. Fiecare traducere modernă a împărțit și a rezumat paragrafele. Fiecare paragraf conține un subiect, adevăr sau gând central. Fiecare versiune rezumă subiectul respectiv în propriul mod. Citind textul, întreabă-te care traducere se potrivește înțelegerii tale asupra subiectului și asupra împărțirii versetelor.

În fiecare capitol trebuie să citim mai întâi Biblia și să încercăm să îi identificăm subiectele (paragrafele), apoi să comparăm înțelegerea noastră cu versiunile moderne. Doar când înțelegem intenția autorului original urmându-i logica și prezentarea putem înțelege Biblia cu adevărat. Doar autorul original este inspirat – cititorii nu au dreptul să schimbe sau să modifice mesajul. Cititorii Bibliei au responsabilitatea de a aplica adevărul inspirat vremurilor și vieților lor.

Observă că toți termenii tehnici și abreviațiile sunt explicate pe larg în Anexa 1, 2 și 3.

4. etc.

DECLARAȚII DE ÎNCEPUT

A. Studierea Genesei 1-11 este dificilă deoarece:

1. Suntem cu toții afectați de propriile culturi și educații denominaționale
2. Astăzi, câteva presiuni conștiente sau subconștiente afectează felul în care privim „începuturile”
  - a. arheologia modernă (analoaga celei mesopotamiene)
  - b. știința modernă (teoriile actuale)
  - c. istoria interpretării
    - (1) Iudaism
    - (2) Biserica primară
3. acest element literar de început al Bibliei este prezentat ca o istorie, însă câteva lucruri surprind interpretul:
  - a. paralelele mesopotamiene
  - b. tehnicile literare din est (două expuneri aparente ale creației)
  - c. evenimente neobișnuite
    - (1) femeia creată dintr-o „coastă”
    - (2) un șarpe vorbitor
    - (3) o arcă cu câte două animale din toate speciile, la bordul vasului timp de un an
    - (4) căsătoriile dintre oameni și îngeri
    - (5) viața lungă a oamenilor
  - d. mai multe jocuri de cuvinte redau numele personajelor principale (vezi K. 3)
4. Creștinii au nevoie să li se reamintească cum reinterpretează NT Gen. 1 și 2, în lumina lui Hristos. Acesta este reprezentantul Tatălui în creație, (vezi John 1:3,10; I Cor. 8:6; Heb. 1:2), atât al lumii văzute cât și al celei nevăzute (vezi Col. 1:16). Această nouă revelație ne arată nevoia de a fi atenți în ceea ce privește literalismul din Gen. 1-3. Trinitatea este implicată în creație.
  - a. Dumnezeu Tatăl în Genesa 1:1
  - b. Dumnezeu Duhul Sfânt în Genesa 1:2
  - c. Dumnezeu Fiul în NT prin revelație progresivăAceasta poate explica PLURALURILE din Genesa 1:26; 5:1,3; 9:6

B. Genesa 1-11 nu este un document științific, însă în unele privințe știința modernă își compară prezentarea (ordinea creației și nivelul geologic). Nu este anti-științific, ci pre-științific. Prezintă adevăruri:

1. Dintr-o perspectivă pământească (a unui observator uman pe această planetă)
2. Dintr-o perspectivă fenomenologică (ex. Cele cinci simțuri; modul în care lucrurile apar observatorului uman)
A funcționat ca și revelatorul adevărului pentru multe culturi, de-a lungul multor ani. Prezintă adevărul unei culturi științifice moderne însă fără o explicare specifică a evenimentelor.

C. Este uimitor de succint descris, frumos și structurat artistic.

1. lucrurile se divid
2. lucrurile evoluează
3. din haos la planeta fizică (materială) plină de viață.

D. Cheia înțelegerii acesteia se găsește în:

1. genurile literare ale acesteia
2. raportarea acestuia la propriile-i zile (vezi John H. Walton, *The Lost World of GenesaOne*)
3. structurile acesteia
4. monoteismacesteia
5. scopul teologic al acesteia

Interpretarea trebuie să fie echilibrată:

1. o exegeză a versetelor
2. o înțelegere sistematică a întregii Scripturi
3. specificația genurilor

Aceasta descoperă originea lucrurilor materiale („erau foarte bune,” vezi 1:31) și denaturarea acestora (vezi Capitolul 3). În multe feluri evenimentul Hristos reprezintă (este) o creație nouă iar Isus este noul Adam (vezi Rom. 5:12-21). Noua epocă poate fi în cele din urmă o restaurare a grădinii Eden și a părtășiei intime cu Dumnezeu și cu animalele (compară Gen. 1-2 cu Rev. 21-22).

E. Marele adevăr al acestui capitol nu este cum și când, ci cine și de ce!

F. Genesa reflectă adevărata cunoaștere însă nu cunoașterea exhaustivă. Ne este prezentată în maniere de gândire vechi (mesopotamiene), însă este un adevăr teologic infailibil. Este raportată la zilele ei, însă este în totalitate unică. Vorbește despre ceva inexprimabil, totuși vorbește drept. Practic este o privire de ansamblu (cine și de ce), nu una fotografică (cum și când).

G. Fără Genesa 1-3 Biblia este de neînțeles. Observați cât de rapid trece istorisirea de la (1) păcat la răscumpărare și (2) de la umanitate la Israel. Creația formează o piesă integrală dar provizorie a justificării alegerii poporului Israel de către Dumnezeu, cu scopul de a răscumpăra întreaga lume (vezi Gen. 3:15; 12:3; 22:18; Exod. 19:5-6 și Ioan 3:16; Fapte 3:25; Gal. 3:8; I Tim. 2:4; și Pet. 3:9).

H. Răspunsul tău la întrebarea, “Care este scopul inspirației și revelației?” va influența felul în care privești Genesa 1. Dacă privești scopul ca fiind o împărtășire a faptelor cu privire la creație, o vei privi într-un singur mod (ex. adevăruri propoziționale). Dacă o vei privi ca exprimând adevăruri generale despre Dumnezeu, umanitate și păcat, atunci, posibil, o vei privi într-un mod teologic (ex. paradigmatic). Dacă, totuși, vezi scopul de bază ca fiind acela de a stabili o relație între Dumnezeu și omenire, poate fi considerat caun alt scop (ex. existențial).

I. Această parte a Genezei este cu siguranță teologică. La fel cum plăgile descrise în Exod au demonstrat puterea lui YHWH asupra zeilor naturii ai Egiptului, Genesa 1, 2 poate arăta puterea lui YHWH asupra zeilor astrali ai Mesopotamiei. Subiectul principal este Dumnezeu. Dumnezeu, singur, a creat-o pentru scopuri proprii.

J. Mă minunez de propria-mi ignoranță! Sunt îngrozit de propria-mi condiționare istorică, culturală și confesională! Ce măreț Dumnezeu servim! Ce minunat Dumnezeu S-a aplecat înspre noi (chiar și în rebeliunea noastră)! Cu cât știm mai multe cu atât realizăm cât de puțin cunoaștem!

K. Aici sunt câteva sugestii pentru cărți care te pot ajuta::

1. Genesa 1-2 interpretată în conformitate cu științamodernă:
  - a. Bernard Ramm's *The Christian View of Science and Scripture* (o carte științifică și teologică bună)
  - b. Hugh Ross' *Creation and Time and The GenesaQuestion* (bună științifică dar slabă teologic)
  - c. Harry Peo and Jimmy Davis' *Science and Faith: An Evangelical Dialog* (foarte bună)
  - d. Darrel R. Falk, *Coming to Peace with Science: Bridging the Worlds Between Faith and Biology* (din punct de vedere evanghelic abordează evoluția teistică)
  - e. Francis S. Collins, *The Language of God*
  - f. Fazale Rana and Hugh Ross, *Who Was Adam?*
2. Genesa 1-2 interpretată în conformitate cu paralele Orientului Antic Apropiat
  - a. R. K. Harrison's *Introduction to the Old Testament and Old Testament Times*
  - b. John H. Walton's *Ancient Israelite Literature in Its Cultural Context*
  - c. K. A. Kitchen's *Ancient Orient and Old Testament*
  - d. Edwin M. Yamauchi's *The Stones and the Scriptures*
3. Genesa 1-2 interpretată în conformitate cu teologia din LaSor, Hubbard and Bush's *Old Testament Survey*
  - a. „Procedul literar este de asemenea găsit în numele folosite. Corespondența dintre numele și funcția sau rolul unei persoane este izbitoare în anumite instanțe. Adam înseamnă „omenire” iar Eva este „(cea care dă) viață.” Cu siguranță că atunci când un autor al unei anumite povești numește personajele principale Omenire și Viața, ceva este transmis referitor la destinația lor literară! În mod similar numele Cain înseamnă „falsificator (de metale)”; Enoh face referire la „dedicare, consacrare” (4:17; 5:18); Iubal la alăută și caval (4:21); în timp ce Cain, condamnat la a fi un *n-d*, un „rătăcitor,” pleacă să locuiască în țara Nod, în mod evident numele derivând de la aceeași rădăcină evreiască, aceea de pământ al rătăcirii! Acest lucru sugerează că autorul scrie ca și un artist, un povestitor, care utilizează o tehnică literară și artificii. Este nevoie de efort pentru a distinge ce își propune să învețe prin mijloacele literare folosite. “ pag. 72
  - a. Implicația teologică a Gen. 1-11:

„*implicație pentru Gen. 1-11*. Recunoscând tehnica și forma literară și observând contextul literar al capitolelor 1-11 „desfășurarea” evenimentelor relatate nu constituie o provocare în privința realității. O singură necesitate nu clasifică această descriere că ar fi un mit; cu toate acestea, nu este “istorie” în sensul modern al martorului ocular, raportând obiectiv. Mai degrabă, aceasta transmite adevăruri teologice referitoare la evenimente, prezentate într-un gen literar cu multe simboluri și imagini. Asta nu înseamnă că Gen. 1-11 transmite evenimente isorice neadevărate. Această concluzie ar fi rezultatul pretinderii că acestea conțin descrieri obiective. Dovada clară, deja analizată arată că nu aceasta a fost intenția. Pe de altă parte ideea că adevărurile prezentate în aceste capitole nu au nici o bază obiectivă este una greșită. Se afirmă adevăruri fundamentale: crearea tuturor lucrurilor de către Dumnezeu; miraculoasa intervenție divină în crearea primului bărbat și a primei femei; unitatea rasei umane; desăvârșirea lumii create, inclusiv umanitatea;

pătrunderea păcatului prin neascultarea primului cuplu; depravarea și violentul păcat de după cădere. Toate aceste adevăruri sunt fapte, iar certitudinea acestora implică realitatea faptelor. În altă ordine de idei, autorul biblic folosește astfel de tradiții literare pentru a descrie evenimente primitive unice care nu sunt condiționate de timp, de umanitate, de experiența bazată pe o analogie istorică, prin urmare poate fi descrisă doar apelând la simbol. Aceeași problemă se ridică și la final: acolo autorul biblic, în cartea Apocalipsa adoptă prezentarea ezoterică și implică artificii literare ale apocalipsei ”pg. 74.

- b. Dacă este adevărat că s-a vorbit o singură limbă în Gen. 1-10 (vezi Samuel Noah Kramer, *The Babel of Tongues: A Sumerian Version*, „Journal of the American Oriental Society, 88:108-11), atunci este nevoie să fie subliniat clar faptul că nu a fost ebraica. De aceea, toate cuvintele ebraice scrise sunt contemporane cu Moise sau sunt tradiții patriarhale orale. Aceasta verifică natura literară a Gen. 1-11.
4. Aș dori să fac o remarcă/comentariu personal. Îi iubesc și îi apreciez pe aceia care iubesc și apreciază Biblia. Sunt recunoscători pentru oamenii care îi privesc mesajul ca fiind unul inspirat, autoritar, din partea singurului Dumnezeu adevărat. Fiecare dintre noi, cei care studiem Scriptura ne îndreptăm spre a-L lauda și a-L glorifica pe Dumnezeu cu mințile noastre (vezi Mat. 22:37). Faptul că noi, ca și credincioși individuali abordăm Biblia în mod diferit nu este un aspect al necredinței sau al rebeliunii ci un act de devotament sincer și o încercare de a înțelege astfel încât să purtăm adevărul lui Dumnezeu în viețile noastre. Cu cât studiez mai mult Genesa 1-11 pentru acest scop, o mare parte a cărții Apocalipsa, consider că este adevărată literar, dar nu literal. Cheia în interpretarea Bibliei nu sunt eu, aplicând o filosofie personală sau o grilă hermeneutică asupra textului, ci lăsând autorii originali, inspirați, să se exprime în întregime. A lua un pasaj literar și a pretinde că este literal când textul în sine dă indicii cu privire la natura sa simbolică și figurată implică prejudecățile mele asupra unui mesaj divin. Genul (tipul de literatură) este cheia în înțelegerea teologică a felului în care “a început totul” și a felului în care “se va sfârși totul”. Apreciez dorința sinceră și devotamentul celor care, din oricare motive, de obicei anumite personalități sau profesori, interpretează Biblia într-o manieră modernă, literală, sau vestică, când de fapt este o veche carte estică. Spun toate acestea pentru a afirma că sunt mulțumitor lui Dumnezeu pentru aceia care abordează Genesa 1-11 cu prezența pe care eu personal nu le împărtășesc, știind că acestea vor ajuta, încuraja și câștiga oameni cu personalități asemănătoare și cu perspectiva de a iubi, de a crede și de a aplica Cuvântul Lui Dumnezeu în viețile lor. Cu toate acestea, nu sunt de acord ca Genesa 1-11 sau cartea Apocalipsa trebuie interpretate în mod literal, indiferent dacă este (prezentată de) *Creation Research Society* (ex. young earth) sau Hugh Ross’ *Motive pentru a crede* (ex. Old earth). Pentru mine această secțiune a Bibliei subliniază un “cine” și “de ce” și nu “cum” și “când”-ulcreației. Accept sinceritatea științei moderne în studierea aspectelor fizice ale creației. Resping „evoluționismul”(ex. Toată viața este șansa dezvoltării proceselor naturale), dar în mod clar privesc evoluția ca fiind un aspect valid și demonstrabil al lumii noastre și al universului. Cred că Dumnezeu a direcționat și a folosit evoluția (dezvoltarea). Dar evoluțiile naturale nu explică diversitatea și complexitatea vieții, cea curentă sau cea trecută. Pentru a înțelege cu adevărat realitatea curentă am nevoie atât de modelele teoretice ale științei moderne cât și de modelele teologice ale Genezei 1-11. Genesa 1-11 este o necesitate teologică în a înțelege restul Bibliei dar este o descriere antică, literară, succintă, artistică, și estică, nu o descriere literală, modernă, vestică.

Părți ale Bibliei sunt cu siguranță narațiuni istorice. Este un loc în care Scriptura poate fi interpretată literal: a fost o chemare a lui Avraam, și Exodul, o naștere din fecioară, un Calvar, o Înviere; va fi o a doua Venire și o

Împărăție. Întrebarea este una referitoare la gen, nu la realitate, la intenția autorului, nu la preferințele personale în interpretare. Toți oamenii să fie găsiți mincinoși—și Dumnezeu adevărat (vezi Rom. 3:4)!!!

SUBIECT SPECIAL: VÂRSTA ȘI CREAREA PĂMÂNTULUI

- I. Această secțiune de studiu este tendențioasă datorită ipotezelor care trebuie făcute chiar și pentru a continua să gândești rațional despre acest subiect. Ipotezele trebuie să fie prioritare în evaluarea unor diferite opinii exprimate de către cosmologi, geologi și științele înrudite în comparație cu înțelegerea și interpretarea teologică.
- II. Pentru știință ipotezele vizibile sunt:
- A. Gradele de evoluție (ex. fizice, chimice și biologice) înregistrate și măsurate pe pământ în ziua de azi sunt constante și în trecut (ex. uniformitarianism, „prezentul este cheia către trecut”)
- B. Datarea radiometrică (numită „datarea absolută”), baza cronologică în datarea Pământului și evenimentelor cosmice, este dăramată de câteva ipoteze:
1. Compoziția inițială a rocilor (ex. legătura dintre componente de tipul mamă sau fiică, de elemente atomice instabile)
  2. Jumătatea precisă aduratei de viață ale acestora
  3. Temperatura influențează deasemenea procentajul de tip mamă-fiică dintr-o mostră (ex. Durata de formare și/sau camerele de magmă vulcanică)
  4. Originea inițială și perioada de producere a elementelor radioactive nu este una precisă. Teoriile curente susțin că cele mai grele elemente sunt create de reacțiile termonucleare, în timpul celei de-a doua și de-a treia generații de stele și împrăștiate de supernove.
- C. Că cele șase presupuse principii secvențiale ale geologiei (numite datări relative) influențează paleontologia:
1. Legea superpoziționării în formarea naturală a rocilor sedimentare, stratul de deasupra este mai tânăr decât cel de sub el
  2. Legea orizontalității primare care afirmă că straturile sedimentare sunt orizontale atunci când s-au depus
  3. Principiul încrucișării – când rocile sunt crăpate sau despărțite, ele sunt mai bătrâne decât noul sediment format în acea deschizătură
  4. Principiul includerii maselor de roci adiacente, una dintre ele va avea de obicei părți din straturile de aflate dedesubt care confirmă presupunerea nr 1
  5. Principiul corelării - rocile de structură asemănătoare dar din zone diferite trebuie să se potrivească. Când acest lucru nu este posibil atunci sunt folosite fosile similare pentru a demonstra datele de formare
  6. Principiul succesiunii fosilelor: fosilele organismelor s-au succedat una după cealaltă într-o perioadă precisă și determinată:
    - a. Fosile larg răspândite
    - b. Limitate la o scurtă perioadă geologică
- III. Câteva comentarii ale oamenilor de știință:
- A. Mulți oameni de știință conștientizează faptul că adevărata știință este o metodă de cercetare care caută să coreleze toate fenomenele și anomaliile cunoscute într-o teorie testabilă. Unele lucruri prin însăși natura lor nu sunt testabile.
- B. Câteva comentarii ale oamenilor de știință privitoare la ipotezele științifice în această zonă

1. „Doctrina (ex. Uniformitarianismul) nu trebuie luată literalmente. A spune că procesele geologice din trecut au fost aceleași cu cele existente în zilele noastre, nu sugerează că ele au avut întotdeauna aceeași importanță relativă și au operat cu precizie la aceeași rată” (Tarbuck and Lutgens, *Earth Science*, 6th ed. pg. 262).
2. „Este important să realizezi că o datare radiometrică precisă poate fi obținută doar dacă minereul se păstrează într-un sistem închis pe perioada formării lui; cu alte cuvinte, o datare corectă nu este posibilă decât dacă în sistem nu au fost nici completări, nici pierderi de izotopi de tip mamă sau fiică” (*Earth Science*, 6th ed. pg. 276).
3. „Ne grăbim să accentuăm că această uniformitate este o ipoteză pe care o formulăm legat de natură, deci este mai degrabă o doctrină decât o lege dovedită logic” (Dott and Balten, *Evolution of the Earth*, 4th ed. pg. 44).
4. „Constantele de descompunere care caracterizează rata descompunerilor radioactive și guvernează relația dintre datarea izotopică și vârsta radio izotopică corespunzătoare nu sunt cu exactitate cunoscute. În consecință, acuratețea câtorva dintre cele mai precise metode de datare, precum tehnica $^{40}\text{Ar}/^{39}\text{Ar}$, poate fi un ordin de mărime sau mult mai rău decât precizia lor.” („Progress and challenges in geochronology” by Renne, Ludwig and Karner în *Science Progress* (2000), 83 (1), 107).
5. „Oamenii fără pregătire în știință s-ar putea să nu înțeleagă că orice metodă de datare radiometrică poate fi credibilă doar pentru mostre cu vârste apropiate de jumătatea de durată de viață a elementului aflat în cauză.” (Hugh Ross, *Reasons to Believe*).

IV. Ipotezele nu sunt unice pentru comunitatea științifică dar cu siguranță existente în comunitatea religioasă:

- A. Oamenii sunt atrași către un principiu unificator sau un model de corelarea experienței senzoriale și de a-și oferi stabilitate emoțională. În știință acest principiu unificator a devenit “evoluție”
  1. Theodosius Dobzhansky, „Changing man,” *Science*, 155, 409-415, „Evoluția este un proces care a produs viață din non-viață, ce a adus în ființă un om din animale și care teoretic poate continua să facă lucruri remarcabile în viitor.”
  2. Brian J. Alters and Sandra M. Alters, *Defining Evolution*, pg. 104, „Evoluția este contextul de bază al tuturor științelor biologice...evoluția este cadrul explicativ, teoria unificatoare. Este indispensabil în studierea biologiei, la fel cum teoria atomică este indispensabilă în studiul chimiei.”
- B. Pentru mulți creștini conservatori teoria unificatoare (ex. interpretarea) a devenit o interpretare literală a Genezei 1-3. Ea este un adevăr pentru tinerii scriitori (*Creation Research Society* datează Pământul ca având o vârstă de 10000 ani) iar scriitori vechi (*Reasons to Believe* datează Pământul, din perspectiva geologiei moderne ca având o vârstă de 4.6 miliarde ani). Interpretarea Scripturii de către o persoană devine o lentilă prin care toate celelalte sunt văzute și evaluate. O persoană nu poate învinui presupunerea subiectivă pentru că toată știința umană este până la punct presupozitională. Însă, evaluarea presupunerii unuia este crucială pentru o determinare corectă a adevărului declarațiilor pe care ei le fac.
- C. Creștinismul fundamental încearcă să se îmbrace într-un argument „științific” atunci când problema centrală este una de metodologie hermeneutică. Aceasta nu implică faptul că „știința evoluționistă modernă” nu este presupozitională sau că concluziile ei nu sunt modelate de către un punct de vedere mondial prioritar. Trebuie să fim atenți și analitici asupra ambelor. Pare a exista probe pentru ambele părți. E necesar să mă întrebare este

perspectiva de care sunt atras în mod natural, emoțional sau educațional (ex. Ipoteza împlinirii de sine).

V. Concluzii personale

A. De vreme ce sunt un teolog, și nu un om de știință, a fost crucial pentru mine să citesc și să asimilez cât de mult am putut din știința uniformitariană. Personal, nu sunt neliniștit de „evoluție” ci de „naturalism” (o definiție dată de către Carl Sagan este: „universul este tot ceea ce a fost, tot ceea ce este și tot ceea ce va fi”).

Realizez că este o prejudecată însă propria-mi teorie unificatoare este supernaturalismul și creaționismul special; însă, nu neg și nici nu mă simt amenințat de evoluție. Perspectiva mea fundamentală este existența unui Dumnezeu personal care a inițiat și a direcționat procesul cu un scop! Pentru mine, „proiectul inteligent” devine o teorie rezonabilă (vezi M. J. Behe, *Darwin's Black Box* and William A. Demski, ed. *Mere Creation: Science, Faith and Intelligent Design*). Este „caracterul aleatoriu” al evoluției și „de presupuziție” al naturalismului care, personal, îmi cauzează bătăi de cap și confuzie. Procesul este o parte evidentă a vieții. Trebuie să fiu sigur că nu adopt ceea ce este confortabil fără a lua în calcul evoluția. Am încercat să îmi identific ipotezele:

1. Genesal-3 (și ca idee, o mare măsură a cărții Apocalipsa), nu a fost intenția autorului original, inspirat, că acesta să fie interpretat literalmente. Întrebările „Cum a început totul” și „Cum se va sfârși” sunt învăluite (și trebuie să fie pentru omenirea căzută) în genul literar.
2. Evoluția este evidentă la anumite nivele („evoluția pe orizontală”, „micro-evoluția”, evoluția în cadrul speciilor) însă nu este singurul factor unificator pentru viața de pe această planetă sau dezvoltarea universului. Este mister aici! Eu personal mă simt confortabil cu Biblia (ex. revelația specială) spunându-mi „cine” și „de ce”, și cu natura (revelația naturală) care este o cercetare științifică modernă, ce îmi prezintă „cum”-ul și „când”-ul bazat pe dezvoltarea modelelor și teoriilor.
3. Nici chiar ultima realitate a „evoluției teiste” nu m-ar determina să resping vreuna dintre propriile-mi ipotezelor legate de credință. Vezi Darrel R. Falk, *Coming to Peace with Science: Bridging the World's Between Faith and Biology* and Francis S. Collins, *The Language of God*. Am un crez (la fel și tu)! Perspectiva mea asupra lumii e una biblică, creștină. Imaginea mea asupra lumii este o înțelegere crescândă și în schimbare.

B. Vârsta „reală” a Pământului nu constituie o problemă în teologia mea cu excepția:

1. Aparentului “Big Bang” ca și început al organizării universale a materiei care afirmă că un început cu privire la univers pare să limiteze posibilitățile existenței unui timp nelimitat pentru evoluție (ex. naturalismul).
2. Începuturilor și sfârșiturilor în registrele fosilelor ce implică un „echilibru punctat” care afirmă că evoluțiile întâmplătoare au avut loc cu un efort de viteză, bruscă (eventual actele de creație în curs de desfășurare ale lui Dumnezeu) ci nu neapărat doar printr-o schimbare treptată în timp.
3. Un Pământ vechi și o recentă creare specială a omenirii este un model pre-supozitional pe care aleg să-l îmbrățișez până voi înțelege mai mult prin studiul Bibliei, arheologiei și științei moderne. Ordinea acestora arată prejudecata mea (însă o avem cu toții)!
4. Știința nu îmi este un dușman, dar nici un salvator! Este atât de palpitant să trăiești în această perioadă a cunoștinței crescânde. Este atât de încurajator să fii un credincios informat din punct de vedere hermeneutic. Completarea credinței și rațiunii, a Bibliei și științei cu credibilitate, este într-adevăr, o posibilitate minunată!

VI. Ipotezele prezente cu privire la vârsta Pământului

- A. Datarea radiometrică a rocilor lunii și ameteorilor a fost estimată la 4.6 miliarde de ani. Acestea conțin aceleași elemente ca și planetele acestui sistem solar ceea ce se deduce este că soarele împreună cu planetele, cometele și asteroizii asociați lui au fost formate în acest timp. Cele mai vechi roci ale pământului au fost datate radiometric la 3.8 miliarde ani.
- B. Precizarea unei date pentru creația supranaturală a primei perechi omenești (Homo Sapiens) este o problemă mult mai dificilă dar se cuantifică într-o gamă de zeci de mii de ani, posibil 40,000. Vezi Fazale Rana and Hugh Ross, *Who was Adam?*.

Timpul este o problemă doar pentru aceia dintre noi creați într-un interval de timp cronologic secvențial. Dumnezeu nu este afectat de trecerea timpului. Consider că Pământul și mediul înconjurător al acestuia a fost creat de-a lungul timpului cu scopul precis de a oferi „un loc” pentru ca Dumnezeu să relaționeze cu creația Lui măreață, care a fost creată de El după asemănarea Lui. Singura sursă pentru aceste convingeri o reprezintă Biblia, o carte inspirată. Mă agăț de ea și permit științei moderne să îmi intensifice înțelegerea asupra aspectelor fizice ale activității creative a lui Dumnezeu!

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 1:1-5

¹ La început, Dumnezeu a creat cerurile și pământul. ² Pământul era fără formă și gol; peste fața adâncului era întuneric, iar Duhul lui Dumnezeu plutea peste întinderea apelor. ³ Atunci Dumnezeu a zis: „Să fie lumină!”, și a fost lumină. ⁴ Dumnezeu a văzut că lumina era bună și a despărțit lumina de întuneric. ⁵ Dumnezeu a numit lumina „zi”, iar întunericul l-a numit „noapte”. A fost o seară și a fost o dimineață: ziua întâi.

1:1 „La început” *Bereshith* (BDB 912) este titlul evreiesc al cărții. Am preluat *Genesa* dintr-o traducere septuagintă. Acesta este începutul istoriei însă nu și începutul activității lui Dumnezeu (vezi Mat. 25:34; Ioan 17:5,25; Efes. 1:4; Titus 1:2; în Tim. 1:9; I Pet. 1:19-20; Rev. 13:8). R. K. Harrison afirmă că ar trebui tradus „ca mod de începere” (*Introduction to the Old Testament*, p. 542 footnote 3). John H. Walton, *The Lost World of Genesa One* afirmă că această expresie introduce o perioadă de timp (pg. 45).

● **„Dumnezeu”** *Elohim* (BDB 43) este o formă de PLURAL a numelui general pentru Dumnezeu în Vechiul Orient Apropiat, El (BDB 42). Când face referire la Dumnezeul lui Israel verbul este de obicei (6 excepții) folosit la SINGULAR. Rabinii afirmă că acest nume îl prezintă pe Dumnezeu ca și creatorul, dăătorul și susținătorul tuturor formelor de viață de pe planeta Pământ (vezi Ps. 19:1-6; 104). Observați cât de des este folosit acest cuvânt în capitolul 1.

Cred că acest verset este o propoziție independentă: Ibn Ezra afirmă că acesta este o propoziție dependentă, cu accentul pus pe versetul 2 în timp ce Rashi afirmă că versetul 2 este o paranteză, accentul căzând pe versetul 3. Pentru a-și susține punctul de vedere, cel al unei căderi anterioare (teoria decalajului), comentatorii dispensaționali moderni spun că versetul 1 este o propoziție dependentă. Observați faptul că nu există nici o explicație referitoare la originea lui Dumnezeu. Se afirmă accentuat faptul că Dumnezeu a creat materia, nu că ar fi modelat materia deja existentă (cosmologia greacă). În *Enuma Elish*, (descrierea sumeriană a creației), precum reflecțiile grecilor, spiritul (care este bun) și materia (care este nefastă) sunt co-eterne. Biblia nu aduce în discuție și nu descoperă originea lui Dumnezeu. El a existat dintotdeauna.

(vezi Ps. 90:2). Cu siguranță că este mister aici. Omenirea pur și simplu nu poate înțelege plinătatea lui Dumnezeu!

Această discuție referitoare la propoziții, este semnificativă din punct de vedere teologic. The Jewish Publication Society of America a tradus Genesa 1:1 ca fiind opropoziție temporală, „Când Dumnezeu a început să creeze cerurile și pământul-pământul nefiind format și vid...” Această traducere poate concluziona faptul că Dumnezeu și materia sunt co-eterni, precum susține cosmologia greacă(vezi „Creation and Cosmology” în *Encyclopedia Judaica*, vol. 5, pg. 1059). Descrierea sumeriană a creației, Enuma Elish, începe cu „atunci când la început...”. Vezi subiectul special: Nume pentru zeitare în 2:4.

● **„a creat”** *Bara* (vezi 1:1,21,27; 2:3,4) este verbul evreiesc (BDB 135, KB 153, *Qal perfect*) folosit în exclusivitate pentru a descrie activitatea creatoare a lui Dumnezeu. Sensul său de bază este de a modela prin tăiere. Dumnezeu S-a oferit să devină tot cu excepția Sa (El există dintotdeauna). Psalm 33:6,9; Evr. 11:3 și în Pet. 3:5 prezintă Creația (cosmologia), din nimic, la Cuvântul lui Dumnezeu (ex nihilo), cu toate că nu se spune nicăieri că apa a fost creată(vezi Gen. 1:2). Filosofii grecești (gnostici) și mesopotamiene accentuează un dualism etern între “spirit” și “materie”. Orice ar implica bara, verbul accentuează activitatea și scopul lui Dumnezeu!

Creația are un punct de început, lucru susținut de către Biblie. Știința secolului XXI ar caracteriza acest punct de început ca fiind „big bang”. Naturalismul nu poate susține acum un regres nelimitat în trecut. Totuși, este probabil ca Genesa 1 să se refere la începutul unui pământ funcțional, nu la începutul propriu-zis al materiei (John H. Walton, *The Lost World of Genesa One*).

● **„cerurile”** Cuvântul „cerurile” (BDB 1029) poate fi folosit cu mai multe sensuri: (1) se poate referi la atmosfera Pământului precum în versetul 8 și 20; (2) se poate referi la întreg Cosmosul (ex. toată existența materială); sau (3) se poate referi la crearea tuturor lucrurilor vizibile (materiale) și celor nevăzute (îngeri, cerul catron al lui Dumnezeu). Dacă opțiunea a treia este adevărată, atunci o paralelă se poate găsi în Col. 1:16. Dacă nu, atunci Genesa 1 se focalizează doar pe crearea acestei planete. Biblia subliniază o perspectivă geocentrică (ex. creația privită ca un spectator al acestei planete ar fi observat-o). Unii ar putea afirma că Gen. 2-3 punctează crearea Universului (ex. soarele, luna, stelele și galaxiile) în timp ce Gen. 2-3 se concentrează asupra acestei planete și asupra creării omenirii. Aceasta perspectivă este cu siguranță posibilă deoarece capitolele 2-4 formează o unitate literară. În ambele (ex Gen 1 și 2-4) creația este geocentristă (ex concentrarea pământului).

● **„pământul”** Termenul (BDB 75) se poate referi la un teren anume, o țară sau întreaga planetă. Genesa 1 este indiscutabil geocentrică (vezi v. 15). Aceasta se potrivește scopului teologic al acestui capitol, nu științei. Amintește-ți că Biblia este scrisă într-un limbaj descriptiv pentru scopuri teologice. Nu este anti-științifică, ci pre-științifică.

1:2 „Pământul a fost” Acest VERB (BDB 224, KB 243, *Qal perfect*) foarte rar poate fi tradus ca „a devenit”. Din punct de vedere gramatical și contextual este de preferat „a fost”. Nu lăsa (i.e dispensațional premilenist) presuposițiile tale teologice cu privire la celor două căderi (teoria decalajelor) să influențeze exegeza textului.

●	
NASB	„nemodelat și vid”
NKJV	„fără formă, și vid”
NRSV, NJB	„un vid fără formă”
TEV	„fără formă și pustiu”
NIV	„fără formă și gol”
REV	„un vast pustiu”

SEPT „invizibil și neamenajat”

JPSOA „neformat și vid”

Acești doi termeni se regăsesc în BDB 1062, KB 1688-1690 și BDB 96, KB 111. Implică aceștia doar apa? Pământul își schimbă forma (ex plăcile tectonice) în mod continuu (ex. un continent inițial numit Pangea a devenit mai multe continente).

Din nou se pune problema vârstei Pământului. Aceste două cuvinte apar împreună în Ieremia 4:23. Sunt folosite în descrierile sumeriene și babiloniene ale creației însă într-un sens mitologic. Acest fel de creație arată faptul că Dumnezeu a folosit o metodă progresivă în a crea un pământ locuibil. (vezi Isa.45:18). Aceste două cuvinte descriu, nu începutul materiei, ci o stare de nedezvoltare, nefuncționalitate ordonată a unui sistem (John H. Walton, *The Lost World of Genesa One* pg. 49). Un sistem care nu este pregătit pentru omenire!

● „**întunericul**” Aceste termen (BDB 365) nu reprezintă răul, ci haosul inițial. Dumnezeu numește întunericul în versetul 5 atunci când creează lumina. Acești doi termeni, deși des folosiți în Biblie pentru a indica realități spirituale, aici reprezintă condițiile fizice inițiale.

● „**adâncimea**” Termenul evreiesc este *tehom* (BDB 1062 #3, KB 1690-91). O rădăcină semitică similară, dar totuși diferită, este personificată în Tiamat în miturile sumeriene și babiloniene referitoare la creație, acesta fiind monstrul haosului și mama zeilor, soția lui Apsu. Ea a încercat să ucidă zii inferiori, cărora le-a dat naștere. Marduk o ucide. Din trupul acesteia el recreează cerul și pământul, fapt evidențiat în poemul babilonean referitor la Genesa numit *Enuma Elish*. Evreii au crezut că apa a fost elementul cu care s-a început Creația (vezi Ps. 24:1; 104:6; și Pet. 3:5). Niciodată însă nu este specificat că apa ar fi fost creată. Cu toate acestea, termenul evreiesc este masculin, nu feminin, și nu are legătură etimologică cu zeița Tiamat.

Există pasaje în VT care descriu pe YHWH în conflict cu haosul apei, haos personificat (vezi Ps. 74:13-14; 89:9-10; 104:6-7; Isa. 51:9-10). Totuși, aceste pasaje se regăsesc în scrieri poetice și metaforice. Apa este un element crucial al creației (vezi 1:2b,6-7).

NASB, NKJV,

TEV, NIV „Duhul lui Dumnezeu”

NRSV, JPSOA „un vânt de la Dumnezeu”

NJB „un vânt divin”

REB „duhul lui Dumnezeu”

SEPT „o suflare a lui Dumnezeu”

Termenul evreiesc ruach (BDB 924) și cel grecesc *pneuma* (vezi John 3:5,8) pot însemna „duh”, „suflare” sau „vânt” (vezi John 3:5,8). Duhul este deseori asociat cu Creația (vezi Gen. 1:2; Jov 26:13; Ps. 104:29-30; 147:14-18). VT nu definește în mod clar relația dintre Dumnezeu și Duh. în Iov 28:26-28; Psalmul 104:24 și Proverbe 3:19; 8:22-23 Dumnezeu a folosit înțelepciunea (un substantiv la genul feminin) pentru a crea toate lucrurile. În Noul Testament, Isus este reprezentantul lui Dumnezeu în creație (vezi Joan 1:1-3; I Cor. 8:6; Col. 1:15-17; Evrei. 1:2-3). Precum mântuirea omenirii și în creație, toate cele trei persoane ale Dumnezeirii sunt implicate. Genesa 1 nu accentuează altă cauză secundară.

NASB, TEV	„în mișcare”
NKJV, NIV	„planând în aer”
NRSV	„măturat”
NJB	„măturare”

Acest termen (BDB 934, KB 1219, *Piel* PARTICIPLE) dezvoltă conotația de „zbor” sau de „planare activă în aer” (vezi JB). Este un cuvânt cu referire la o pasăre femeiască. (vezi Exod. 19:4; Deut. 32:11; Isa. 31:5; 40:31; Hos. 3; 11:4). Nu are legătură cu cosmologia feniciană care susține că Pământul a ieșit dintr-un ou, dar este o metaforă feminină care ilustrează continua grijă părintească a lui Dumnezeu, precum și dezvoltarea creației Lui, la acest nivel timpuriu!

1:3 „Dumnezeu a spus” Acesta este conceptul teologic al creației la rostirea cuvintelor folosind cuvântul latinesc *fiat* (vezi 9,14,20,24,29; Ps. 33:6; 148:5; II Cor. 4:6; Heb. 11:3). Acesta a fost deseori descris ca „materia a luat ființă din nimic” la porunca lui Dumnezeu, utilizând fraza latină *ex nihilo* (vezi II Macc. 7:28). Totuși este probabil ca Genesa 1 să nu se refere la creația originară a materiei ci la organizarea materiei deja existente (vezi John H. Walton, *The Lost World of Genesa One*, pg. 54ff).

Această putere a cuvântului rostit poate fi de asemenea văzută în:

1. Bindecuvântarea patriarhală
2. Împlinirea Cuvântului răscumpărător al lui Dumnezeu, Isa. 55:6-13, espg. v. 11
3. Isus ca și Cuvânt I Ioan 1:1

Isus întorcându-Se având în gură o sabie cu două tăișuri (vezi în Tes. 2:8; Evrei. 4:12; Apoc 1:6; 2:12,16; 19:15,21).

Aceasta este o metodă idiomatică de creație realizată prin gând și cuvânt, potrivit cu voia lui Dumnezeu. Ceea ce Dumnezeu vrea, se împlinește!

● **„Să fie”** Acestea sunt *iusive* (vezi versetul 3, 6[de două ori], 9[de două ori în înțeles, nu formă], 11, 14,20[de două ori în înțeles, nu în formă], 22, 24, 26 [în înțeles, nu în formă]).

1:4 „Dumnezeu a văzut că lumina era bună” (v. 4,10,12,18,21,25,31)) Întreaga creație era bună(vezi 1:31). Răul nu era parte a planului inițial al lui Dumnezeu, ci o pervertire a binelui. „Bună” aici probabil semnifică „se potrivește scopului pentru care a fost percepută” (vezi Isa. 41:7) sau „intrinsec fără defect” (BDB 373).

● **„Dumnezeu a separat”** Acest verb (BDB 95, KB 110, *Hiphilim perfect*) este caracteristic modului în care Dumnezeu își dezvoltă creația Sa. El împarte (KJV) și dăviață la noi lucruri (vezi v. 4,6,7,14,18).

● **„lumina”** Amintește-ți că încă nu exista soare. Ai grijă la a nu fi dogmatic cu privire secvența de timp (ex. Perioada de 24 de ore necesară pentru ca Pământul să se rotească, nu a fost constantă de-a lungul istoriei).

Lumina (BDB 21) este un simbol biblic al vieții, purității, și al adevărului (vezi Jov 33:30; Ps. 56:13; 112:4; Isa. 58:8,10; 59:9; 60:1-3; John 1:5-9; II Cor. 4:6). În Apocalipsa 22:5 este lumină fără soare. Observă deasemenea că întunericul este creat (vezi Isa. 45:7) și numit de către Dumnezeu (vezi v. 5)care își dezvoltă stăpânirea Sa (vezi Ps. 74:16; 104:20-23; 139:12).

John H. Walton, *The Lost World of Genesa One* (pg. 55ff), bazat pe versetele 4 și 5, afirmă că „lumina” semnifică „o perioadă de lumină”, nu originea soarelui.

1:5 „Dumnezeu a numit” (vv. 8,10) Această numire a lucrurilor ni-L descoperă pe Dumnezeu ca proprietar (stăpânitor) și cacele care controlează.

● **„A fost o seară și apoi o dimineață”** Această ordine poate reflecta existența întunericului înainte de crearea luminii. Rabini au interpretat astfel ziua ca fiind o unitate de timp a cărei început este momentul înserării. Mai întâi a fost întunericul și apoi a fost lumina. Aceasta se reflectă deasemenea în felul în care Isus privește ziua, o zi nouă începând odată cu amurgul, pe înserate.

● **„ziua”** Termenul evreiesc *yom* (BDB 398) se poate referi la o perioadă de timp (vezi 2:4; 5:2; Rut 1:1; Ps.50:15; 90:4; Ecl. 7:14; Isa. 4:2; 11:2; Zech. 4:10) dar de obicei se referă la o zi de 24 de ore (ex. Exod. 20:9-10).

SUBIECT SPECIAL: YOM

Teoriile cu privire la înțelesul termenului *yom* (zi) preluat și adaptat de la Dr. John Harris' (Decanul Instituției Creștine și profesor în predarea Vechiului Testament la East Texas Baptist University) studiul Vechiului Testament notez:

1. Teoria perioadei de 24 de ore literalmente:

Aceasta este o abordare directă (vezi Exod. 20:9-11).

- Întrebări care se ridică odată cu această abordare a. Cum a putut fi lumina în ziua întâi, când soarele a fost creat abia în ziua a patra?
- Cum au putut fi numite animalele (în special acelea originare din alte părți ale lumii) în mai puțin de o zi? (vezi Gen. 2:19-20)?

2. Teoria Zi-Eră

Această teorie încearcă să armonizeze știința (în mod particular geologia) cu Scriptura. Această teorie susține că „zilele” au fost „ere geologice” calungime. Lungimea acestora este inegală, aproximând diferitele straturi descrise în geologia uniformitariană. Oamenii de știință tind să fie de acord cu dezvoltarea generală din Genesa 1: vaporii și o masă apoasă au precedat separarea uscatului de apă înainte de existența vieții. Viața vegetală a fost creată înaintea vieții animale, iar omenirea a reprezentat cea mai recentă și mai complexă formă de viață. Întrebări care se ridică odată cu această abordare :

- Cum au supraviețuit plantele „ani de zile” fără soare?
- Cum s-a realizat polenizarea plantelor dacă insectele și păsările nu au fost create decât după „ani de zile”?

3. Alternativa teoriei zi-eră

Zilele sunt de fapt o perioadă de douăzeci și patru de ore, dar fiecare zi este separată de o perioadă de ani în care ceea ce a fost creat s-a dezvoltat. Întrebări care se ridică odată cu această abordare :

- Se ridică aceleași probleme ca și în teoria zi-eră
- Indică textul că termenul „zi” este folosit atât ca douăzeci și patru de ore cât și ca o eră?

4. Teoria Creării-Catastrofale Progressive

Această teorie este formulată după cum urmează: între Genesa 1:1 și 1:2 a existat o perioadă de timp nedefinită în care erele geologice au avut loc. În această perioadă au fost create creaturile pre-istorice, în ordinea sugerată de fosile; cu aproximativ 200,000 de ani în urmă a avut loc un dezastru supranatural, distrugând mare parte din viața de pe această planetă și determinând dispariția multor animale; apoi au survenit zilele prezentate în Genesa. Aceste zile se referă mai degrabă la o re-creare, decât la o creare inițială.

5. Teoria Edenului

Aspectele creației se referă numai la crearea și aspectele fizice ale Grădinii Edenului.

6. Teoria Decalajului

Bazat pe Genesa 1:1, Dumnezeu a creat o lume perfectă. Bazată pe Genesa 1:2, Lucifer (Satan) a fost pus în conducerea lumii și s-a răzvrătit. Ca urmare, Dumnezeu a judecat pe Lucifer și lumea aceasta din urmă printr-o distrugere completă. Timp de milioane de ani, lumea fost pustie, în acest timp desfășurându-se erele geologice. Bazat pe Genesa 1:3-2:3, în 4004 B.C.E., cele șase zile alerecreării, fiecare de câte douăzeci și patru de ore, au avut literalmente loc. Bishop Ussher (D.Hr. 1654) a folosit genealogia Genezei 5 și 11 pentru a calcula și data crearea omenirii:ca. 4004 B.C.E.. Cu toate acestea, genealogiile nu reprezintă scheme cronologice complete.

7. Teoria Săptămânii Sfinte

Scriitorul cărții Genesa a folosit conceptul de zile și de săptămâni ca un element literar pentru a evidenția mesajul divin al activității lui Dumnezeu în creație. O astfel de structură ilustrează frumusețea și simetria activității creative a lui Dumnezeu.

8. Inaugurarea templului cosmic

Aceasta este o viziune recentă a lui John H. Walton, *The Lost World of Genesa One*, IVPG. 2009, care privește cele șase zile ca și o „ontologie funcțională”, nu o ontologie materială. Acestea îl descriu pe Dumnezeu dispunând și înființând un univers funcțional pentru binele omenirii. Aceasta se potrivește unei alte cosmologii antice. Spre exemplu, primele trei zile l-ar reprezenta pe Dumnezeu oferind „anotimpuri” (ex. timpul), „vremea (ex. pentru culturi)” și mâncare. Repetarea frazei : „este bun” denotă funcționalitatea.

Cea de-a șaptea zi îl descrie pe Dumnezeu încheindu-și lucrarea la „templul cosmic” funcțional și locuibil, ca și deținătorul de drept, operator și director. Genesa 1 nu are nimic de a face cu creația propriu-zisă a materiei ci cu ordonarea materiei în așa fel încât să poată fi un loc pentru ca Dumnezeu și oamenii să relaționeze.

„Zilele” devin un element literar pentru a comunica consensul general al ANE:

1. Nu există nici o diferență între „natural” și „supranatural”
2. Zeitatea este implicată în fiecare aspect al vieții. Unitatea poporului Israel nu a constatat în viziunea generală a acestuia ci în următoarele:
  - a. Monoteismul lui
  - b. Creația era pentru omenire, nu pentru dumnezei
  - c. Nu exista un conflict între dumnezei sau între dumnezei și umanitate în relatările israeliene.

Nu au împrumutat aspectele creației de la alții, ci și-au împărtășit viziunea generală.

NASB (UPDATED) TEXT: 1:6-8

⁶ Dumnezeu a zis: „Să fie o boltă cerească în mijlocul apelor, care să despartă apele de ape!”

⁷ Astfel, Dumnezeu a făcut bolta și a despărțit apele care sunt sub boltă de apele care sunt deasupra ei. Și așa a și fost. ⁸ Dumnezeu a numit bolta „cer”. A fost o seară și a fost o dimineață: ziua a doua.

1:6 Acest verset are două *Qal iusive* (“să fie...”) de la verbul “a fi” (BDB 224, KB 243). Aceeași construcție se găsește în versetele 14 și 22.

JPSOA „o expansiune”

NKJV „cer” NRSV,

TEV „cupolă”

NJB „boltă”

Acest termen (BDB 956, KB 1290) poate însemna „a pironi” sau „a se întinde” caîn Isaia 42:5. Acesta se referă la atmosfera pământului (vezi 1:20) descrisă metaforic cao bolta cerească sau un castron întors de-a lungul suprafeței pământului (vezi Isa. 40:22).

● **„apele”** Apa dulce și apa sărată sunt elemente importante în descrierile extra-biblice ale creației, însă în Biblie ele sunt controlate de către Dumnezeu. Nu există nici o diferențiere între apa sărată și apa dulce în Genesa 1. Apa din atmosferă este despărțită de apa de pe pământ. Analiza asupra Genezei 1 arată faptul că Dumnezeu separa anumite lucruri ca și proces al locuirii pământului (lumina de întuneric, apa de sus și apa de mai jos de uscat, timpul pentru soare și timpul pentru lună).

● **„a separat apele”** Dumnezeu este în controlul haosului apelor (BDB 95, KB 110, *Hiphil participiu*). El le stabilește limitele (vezi Job 38:8-11; Ps. 33:6-7; Isa. 40:12).

1:7 „și așa a fost” Tot ceea ce Dumnezeua voit a avut și are loc (vezi 1:9, 11, 15, 24, 30).

NASB (UPDATED) TEXT: 1:9-13

⁹ Dumnezeu a zis: „Să se adune la un loc apele care sunt sub cer și să apară uscatul!” Și așa a și fost. ¹⁰ Dumnezeu a numit uscatul „pământ”, iar apele care au fost adunate la un loc, le-a numit „mări”. Dumnezeu a văzut că acest lucru era bun. ¹¹ Atunci Dumnezeu a zis: „Să dea pământul vegetație: plante care să facă sămânță și pomi fructiferi care să dea rod cu sămânță în el, potrivit soiului lor!” Și așa a și fost. ¹² Pământul a dat vegetație: plante care fac sămânță potrivit soiului lor și pomi care dau rod cu sămânță în el, potrivit soiului lor. Dumnezeu a văzut că acest lucru era bun. ¹³ A fost o seară și a fost o dimineață: ziua a treia.

1:9-10 Primele două verbe (BDB 876, KB 1082 and BDB 906, KB 1157) sunt ambele imperative *Niphal* folosite ca *iusive*. Implică acest lucru existența unui singur continent (ex. Pangea)? Pământul își schimbă forma (ex. plăcile tectonice) în mod continuu. Se ridică din nou întrebarea referitoare la vârsta Pământului. Observă deasemenea faptul că Dumnezeu controlează toate fenomenele naturale. Nu există zei ai naturii!

1:9 „să se arate uscatul” Acest lucru este similar cu apariția dealului sfânt din cosmologia egipteană. Un alt exemplu în ceea ce privește această împărțire a unei perspective globale comune pe întreg ANE este cel al creării omului din lut. Acest lucru este comun în descrierile creației din literaturile mesopotamiene, egiptene și israeliene.

1:11-12 Acest pasaj nu a fost menit să fie o descriere tehnică a originii tuturor plantelor. Pare să se refere la 3 tipuri de plante: ierburi, seminte și fructe. Animalele vor mânca din primele două, omenii vor mânca din a doua și a treia. Dumnezeu pregătește pământul pas cu pas ca o scenă sau o platformă unde să aibă părtașie cu omenirea și să o susțină.

Au existat mai multe teorii științifice moderne cu privire la ordinea dezvoltării vieții vegetale. Câțiva oameni de știință afirmă exact această ordine. Dar trebuie să fim atenți pentru că teoriile științifice se schimbă. Creștinii nu cred Biblia datorită științei sau confirmării arheologice. Noi o credem datorită păcii pe care am găsit-o în Hristos și inspirației acesteia.

1:11 “să dea pământul verdeață” Acesta este un *Hiphel* iusiv al verbului „a germina” (BDB 205, KB 233).

● **„după soiul lor”** Creația este organizată (vezi vv. 12,21,24,25; 6:20; 7:14) așa că odată create, plantele, animalele și omenii să se poată reproduce și adapta de la sine. Dumnezeu a creat viața ca să se adapteze. În acest sens evoluția în diferite condiții, a avut loc cu siguranța de-a lungul timpului (micro-evoluție sau evoluție orizontală).

Există un trend crescător în teologie cu privire la conceptul creației progresive care implică faptul că Dumnezeu a creat omenirea (1) în etape sau (2) Adam și Eva au fost creați mai târziu, într-o etapă deja pe deplin dezvoltată (vezi scrierile lui Bernard Ramm și Hugh Ross).

În opoziție cu Orientul Antic Apropiat unde fertilitatea era sărbătorită ca dumnezeii gemeni, acest lucru arată că sursa vieții nu era un act sexual. În multe feluri această istorisire a creației minimizează dumnezeii Orientului Apropiat (apa, lumină/întuneric, corpuri cerești, forțe ale naturii, dumnezeii fertilității) la fel cum urgiile prezentate în Exod depreciază dumnezeii Egiptului. Singurul inițiator este Dumnezeu, doar El!

NASB (UPDATED) TEXT: 1: 14-19

¹⁴ **Dumnezeu a zis: „Să fie niște aștri pe bolta cerului, care să despartă ziua de noapte; ei să fie semne care să arate anotimpurile, zilele și anii ¹⁵ și să slujească drept luminători pe bolta cerului, ca să dea lumină pământului!“ Și așa a și fost. ¹⁶ Dumnezeu a făcut cei doi aștri mari: astrul cel mare, care să domnească ziua, și astrul cel mic, care să domnească noaptea; a făcut, de asemenea, și stelele. ¹⁷ Dumnezeu i-a așezat pe bolta cerului, ca să dea lumină pământului, ¹⁸ să domnească ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Dumnezeu a văzut că acest lucru era bun. ¹⁹ A fost o seară și a fost o dimineață: ziua a patra.**

1:14 „să fie niște semne cari să arate vremile, zilele și anii” Luminătorii cerești aveau ca scop marcarea zilelor de sărbătoare (vezi 18:14; Lev. 23; Deut. 31:10) și a perioadelor de odihnă, munca și închinarea înaintea lui Dumnezeu (vezi Ps. 104:19-23). Soarele a fost creat pentru a diviza calendarul și fiecare zi în segmente de timp cu scopul de a ajuta oamenii să-și îndeplinească toate responsabilitățile (ex. fizice și spirituale).

1:16 „cei doi mari luminători. . . a făcut și stelele” Dumnezeu este creatorul corpurilor cerești (vezi Isa.40:26). Acestea nu sunt zeități care să fieenerate (cultul astral mesopotamian, vezi Deut. 4:19; Ezech. 8:16) ci niște slujitori fizici (vezi Ps. 19:1-6). Aceasta este o declarație teologică!

1:17-18 Structura paralelă a ebraiciei implică trei scopuri, în plus față de v. 14.

NASB (UPDATED) TEXT: 1:20-23

²⁰ **Dumnezeu a zis: „Să mișune apele de viețuitoare și să zboare păsări pe bolta cerului, deasupra pământului!“ ²¹ Astfel, Dumnezeu a făcut monștrii marini, toate viețuitoarele care se mișcă și de care mișună apele, potrivit speciilor lor și toate păsările înaripate, potrivit speciilor lor. Dumnezeu a văzut că acest lucru era bun. ²² Dumnezeu le-a binecuvântat zicând: „Fiți roditoare, înmulțiți-vă și umpleți apele mărilor; să se înmulțească și păsările pe pământ!“ ²³ A fost o seară și a fost o dimineață: ziua a cincea.**

1:20-23 Nevertebratele apar brusc în și într-o abundență de forme, în perioada cambriană. Nu există dovezi fizice ale unei dezvoltări treptate.

Verbele „mișune” (BDB 1056, KB 1655) și „să zboare” (BDB 733, KB 800) folosite în versetul 20 sunt ambele *imperfecte* folosite ca *iusive*.

1:20 „viețuitoare” Acest cuvânt, *nephesh* (BDB 659), este folosit cu referire la oameni (vezi 2:7) și animale (vezi 2:19; Lev. 11:46; 24:18). El reprezintă forța de viață (vezi Ezek.18:4) asociată și în dependența de această planetă.

● „păsări” Literalmente aceasta înseamnă „lucruri zburătoare” (BDB 733) deoarece în Deut. 14:19-20 se poate referi, de asemenea, și la insecte.

1:21 „a făcut” Acesta este termenul *bara* (BDB 135, KB 153, *Qal* IMPERFECT) la fel ca în Gen. 1:1. Acesta presupune o creație divină. „Omul și animalele” sunt „făcuți” în 1:24-25 ceea ce implică crearea dintr-o materie existentă anterior (ex. dirt). Totuși *bara* este folosit pentru „om” în 1:27 (de trei ori).

Acest termen special este folosit pentru crearea (1) universului (sau pământului), în 1:1; (2) a creaturilor marine în 1:21; și (3) a omului în 1:27.

NASB, NRSV,

TEV, NJB „marii monștri maritimi”

NKJV, NIV „peștii cei mari”

LXX, KJV, „balene mari”

JB „marii șerpi maritimi”

Acest lucru se poate referi la *leviathan* (BDB 1072, vezi Ps. 104:26; 148:7; Job 41:ff). Uneori, cuvântul este asociat cu dușmanii poporului Israel: (1) Egipt, Isa. 51:9; Ezek. 29:3; 32:2 (uneori menționat ca „Rahab” vezi Ps. 89:10; Isa. 51:9) și (2) Babilon, Ier. 51:34. De multe ori este asociat cu dușmanii cosmici / spirituali, Job. 7:12; Ps. 74:13; Isa. 27:1. Relatările canaanite privitoare la creație fac din aceasta o combatere împotriva zeului Baal însă în Biblie aceasta este o creație bună, a singurului Dumnezeu adevărat.

● **„orice pasăre înaripată”** Aceasta include tot ceea ce zboară, păsări și insecte (vezi Deut. 14:19-20).

1:22 După cum plantele au fost făcute cu puterea de a se reproduce, la fel și animalele. Dumnezeu vrea ca planeta Sa să fie plină de viață (serii de *imperative Qal* [și *uniusiv*], vezi 1:28; 9:1,7). Contrariul acestei dorințe a fost unul dintre aspectele rebeliunii (ex. refuzul de a se separa și a umple planeta) cu privire la Turnul Babel (vezi Gen. 10-11).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII:

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să te gândești, nefiind decisive.

1. Cum se raportează știința la Biblie?
2. Întrebări reale referitoare la creație sunt „cine” și „de ce”, nu „cum” și „când”. În cazul în care acest lucru este adevărat, cum altfel ar trebui să interpretăm Genesa 1-2?
3. Cum a creat Dumnezeu lumea fizică? Ar trebui să îndepărtăm *fiat, ex nihilo*, dacă acest lucru este poezie?
4. Care este ideea de bază a Gen. 1?
5. Cum este Biblia: precum/ spre deosebire de alte relatări ale creației?

CÂTEVA RESURSE UTILE

- A. *Objectives Sustained* by Phillip Johnson
- B. *Darwinism on Trial* by Phillip Johnson

- C. *Creation and Time* by Hugh Ross
- D. *The Creator and the Cosmos* by Hugh Ross
- E. *The Genes Question* by Hugh Ross
- F. *The Christian View of Science and Scripture* by Bernard Ramm
- G. *The Scientific Enterprise and Christian Faith* by Malcolm A. Jeeves
- H. *Coming to Peace with Science* by Darrel R. Falk
- I. *The Language of God* by Francis S. Collins
- J. *Who was Adam?* By Fazale Rana and Hugh Ross

OBSERVAȚII CONTEXTUALE ÎN GENESA 1:24-2:3

INTRODUCERE

- A. În ultimele două secole, cercetătorii VT au afirmat adesea că Genesa consemnează două descrieri ale creării, de către autori diferiți, folosind nume diferite pentru Dumnezeu. Cu toate acestea:
1. acest lucru poate fi o formă literară tipic estică, aceea a unei descrieri generale, urmată de una mai specifică
  2. Genesa 01:01 - 02:03 poate fi o descriere sumară a creării acestei planete și Gen 2:4-25 și a creării primului cuplu.
  3. acest lucru poate reflecta diferite aspecte ale caracterului lui Dumnezeu (ex. rabinic)
    - a. *Elohim* - creator, dătător și susținător al tuturor formelor de viață
    - b. *YHWH* - Dumnezeu Salvator, Răscumpărător și Cel care încheie un legământ cu Israel
- B. Se pare că există o distincție între Dumnezeu creând din nimic și crearea lucrurilor care rezultă din cele anterioare. Exemplu: Dumnezeu a creat în v. 21 totuși în v. 20, apa există deja, în v. 25 Dumnezeu a creat însă în v. 24 pe pământul a creat (a dat). Augustin a observat această distincție și a postulat două acte ale creației: (1) Materie și ființe spirituale și (2) organizarea și diversificarea lor.
- C. Acest pasaj ne învață clar că oamenii sunt precum fiarele pământului: (1) ambele au *nephesh*, 1:24 și 2:7; (2) ambele au fost create în ziua a șasea, 1:31; (3) ambele au fost create din pământ, 2:19; (4) ambele mănâncă plante ca și alimente, 1:29-30; (5) ambele procrează. Cu toate acestea, oamenii sunt și ei asemeni lui Dumnezeu: (1) creație specială, 1:26; 2:7; (2) făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, 1:26; și (3) au stăpânire, 1:26,28 .
- D. Genesa 1:26 „Să facem . . . ” (vezi 1:26; 3:22; 11:7; 19:24; Isa. 6:8) a fost foarte mult discutat. Au apărut mai multe teorii:
1. Pluralul maiestății (însă nici un exemplu timpuriu în Biblie sau în literatura rabinică)
  2. Dumnezeu vorbește despre Sine și instanța cerească a îngerilor, I Regi. 22:19
  3. Subliniază pluralitate în Dumnezeu, și prin urmare, este o prefigurare a Sfintei Treimi, 3:22, 11:7; Isa. 6:8; 61:14. Este de remarcat faptul că (a) Elohim este la plural și (b) sunt menționate persoane divine în Ps. 2:2; 110:1,4; Zaharia. 3:8-9,11.
- E. Teorii în ceea ce privește semnificația chipului și asemănării:
1. Irineu și Tertulian:
    - a. Chipul - aspecte nonfizice ale umanității
    - b. Asemănarea - aspectele spirituale ale omeniirii
  2. Clement din Alexandria, Origen, Atanasie, Hilary, Ambrozie, Augustin și Ioan din Damasc
    - a. Chipul - caracteristicile non-fizice ale omului
    - b. Asemănarea - aspecte ale omului care pot fi dezvoltate, cum ar fi sfințenia sau moralitatea, și care dacă nu sunt dezvoltate se pierd.
  3. Scolastici (Thomas Aquinas)
    - a. Chipul - capacitatea omeniirii de a raționa și libertatea (natural)
    - b. Asemănarea - dreptate originală și darurile supranaturale care au fost pierdute în momentul căderii.

4. Reformatorii
  - a. Toți neagă, în esență, orice distincție între termeni (Gen. 5:1; 9:6).
  - b. Atât Luther cât și Calvin exprimă acest concept în termeni diferiți, însă în esență au exprimat același adevăr.
5. Eu cred că acești termeni se referă la (1) personalitatea; (2) conștiința; (3) competențele lingvistice; (4) voință, și / sau (5) moralitatea noastră.

F. Subiect special: Resurse naturale

SUBIECT SPECIAL: RESURSE NATURALE

I. Introducere

- A. Toată creația este fundalul sau scena pentru povestea de dragoste dintre Dumnezeu și omenire.
- B. A fost împărțită la cădere (vezi Gen. 3:17; 6:1ff; Rom. 8:18-20). De asemenea, se va împărți în momentul răscumpărării escatologice (vezi Isa. 11:6-9; Rom. 8:20-22; Rev. 21-22).
- C. Prin egoism, omenirea păcătoasă, decăzută a violat mediul natural. Următorul text este un citat din Canon of Westminster de către Edward Carpenter.

„... asaltul omului neobosit, într-un context global, asupra universului din jurul lui – asalt care este asupra creației lui Dumnezeu - un atac asupra aerului pe care îl poluează; căile navigabile naturale pe care le contaminează, solul pe care îl otrăvește; pădurile pe care le defrișează, fără a ține seama de efectele pe termen lung ale acestei distrugerii absurde. Acest atac este treptat și necoordonat. Puțină atenție se acordă oricărui echilibru natural și, prin urmare, iresponsabilitate față de ceea ce o generație datorează alteia.”
- D. Nu numai că vom culegem rezultatul poluării și al exploatării planetei noastre, însă, mai grav este că urmașii noștri se vor alege, cu consecințe ireversibile.

II. Material Biblic

A. Vechiul Testament

1. Genesa 1-3

- a. Creația este un loc special creat de Dumnezeu pentru a avea părtășie cu omenirea (vezi Gen. 1:1-25).
- b. Creația este bună (Gen. Vezi 1:4,10,12,18,21,25), da, foarte bună (Vezi Genesa 1:31). Ea se dorește a fi un martor pentru Dumnezeu (vezi Ps. 19:1-16).
- c. Omenirea este scopul culminant al creației (cf Gen. 1:26-27).
- d. Omenirea a fost menită să-și exercite stăpânirea (ebraică, „a păși pe ceva”), ca un iconom către Dumnezeu (Gen. 01:28 Vezi = 30; Ps 8:3-8; Evrei 2:6-8.). Dumnezeu este și rămâne Creatorul / Susținătorul / Răscumpărătorul / Domnul creației (vezi Exod. 19:5; Job 37-41; Ps. 24:1-2; 95:3-5; 102:25; 115:15; 121:2; 124:8; 134:3; 146:6; Isa. 37:16).
- e. Administrarea creației de către omenire se poate vedea în Genesa 2:15, " ca s'o lucreze și s'o păzească" (vezi Lev. 25:23; I Chron. 29:14).

2. Dumnezeu iubește creația, în special animalele.

- a. Legile mozaice referitoare la tratarea corespunzătoare a animalelor
- b. YHWH se joacă cu Leviatanul (vezi Ps. 104:26)
- c. Dumnezeu are grijă de animale (vezi Iona 4:11)

- d. Prezența escatologică a naturii (vezi Isa. 11:6-9; Rev. 21-22)
- 3. Natura, într-o anumită măsură, Îl glorifică pe Dumnezeu.
  - a. Psalm 19:1-6
  - b. Psalm 29:1-9
  - c. Iov 37-41
- 4. Natura este un mijloc prin care Dumnezeu își arată dragostea Sa și loialitatea față de legământ.
  - a. Deut. 27-28; I Regi 17
  - b. În cărțile profeților

B. Noul Testament

- 1. Dumnezeu este văzut ca și Creator. Există doar un singur Creator, Dumnezeul Întreit (Elohim, Genesa 1:1; Duhul, Genesa 1:2, și pe Isus, NT). Orice altceva este creat.
  - a. Fapte 17:24
  - b. Evrei 11:3
  - c. Apocalipsa 4:11
- 2. Isus este agentul lui Dumnezeu în creație
  - a. Ioan 1:3,10
  - b. I Cor. 8:6
  - c. Col. 1:16
  - d. Evrei. 1:2
- 3. Isus vorbește, într-un mod indirect în predicile Lui, despre grija lui Dumnezeu față de natură.
  - a. Mat. 6:26, 28-30, păsările cerului și crinii de pe câmp
  - b. Mat. 10:29, vrăbiile
- 4. Pavel afirmă că toți oamenii sunt responsabili pentru cunoașterea lui Dumnezeu prin creație (ex. revelația naturală, vezi Rom. 1:19-20; Rev. 21-22).

III. Concluzie

- A. Suntem legați de această ordine naturală!
- B. Omenirea păcătoasă a abuzat de darul lui Dumnezeu, de natură, în timp ce poseda toate celelalte daruri bune venite din partea lui Dumnezeu.
- C. Această ordine naturală este temporală. Va trece (II Pet. 3:7). Dumnezeu îndreaptă lumea către un nex istoric. Păcatul își va derula cursul, însă Dumnezeu i-a stabilit limitele. Creația va fi răscumpărată (vezi Rom. 8:18-25).

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 1:24-25

²⁴ Dumnezeu a zis: „Să dea pământul viețuitoare, potrivit speciilor lor: vite, animale mici și animale sălbatice, fiecare potrivit speciilor lor!“ Și așa a și fost. ²⁵ Dumnezeu a făcut animalele sălbatice, potrivit speciilor lor, vitele, potrivit speciilor lor și toate animalele mici care mișună pe pământ, potrivit speciilor lor. Dumnezeu a văzut că acest lucru era bun.

1:24 „Dumnezeu a zis,” Elohim (BDB 43) este numele antic, plural pentru Dumnezeu, care domină capitolul 1. Etimologia este incertă. Rabinii spun că-L prezintă pe Dumnezeu ca șicreatorul, furnizorul și susținătorul tuturor formelor

de viață pe planeta Pământ. PLURALUL pare a fi semnificativ din punct de vedere teologic atunci când este conectat cu 1:26; 3:22, 11:7 și cu pluralitatea cuvântului "singurul", care se găsește în marea rugăciune de monoteism (Shema), Deut. 6:4-6. Atunci când este utilizat pentru Dumnezeu lui Israel VERBUL este aproape întotdeauna singular. Termenul *elohim* din VT se poate referi la (1) îngeri (Vezi Ps 8:5.), (2) judecători umani (Vezi Exod 21:6;. 22:8,9;. Psalmul 82:1); sau (3) alți dumnezei (Vezi Exod 18:11;. 20:3; I Sam 4:8). A se vedea topic special: Nume pentru Divinitatea 2:4.

● **„Să dea pământul”** Aceasta (BDB 422, KB 425) este *oiusivă* Hiphil. Există o distincție făcută în Genesa 1 între Dumnezeu creând prin cuvântul vorbit, din nimic și creând din ceva ce El a creat deja, reproducerea (ex. adaptare). Compară versetele 20 și 21 și versetele 24 și 25.

● **„viețuitoare după soiul lor”** Versetele 24-25 descriu animale terestre, atât mari și mici, domestice și sălbatice. Observă că termenul de „viețuitoare” (BDB 659 și 311) se bazează pe termenul *nephesh*, care este cuvântul folosit pentru oameni în Genesa 2:7. Este evident faptul că unicitatea omenirii nu se găsește în termenul *nephesh*, termen de multe ori tradus în limba greacă ca „suflet”.

● **„târâtoare”** Literalmente aceasta se referă la „glisare”, sau „alunecare” (BDB 943). Este același cuvânt utilizat în v. 21 „care se mișcă.” Pare să se refere la toate animalele care nu merg pe picioarele lor sau care au picioarele atât de scurte încât sunt neobservabile.

● **„Și așa a fost”** Dorințele lui Dumnezeu au devenit realitate! A se vedea însemnarea de la 1:7.

1:25 „Dumnezeu a văzut că erau bune” Creația lui Dumnezeu a fost bună (BDB 373) și este proclamată a fi „foarte bună” în 1:31. Aceasta poate fi o expresie ebraică semnificând corespunzător pentru un scop alocat. Teologic, aceasta expresie poate vorbi, de asemenea, de absența păcatului din creația originală a lui Dumnezeu. Păcatul este rezultatul rebeliunii, nu creația.

NASB (UPDATED) TEXT: 1:26-31

²⁶ **Atunci Dumnezeu a zis: „Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră; ei să domnească peste peștii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul și peste toate animalele mici care mișună pe pământ!”** ²⁷ **Astfel, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, după chipul lui Dumnezeu l-a creat; bărbat și femeie i-a creat.** ²⁸ **Dumnezeu i-a binecuvântat și le-a zis: „Fiți roditori și înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l; domniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste toate viețuitoarele care mișună pe pământ!”** ²⁹ **Apoi Dumnezeu a zis: „V-am dat toate plantele care fac sămânță și care se află pe tot pământul și toți pomii care fac fructe cu sămânță în ele, ca să le aveți pentru hrană.”** ³⁰ **Tuturor animalelor pământului, tuturor păsărilor cerului și tuturor animalelor mici care mișună pe pământ, care au suflare de viață în ele, le-am dat ca hrană toate plantele verzi.”** **Și așa a și fost.** ³¹ **Dumnezeu s-a uitat la tot ce a făcut și toate erau foarte bune. A fost o seară și a fost o dimineață: ziua a șasea.**

1:26 „Să facem” Forma (BDB 793, KB 889) este Qal *imperfect*, dar se utilizează într-un sens cohortativ. Au fost multe discuții asupra PLURALULUI „noi”. Filon și Eben Ezra spun că este „pluralul maiestății”, însă această formă gramaticală nu apare decât mult mai târziu în istoria literară evreiască (NET Biblia spune că nu se produce cu verbe, pag. 5.); Rashi spune că se referă la instanța cerească (I Regi 22:19-23 Vezi;. Iov 1:6-12; 2:1-6;. Isaia 6:8), dar acest lucru nu poate implica faptul că îngerii au avut o parte în creație, nici faptul că au înfațișare divină. Alții presupun că este o formă incipientă a conceptului de un Dumnezeu Trinitar.

Interesant este faptul că, în descrierile creației mesopotamiene zeii (de obicei, legați de orașe individuale) sunt întotdeauna rivali între ei însă aici nu este numai un monoteism evident, dar, chiar și în cele câteva expresii PLURALE există armonie și nu nemulțumire capricioasă.

● **„om”** Acesta este cuvântul ebraic „Adam” (BDB 9), care este un joc evident, al termenului ebraic pentru pământ, *adamah* (Vezi v. 9). Termenul poate implica, de asemenea, „roseață”. Mulți cercetători cred că acest lucru se referă la umanitate ca fiind formată din bulgări roșii sau argilă din valea râului Tigru / Eufrat (Vezi 2:7). Numai în aceste capitole de deschidere a Genesei termenul ebraic „Adam”, este utilizat ca un nume propriu. Septuaginta folosește cuvântul *anthropos* pentru a traduce acest termen, care este un termen generic referindu-se la bărbați și / sau femei (vezi 5:2; 6:1,5-7, 09:56). Termenul ebraic mai comun pentru om sau soț este *ish* (BDB 35, vezi 2:23 etimologia este necunoscută) și *ishah* (BDB 61) pentru femeie sau soție.

În acest punct, în înțelegerea mea teologică, este foarte dificil să relaționez cu descrierile Bibliei privitoare la crearea primei perechii cu fosilele rămase din mai multe tipuri de *Homo erectus* bi-pezi. Unele dintre aceste vechi morminte includ îngroparea unor elemente aparent conectate la o credință într-o viață de după. Nu sunt jignit de evoluția în cadrul speciei. În cazul în care acest lucru este adevărat, atunci Adam și Eva sunt oameni primitivi iar cadrul istoric al Gen 1-11 trebuie să fie extins radical.

Posibil e ca Dumnezeu să îi fi creat pe Adam și Eva mult mai târziu (ex. creaționismul progresiv), făcându-i oameni „moderni” (*Homo sapiens*). Dacă este așa, atunci relația acestora cu civilizația mesopotamiană cere o creație specială plasată aproape de momentul când cultura începe să se dezvolte. Vreau să subliniez că acest lucru este doar o speculație referitoare la acest moment în timp. Există atât de mult modernism ce nu cunoaște trecutul antic. Din nou, teologic, „cine” și „de ce” sunt cruciale, nu „cum” sau „când”!

● **„după chipul Nostru, după asemănarea Noastră”** Termenul de „*image*” poate fi, de asemenea, găsit în 5:1,3; 9:6. Acesta este adesea folosit în Vechiul Testament pentru a desemna idolii (KB 1028 II). Etimologia sa de bază este de a „*tăia într-o anumită formă*”. Au existat multe discuții în istoria interpretării pentru a identifica sensul exact al chipului (BDB 853, KB 1028 # 5) și al asemănării (BDB 198). Termeni comparabili grecești pentru a descrie umanitatea se găsesc în Noul Testament (vezi I Cor 11:7;. Col 3:10;. Efes 4:24;. Iac 3:9). În opinia mea, ele sunt sinonime și descriu acea parte a omenirii care este în mod unic capabilă a se raporta la Dumnezeu. Întruparea lui Isus prezintă potențialul a ceea ce omenirea ar fi putut fi în Adam și va fi într-o zi, va fi prin Isus Hristos. A se vedea „Cine a fost Adam?” de Rana Fazale și Hugh Ross, pg. 79.

● **„să stăpânească”** Acest cuvânt înseamnă literalmente „*zdrobi pe*” (BDB 853, KB 1190, *Qal imperfect* utilizat într-un sens *iusiv*). Este un termen puternic, care vorbește despre stăpânirea omenirii asupra naturii (vezi Ps 8:5-8.). Același concept se găsește în v. 28. Cei doi termeni, „*stăpâni*” în vv 26 și 28, și „*supune*” în v. 28 au aceeași etimologie de bază care înseamnă „*a păși pe ceva*” sau „*a călca în picioare*”. Deși aceste verbe par a fi grele ele reflectă imaginea domniei lui Dumnezeu. Omenirea are stăpânire asupra pământului creat datorită relației ei cu Dumnezeu. Ea a fost creată să domnească / domine, în calitate de reprezentantă a Lui, după caracterul Său. Nu puterea este problema teologică, ci modul în care este exercitată (pentru sine sau pentru binele altora)!

Observați PLURALUL, care implică stăpânirea reciprocă a bărbatului și a femeii (vezi 5:23). De asemenea, observați IMPERATIVUL PLURAL al v. 28. Supunerea femeii în fața bărbatului apare abia după căderea din capitolul 3. Întrebarea este: „Rămâne oare această supunere valabilă și după inaugurarea Noii Ere în Hristos?”

1:27 „Dumnezeu a făcut” Există o triplă utilizare (*Qal* imperfect urmat de două *Qal perfecte*) a termenului *bara* (BDB 127) în acest verset, care funcționează ca o declarație sumară, precum și ca un accent asupra creației de către Dumnezeu, a omenirii ca bărbat și femeie. Acest lucru este imprimat capoezie în NRSV, NJB și recunoscut astfel în nota de subsol a NIV. Termenul *bara* este utilizat numai în VT, prezentându-L pe Dumnezeu creând.

● **„după chipul Său”** Este extrem de interesant faptul că PLURALUL v. 26 în este acum un SINGULAR. Acest lucru înglobează misterul pluralității, și totuși unicitatea lui Dumnezeu. Chipul lui Dumnezeu (BDB 853) este în aceeași măsură în bărbați cât și în femei!

● **„Dumnezeu i-a binecuvântat...Creșteți, înmulțiți-vă”** Aspectul nostru sexual se leagă de nevoile și de mediul acestei planete. Dumnezeu continuă să separe (a se vedea nota de la 1:4). Observați reciprocitatea aici, în 2:18 și 5:2. Chipul nostru divin ne permite să ne raportăm la Dumnezeu într-un mod unic.

1:28 „parte bărbătească și parte femeiască i -a făcut” O parte din binecuvântarea lui Dumnezeu (BDB 138, 159 KB, *Pielim perfect*) a fost puterea de procreare (vezi Deut. 7:13). Această binecuvântare a fost atât pentru animale (vezi v. 22) cât și pentru om (vezi v.28; 9:1,7). În descrierile mesopotamiene ale creației, zgomotul omenirii este motivul pentru care zeii distrug omenirea”. Descrierea Genesei solicită însă creșterea populației. Este surprinzător faptul că unul dintre primele acte de rebeliune (vezi Genesa 10-11) a fost reticența omenirii de a se separa și de a umple pământul.

● **„supuneți-l; și stăpâniți”** Există două imperative în textul ebraic, care sunt în paralel cu „Fiți rodnici și înmulțiți-vă” (serie de trei *imperative Qal*). Acest lucru face ca atât sexualitatea umană cât și puterea de control a omului să fie parte din voia lui Dumnezeu.

Ambele verbe ebraice, „supune” (BDB 461, KB 460) cât și „stăpânește” ((BDB 921, KB 1190), pot avea o conotație negativă (ex. dominație cu cruzime). Contextul specific trebuie să stabilească dacă sensul este benign sau agresiv.

1:29 Regnul vegetal este împărțit în trei grupuri diferite. Lanțul alimentar începe cu fotosinteza plantelor. Toată viața pământescă a animalelor depinde de miracolul vieții plantelor. În acest verset, omenirii i se acordă ca hrană semințele și fructele (vezi 2:16, 6:21), în timp ce, al treilea grup, ierburile, se acordă animalelor. Abia după potop li s-a permis oamenilor să mănânce carne (vezi Genesa 9:3). Acest lucru poate fi legat de faptul că nu a existat nici o recoltă posibilă în acel an. Este nepotrivit din punct de vedere teologic să se elaboreze legi generale de alimentație dietetică pornind de la Genesa 1.

De asemenea, este posibil ca această descriere să se refere doar la Grădina Eden. Moartea și carnivorele își au originea odată cu cele mai timpurii fosile, fiind legate de stratul cambrian, acum 500,000 de ani, moment în care evidențele fosilelor apar din abundență.

1:30 „le-am dat ca hrană toată iarba verde” aceste declarații întăresc afirmația că toată viața se bazează pe procesul de fotosinteză (ex. lanțul alimentar).

1:31 „erau foarte bune” Această concluzie privitoare la creație este extrem de importantă, deoarece în gândirea gnostică greacă de mai târziu, materia este rea și duhul este bun. În acest sistem grecesc (ca și în anumite texte mesopotamiene), atât materia cât și spiritul sunt co-etern, acest lucru servind drept explicație a problemelor de pe pământ.

Însă descrierea ebraică este foarte diferită. Numai Dumnezeu este etern și materia este creată pentru scopul Său. Nu a existat nici un rău în Creația originală a lui Dumnezeu, doar „libertate!”

● **„a fost o seară, și apoi a fost o dimineață: aceasta a fost ziua a șasea”** Este important să observăm că, la fel ca și în ziua a șasea prezintă două acte de creație, există deci opt acte de creație în șase zile. Rabinii încep o nouă zi la asfințit, bazându-se pe această expresie, „seara și dimineața”.

NASB (UPDATED) TEXT: 2:1-3

¹ Astfel a fost încheiată crearea cerurilor, a pământului și a întregii lor oștiri.² În ziua a șaptea, Dumnezeu își terminase lucrarea pe care a făcut-o; El s-a odihnit în ziua a șaptea de toată lucrarea pe care a făcut-o.³ Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în ea s-a odihnit de toată lucrarea pe care a făcut-o în creație.

2:1 „cerurile” Aici, acest termen (BDB 1029) se referă la atmosfera de deasupra Pământului. În unele contexte se referă la cerul înstelat de dincolo de atmosferă.

● **„și pământul, și toată oștirea lor au fost sfârșite”** Creația fizică a lui Dumnezeu a ajuns la maturitate (BDB 477, KB 476, Pual *imperfect*, v. 1 și Piel *imperfect* v. 2). Era acum gata pentru a fi locuit de oameni. Fiecare nivel de creație își are locuitorii corespunzători (de exemplu, „oștirile” BDB 838). Aceasta nu se referă în mod specific la crearea îngerilor (doar dacă 1:1 include acest lucru). Acest text se ocupă de crearea fizică.

Termenul ebraic „oștirile”, face referire în unele contexte, la (1) idolatria mesopotamiană legată de luminile cerești (de exemplu, soare, lună, planete, comete, constelații (vezi Deut. 4:19) sau (2) armata angelică a lui YHWH (vezi Josh. 5:14), însă aici, face referire la toate tipurile de viață create.

2:2 „În ziua a șaptea Dumnezeu Și-a sfârșit lucrarea” Acest lucru este antropomorf, însă nu implică faptul că Dumnezeu a fost obosit sau că a încetat definitiv a se implica activ în creație și omenire. Acesta este un model de bază stabilit pentru omenire, care are nevoie în mod regulat de odihnă și închinare.

● **„S-a odihnit”** Este aceeași ca și rădăcina ebraică „Sabat” (BDB 991, KB 1407, Qal *imperfect*, vezi Exod 20:11; 31:12-17). Deuteronom 5:15 oferă un alt motiv sociologic referitor la Sabat ; nu sunt motive teologice precum în Exod. 20:8:11.

Acest termen este folosit în câteva moduri diferite, în special în cartea Evrei. 3:7 - 4:11 și interpretarea acestuia referitoare la Ps. 95:7-11. În Evrei acest termen de „odihnă” se aplică atât pentru odihna din ziua Sabatului, din Țara Făgăduită, cât și pentru părtășia cu Dumnezeu (din cer). Dumnezeu stabilește un exemplu pentru creația Sa specială, omenirea. Părtășia regulată dintre Dumnezeu și omenire este scopul tacit , însă contextual central, al creării!

● **„ziua a șaptea”** Zilele 1-6 începe cu seara și se încheie cu dimineața (vezi 1:31), însă dimineața celei de-a șaptea zile nu este niciodată menționată. Prin urmare, rabinii și de asemenea, autorul cărții Evrei (3:7 - 4:11) utilizau acest lucru pentru a concluziona că odihna lui Dumnezeu este încă disponibilă (vezi Ps 95:7-11.).

2:3 „Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit -o” Termenul „sfințit” înseamnă „făcut sfânt” (BDB 872, KB 1073, Pielim *perfect*). Acest termen este folosit cu sensul de a pune ceva deoparte pentru scopul special al lui Dumnezeu. Foarte devreme, Dumnezeu stabilește o zi specială pentru a fi în comuniune cu umanitatea. Acest lucru nu implică faptul că nu toate zilele aparțin lui Dumnezeu, însă una este în mod unic rezervată pentru comuniune, închinare, laudă, și odihnă.

Originea săptămânii cu șapte zile este învăluită în mister și antichitate. Se poate vedea cum luna este legată de fazele lunii și modul în care anul este legat de modificările sezoniere, însă săptămâna nu are nici o sursă evidentă. Cu toate acestea, fiecare cultură antică despre care cunoaștem lucruri pare să fi știut despre ea în momentul în care istoria scrisă a acestei culturi începe.

SUBIECT SPECIAL: ÎNCHINAREA

I. Introducere

A. Câteva întrebări importante

1. Ce este închinarea?
2. Când și cum a început?
3. Care este conținutul acesteia?
4. Cine participă?
5. Unde și când are loc?

B. Aceste întrebări vor forma schița studiului nostru. Trebuie amintit faptul că nu există nici un răspuns definitiv la aceste întrebări, însă există implicații biblice și evoluții istorice.

II. Ce este Închinarea?

A. Termenul englezesc provine de la un termen saxon, "weorthscipe," care denotă pe cineva căruia onoarea și respectul îi erau datorate.

B. Termenii VT majori sunt:

1. *'Abodah*, care este dintr-o rădăcină ebraică ce înseamnă „a servi” sau „a munci” (BDB 715). Acesta este de obicei tradus „în slujba lui Dumnezeu”.
2. *Hishtahawah*, care este dintr-o rădăcină ebraică ce înseamnă „să se plece” sau „să se prosterneze pe sine” (BDB 1005, vezi art. Exod. 4:31).

C. Termenii majori NT urmează termenii ebraici.

1. Pentru *'abodah* este *latreia*, care reprezintă starea unui muncitor angajat sau sclav.
2. Pentru *hishtahawah* este *proskuneo*, care înseamnă „să se prosterneze pe sine”, „să adore” sau „să se închine.”

D. Observați că există două domenii asupra cărora închinarea are impact.

1. atitudinea noastră de respect
2. stilul nostru de viață

Aceste două trebuie să meargă împreună , altfel rezultă probleme majore (vezi Deut. 11:13).

III. Când și Cum a început?

A. VT nu exprimă în mod specific originile închinării, dar găsim sugestii mai multe în Genesa.

1. Instituirea de către Dumnezeu a Sabatului din Genesa 2:1-3 este dezvoltată mai târziu în ziua principală de închinare din cursul săptămânii. În Genesa se prevede că Dumnezeu a constituit un precedent pentru odihna omenirii și închinare, acest lucru dovedit prin acțiunile Sale și atitudinea față de acest segment de timp din cursul săptămânii.
2. Uciderea de către Dumnezeu a animalelor pentru a oferi haine cuplului căzut pentru a suporta noul mediu decăzut din Genesa 3:21 pare a pregăti scena pentru folosirea animalelor în privința nevoile omenirii, care se va dezvolta într-n sistem al jertfelor.
3. Jertfa lui Cain și a lui Abel din Gen 4:3 pare să fi fost un eveniment obișnuit, nu unul care a avut loc o singură dată. Acesta nu este un pasaj denigrator privind darurile vegetale sau o prescripție pentru jertfa animală, ci un exemplu viu al necesității unei atitudini corespunzătoare față de Dumnezeu. Pasajul evidențiază faptul că într-

un fel Dumnezeu Și-a comunicat acceptarea și respingerea Sa.

4. Linia mesianică a lui Seth este dezvoltată din Genesa 4:25 ff. Aceasta menționează numele legământului lui Dumnezeu, YHWH, în v. 26 într-un cadru de închinare (acest pasaj trebuie reconciliat cu Exod. 6:3).
5. Noe prevede o distincție între animalele curate și cele necurate în Genesa 7:2. Acest lucru stabilește statutul pentru sacrificiile sale în Genesa 8:20-21. Acest lucru implică faptul că sacrificiile erau bine stabilite încă dintr-o perioadă timpurie.
6. Avraam era familiarizat cu jertfa, fapt ce reiese din Genesa 12:7,8; 13:18; 22:9. Ea reprezintă răspunsul la prezența și promisiunile lui Dumnezeu. Se pare că urmașii săi au continuat această practică.
7. Cartea lui Iov se află într-un cadru patriarhal (i.e 2000). El a fost familiarizat cu jertfa așa cum reiese din Iov 1:5.
8. Materialul biblic pare a clarifica faptul că jertfa s-a dezvoltat ca urmare a venerației și respectului omenirii față de Dumnezeu și ca urmare a procedurilor revelate de Dumnezeu, privind modul de exprimare a acestui lucru.
  - a. Cele Zece Porunci și Codul Sfințirii
  - b. Cultul Cortului

IV. Care este conținutul său?

- A. Este evident că atitudinea omenirii este cheia în ceea ce privește jertfa (vezi Gen 4:3). Acest element personal a fost întotdeauna un pilon în credința biblică relevantă (vezi Deut 6:4-9; 11:13, 30:6, Ieremia 31:31-34; Ezechiel 36:26-27; Rom 2. :28-29; Galateni 6:15).
- B. Cu toate acestea, atitudinea reverențioasă a omenirii a fost codificată foarte timpuriu într-un ritual.
  1. ritualuri de purificare (legate de un sentiment de păcat)
  2. ritualuri de serviciu (sărbători, jertfe, cadouri, etc)
  3. ritualuri de închinare cu caracter personal (laudă și rugăciuni publice și private)
- C. Când abordăm problema conținutului, este important să observăm cele trei surse ale revelației (vezi Ier 18:18).
  1. Moise și Cultul (preoții)
  2. Înțelepții Literaturii înțelepciunii
  3. ProfețiiFiecare dintre acestea au adăugat la înțelegerea noastră asupra închinării. Fiecare se concentrează asupra unui aspect consistent și vital al închinării.
  1. forma (Exod - Numeri)
  2. stilul de viață (Ps. 40:1 ff; Mic 6:6-8)
  3. motivul (I Sam 15:22; Ier 7:22-26; Osea 6:6)
- D. Isus urmează modelul VT al închinării. El niciodată nu a ridiculizat VT (vezi Mat. 5:17 ff), însă a respins tradiția orală așa cum s-a dezvoltat din primul secol.
- E. Biserica primară a continuat cu iudaismul pentru o perioadă (respectiv până la renașterea rabinică și reformele din AD 90) apoi a început să-și dezvolte propria unicitate, însă, în general bazată pe un model al sinagogii. Centralitatea lui Isus: viața Lui, învățăturile Sale, răstignirea Sa și învierea Sa a luat locul cultului VT. Predicarea, botezul, și Euharistia au devenit acte centrale. Sabatul a fost înlocuit cu ziua Domnului.

V. Cine participă?

- A. Cultura patriarhală a Orientului antic Apropiat stabilește scena pentru rolul de lider al bărbatului în toate domeniile vieții, inclusiv religia.
- B. Patriarhul a acționat ca și preot la familiei sale atât în instruirea privitoare la jertfe cât și în cea religioasă (Iov 1:5).
- C. Pentru Israel, preotul își asuma sarcinile religioase în cadrul închinării publice, corporative, în timp ce tatăl avea acest rol în închinarea privată. Odată cu exilul babilonian (586 î.Hr.), Sinagoga și rabinii, au ocupat o poziție centrală în formarea profesională și a închinării. După distrugerea Templului în anul 70 d.Hr., iudaismul rabinic, care s-a dezvoltat de la farisei, a devenit dominant.
- D. În biserică, stabilirea modelului patriarhal este păstrată, însă cu adăugarea accentului și asupra darurilor și egalității femeii (vezi I Cor 11:5; Gal 3:28; Fapte 21:9; Rom 16:1; 1 Tim. 3:11). Această egalitate este văzută în Genesa 1:26-27; 2:18. Ea este deteriorată de rebeliunea din Gen. 3 însă este restaurată prin Hristos.

Copiii au fost întotdeauna cooptați în cadrul închinării prin intermediul părinților, cu toate acestea Biblia este o carte orientată spre adulți.

VI. Unde și când avea loc Închinarea?

- A. În Genesa umanitatea venerează locurile în care l-a întâlnit pe Dumnezeu. Aceste locuri devin altare. După trecerea Iordanului multe locații s-au dezvoltat (Ghilgal Betel Sihem) însă Ierusalimul este ales calocuință specială a lui Dumnezeu, fiind conectat cu Chivotul Legământului (vezi Deut.)
- B. Momentele agricole au stabilit întotdeauna scena pentru recunoștința omenirii față de Dumnezeu, pentru purtarea Sa de grijă . Alte nevoi speciale, cum ar fi iertarea, s-au dezvoltat în zile speciale de cult (de exemplu, Lev 16, Ziua Ispășirii). Iudaismul a elaborat zile stabile de sărbătoare - Paști, Rusaliele și Sărbătoarea Corturilor (vezi Lev. 23). Ea, de asemenea, a permis oportunități speciale pentru indivizi (vezi Ezech. 18).
- C. Dezvoltarea sinagogii a furnizat structura conceptului de închinare în ziua Sabatului. Biserica a schimbat aceasta în ziua Domnului (prima zi a săptămânii), bazându-se pe modelul aparițiilor repetate ale lui Isus din serile de duminică, după înviere.
- D. La început, biserica timpurie se întâlnea zilnic (Fapte 2:46), însă, se pare că în curând aceasta practică a fost abandonată, favorizând închinarea privată în timpul săptămânii și închinarea publică, corporativă în zilele de duminică.

VII. Concluzii

- A. Închinarea la Dumnezeu nu este ceva inventat sau instituit de om. Închinarea este o necesitate simțită.
- B. Închinarea este un răspuns la cine este Dumnezeu și ceea ce El a făcut pentru noi în Hristos.
- C. Închinarea implică întreaga persoană. Este atât formă cât și atitudine. Este atât publică, cât și privată. Este atât programată cât și neprevăzută.
- D. Adevărata închinare este un rod al unei relații personale.
- E. Cel mai util pasaj teologic NT privind închinarea este, probabil, Ioan 4:19-26.

● „o făcuse” Este literalmente „a face”. Actele creatoare ale lui Dumnezeu continuă (BDB 793 I, KB 889, *construcție infinitivă Qal*). Dumnezeu a creat ființe organice pentru a se dezvolta. Fraza repetată „creșteți, înmulțiți-vă și umpleți

pământul” reflectă dorința și planul lui Dumnezeu. Dumnezeu a creat ființe vii (inclusiv oameni), care se reproduc după soiul lor. Fiecare act determină variație.

GENESA 2:4-25

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Crearea omului și a femeii	(1:1-2:7)	Crearea omului și a femeii	Grădina Edenului	Paradisul și testul liberului arbitru
2:4-9	Viața în Grădina lui Dumnezeu 2:8-9	2:4b-9	2:4b-6 2:7	2:4b-7
2:10-14	2:10-14	2:10-14	2:8-9 2:10-14	2:8-9 2:10-14
2:15-17	2:15-17	2:15-17	2:15-17	2:15-17
2:18-25	2:18-25	2:18-25	2:18-20 2:21-24 (23)	2:18-23 (23)
(23)	(23)	(23)	(23)	2:24
			2:25	2:25

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (vezi pg. vii)

URMĂRIND INTENȚIA AUTORULUI ORIGINAL LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește întreaga carte într-o singură ședință. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri de mai sus. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitatea spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are numai un subiect principal.

1. Primul paragraf
2. al doilea paragraf
3. al treilea paragraf
4. etc.

FUNDAL

- A. Eu personal resping teoria J (YHWH), E (Elohim), D (Deuteronomy), P (Priests) care se referă la sursa scrierilor, atribuind scriitori diferiți, cărțile VT aparținând Pentateuhului. (vezi Introduction to Genesis, Modern Scholarship, D.). Pentru mai multe informații asupra acestui subiect citiți Josh McDowell's *More Evidence that Demands a Verdict* or H. C. Leupold's *Exposition of Genesis*, vol. 1.
- B. Genesa 2:4-25 este o expansiune teologică specifică a textului din Genesa 1:1-2:3. Aceasta este o tehnică literară obișnuită în scrierile evreiești. Din punct de vedere teologic capitolul doi pregătește scena pentru capitolul trei.
- C. 1:31 încununează începutul lumii noastre, cu intenția lui Dumnezeu: „bunătatea”; 2:1-3 ar trebui să fie luat împreună cu primul capitol deoarece 1:1-2:3 reprezintă o unitate literară.

- D. D. Teologic 2:4-25 este mai mult legat de capitolul 3 decât de capitolul 1. Acest pasaj pregătește scena literară pentru ispitirea Evei și apariția păcatului și a consecințelor sale devastatoare pentru întreaga planetă (vezi Rom. 5:12-21; 8:18-23).

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 2:4-9

⁴ Aceasta este relatarea creării cerurilor și a pământului. Când Domnul Dumnezeu a făcut pământul și cerurile, ⁵ pe pământ nu era încă nici o plantă verde, iar iarba câmpului încă nu încolțise pentru că Domnul Dumnezeu încă nu dăduse ploaie pe pământ și pentru că omul încă nu exista, ca să lucreze pământul, ⁶ ci doar un abur se ridica de pe pământ și uda toată suprafața pământului. ⁷ Atunci Domnul Dumnezeu l-a modelat pe Adam³ din țărâna pământului și a suflat în nările lui suflare de viață, iar Adam a devenit un suflet viu. ⁸ Domnul Dumnezeu a plantat o grădină în Eden, în răsărit. Acolo l-a pus pe Adam, omul pe care l-a modelat. ⁹ Domnul Dumnezeu a făcut să crească din țărâna pământului tot felul de pomi care sunt plăcuți la vedere și buni de mâncat; de asemenea, în mijlocul grădinii se aflau pomul vieții și pomul cunoașterii binelui și răului.

2:4 „Iată istoria” Literal aceasta înseamnă „acestea sunt generațiile” (BDB 41 plus 410). Această frază reprezintă modalitatea autorului de a împărți cartea Genesa în segmente literale (vezi. 5:1; 6:9; 10:1; 11:10,27; 25:12,19; 36:1,8; 37:2, i.e. , este modalitatea autorului de a schița cartea). Unii teologi o văd ca introducerea unei secțiuni (i.e. Derek Kidner) în timp ce alții o văd ca fiind o modalitate de încheiere a unei secțiuni (i.e. R. K. Harrison and P. J. Wiseman). Se pare a face ambele. Este posibil că 1:1-2:3 să se refere la crearea universului și 2:4-15 să se axeze pe crearea omenirii, ceea ce contextual se leagă de capitolele 3 și 4.

● **„ziua”** Termenul ebraic *yom* (BDB 398) este de obicei folosit pentru a exprima o perioadă de 24 de ore. Totuși, este folosit și pentru a arăta o perioadă mai lungă, cao metaforă (vezi 2:4; 5:2; Ruth 1:1; Isa. 2:11,12,17; 4:2; Ps. 90:4). Posibil caversetul 4a să fie un subtitlu și 4b să fie începutul discuției. Vezi Subiect Special la 1:5.

● **„Domnul Dumnezeu”** Acesta este literal YHWH Elohim care combină cele mai comune două nume pentru Dumnezeu. Este pentru prima dată când aceste două nume sunt folosite împreună. Mulți teologi moderni au susținut că există doi autori pentru Genesa 1 și 2 datorită folosirii acestor două nume divine. Oricum, rabinii afirmă că se referă la caracteristicile divinității: (1) Elohim ca și creator, dătător și susținător al vieții pentru toată această planetă (cf. Ps. 19:1-6) și (2) YHWH ca Mântuitor, Răscumpărător și Creator de legământ (cf. Ps. 19:7-14). Implică teologic că tot ceea ce trăiește, trăiește prin Dumnezeu. Evreilor le-a fost teamă să rostească acest nume.

SUBIECT SPECIAL: NUME PENTRU DIVINITATE

A. *El*

1. Sensul original al termenului generic antic pentru divinitate este nesigur, deși mulți teologi cred că provine din rădăcina akkadiană „a fi puternic” sau „a fi viguros” (vezi Gen. 17:1; Num. 23:19; Deut. 7:21; Ps. 50:1).
2. În pantheonul cananit dumnezeul înalt este *El* (Ras Shamra texts)
3. În Biblie, *El*, de obicei nu este combinat cu alți termeni. Aceste combinații au devenit o modalitate de a-L caracteriza pe Dumnezeu.
  - a. *El-Elyon* (Dumnezeu Prea Înalt), Gen. 14:18-22; Deut. 32:8; Isa. 14:14

- b. *El-Roi* („Dumnezeu care vede” sau „Dumnezeu care se dezvăluie pe Sine”), Gen. 16:13
  - c. *El-Shaddai* („Dumnezeu Atotputernic” sau „Dumnezeul oricărei compasiuni” sau „Dumnezeul de pe munte”), Gen. 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; Exod. 6:3
  - d. *El-Olam* (Dumnezeu veșnic), Gen. 21:33. Acest termen se referă, din punct de vedere teologic, la promisiunea lui Dumnezeu făcută față de David, în Sam. 7:13,16
  - e. *El-Berit* („Dumnezeul legământului”), Jdgs. 9:46
4. *El* este echivalat cu
- a. YHWH în Ps. 85:8; Isa. 42:5
  - b. *Elohim* în Gen. 46:3; Job 5:8, „Eu sunt *El*, the *Elohim* tatălui tău”.
  - c. *Shaddai* în Gen. 49:25
  - d. „gelozie” în Exod. 34:14; Deut. 4:24; 5:9; 6:15
  - e. „îndurare” în Deut. 4:31; Neh. 9:31; „credincios” în Deut. 7:9; 32:4
  - f. „mare și înfricoșat” în Deut. 7:21; 10:17; Neh. 1:5; 9:32; Dan. 9:4
  - g. „cunoștință” în I Sam. 2:3
  - h. „cetățuia mea cea tare” în Sam. 22:33
  - i. „războinicul meu” în Sam. 22:48
  - j. „cel sfânt” în Isa. 5:16
  - k. „putere” în Isa. 10:21
  - l. „izbăvirea mea” în Isa. 12:2
  - m. „mare și puternic” în Ier. 32:18
  - n. răsplată”: în Ier. 51:56
5. O combinație a numelor majore ale lui Dumnezeu se găsesc în Iosua 22:22 (*El, Elohim, YHWH, în mod repetat*)

B. *Elyon*

1. Semnificația de baza este „deasupra tuturor”, „exaltat”, sau „înălțat” (vezi Gen. 40:17; I Regi 9:8; în Regi 18:17; Neem. 3:25; Ier. 20:2; 36:10; Ps. 18:13).
2. Este folosit într-un sens paralel pentru alte câteva nume/ titluri ale lui Dumnezeu.
  - a. *Elohim* - Ps. 47:1-2; 73:11; 107:11
  - b. *YHWH* - Gen. 14:22; în am. 22:14
  - c. *El-Shaddai* - Ps. 91:1,9
  - d. *El* - Num. 24:16
  - e. *Elah* - adesea folosit în Daniel 2-6 and Ezra 4-7, în legătură cu *illair* (cuvântul aramic pentru „Dumnezeu Prea Înalt”) în Dan. 3:26; 4:2; 5:18,21
3. Este adesea folosit de către cei care nu sunt israeliți.
  - a. Melhisedec, Gen. 14:18-22
  - b. Balaam, Num. 24:16
  - c. Moise, vorbind despre națiuni, în Deut. 32:8
  - d. Evanghelia după Luca, în NT, scriindu-le Neamurilor, folosește de asemenea echivalentul grecesc *Hupsistos* (cf. 1:32,35,76; 6:35; 8:28; Fapte 7:48; 16:17)

C. *Elohim* (plural), *Eloah* (singular), folosite în principal în poezie

1. Acest termen nu este găsit în afara Vechiului Testament.
2. Acest cuvânt poate desemna pe Dumnezeu lui Israel, sau dumnezeii neamurilor (vezi Exod. 12:12; 20:3). Familia lui Avraam a fost politeistă (vezi Iosua 24:2)
3. Termenul *Elohim* este, de asemenea, folosit de către alte ființe spirituale (îngeri, demoni) în Deut. 32:8 (LXX); Ps. 8:5; Iov 1:6; 38:7. Se poate referi la judecători umani (vezi Exod. 21:6; Ps. 82:6)
4. În Biblie, este primul titlu/ nume pentru divinitate (vezi Gen. 1:1). Acesta este utilizat exclusiv până la Genesa 2:4, unde este folosit în combinație cu YHWH. Practic (teologic), se referă la Dumnezeu ca și creatorul, susținătorul și dătătorul întregii vieții de pe această planetă (vezi Ps. 104).

Este sinonim cu *El* (cf. Deut. 32:15-19). De asemenea poate fi o asemănare cu YHWH deoarece Ps. 14 (*elohim*) este exact ca și Ps. 53 (YHWH), exceptând doar schimbarea numelor divine.

5. Deși la plural și fiind folosit chiar și pentru alți dumnezei, acest termen deseori îl desemnează pe Dumnezeul lui Israel, însă de obicei, verbul este la singular pentru a exprima felul monoteist în care este folosit.
6. Acest termen este folosit de non- israeliți ca și nume pentru divinitate.
  - a. Melhisedec, Gen. 14:18-22
  - b. Balaam, Num. 24:2
  - c. Moise, când vorbește despre națiuni, Deut. 32:8
7. Este ciudat faptul că un nume comun monoteist pentru Dumnezeul lui Israel este la plural! Deși nu există nici o certitudine, iată câteva teorii.
  - a. Ebraica are mai multe forme de plural, de multe ori folosite pentru accent. Strâns legat de acest lucru este caracteristică gramaticală ebraică de mai târziu numită „pluralul de maiestate”, caz în care pluralul este utilizat pentru a amplifica un concept.
  - b. Acest lucru se poate referi la consiliul angelic, cu care Dumnezeu se întâlnește în cer și care face adunarea (vezi I Kgs. 22:19-23; Job 1:6; Ps. 82:1; 89:5,7.
  - c. Este chiar posibil ca acest lucru să reflecte revelația din NT a unui Dumnezeu întreit în persoană. În Gen. 1:1 Dumnezeu creează; Gen. 1:2 Duhul Sfânt se apropie și din Noul Testament Isus este Dumnezeul agent al Tatălui, în creație (vezi Ioan 1:3,10; Rom. 11:36; I Cor. 8:6; Col. 1:15; Evrei 1:2; 2:10).

D. YHWH

1. Acesta este numele care reflectă divinitatea: Dumnezeu ca cel care încheie legământul, Dumnezeu ca Mântuitor, Răscumpărător! Oamenii rup legăminte, însă Dumnezeu este loial cuvântului, promisiunii, legământului Său, (cf. Ps. 103).

Acest nume este menționat pentru prima dată în combinație cu *Elohim* în Gen. 2:4. Nu sunt două descrieri ale creației în Genesa 1-2, ci două accente: (1) Dumnezeu ca și creator al universului (cel fizic) și (2) Dumnezeu ca și creator special al umanității. Genesa 2:4 începe cu revelația specială cu privire la poziția privilegiată și scopul omenirii, precum și problema păcatului și a rebeliunii, asociate cu poziția unică.

2. În Gen. 4:26 se spune că „oamenii au început să cheme numele Domnului” (YHWH). Cu toate acestea, Exod. 6:3 implică faptul că oamenii primului legământ (Patriarhi și familiile lor), îl cunoșteau pe Dumnezeu doar ca *El-Shaddai*. Numele YHWH este explicat doar o singură dată în Exod. 3:13-16, esp. v. 14. Cu toate acestea, scrierile lui Moise deseori interpretează cuvintele prin forma populară a acestora, nu etimologiile (vezi Gen.

17:5, 27:36, 29:13-35). Au existat mai multe teorii cu privire la semnificația acestui nume (luate de la IDB, vol. 2, Pp. 409-11).

- a. dintr-o rădăcină arabă, „pentru a arăta dragostea fierbinte"
- b. dintr-o rădăcină arabă „să arunce în aer" (YHWH ca Dumnezeu al furtunii)
- c. de la o rădăcină ugartică (canaanită), „a vorbi"
- d. ca urmare a unei inscripții feniciene, un participiu causal, însemnând „Cel care susține," sau „Cel care stabilește"
- e. de la forma ebraică *Qal* „Cel care este", sau „Cel care este prezent" (în sensul de viitor, „Cel care va fi")
- f. de la forma ebraică *Hiphil* „Cel care face să fie"
- g. de la rădăcina ebraică „a trăi" (ex Gen. 3:20), însemnând „veșnic viu, Singurul viu"
- h. din contextul Exod. 3:13-16 un joc privind forma imperfectă utilizată într-un sens *perfect*, „voi continua să fiu ceea ce am fost" sau „Eu trebuie să continui să fiu ceea ce am fost dintotdeauna" (vezi J. Watts Wash, *Un studiu de sintaxă în Vechiul Testament*, p. 67.

YHWH, numele complet, este adesea exprimat în abreviere sau, eventual, în forma originală

- (1) *Yah* (e.g. Hallelu - yah)
- (2) *Yahu* (nume, e.g. Isaiah)
- (3) *Yo* (nume, e.g. Joel)

3. În iudaism, ulterior acest nume al legământului a devenit atât de sfânt (tetragrama), încât evreilor le era frică să îl rostească, canu cumva să încalce porunca din Exod 20:7; Deut. 5:11; 6:13. Așa că au înlocuit termenul ebraic pentru „deținător", „maestru", „soț", „domn" cu *Adon* sau *Adonai* (domnul meu). Atunci când întâlneau în lectura unor texte din VT numele YHWH, îl pronunțau „Domnul". Acesta este motivul pentru care YHWH, este scris Domnul, în traducerea englezești.
4. Cât despre El, deseori YHWH este combinat cu alți termeni pentru a sublinia anumite caracteristici ale Dumnezeului Legământului. Din moment ce exista mai multe combinații posibile, iată câteva.
  - a. *YHWH - Yireh* (YHWH va purta de grijă), Gen. 22:14
  - b. *YHWH - Rophekha* (YHWH este vindecătorul nostru), Exod. 15:26
  - c. *YHWH - Nissi* (YHWH steagul nostru), Exod. 17:15
  - d. *YHWH - Meqaddishkem* (YHWH Cel care te sfințește), Exod. 31:13
  - e. *YHWH - Shalom* (YHWH pace), Jdgs. 6:24
  - f. *YHWH - Sabaoth* (YHWH al oștirilor), I Sam. 1:3,11; 4:4; 15:2; în cartea profetilor mai ales)
  - g. *YHWH - Ro 'I* (YHWH este păstorul meu), Ps. 23:1
  - h. *YHWH - Sidqenu* (YHWH este dreptatea mea), Jer. 23:6
  - i. *YHWH - Shammah* (YHWH este acolo), Ezek. 48:35

● „pământ și ceruri" Ordinea acestor cuvinte este inversată față de cea din v. 1; motivul însă este incert.

2:5 „copăcel de câmp" Acest lucru se referă la plantele sălbatice (vezi Gen.21:15; Job 30:4,7).

„iarba de pe câmp" Aceasta se referă la plantele cultivate, plante de pe piața internă.

2:6 „un abur” Acesta (BDB 15, KB 11) este termenul kadian pentru (1) inundații sau (2) fluxul de apă subterane. Aceasta înseamnă că, eventual, irigarea avea loc prin inundare („obișnuia să se ridice” BDB 748, 828 KB, *Qal imperfect*). Paralela arabă este ceața, acest cuvânt fiind originea traducerii „ceață”. Am putea-o numi o rouă masivă.

Din nou, acest lucru poate fi reflecția condițiilor caracteristice doar Grădinii Edenului. Geologia pare să confirme consecințele prezenței apei pe suprafața pământului, cu mult înainte de crearea specială a lui Adam și a Evei.

2:7 „format” Literalmente, acest lucru înseamnă „a modela lut” (BDB 427, KB 428, *Qal imperfect*, vezi Ier. 18:6). Acesta este al treilea termen folosit pentru a descrie acțiunea creatoare a lui Dumnezeu în ceea ce privește omenirea („să facem”, 01:26 (BDB 793, KB 889); „a creat”, 1:27 (BDB 135, KB 153) și „a format”, 2:7). NT relevă faptul că Isus a fost agentul lui Dumnezeu în creație (vezi Ioan 1:3; I Cor. 8:6; Col. 1:16; Evr. 1:2).

● **„om din țărîna pământului”** Om, este termenul ebraic: Adam (BDB 9), care a însemnat (1) un joc de cuvinte cu privire la termenul de „roșu” (vezi Exod 25:5; 28:17; Num. 19:2; Isa. 63:2; Zah 1:8) sau (2) „sol” (adamah, vezi v. 6), eventual, făcând aluzie la „bulgări de lut roșu”. Acest lucru reflectă smerenia și fragilitatea umanității. Există aici o tensiune dialectică între locul înălțat pe care îl ocupa omenirea (făcută după chipul și asemănarea lui Dumnezeu), și condiția umilă, fragilă a acesteia! Animalele sunt formate în același mod, în v. 19. Este de asemenea posibil a se referi la originea omenirii, din praf (vezi Gen 3:19; Ps 103; Ecl. 12:7). Acest lucru desemnează omenirea ca fiind lutul iar Dumnezeu olarul (vezi Isa. 29:16; 45:9, 64:8; Ier 18:6; Rom. 9:20-23).

● **„a suflat ... suflare de viață”** Verbul „a suflat” (BDB 655, KB 708) este un *Qal imperfect*. Substantivul „suflare” (BDB 675) indică faptul că Dumnezeu a avut o grijă deosebită în ceea ce privește crearea omenirii. Cu toate acestea, oamenii continuă să funcționeze din punct de vedere fizic asemenea tuturor animalele de pe planetă (ex. respiră, mănâncă, excretă și se reproduc). Oamenii, într-un mod unic, se pot raporta la Dumnezeu, totuși suntem strâns legați de această planetă. Există un aspect dublu referitor la natura noastră (spiritual și fizic).

● **„omul s-a făcut astfel un suflet viu”** Oamenii devin nephesh (BDB 659, KB 711 - 713), însă la fel devin și bovinele (vezi 1:24; 2:19). Unicitatea umanității constă în formarea și oferirea suflării într-un mod personal, de către Dumnezeu. Oamenii, nu au un suflet, ei sunt un suflet! Suntem o unitate fizică și spirituală. Vom avea mereu o expresie corporală, excepție facând starea intermediară dintre moarte și înviere (vezi I Tes. 4:13-15).

A fost Adam un om primitiv sau unul modern? Cum este el legat de alți hominizi ai antichității? Oamenii din epoca de piatră au fost prezenți în regiunea Mt. Carmel, cu 200.000 de ani în urmă. Când a fost creat Adam? Este acesta sfârșitul procesului de dezvoltare sau primul dintr-o creație specială?

2:8 „grădină” Acest termen (BDB 171) este folosit cu sensul de un parc închis. Septuaginta traduce termenul printr-un cuvânt persan, „paradis”.

● **„în Eden”** În ebraică, Eden înseamnă „încântare” sau „teren fericit” (BDB 727 III, KB 792 II). Observați că nu grădina este numită "Eden", ci este situată în Eden. Aceasta este în mod evident o locație geografică, o denumire a unui loc. Termenul sumerian aferent poate însemna „câmpie fertilă”. Descrierea din v. 8, 10-14 este foarte detaliată, având menirea de a transmite poziția sa exactă, însă, poziția sa geografică este necunoscută. Cei mai mulți comentatori plasează acest loc (1) la sursa râurilor Tigru și Eufrat din zilele noastre sau (2) la izvoarele acestor râuri.

Cu toate acestea, nu toate numele râurilor se potrivesc geografieizilelor noastre. Este incert în ce măsură a fost schimbat pământul de către Potop. Similitudinile descrierilor mesopotamiene și ale Bibliei ar plasa , în mod logic, grădina în Mesopotamia, însă, aceasta este doar o speculație. Vezi „Cine a fost Adam?” de Fazale Rana și Hugh Ross, p. 46.

2:9 „pomul vieții. . pomul cunoștinței binelui și răului” Această ultima clauză poate fi o mică paranteză (vezi NET Biblie, p. 7). Genesa 3:3 implică existența unui singur copac, în timp ce 3:22 presupune existența a doi copaci. Pomul cunoștinței binelui și răului nu are nici o paralelă în literatura antică a Orientului Apropiat. Aceasta copac nu era magic, însă părea să ofere oamenilor o cale de a fi independenți de Dumnezeu, creatorul lor, sau cel puțin promitea dobândirea cunoștinței și înțelegerii egală sau în concurență cu cea a lui Dumnezeu. Aceasta este esența păcatului. Este de asemenea posibil să-i fi oferit Evei o modalitate de a-l domina pe Adam, fapt care a încălcat reciprocitate creată.

NASB (UPDATED) TEXT: 2:10-14

¹⁰ Un râu curgea din Eden ca să ude grădina, iar de acolo se despărțea în patru brațe. ¹¹ Numele primului braț era Pișon; el curgea împrejurul țării Havila, unde era aur. ¹² Aurul acelei țări era bun; de asemenea, acolo se găseau bedelion și piatră de onix. ¹³ Numele celui de-al doilea braț era Ghihon. El curgea împrejurul țării Cuș6. ¹⁴ Numele celui de-al treilea braț era Tigru; el curgea la răsăritul Asurului. Numele celui de-al patrulea braț era Eufrat

2:10 „izvoare” Acestea erau „brațele fluviului” (BDB 625).

2:11 1 Pișon” Literalmente înseamnă „torent” (BDB 810). Se poate referi la o cale navigabilă antică sau la un canal, în sudul Mesopotamiei, numit „Pisanu.”

● **„înconjoară”** Literalmente înseamnă „șerpuiește prin”(BDB 685, KB 738, *Qal participiu activ*).

● **„Havila”** Literalmente înseamnă „teren nisipos” (BDB 296). Nu este cel situat în Egipt, ci este legat de Cuș, în 10:7. Termenul este folosit din nou în 10:29 pentru un teren nisipos din Arabia.

2:12 „bedelion” Este probabil o rășină de arbore, aromatică (BDB 95). Semnificațiile acestui termen și a următorului sunt incerte. Unii au sugerat că ar trebui tradus ca „perle” (vezi traducerea lui Helen Spurrell și James Moffatt).

● **„onix”** Majoritatea termenilor antici pentru bijuterii sunt incerți (BDB 995). Această piatră a fost una dintre cele douăsprezece pietre ale pieptarului Marelui Preot (vezi Exod. 28:9). Bijuteriile Edenului sunt folosite într-un mod metaforic în Ezech. 28:13.

2:13 „Ghion” Literalmente înseamnă „bășică” (BDB 161). Se poate referi la o cale navigabilă antică, sau la un canal, în sudul Mesopotamiei, numit „Guhana”.

● **„Cush”** Acest termen este folosit în trei moduri în VT: (1) aici, și în 10:6ff, pentru a face referire la Kassites, la est de Valea râului Tigru; (2) Hab. 3:8; în Cron. 14: 9ff; 16:8; 21:16, pentru a face referire la nordul Arabiei; și (3) de obicei folosit pentru a desemna Etiopia sau Nubia, în Africa de Nord (BDB 468).

2:14 „Tigru” Literalmente înseamnă „Hiddekel” (BDB 293).

NASB, NKJV,

NRSV, TEV

NJB

„Asiria”

„Asur”

Termen (BDB 78) se poate referi la (1) un popor (ex. Num. 24:22,24; Osea 12:2; 14:4) sau (2) un teren (vezi Gen 2:14; 10: 11; Osea 5:13; 7:11; 8:9; 9:3; 10:6). În acest context, # 2 se potrivește cel mai bine.

„Eufratul” Literalmente înseamnă „perath”. Este adesea numit „Râul” (vezi Gen 15:18; I Reg. 4:21,24).

NASB (UPDATED) TEXT: 2:15-17

¹⁵ Domnul Dumnezeu l-a luat pe Adam și l-a așezat în grădina Eden, ca să o lucreze și să o păzească. ¹⁶ Domnul Dumnezeu i-a poruncit lui Adam: „Poți să mănânci din orice pom din grădină, ¹⁷ dar din pomul cunoașterii binelui și răului să nu mănânci, pentru că în ziua în care vei mânca din el vei muri negreșit!”

2:15 „s-o cultivate și s-o păzească” Munca a fost sarcina omenirii încă dinainte de cădere și nu un rezultat al păcatului. Termenul „cultive” înseamnă „a servi” (BDB 712, 773 KB, *construcție infinitivă Qal*), în timp ce „păzească” înseamnă „a proteja” (BDB 1036, KV 1581, o altă *construcție infinitivă Qal*). Aceasta este parte a responsabilității stăpânirii umane. Noi trebuie să fim administratori, nu exploatare, ai resurselor acestei planete.

În mitologia sumeriană și Babiloniană, omenirea este întotdeauna creată pentru a servi zeilor, însă, în Biblie, Adam și Eva sunt făcuți duăa chipul lui Dumnezeu, pentru a avea stăpânire asupra creației. Aceasta este singura lucrare care li se atribuie și nu are nimic de-a cu nevoile lui Dumnezeu!

2:16 „Poți să mănânci după plăcere din orice pom din grădină” Este un *Qal la infinitiv absolut* în combinație cu un *Qal imperfect* al aceleiași rădăcini (BDB 37, KB 40), folosit pentru a accentua. Porunca lui Dumnezeu nu era prea grea. Dumnezeu testa (vezi Gen. 22:1; Exod. 15:22-25;. 16:4; 20:20; Deut 8:2,16; 13:3; Jud 2:22; fi Cron. 32 : 31) loialitatea și supunerea celei mai mărețe dintre creațiile Sale.

2:17 „pomul cunoașterii binelui și răului” Aceasta nu era un copac magic. Nu conținea nici un ingredient fizic secret în fructele sale, pentru a stimula creierul uman. A fost un test al supunerii și al încrederii.

Observați că arborele deținea puterea și slăbiciunea. Este uimitor pentru mine să vad ceea ce omenirea a produs din resursele fizice ale acestei planete. Omenirea este o creație extraordinară, cu potențial, atât pentru bine cât și pentru rău. Cunoștința aduce cu sine responsabilitatea.

● **„răului”** Acesta este termenul ebraic pentru ra, care înseamnă „a rupe” sau „a ruina” (BDB 948). Acesta combină actul și consecințele sale (vezi Robert B. Girdlestone’s *Synonyms of the Old Testament*, p. 80.)

● **„ziua”** Având în vedere faptul că Eva și Adam continuă să trăiască după ce au mâncat, acesta este o utilizare a termenului „zi” ca o perioadă de timp, nu de 24 de ore (BDB 398).

NASB „vei muri negreșit”

NKJV „trebuie să mori negreșit”

NRSV TEV „trebuie să mori”

NJB „vei muri în aceeași zi”

Aceasta este un *infinitiv absolut* și un *acuzativ înrudit*, „moare pentru a muri” (BDB 559, KB 562), reprezentând o modalitate gramaticală ebraică de a demonstra accentul. Este la fel cav. 16. Această structură poartă mai multe posibile traduceri (vezi *Twenty-Six Translations of the Old Testament*). Evident, moartea se referă la moartea spirituală aici (vezi Efes. 2:1), care determină moartea fizică (vezi Gen 5). În Biblie sunt descrise trei etape ale morții: (1) moartea spirituală (vezi 2:17;

3:1-7; Is. 59:2, Romani 5:12-21; 7:10-11; Efes. 2:1,5; Col. 2:13a; Iac. 1:15); (2) moartea fizică (vezi Gen. 5); și (3) moartea veșnică, numită și „moartea a doua” (vezi Apoc. 2:11; 20:6,14; 21:8). Într-un sens real, aceasta se referă la toate cele trei.

NASB (UPDATED) TEXT: 2:18-25

¹⁸ Apoi Domnul Dumnezeu a zis: „Nu este bine ca Adam să fie singur; îi voi face un ajutor potrivit.” ¹⁹ Astfel, Domnul Dumnezeu a modelat din țărână toate animalele câmpului și toate păsările cerului și le-a adus la Adam, ca să vadă ce nume le va da. Și numele pe care Adam i l-a dat fiecărei viețuitoare, acela a rămas. ²⁰ Adam le-a dat nume tuturor vitelor, păsărilor cerului și fiarelor câmpului; însă pentru el nu s-a găsit nici un ajutor potrivit. ²¹ Așa că Domnul Dumnezeu a trimis un somn adânc peste Adam, iar acesta a adormit. Atunci Domnul a luat una dintre coastele lui și a închis carnea la locul ei. ²² Și, din coasta pe care a luat-o din Adam, Domnul Dumnezeu a făcut o femeie și i-a adus-o lui Adam. ²³ Atunci Adam a exclamat: „În sfârșit, aceasta este os din oasele mele și carne din carnea mea; ea se va numi «femeie», pentru că a fost luată din bărbat.” ²⁴ De aceea bărbatul își va lăsa tatăl și mama și se va uni cu soția lui, iar ei vor deveni un singur trup. ²⁵ Omul și soția lui erau goi, dar nu le era rușine.

2:18 „Nu este bine că omul să fie singur” Acesta este singurul loc din aceste capitolele de deschidere ale VT în care termenul „nu este bine” este folosit. Dumnezeu ne-a făcut așa încât avem nevoie de cineva, chiar și dincolo de părtășia cu El! Omul nu își poate îndeplini rolul său de a stăpâni asupra creației, fără tovarășia unei femei și nici nu ar putea îndeplini porunca de a se multiplica și a umple pământul.

NASB „un ajutor potrivit pentru el”
NKJV „un ajutor comparabil cu el”
NRSV „un ajutor că și partener al său”
TEV „un partener potrivit pentru a-l ajuta”
NJB „un ajutor”

Această expresie înseamnă „cea care completează sau finalizează” (BDB 740 I, 811 KB I). Biblia NET traduce că „însoțitor indispensabil” (p. 8). Acest termen este adesea folosit pentru a descrie ajutorul lui Dumnezeu (vezi Exod. 18:4; Deuteronom 33:4, 7, 29; Ps 33:20; 115:9-11; 121:2; 124:8; 146: 5). Observați reciprocitatea dintre bărbați și femei, precum reiese din 1:26-27, și imperativele plurale ale textului din 1:28. Supunerea femeii nu apare decât după Cădere (vezi 3:16). Această descriere specială a creației femeii este unică în literatura antică a Orientului Apropiat.

Un studiu interesant referitor la acest cuvânt este găsit în *Hard Sayings of the Bible*, pp. 92-94, unde Walter Kaiser invocă traducerea ca „o putere (sau forță), care corespunde omului” (sau egală omului).

2:19 „a făcut din pământ toate fiarele câmpului” Unii au luat acest verset pentru a afirma că Dumnezeu a creat animalele după ce l-a creat pe Adam, în ceea ce ei numesc a doua descriere a creației (vezi Gen. 2:4-25). Verbul (BDB 427, KB 428, *Qal imperfect*) ar putea fi tradus ca „au format” (vezi NIV). Timpul, caelement al VERBELOR ebraice este unul contextual.

Dr. Rich Johnson, profesor de Religie la East Texas Baptist University, a declarat pentru mine, într-o recenzie a acestui comentariu, următoarele:

„Semnificația imperfectului cu un conversiv waw, ceea ce acest verb denotă, este cea a timpului trecut simplu. Este modul în care ebraica structurează o succesiune de evenimente. O serie de astfel de verbe povestește evenimentele în ordinea în care acestea apar. Te referi aici la presupuzițiile interpreților care afectează traducerea. Aici, presupuziția traducătorilor Bibliei NIV este cea care i-a condus la traducerea greșită a acestui verset și, de asemenea, a versetului 2:8, "Acum Domnul Dumnezeu a sădit o grădină ...". Traducătorii Bibliei NIV au presupus că acest capitol trebuie să se potrivească capitolului unu, și au anulat regulile normale de citire a narațiunii ebraice,

pentru a se acomoda acestei ipoteze. Întrebarea urgentă este: de unde au primit această presupunere? Aceste verbe sunt traduse catrecut simplu de către KJV, ASV, ERV, VSR, NRSV, NASB, ESV, NEB, REB, traducerea NET, Traducerea literală pentru tineri, traducerea Jewish Publication Society, Tanakh, New American Bible, și New Jerusalem Bible. Biblia NIV este cea ciudată”.

● **„să vadă cum are să le numească”** VERBUL „apel” (BDB 894, KB 1128) este folosit de trei ori în vv. 19 și 20. Numele erau foarte importante pentru evrei. Acest lucru arată autoritatea și stăpânirea omenirii asupra animalelor.

Se referă aceasta la (1) toate animalele, din întreaga lume, (2) animalele originare, de început sau (3) animalele Mesopotamiei?

2:21 Acest verset consolidează relația unică dintre bărbat și femeie, Adam și Eva (vezi v. 23). Acesta poate fi un idiom ebraic pentru apropiere și intimitate. Cuvântul ebraic pentru „coastă” este tradus în altă parte ca „latură” (BDB 854, KB 1030 I).

Este interesant că, în cartea sa, *Introducere în Vechiul Testament*, pp. 555-556, RK Harrison afirmă că termenul ebraic pentru „coastă” înseamnă aici, „un aspect al personalității”, afirmație care ar constitui o analogie referitoare la Adam, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, incluzând de asemenea, aspecte ale personalității. Este de asemenea interesant că o „coastă” este parte a creației femeii în descrierea sumeriană a creației: din *enki* a ieșit *nin-ti* (vezi D. J. Wiseman’s *Illustrations from Biblical Archaeology*). În acest context, cuvântul sumerian pentru coastă (ex. *ti*) înseamnă de asemenea „a da viață”. Eva va fi mama tuturor celor vii (vezi 3:20).

Trebuie amintit faptul că Moise scrie (editează sau compilează) aceste capitole, la o dată ulterioară. Acestea sunt jocuri de cuvinte ebraice, însă nu ebraica a fost limba de origine folosită.

2:22 „a adus-o la om” Rabinii spun că Dumnezeu a acționat cel mai bun om.

2:23 „Femeie. . .Om” Acest verset este poezie. Literalmente este *Ishah* (BDB 35). . . *ish* (BDB 35), un joc evident de sunete (mai ales „numele ei *Ishah*”). Adam, de asemenea, o denumește (sau cel puțin descrie similitudinea Evei față de sine) Eva. Etimologia este incertă. De obicei, *adam* se referă la umanitate și *ish* pentru un individ anume.

2:24 „va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa” Verbul acesta (BDB 736, KB 806) este un *Qal imperfect*, eventual, folosit într-un sens iusiv. Importanța familiei determină ca, comentariul să fie redat în această descriere timpurie. Moise reflectă la zilele sale și importanța unității familiei într-o situație extinsă de viață de familie. Căsătoria devine mai importantă decât rudenția.

NASB „separa”

NKJV „se va lipi”

NRSV „se agață”

TEV „este unită cu”

NJB „devine atașată de”

Acesta este un idiom ebraic al loialității, chiar și al intimității (BDB 179, KB 209, *Qal perfect*, vezi Rut 1:14; Mat. 19:5-6; Efes 5:31).

● **„un singur trup”** Acest lucru arată unirea completă și cu precădere relația cuplurilor căsătorite. Forma de SINGULAR a cuvântului „unul” vorbește despre îmbinarea celor două persoane.

2:25 „amândoi goi, și nu le era rușine” Aceasta ar trebui să meargă cu capitolul 3. Implicația frazei este aceea că Adam nu a avut nimic de ascuns față de sine, soția sa, Dumnezeu său (BDB 101, KB 161, *Hithpolel imperfect*). Prin urmare, este un idiom al inocenței. În curând însă, lucrurile se vor schimba!

Faptul că bărbatul și femeia au fost goi (BDB 736, ADJECTIV) presupune existența unui mediu extrem de controlat. Acest lucru poate lansa perspectiva că Grădina Edenului a fost o creație protejată și ulterior specială, diferită de restul planetei (ex. creaționismul progresiv).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII:

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să te gândești, nefiind decisive:

1. Există vreo distincție făcută în Genesa 1, între Dumnezeu creând și lucrurile pe care El le-a făcut productive? Dacă da, ce implică acest lucru?
2. Cum este omul asemenea animalelor? Cum este omul asemenea lui Dumnezeu?
3. Sunt femeile făcute după chipul lui Dumnezeu, sau numai după chipul lui Adam?
4. Ce implică faptul că omul are puterea de a supune și de a stăpâni ordinea creată?
5. Cum legați expresia „Creșteți și înmulțiți-vă” de explozia populației?
6. Este voia lui Dumnezeu ca omul să fie vegetarian?
7. Este necorespunzător pentru om să se închine duminică în loc de sâmbătă, în lumina Gen. 2:2,3?
8. De ce sunt capitolele 1 și 2 atât de asemănătoare, dar totuși diferite?
9. De ce este Adam tradus atât ca un nume propriu cât și ca unul generic?
10. De ce este dată locația geografică a Grădinii Edenului atât de detaliată?
11. Numește cele trei forme de moarte biblică.
12. Ce spune versetul 18 despre noi că ființe sexuale?
13. Implică oare termenul „ajutor”, reciprocitatea?

GENESA 3:1-24

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cain și Abel 3:1-7	Ispitirea și căderea omului 3:1-8	Istoria ispitei 3:1-7	Neascultarea omului 3:1 3:2-3 3:4-5 3:6-7 3:8-9	Căderea 3:1-7
3:8-19	3:8-19	3:8-19	3:10 3:11 3:12 3:13a 3:13b	3:8-13
(14-16) (17b-19)	(14-16) (17b-19)	(14-16) (17b-19)	Dumnezeu rostește judecata 3:14-15	3:14-15 (14-16)
3:20-21	3:20-24	3:20-21	3:20-21	3:17-19 (17-19) 3:20-24
3:22-24		3:22-24	Adam și Eva sunt izgoniți din Eden 3:22-24	

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (see p. vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitolul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitatea spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

INTRODUCERE

- A. Genesa 3 este esențială în înțelegerea problemei răului și a suferinței din lumea noastră. Este surprinzător faptul că majoritatea rabinilor nu folosesc acest text, în discuțiile lor referitoare la rău, păcat și rebeliunea umană.
- B. Efectul rebeliunii intenționate a omenirii, împotriva unui Dumnezeu iubitor, grijuliu, dătător, cu care putem avea părtașie, a afectat nu numai viața lor religioasă, ci și personalitatea lor, viața lor de familie și lumea lor.

Observați prețul ridicat pe care Însuși Dumnezeu într-un mod personal l-a plătit pentru caumanitatea să își exercite libertatea. Bucuria lui Dumnezeu și scopul inițial pentru / cu creația a fost afectat în mod radical (dar nu permanent), de către rebeliunea umană. Dacă ne asumăm bunătatea și purtarea de grijă, iubitoare a lui Dumnezeu, rebeliunea umanității (și, eventual, a îngerilor), este văzută calipsă totală de respect și egocentrism. Dragostea continuă a lui Dumnezeu și făgăduința mântuirii (vezi 3:15), devin, de asemenea, mai radicale în caracterul Său

plin de har!

- C. Deși acest capitol are motive comune cu alte texte antice din Orientul Apropiat, prezentarea acestuia este monoteistă, nu dualistă.

ORIGINEA ȘI SCOPUL PĂCATULUI

A. Material Biblic

1. Presupunerea mea teologică este că scopul creării lui Satan a fost (1) de a oferi creaturilor conștiente ale lui Dumnezeu, o opțiune, care ar duce la independență și apoi la acuzație, Iov 1-2; Zah. 3; sau (2) Genesa 3 presupune o rebeliune angelică anterioară, în creația lui Dumnezeu, sau cel puțin o defăimare clară a lui Dumnezeu în fața oamenilor, prin intermediul îngerilor.
2. Omenirea este afectată de ispită.
3. Biblia nu tratează în mod specific originea sau scopul „răului”.
  - a. Unele scrieri evreiești, de mai târziu, au afirmat că păcatul a început din Genesa 3 (în Satan, apoi în umanitate)
  - b. Alte scrieri evreiești inter-biblice afirmă că păcatul a început din Gen. 6 (în „fiii lui Dumnezeu”)
  - c. După zilele lui Isusde pe pământ, învățătorii mincinoși au combinat iudaismul cu gândirea greacă, și au afirmat că răul era inerent în materia fizică (ex. gândirea gnostică greacă, vezi Col.; Efes.; Tim.; în Tim.; și Tit)
4. Se presupune că răul are un scop sau nu ar exista. Cu toate acestea, există o intensificare evidentă a răului și a lui Satan, din VT fata de NT (vezi *The Theology of the OT* by A. B. Davidson, pp. 300-306). În VT Satana nu este un dușman al lui Dumnezeu (cu excepție, eventual, în acest capitol), dar întotdeauna un dușman al umanității. Rabinii afirmă că cel rău a fost gelos în privința dragostei și grijii lui Dumnezeu manifestate față de omenire.
5. Păcatul lui Adam afectează toată creația (ex. ceea ce este conceptul ebraic al corporalității vezi Gen. 3:14-24; Romani 5:12-21; 8:18-23).

B. Dezvoltarea Istorico-Teologică (luată din *Systematic Theology* by L. Berkhof).

1. Rabinii neagă păcatul original și optează pentru cele două intenții (bine versus rău). VT nu tratează Gen. 3 în lungime (și nici rabinii).
2. Irineu (130-202 AD) este primul părinte bisericesc care tratează păcatul lui Adam și consecințele sale. Această perspectivă a căderii omenirii prin păcatul lui Adam a devenit dominantă în Biserica occidentală (ex. Augustin). Se pare că a fost folosită pentru a combate gnosticismul, care poziționa problema răului în materie.
3. Origen (182-251 AD), a susținut că fiecare om a păcătuit în mod voluntar într-o existență anterioară (Platonică).
4. Părinții bisericești greci (Biserica de Est), ai secolelor al treilea și al patrulea, au accentuat rolul lui Adam în problema răului din lumea noastră. Acest lucru s-a dezvoltat în pelagianism (de la un călugăr britanic), care a negat orice legătură cu păcatul lui Adam.
5. Părinții bisericești latini (ex. Biserica de Vest), urmându-l pe Augustin, au accentuat rolul lui Adam în problema răului, păcatului, și suferinței din lumea noastră.
6. În timpul Reformei protestante majoritatea reformatoarelor l-au urmat pe Augustin, în timp ce Armenius a

dezvoltat o reacție semi-pelagiană cu privire la calvinismul dogmatic.

7. Filosofii și teologii au elaborat mai multe teorii referitoare la păcat:
  - a. Kant-o parte necunoscută, ceva inexplicabil, în sfera suprasensibilă
  - b. Leibnitz-datorită limitărilor inerente ale cosmosului material
  - c. Schleiermacher – ca urmare a naturii senzuale a omului
  - d. Ritschl-datorită ignoranței umane
  - e. Barth-înfășurat cu misterul predestinării
  - f. Whitehead-păcatul este inerent în sistemul acestei lumi. Rolul lui e de a-L dezvolta pe Dumnezeu și pe om.
8. Obiectivul major al Bibliei, este răscumpărarea omenirii din păcat și rău, realizată de către un Dumnezeu personal, iubitor, prin Hristos. Originea păcatului nu este tratată niciodată.

SUBIECT SPECIAL: DEZVOLTAREA TEOLOGICĂ A NOULUI TESTAMENT CU PRIVIRE LA CĂDERE

1. Căderea a afectat întreaga omenire, așa cum se exprimă Pavel, într-un mod clar în discursul lui din Rom. 5:12-21.

Romani 5:12-21 este o discuție referitoare la Isus, caal doilea Adam (vezi I Cor 15:21-22, 45-49; Fil. 2:6-8). Discursul acordă atenție conceptului teologic de păcat, atât individual cât și cavină corporativă (toți am păcătuit). Felul în care Pavel descrie evoluția omenirii (și a creației) căzute prin Adam, era unică și diferită de cea a rabinilor, în timp ce punctul său de vedere față de corporalitate a fost, în mare măsură, în conformitate cu învățătura rabinică. Acest lucru a arătat abilitatea lui Pavel, sub inspirație, de a utiliza sau a suplimenta, adevărurile pe care le-a învățat în timpul formării sale în Ierusalim, la picioarele lui Gamaliel (vezi Fapte 22:3).

Doctrina păcatului original, din Gen. 3 a fost dezvoltată de Augustin și Calvin. Aceasta afirmă că oamenii sunt născuți păcătoși. Adesea, Psalmul 51:5; 58:3; 15:14 și Iov 25:4 sunt utilizate catexte dovadă ale VT. Poziția teologică alternativă, aceea că oamenii sunt din punct de vedere moral și spiritual responsabili pentru propriile decizii și destin, a fost dezvoltată inițial de către rabiniiar apoi în biserică, de către Pelagius și Arminius. Există unele dovezi pentru punctul lor de vedere în Deut. 1:39; Is. 7:15; și Iona 4:11; Ioan 9:41; 15:22,24; Fapte 17:30; Rom 4:15. Opinia acestei poziții teologice ar fi faptul că, copiii sunt nevinovați până la vârsta responsabilității morale (la rabini, aceasta era de 13 de ani pentru băieți și 12 ani pentru fete)

Există o poziție mediatică, în care atât înclinația înăscută rea cât și vârsta de responsabilitate morală sunt adevărate! Răul nu este numai corporativ, ci un rău în curs de dezvoltare cu privire la sine și la păcat (viața fără de Dumnezeu). Nu slăbiciunea omenirii este problema (vezi Gen. 6:5,11-12,13; Rom 3:9-18,23), ci când: la naștere sau mai târziu în viață?

2. „Un cer nou și un pământ nou” devine tema escatologică a NT.

„Un cer nou și un pământ nou”. Termenul grecesc pentru „nou”, *kainos*, subliniază calitatea, nu timpul cronologic (vezi 2:17; 3:12; 5:9; 14:3; 21:1, 2, 5). Aceasta a fost o temă VT, un pământ odihnit (vezi Is. 11:6-9; 65:17; 66:22; Romani 8:18-25; în Petru 3:10,12). Toți credincioșii sunt cetățeni ai acestui nou Regat (vezi Filipeni 3:20; Efes. 2:19; Evrei 12:23) și împart această nouă creație (vezi înCor. 5:17; Galateni 6:15; Efes. 4:24). Un concept teologic paralel ar fi „al cărei meșter și ziditor este Dumnezeu” din Evr. 11:10,16; 12:22; 13:14.

Noua creație va fi cași cea inițială. Cerul va fi o grădină restaurată a Edenului. Dumnezeu, omenirea, animalele și toată creația naturală vor avea părtășie și se vor bucura din nou! Biblia începe cu Dumnezeu, omenirea și animalele, în

părtașie perfectă, într-o grădină (vezi Gen. 1-2). Biblia se încheie cu Dumnezeu și omenirea într-o grădină (vezi Rev. 21:2) și prin implicare profetică, împreună cu animalele (vezi Is. 11:6-8; 65:25). Credincioșii nu vor merge în cer; Noul Ierusalim se pogora din cer (Apoc. 21:2) și vine într-un pământ odihnit și curățat. Dumnezeu și omenirea sunt din nou împreună (vezi Gen. 3:15; Isa. 7:14; 8:8,10; Rev. 21:3).

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 3:1-7

¹ Șarpele era mai șiret decât toate fiarele câmpului, pe care Domnul Dumnezeu le făcuse. El i-a spus femeii: - A zis oare Dumnezeu: „Să nu mâncați din orice pom din grădină.“² - Putem să mâncăm din rodul pomilor din grădină, i-a răspuns femeia șarpelui,³ dar Dumnezeu a zis: „Să nu mâncați din rodul pomului care este în mijlocul grădinii; nici să nu-l atingeți, pentru că veți muri negreșit!“⁴ Dar șarpele i-a zis femeii: - Nu veți muri nicidecum!⁵ Dimpotrivă, Dumnezeu știe că, atunci când veți mânca din el, vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul.⁶ Când a văzut că rodul pomului era bun de mâncat, plăcut la înfățișare și de dorit să facă pe cineva înțelept, femeia a luat din rodul lui și a mâncat; i-a dat și soțului ei, care era cu ea, și a mâncat și el.⁷ Atunci li s-au deschis ochii, și-au dat seama că sunt goi, au cusut laolaltă frunze de smochin și și-au făcut învelitori cu ele.

3:1 „Acum” Acesta nu este temporal ci pur și simplu o tehnică literară pentru introducerea unei noi etape în drama creației. Nu știm cât timp au fost împreună Adam și Eva sau Adam, Eva, și Dumnezeu au fost împreună înainte de această descriere.

● **„Șarpele”** Vezi subiectul special care urmează. Un șarpe este, de asemenea, un dușman în Epopeea lui Ghilgameș (vezi 11:287-289), care fură planta ce dă viața veșnică.

SUBIECT SPECIAL: ȘARPELE

A. Termenul de „șarpe” este Nachash (BDB 638). Acesta are mai multe posibile etimologii:

1. *Kal Stem* – „a săsâi”
2. *Piel Stem* – „a șopti” ca în vrăjitorie sau prezicere
3. Din 4:22 – „a străluci” posibil legate de termenul „bronz”
4. De la rădăcina arabă – „a se târî”

B. Este prezent articolul hotărât ceea ce arată un anumit șarpe sau o entitate personificată.

C. Caracterul literal al șarpelui este susținut de:

1. Acesta este menționat doar ca una dintre fiarele câmpului pe care Dumnezeu le-a creat.
2. Pedepșa acestuia, în 3:14 ca un animal literal.
3. Se face aluzie în mod specific în NT, în Cor. 11:3 și I Tim. 2:13-14.

D. Șarpele a fost identificat, în mod specific, cu Satana în:

1. Cartea inter-testamentală a „înțelepciunii” 2:23-24. „Pentru că Dumnezeu l-a creat pe om pentru a fi nemuritor; . . . Cu toate acestea, prin pizma diavolului moartea a venit în lume”.
2. Irenaeus (aprox. D.H.R. 130-202)
3. Apocalipsa 12:9; 20:2
4. Această identificare este absentă din VT, deoarece aceasta nu tratează Genesa 3 în nici un fel. Nu este nici

măcar menționată sau interpretată în orice altă carte VT.

E. De ce nu este Satan menționat în mod special - Accentul textului cade asupra responsabilității omenirii nu pe ispita supranaturală. În Romani 1-3, unde răutatea omului este prezentată și 4-8 unde efectele sale sunt notate, Satan nu este niciodată menționat.

● **„șiret”** Există două posibile jocuri de cuvinte (acest termen sună asemănător cu „gol” din 2:25) legate de acest termen (BDB 791, KB 886): (1) „șiret” sau „înțelept” și (2) „prudent” (ex. Pro 1:4; 8:5,12; 12:16,23; 13:16; 14:8,15,18; 22:3; 27:12). Acesta nu pare a fi un termen negativ aplicat șarpelui, ci pur și simplu o recunoaștere a caracteristicilor sale (vezi Mat. 10:16). Acest lucru este posibil, motivul pentru care răul a ales să se încarneze în această fiară.

● **„toate fiarele câmpului”** Acest lucru demonstrează că șarpele a fost pur și simplu una din multele forme de animale create.

● **„Domnul Dumnezeu”** Primul termen, „Domnul” este numele de legământ al lui Dumnezeu, YHWH, de la verbul ebraic „a fi” (vezi Exod 3:14.). Al doilea termen, „Dumnezeu” este termenul ebraic *Elohim*, care este forma de plural al termenului general pentru Dumnezeu, în Orientul Apropiat antic, El. Rabinii spun că YHWH reprezintă legământul îndurării a lui Dumnezeu, în timp ce *Elohim* reprezintă pe Dumnezeu ca și Creator. Vezi subiect special: Nume pentru divinitate la 2:4.

● **„El a zis”** Au fost multe speculații în legătură cu acest șarpe (rețineți pronumele personal). Nu cunoaștem relația dintre oameni și animale, de dinainte de cădere, deși trebuie să fi fost una prietenoasă. Cu toate acestea, eu presupun că discursul este parte a imaginii lui Dumnezeu în omenire și este, prin urmare, este anormal pentru animale. Aceeași părtășie va fi restaurată într-un cadru escatologic (vezi Isaia. 11:6-11). Presupun că șarpele a fost posedat de Satana și prin urmare, vocea lui este cea care este auzită. Ceea ce este surprinzător din punct de vedere teologic este faptul că Eva nu a fost surprinsă!

● **„Femeia”** Au fost multe speculații printre comentatori cu privire la motivul pentru care Eva a fost separată de Adam, chiar dacă verbele folosite de Satan sunt la plural. Versetul 3:6 implică faptul că Adam ar fi putut fi prezent la o parte din dialog. Unii au afirmat că această separare este simbol căutării, de către femeie, a unei identități de sine. Alții cred că Satana a ispitit-o pe femeie, deoarece ea nu a auzit poruncile lui Dumnezeu în mod direct (vezi 2:16-17). Toate acestea sunt doar speculații.

● **„Oare a zis Dumnezeu cu adevărat”** Rabinii spun că Satan nu putea folosi termenul YHWH deoarece el nu a fost familiarizat cu mila lui Dumnezeu. Cu toate acestea, se pare că există o intensificare a răutății, în persoana lui Satan, în Biblie (vezi *The Theology of the Old Testament* de A. B. Davidson, pp. 300-306).

SUBIECT SPECIAL: RĂUL CU CARACTER PERSONAL

Acesta este un subiect foarte dificil din mai multe motive:

1. VT nu pune în evidență un dușman vicelan al lui Dumnezeu, ci un slujitor al lui YHWH care oferă omenirii o alternativă și care acuză omenirea de nelegiuire.
2. Conceptul de dușman vicelan cu caracter personal s-a dezvoltat în literatura inter-biblică de specialitate (ne-canonică), sub influența religiei persane (Zoroastrianism). Acest concept, la rândul său, influențează considerabil iudaismul rabinic.

3. NT dezvoltă temele VT în categorii surprinzător de dure, dar selective.

Dacă cineva abordează studiul răului, din perspectiva teologiei biblice (fiecare carte, autor sau gen studiat și prezentat separat), atunci, sunt dezvăluite opinii foarte diferite asupra răului.

Dacă, cu toate acestea, cineva abordează studiul asupra răului printr-o abordare ne-biblică sau extra-biblică a religiilor lumii sau a religiilor orientale, atunci o mare parte din dezvoltarea NT este prefigurată în dualismul persan și în spiritismul greco-roman.

Dacă cineva, presupuzițional, se obligă asupra autorității divine asupra Scripturii, atunci dezvoltarea NT trebuie privită cao revelație progresivă. Creștinii trebuie să se ferească să permită învățării populare evreiești sau literaturii englezești (Dante, Milton), să clarifice în continuare conceptul. Există cu siguranță, mister și ambiguitate în acest domeniu al revelației. Dumnezeu a ales să nu dezvăluie toate aspectele răului, originea sa, scopul său, însă El a dezvăluit înfrângerea lui!

În Vechiul Testament termenul Satan sau acuzator pare să se refere la trei grupuri distincte:

1. acuzatorii umani - I Sam. 29:4; I Sam. 19:22; I Regi. 11:14,20,29; Ps. 109:6
2. acuzatorii angelici - Num. 22:22-23; Zah. 3:1
3. acuzatorii demonici - I Cron. 21:2; I Regi. 22:21; Zah. 13:2

Abia mai târziu, în perioada inter-testamentală, șarpele din Gen. 3 este identificat cu Satana (vezi Cartea Înțelepciunii 2:23-24; în Enoh 31:3), și chiar mai târziu, acest lucru devine o opțiune rabinică (vezi Sot 9b și Sanh. 29a). "Fiii lui Dumnezeu" din Gen 6 devin îngeri în I Enoh 54:6. Menționez acest lucru, nu pentru a afirma acuratețea teologică, ci pentru a arăta dezvoltarea acestuia. În NT aceste activități VT sunt atribuite răului angelic, personificat (vezi I Cor. 11:3; Apoc. 12:9).

Originea răului personificat este dificil sau imposibil de determinat din VT. (în funcție de punctul dvs. de vedere) Un motiv pentru acest lucru este monoteismul puternic al poporului Israel (vezi I Regi 22:20-22; Ecl. 7:14; Is. 45:7; Amos 3:6). Toată cauzalitatea a fost atribuită lui YHWH pentru a-și demonstra unicitatea și supremația (cf. Isa. 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

O cercetare a posibilelor informații s-a concentrat pe (1) Iov 1-2 caz în care Satan este unul dintre „fiii lui Dumnezeu” (ex. îngeri), în prezența lui Dumnezeu (vezi Zah. 3) sau (2) Is. 14; Ezec. 28 caz în care mândria regilor de Est (Babilon și Tir), este folosită pentru a ilustra mândria lui Satan (vezi I Tim. 3:6). Sunt nehotărât cu privire la această abordare. Ezechiel se folosește de metafora Grădinii Edenului nu doar pentru regele Tirului ca fiind Satan (vezi Ezec. 28:12-16), dar și pentru regele Egiptului ca fiind Pomul cunoștinței binelui și răului (Ezec. 31). Cu toate acestea, Is. 14, în special vv. 12-14, par să descrie o revoltă a îngerilor,cauzată de mândrie. Dacă Dumnezeu a vrut să ne dezvăluie natura specifică și originea lui Satan, atunci pasajul este o modalitate și un loc foarte indirect al acestui fapt. Trebuie să ne ferim de tendința teologiei sistematice, aceea de a lua părți mici, ambigue ale diferitelor testamente, autori, cărți, și genuri, și să le combină capiese ale unui singur puzzle divin.

Alfred Edersheim, în lucrarea sa intitulată *The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, anexe XIII (pp. 748-763) și XVI (pp. 770-776), afirmă că iudaismul rabinic a fost extrem de influențat de dualismul persan și de speculațiile demonice. Rabinii nu sunt o sursă foarte bună de adevăr referitor la acest domeniu. Isus, în mod radical, deviază de la învățăturile Sinagogii din acest domeniu. Cred că, conceptul rabinic de mediere și opoziție angelică în ceea ce privește darea legii lui Moise, de pe muntele Sinai, a deschis ușa unui concept de boltă angelică, opus lui YHWH, precum și omenirii. Cei doi zei mari ai dualismului Iranian, Ahura Mazda (zeul bun) vs Angra Mainyu (zeul rău), au luptat pentru supremație, având

pământul ca și câmp de luptă. S-ar putea ca din acest conflict să se fi dezvoltat, în cadrul iudaismului, un dualism între YHWH și Satan.

Cu siguranță că în NT există revelație progresivă privitoare la personificarea răului, însă nu atât de elaborată precum cea a rabinilor. Un bun exemplu al acestei diferențe este "războiul din cer." Căderea lui Satan este o necesitate logică, însă particularitățile nu ne sunt prezentate. Chiar și ceea ce este prezentat este învăluit într-un gen apocaliptic (Apoc. 12:4,7,12-13). Deși Satan este învins și exilat pe pământ, el încă mai funcționează ca și un slujitor al lui YHWH (vezi Matt. 4:1; Luc. 22:31-32; I Cor. 5:5; I Tim. 1:20).

Trebuie să ne stăpânim curiozitatea în acest domeniu. Există o forță personală a ispitei și a răului, însă este în continuare un singur Dumnezeu, iar omenirea este în continuare responsabilă pentru alegerile sale. Există o luptă spirituală, atât înainte cât și după mântuire. Victoria poate veni și rămâne numai în/și prin Dumnezeul Triunnic. Răul a fost înfrânt și va fi îndepărtat!

● **„Să nu mâncați din toți pomii din grădină”** Această expresie ebraică este foarte specifică însă pare a fi legată de o afirmație, nu de o întrebare. Șarpele pur și simplu începe un dialog cu femeia, în legătură cu interdicția dată de Dumnezeu asupra copacului din mijlocul grădinii.

3:2 Eva amintește că Dumnezeu i-a dat ca hrană toți ceilalți copaci din grădină (vezi 2:16). Însă șarpele cizelează acest lucru, pentru a se concentra asupra interdicției date de Dumnezeu privind pomul cunoștinței binelui și răului.

3:3 „Dar despre rodul pomului din mijlocul grădinii” Din Genesa 2:9 aflăm că există doi copaci în mijlocul grădinii, pomul vieții și pomul cunoștinței binelui și răului. Se pare că, la momentul adecvat, fructul ambilor acestor copaci ar fi fost dat omenirii, însă faptul că omenirea se auto-servește scoate acest lucru din planul lui Dumnezeu (cât de opusă este reacția lui Isus, în Phil. 2:6-11). Pomul vieții este comun tuturor descrierilor creației aparținând Orientului Apropiat antic; cu toate acestea, pomul cunoștinței binelui și a răului este unic pentru Biblie. Nu este nimic magic cu privire la fruct. A fost modul în care Dumnezeu îl folosea, nu ceva inerent în calitățile fizice ale fructului în sine.

● **„sau veți muri”** Acest termen (BDB 559, KB 502) este folosit de trei ori în vv. 3 și 4. Este incert ce a înțeles Eva despre moarte, deoarece nici una dintre animale nu murise. Cu toate acestea, acest lucru poate să fi fost comunicat cumva bărbatului și femeii. Biblia cunoaște trei tipuri de moarte: (1) moartea spirituală, care apare în Gen. 3; Isa. 59:02; Rom. 7:10-11; Efes. 2:1; Iacov 1:15; (2) moartea fizică ca urmare a morții spirituale, Gen 5; și (3) moartea veșnică, ca o consecință a inimii încăpățănate, rebele a omului (vezi Apoc. 2:11; 20:6,14; 21:8).

3:4 „Atunci șarpele a zis femeii: „Hotărât, că nu veți muri!” Acesta este *infinitivul absolut* și un *Qalim perfect* din aceeași rădăcină (BDB 559, KB 562), utilizate pentru accent. Satana a atacat, în primul rând, veridicitatea lui Dumnezeu; acum el atacă autenticitatea Cuvântului lui Dumnezeu. Și, în v. 5, el va ataca bunăvoința și bunătatea manifestată de Dumnezeu față de omenire. Forma ebraică a acestei propoziții constă într-o formă intensificată, izbitoare. Satana neagă spusele lui Dumnezeu.

3:5 „dar Dumnezeu știe că, în ziua când veți mânca din el, vi se vor deschide ochii” A existat doar o parte de adevăr în ceea ce Satana a spus, însă acest adevăr pe jumătate, a fost un ultragic (vezi Tit 1:15). Apare o utilizare literară, a traducătorilor, (metaforică), pentru termenul „zi”, ca însemnând „atunci când”.. Literalmente expresia ebraică este „ca, atunci când”.

VERBUL „deschide”(BDB 824, KB 959, *Niphal perfect*, cf. v. 7) implică un agent, posibil, puterea copacului sau a

răului.

● **„veți fi ca Dumnezeu”** termenul folosit aici pentru Dumnezeu este *Elohim*. Vezi subiect special la 2:4. Este folosit, în acest context, pentru Dumnezeu Însuși, și este felul în care multe traduceri interpretează această frază. Cu toate acestea, acest termen poate fi, de asemenea, folosit pentru îngerii (vezi Ps. 8:5,6; 82:1,6 [citat în Evr. 2:7.]; 97:7); poate fi utilizat pentru o „ființă spirituală” (vezi I Sam. 28:13) și poate fi utilizat pentru judecătorii Israelului (vezi Exod. 21:6; 22:8-9). Mai logic, pare ca acesta să fie o promisiune de a fi ca îngerii, ființele spirituale care sunt contemporane cu Dumnezeu sau, eventual, ca și consiliul ceresc (vezi 3:22). Este ironic faptul că omenirea a încercat să ia de la Dumnezeu ceva ce îi aparținea deja. Umanitatea este un ordin spiritual superior îngerilor (vezi Evr. 1:14; 2:14-16; I Cor. 6:3).

3:6 „Femeia a văzut că pomul era bun de mâncat și plăcut la privit și că pomul era de dorit ca să deschidă cuiva mintea.” Vedem aici tripla dezvoltare, de la ispită, la actul propriu-zis al păcatului. Rabinii spun că ochii și urechile sunt ferestre ale sufletului și că ceea ce lăsam în lăuntru crește în inima noastră până când actul decisiv este comis.

● **“a dat și bărbatului ei, care era lângă ea, și bărbatul a mâncat și el.”** Au existat multe speculații privitoare la acest verset. Rabinii susțin că Adam a mâncat din fruct, pentru a nu fi separat de soția lui. Acest lucru este, de asemenea, susținut de Milton în *Paradise Lost*. Totuși, după cum reiese din context, Eva a acționat față de Adam precum șarpele acționase față de aceasta, la care se mai adaugă și dovada experiențială a faptului că ea mâncase deja și nu murise. Rabinii afirmă chiar că, aceeași tehnică a folosit-o șarpele față de Eva, când a forțat-o să atingă fructul și a spus, „Vezi, nu ai murit.” Posibil ca, la rândul ei aceasta să fi spus lui Adam, „Vezi, eu nu sunt moartă.”

3:7 „au cunoscut că erau goi” Acest lucru a fost folosit de către mulți comentatori pentru a susține o natură sexuală ispiti (vezi în Cor. 11:3, „șarpele a sedus-o pe Eva”). Rabinii afirmă chiar că șarpele a sedus-o sexual pe Eva, dar acest lucru pare a fi o prejudecată a lecturii textului. Noua lor cunoștință nu a fost binecuvântarea care a fost menită a fi (vezi Titus 1:15).

● **„au cusut laolaltă frunze de smochin”** Afirmația tradițională că Eva ar fi mâncat un măr este una extrem de speculativă. Rabinii spun că ea a mâncat un smochin din același copac din care au luat frunzele pentru a se îmbrăca. Totuși, „fructul” ar putea fi o curmală sau un alt tip de fruct - pur și simplu nu știm. Tipul fructului nu este o problemă.

NASB (UPDATED) TEXT: 3:8-13

⁸ Ei au auzit glasul Domnului Dumnezeu, Care umbla prin grădină în adierea amurgului și s-au ascuns de Domnul Dumnezeu printre pomii din grădină. ⁹ Dar Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam și i-a zis: - Unde ești? ¹⁰ - Am auzit glasul Tău în grădină, a răspuns el, dar mi-a fost teamă pentru că eram gol; de aceea m-am ascuns. ¹¹ Dumnezeu l-a întrebat: - Cine ți-a spus că ești gol? Ai mâncat cumva din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci? ¹² - Femeia pe care mi-ai dat-o ca să fie cu mine mi-a dat din pom și am mâncat, a răspuns Adam. ¹³ Atunci Domnul Dumnezeu i-a zis femeii: - Șarpele m-a înșelat și am mâncat, a răspuns femeia.

3:8 „au auzit zgomotul Domnului Dumnezeu care umbla prin grădină” King James traduce ca „glasul Domnului Dumnezeu” dar termenul ebraic presupune că ar fi zgomotul produs de pașii Acestuia. (BDB 229, KB 246, PARTICIPIU Hithpael). Structura ebraică și contextul par a sugera că acest lucru era o activitate regulată, în care Dumnezeu și primul cuplu se întâlneau pentru părtășie. Aceasta este o expresie foarte antropomorfă referitoare la Dumnezeu care este o ființă spirituală și nu are un corp omenesc. Unii au postulat faptul că Dumnezeu se îmbracă pe Sine într-o formă umană pentru a putea avea părtășie cu prima pereche. Acest lucru poate fi adevărat, însă singura parte a Trinității lui Dumnezeu care are o existență corporală este Fiul. Unii au speculat că odată ce NT afirmă că Isus este agentul lui Dumnezeu în creație (Ioan

1:3,10; I Cor. 8:6; Col. 1:16; Evr. 1:2), și că adesea existau manifestări fizice ale lui Dumnezeu (ex. Îngerul Domnului, Gen. 16:7-13; 22:11-15; 31:11, 15; 48:15-16; Exod. 3:2,4; 13:21; 14:19), această expresie se poate referi la Hristosul întrupat.

● **„în răcoarea zilei”** Expresia ebraică este legată de termenul pentru vânt (BDB 398). Se vorbește despre adierea răcoroasă, fie de dimineață, fie de seară.

● **„omul și nevasta lui s-au ascuns de fața Domnului Dumnezeu”** VERBUL (BDB 285, KB 284) este Hithpael *imperfect*. Tragedia păcatului poate fi deja văzută în separarea atât emoțională, cât și fizică, dintre Dumnezeu și Creația Sa (Ps. 139; Apoc. 6:16).

3:9 „Unde ești?” Evident, aici nu este vorba despre Dumnezeu căutând informații ci, punând o întrebare, astfel încât ei să poată conștientiza ceea ce au făcut (v. 11). Aceste tipuri de întrebări retorice din VT au fost utilizate pentru a afirma un aspect în curs de dezvoltare, în caracterul lui Dumnezeu, numit „teismul deschis” (ex. Clark Pennock, *The Most Moved Mover*).

3:10 „mi-a fost frică, pentru că eram gol” Ce tragedie! Lui Adam îi este frică de Dumnezeul iubitor care l-a creat și care dorea să îl cunoască. Intensitatea răului poate fi clar văzută aici, când omul continuă să se ascundă de Dumnezeu, de el însuși, de familia sa și de originea naturală. Faptul că era dezbrăcat a fost pur și simplu o încercare de a ascunde problema reală care consta în rebeliunea față de voia lui Dumnezeu, adică cea a dorinței de a avea ochii deschiși.

3:12 „Omul a răspuns” Aici avem accentul pus asupra faptului că Adam este responsabil chiar dacă încearcă să dea vina pe Eva , și chiar pe Însuși Dumnezeu. Chiar și în mijlocul numeroaselor scuze, învinuind-o fie pe Eva, fie pe Dumnezeu, omul este responsabil pentru propriile acțiuni. În teologia lui Filip Wilson „Diavolul m-a provocat să acționez așa!” este o scuză la fel ca „Mediul cultural m-a provocat să acționez așa” sau, „Înclinația genetică m-a determinat să acționez așa” etc.

3:13 „șarpele m-a amăgit și am mâncat” Eva a învățat repede de la Adam, și a început să se scuze. Termenul „amăgit” pare a însemna „determinat să uit” (BDB 674, KB 728, *Hip hilperfect*). Acest lucru poate fi o onomatopee a sâsâitului șarpelui (ex. *hissi'ani*). NT menționează faptele Evei în Cor. 11:3 și I Tim. 2:14.

OBSERVAȚII CONTEXTUALE ÎN GENESA 3:14-24

INTRODUCERE

- A. Acest pasaj, asemenea celui din 3:1-12, este crucial în înțelegerea stării de păcat, boală, durere, nedreptate și răutate a lumii noastre actuale. Aceasta nu este lumea pe care Dumnezeu a intenționat-o a fi.
- B. Acest pasaj, în special v. 15, ne oferă primul mesaj despre ceea ce va urma să fie lumea noastră datorită intervenției răscumpărătoare a lui Dumnezeu! Este minunată promisiunea lui Dumnezeu, referitoare la mântuirea omenirii decăzute, răzvrătite și aceasta va veni prin „femeie”.
- C. Consecințele răzvrătirii împotriva lui Dumnezeu și împotriva cuvântului Său, sunt descrise în mod clar. Satana este văzut, clar ca un mincinos, iar păcatul își parcurge pe deplin cursul în viața lui Adam, a Evei și a copiilor lor.
- D. Relația dintre bărbat și femeie este delimitată în mod clar în versetul 16 (vezi și Tim. 2:9-15; Efes. 5:22; Col. 3:18; I Pet. 3:1). Relațiile tensionate ale lumii noastre sunt un rezultat direct al neascultării originare și intenționate. Dacă ar exista etiologie în VT, aceasta ar putea fi un exemplu. Cu toate acestea, ei au fost, de asemenea, afectați de harul lui Dumnezeu prin Hristos (I Cor. 11:11; Galateni 3:28).
- F. Rabinii resping păcatul originar și afirmă cele două „yetzers” (intenții). Totuși, se pare că există o confirmare VT în Iov. 14:4; 15:14; 25:4; Ps. 51:5 și în pasajul clasic, Rom. 5:12-21 din NT, cu privire la păcatul originar a lui Adam.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 3:14-19

¹⁴ Domnul Dumnezeu i-a zis șarpelui: „Pentru că ai făcut aceasta, blestemat ești între toate vitele și între toate animalele sălbatice; pe pânțele te vei târî și vei mânca țărână toată viața. ¹⁵ Voi pune dușmănie între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; El îți va zdrobi capul, iar tu îi vei zdrobi călcâiul.“ ¹⁶ Femeii i-a zis: „Îți voi mări mult durerile nașterii; în durere vei naște copii. Dorința ta va fi pentru soțul tău, iar el va stăpâni peste tine.“ ¹⁷ Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat de soția ta și ai mâncat din pomul din care-ți poruncisem să nu mănânci, blestemat este pământul din cauza ta; cu trudă îți vei lua hrana din el toată viața ta. ¹⁸ Spini și mărăcini îți va da, iar tu vei mânca din plantele câmpului. ¹⁹ Cu sudoarea frunții tale îți vei mânca pâinea, până când te vei întoarce în pământ, pentru că din el ai fost luat; căci țărână ești și în țărână te vei întoarce.“

3:14 „Domnul Dumnezeu” Aceasta este o combinație a celor două nume de mare importanță, a lui Dumnezeu, în VT, Yahweh și Elohim. Vezi notala 2:4.

● **„a zis șarpelui”** Dumnezeu nu pune întrebări șarpelui, așa cum a pus lui Adam și Eva. Șarpele este considerat a fi o unealtă a răului.

● **„blestemat ești între toate vitele”** VERBUL (BDB 76, KB 91) este un *Qal participiu pasiv*. Acest lucru nu insinuează faptul că toate vitele (mai pe larg, însemnând atunci vaci, eventual animale de teren) au fost deja blestemate. Expresia „mai mult” poate însemna „dintre toate vitele”. Rabinii spun că aceasta se referă la perioada de gestație a unei vite, față de cea a șarpelui, depre care, Talmud-ul spune că este o perioadă de șapte ani.

● **„să te târăști pe pântec”** Orice lucru care se târa pe pântec era considerat necurat de către evrei (vezi Lev. 11:42). Rabinii spun că Dumnezeu a tăiat picioarele șarpelui, cu scopul de a-l face să se târască, însă, poate că acest lucru este similar cu semnul curcubeului din Gen. 9:13, care e posibil să fi existat dintotdeauna, dar, care acum primește un înțeles nou, când este folosit de Dumnezeu într-un mod special.

● **„și să mănânci țărână”** Acest verset face aluzie la Isa. 65:25. Pare fi un aspect a lui Dumnezeu, blestemând, în mod literal, șarpele. Această expresie poate fi o metaforă în Biblie, referindu-se la înfrângere și rușine (vezi Ps. 79:9; Isa. 49:23; Mica. 7:17). Ambele *imperfecte* ale acestui verset sunt folosite într-un sens *iusiv*.

3:15 „și voi pune vrășmășie” Vrășmășia (BDB 33) este un cuvânt folosit între persoane. Acest lucru pare a fi o tranziție, în care judecata lui Dumnezeu se adresează lui Satan, nu unui șarpe literal (Apoc. 12:9; 20:2). Vezi „The Presence of God Qualifying our Notions of Grammatical-historical Interpretation: Genesis 3:15 as a Test Case” de Vern S. Poythress, JETS, vol. 50.1, pp. 87-103).

● **„întretine și femeie, întresămânța tași sămânța ei”** Au existat multe discuții printre comentatori cu privire la acest verset. Într-un context canonic mai larg, pare să se refere la copii (ex. „sămânța”, BDB 282) celui rău (Mat. 13:38; Ioan 8:44) și la cei ai lui Mesia (vezi Irenaeus). Dar, deoarece versetul următor folosește forma de singular „el” și „tu”, se pare că se referă la tensiunea dintre Dumnezeu și cel rău, simbolizată în lurarea răscumpărătoare a venirii lui Mesia (vezi Irenaeus). Este evident faptul că Adam și Eva nu au înțeles ramificarea acestui fapt, probabil nici Moise, deși a recunoscut în Deut. 18:18, că un profet mai mare decât el, urma să vină. Cred că, probabil, face o aluzie la nașterea din fecioară, deși acest lucru a fost, cu siguranță, necunoscut de către autorul uman original, însă cunoscut de către autorul divin (Duhul Sfânt). Deși omenirea a căzut datorită caracterului impulsiv al femeii, ea va fi răscumpărată prin ascultarea unei femei, în ceea ce privește concepția supranaturală a lui Mesia, prin Duhul Sfânt (vezi Isa. 7:14; Mat. 1:18-25; Luc. 1:26-38, see *A Guide To Biblical Prophecy*, pp. 78 and 80). În următoarea frază, Vulgata schimbă „el”-ul în „ea”, ceea ce este total nepotrivit, dar care poate îngloba esența întregii semnificații .

La fel cum această profeție nu este pe deplin înțeleasă până în momentul împlinirii istorice, înfăptuită prin nașterea lui Isus din fecioară, același lucru trebuie spus despre interpretarea Gen. 1 și 2. Istoria ne descoperă adevărul revelației, prin faptul că studiul științific continuu al planetei, arată complexitatea și inter-corelarea actelor creatoare ale lui Dumnezeu! Nu există nici un conflict, doar o cunoaștere mai completă, din partea omenirii, cu privire la activitățile lui Dumnezeu!

NASB „El te va calca pe cap”
NKJV „El îți va zdrobi capul”
NRSV „El îți va lovi capul”
TEV „Urmașii ei îți vor zdrobi capul”
NJB „El/ea îți va zdrobi capul”

Termenul „zdrobi” poate însemna „a strivi”, „a bate puternic”, „a roade”, „a pisa”, sau „a bate” (BDB 1003, KB 1446, *Qal imperfect*, folosit de două ori, vezi Iov 9:17). Observați pronumele *personal* la singular (vezi Rom. 16:20). Lupta se va răsfrânge în cele din urmă asupra indivizilor.

NASB „și tu îi vei calca pe călcâi”
NKJV „și tu îi vei zdrobi călcâiul”
NRSV „și tu îi vei lovi călcâiul”

TEV „și tu vei mușca călcâiul urmașilor ei”

NJB „și tu vei zdrobi călcâiul lui/ei”

Același VERB (BDB 1003, KB 1446, *Qal imperfect*) este folosit pentru ambele expresii, însă este evident că Satana iese cel mai prost în această afacere. Acest lucru pare să se refere la crucificare atunci când e înțeles prin perspectiva NT.

3:16 „Femeii i-a zis” Par a exista patru elemente majore aici: (1) durerea intensificată la naștere (*Hiphil infinitiv absolut* și un *Hiphil imperfect* al aceluiași verb, BDB 915, KB 176); (2) prea mulți copii de crescut; (3) probleme asociate cu creșterea copiilor; și (4) poziția dominantă a soțului. Putem vedea modul în care acestea sunt legate de rebeliunea Evei: (a) a dorit să fie independentă, însă acum ea este total dependentă de soțul ei (și nu de Dumnezeu); (b) a căutat bucurie și fericire în fructul interzis, însă acum, are dureri în aspectele normale ale vieții ei. Este evident faptul că NT înțelege acest lucru ca semnificație teologică a relației decăzute dintre bărbați și femei (vezi I Tim 2:9-15). Noi trebuie să găsim un echilibru între ceea ce suntem în Hristos, I Cor 11:11; Gal 3:28, și ceea ce vom continua să fim, în anumite privințe, în Adam, Efes. 5:22; Col. 3:18; I Pet. 3:1.

În acest punct, există o oarecare confuzie în textul ebraic. Termenul tradus aici „la naștere”, este scris diferit. Consoanele ebraice ar putea însemna „culcat-în-așteptare-de”, referindu-se la rău, ispitind pe copii (vezi *Hard Sayings of the Bible*, pp. 90-99).

● **„dorințele tale se vor ține după bărbatul tău”** Cuvântul ebraic este tradus aici ca „dorință” sau „năzuință” (BDB 1003, KB 1801). Walter Kaiser afirmă că acesta poate însemna „a se întoarce”, posibil în sensul de „a domina” (vezi Gen. 4:7). Eva a întors spatele lui YHWH. Pedepsa ei este întoarcerea ei în continuare spre soțul ei, care, de multe ori profita de situație (vezi *Hard Sayings of the Bible*, IVP p. 97-98).

● **„el va stăpâni peste tine”** VERBUL (BDB 605, KB 647) este un *Qal imperfect*. Acest lucru pare a fi un rezultat al căderii și, Dumnezeu să ne ajute, al naturii păcătoasea bărbaților, dusă la extrem. Gelozia, violul, divorțul și dominarea fără de Dumnezeu, au caracterizat devierea sexuală a omenirii! Am devenit asemenea animalelor, însă, cu problema ego-ului adăugată dorinței sexuale!

3:17 „Fiindcă ai ascultat de glasul nevestei tale” Adam ar fi trebuit să asculte de Cuvântul lui Dumnezeu, însă, a urmat cuvântul soției sale și a încălcat porunca specifică a lui Dumnezeu (vezi 2:15-17).

● **„blestemat este pământul din cauza ta”** VERBUL (BDB 76, KB 91, *Qal participiu pasiv*) reprezintă opusul binecuvântării. Pământul actual nu este ceea ce Dumnezeu a intenționat!

Există un joc de cuvinte între „Adam” (Adam, BDB 9) și cuvântul „sol” (adamah, BDB 9). Ambele au aceeași rădăcină. Putem vedea consecințele decăderii omenirii și a naturii în Rom. 8:18-23.

A fost, de asemenea, sugerat faptul că acest pasaj reflectă starea naturii, în afara Grădinii Edenului. După rebeliunea lor, Adam și Eva sunt scoși afară din locul special al lui Dumnezeu, în realitatea lumii de vânător / culegător, dinte-și-gheare.

● **„Cu multă trudă să-ți scoți hrana din el în toate zilele vieții tale”** Înainte de Cădere, lui Adam i s-a încredințat sarcina de a avea grijă de grădină (vezi 2:15), o dovadă a dominației sale, însă acum, sarcina va deveni obositoare, repetitivă, obligatorie și fără de sfârșit (ex. „trudă” BDB 781). Și chiar cu munca omenirii, solul are un randament scăzut (vezi v. 18).

Observați de câte ori este folosit VERBUL „a mânca” (BDB 37, KB 46) în aceste capitole de deshidere (vezi 2:16,17; 3:1,2,3,6,11,12,13,14,17[de două ori],18,19,22)! Aceasta se referă atât la abundență cât și la blestem.

3:19 „până te vei întoarce în pământ, căci din el ai fost luat” Este o legătură directă între căderea lui Adam, moartea spirituală (cap. 3) și moartea fizică (cap. 5). Dumnezeu este demn de încredere. El a spus că vor experimenta moartea în toate ramificațiile sale, și cu siguranță au făcut-o!

„căci țărână ești” (vezi Gen. 2:7).

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 3:20-21

²⁰ Adam a numit-o Eva pe soția sa, pentru că ea a fost mama tuturor celor vii. ²¹ Domnul Dumnezeu a făcut haine de piele pentru Adam și pentru soția sa și i-a îmbrăcat.

3:20 „Adam a pus nevastei sale numele Eva: căci ea a fost mama tuturor celor vii” Stăpânirea soțului asupra soției sale este simbolizatpacom prin purtarea numelui soțului ei. Etimologic, cuvintele „Eva” (*hawwa*) și „vii” (*haya*) sunt foarte asemănătoare și acest lucru a fost, probabil, un joc popular, ebraic de cuvinte. Aceste jocuri de cuvinte privind pe Adam, Eva, Cain-Nod, demonstrează caracterul literar al acestor descrieri timpurii. Este ironic faptul că ea este numită „Eva”, care înseamnă „viață” când, în loc de viață, ea a adus moartea.

3:21 Este neobișnuit faptul că oamenii au avut nevoie de această îmbrăcămintă, datorită climei și / sau altor modificări radicale care așteptau omenirea, în afara Grădinii Edenului.

Această primă moarte, instituită de Dumnezeu pentru nevoia omenirii, arată în mod clar preocuparea și grija lui Dumnezeu precum și realitatea judecății și a consecinței!

Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: DE CE A ÎMBRĂCAT DUMNEZEU PE ADAM ȘI EVA CU PIEI DE ANIMALE

- A. Ca o necesitate pentru viața dură din afara Edenului
- B. Pentru a-și acoperi sentimentul de rușine și de goliciune
- C. Pentru a demonstra legalitatea folosirii animalelor pentru nevoile omenirii
- D. Pentru a arăta diferența dintre purtarea de grijă a omului față de sine însuși (frunze) și cea a lui Dumnezeu (piei)
- E. Pentru a le aminti de propria lor moarte, care urma să vină (vezi Gen. 5)
- F. Pentru a prefigura metafora îmbrăcăminții în neprihănirea, a lui Hristos, oferită noua caun veșmânt nou(vezi Rom. 13:14; Gal. 3:27; Efes. 4:24; Col. 3:8,10,12,14; Ioan 1:21 I Pet. 2:1)
- G. Pentru a arăta continua dragostea și purtare de grijă manifestată de Dumnezeu față de omenire, chiar dacă este căzută.

NASB (UPDATED) TEXT: 3:22-24

²² Atunci Domnul Dumnezeu a zis: „Adam a ajuns ca unul dintre Noi, cunoscând binele și răul; acum el și-ar putea întinde mâna să ia și din pomul vieții ca să mănânce și va trăi veșnic.” ²³ De aceea Domnul Dumnezeu l-a alungat pe Adam afară din grădina Eden, ca să muncească pământul din care a fost luat. ²⁴ După ce l-a alungat pe Adam, a

pus la răsăritul grădinii Eden niște heruvimi și o sabie învăpăiată care se rotea, ca să păzească drumul spre pomul vieții.

3:22 „Iată că omul a ajuns că unul din Noi” Au existat numeroase discuții privitoare la aceste forme de PLURAL din Genesa (vezi 1:26; 3:22; 11:7). Versetul 22 începe cu un SINGULAR și se dezvoltă într-un PLURAL. Dacă vom permite Scripturii să interpreteze Scriptura, acest lucru se referă, în mod evident, la Dumnezeu Triunic, nu la forma ebraică gramaticală numită pluralul de maiestate. Cu toate acestea, s-ar putea referi la (1) consiliul îngerilor (vezi I Regi. 22:19), (2), cele două persoane divine din Ps. 110:1, sau chiar (3) personificarea divinității, cunoscută ca Îngerul Domnului; ca și un exemplu dintre multele posibile, a se vedea rugul aprins din Exod. 3:2,4.

● **„pomul vieții”** Am observat mai devreme că un pom al vieții este comun în majoritatea textelor referitoare la creație, ale Orientului antic Apropiat. Aici, omenirea este exclusă, nu datorită geloziei zeilor, ci deoarece ar fi un blestem pentru omenire să trăiască, pentru totdeauna, în starea sa actuală, decăzută.

„să trăiască în veci.” Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: 'OLAM (VEȘNIC)

Termenul *'olam* este unul folosit foarte frecvent (de peste 400 de ori), "(BDB 761, KB 798). Este folosit pentru durată de timp, în mai multe sensuri, fiecare fiind necesar a fi legat de natura lucrului la care se referă.

A. Timpul trecut (doar exemple)

1. „vitejii din vechime,” Gen 6:4
2. „munți și dealuri,” Gen. 49:21
3. „zilele din vechime” Deut. 32:7
4. „părinții noștri,” Iosua 24:2
5. „zilele de odinioară” Isa. 51:9

B. Continuitate, pentru o viață întreagă (doar exemple)

1. „să aibă întotdeauna încredere în tine” (ex., Moise), Exod. 19:9
2. „rob pentru totdeauna,” Deut. 15:17; I Sam. 27:12
3. „toată viața ta,” Deut. 23:6
4. Samuel „să rămână acolo pentru totdeauna,” I Sam. 1:22
5. rege „pe vecie,” I Regi. 1:21; Neem. 2:3; Ps. 21:4
6. „vom binecuvânta pe Domnul, de acum și până în veac,” Ps. 115:18; 145:1-2
7. „voi cânta totdeauna,” Ps. 89:1; 115:18; 145:1-2
8. „veșnic însărcinată (metafora), Ier. 20:17
9. posibil Prov. 10:25

C. Existența continuă (însă cu limitări evidente)

1. oamenii trăiesc veșnic, Gen. 3:22
2. pământul, Ps. 78:69; 104:5; 148:6; Ecl. 1:4 (vezi și Pet. 3:10)
3. Preoția lui Aaron, Exod. 29:9; 40:15 (vezi I Sam. 2:30)
4. Sabatul, Exod. 31:16-17
5. zilele de sărbătoare, Exod. 12:14,17,24; Lev. 16:29,31,24; 23:14,21,41

6. tăierea împrejur, Gen. 17:13 (vezi Rom. 2:28-29)
7. țara făgăduinței, Gen. 13:15; 17:18; 48:4; Exod. 32:13
8. orașe ruinate, Isa. 25:2; 32:14; 34:10

D. Legăminte condiționate

1. Avraam, Gen. 17:7,8,13,19
2. Israel, Deut. 5:29; 12:28
3. David, în Sam. 7:13,16,25,29; Ps. 89:2,4
4. Israel, Jud. 2:1 (vezi Galateni 3)

E. Necondiționate

1. Noah, Gen. 9:12,16
2. Noul Legământ, Isa. 55:3; Ier. 32:40; 50:5 (ex., Ier. 31:31-34; Ezech. 36:22-30)

F. Însuși Dumnezeu

1. Existența Sa, Gen. 21:33; Deut. 32:40; Ps. 90:2; 93:2; Isa. 40:28; Dan. 12:7
2. Numele Său, Exod. 3:15; Ps. 135:13
3. Domnia Sa, Exod. 15:18; Ps. 45:6; 66:7; Ier. 10:10; Mica 4:7
4. Cuvântul Său, Ps. 119:89,160; Isa. 40:8; 59:21
5. Bunătatea Sa, Ps. 25:6; 89:2; 103:17; 118:1-4,29; Ier. 33:1

G. Mesianitatea Sa

1. Numele Său, Ps. 72:17,19
2. Binecuvântat pe vecie, Ps. 45:2,17; 89:52
3. Domnia, Ps. 89:36,37; Isa. 9:7
4. Preoția, Ps. 110:4
5. Pre-existența, Mica 5:2

H. Viața Nouă

1. viață veșnică, Dan. 12:2
2. ocară și rușine veșnică, Dan. 12:2
3. fără plânsete, Isa. 65:19 (Rev. 21:4)
4. fără soare, Isa. 60:19-20 (Rev. 21:23)

Observați cât de multe cuvinte din limba engleză, sunt folosite, în NIV, pentru a de traduce acest cuvânt ebraic

1. pe vecie
2. vechi, din vechime
3. veșnic
4. etern
5. durabil
6. întotdeauna
7. pe viață
8. continuu
9. regulat
10. permanent

11. în orice moment
12. străvechi, timpuri străvechi
13. fără sfârșit
14. pentru totdeauna
15. până la sfârșit
16. timp îndelungat
17. cu mult timp în urmă

3:23 „De aceea Domnul Dumnezeu l-a izgonit din grădina Edenului” Aceasta este o formă VERBALA puternică (BDB 1081, KB 1511, *Piel imperfect*), care are conotații negative. În Deut. 21:14 se referă la divorț, și în I Regi. 9:7 se referă la judecata asupra poporul lui Israel.

3:24 „heruvimi” Aceștia sunt creaturi angelice înaripate (BDB 500), care păzeau grădina lui Dumnezeu, pentru a ține omenirea afară din ea. Ei apar mai târziu în arta cortului / templului. Faptul că, grădina este păzită arată că a fost un loc special, un mediu protejat, care este acum în afara limitelor omenirii. Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: HERUVIMI

- A. Una dintre multele tipuri de ființe angelice. Acest tip anume, păzea zona sacră (vezi Exod. 25:18-22; I Regi. 8:6-7).
- B. Etimologia este incertă:
  1. Din akkadiană „mijlocitor” sau „mediator” între Dumnezeu și om
  2. Din ebraică, este posibil un joc de cuvinte, „chariot(car)”și „cherub (heruvim)” (vezi Ezech. 1; 10).
  3. Unii spun că termenul înseamnă "apariție strălucitoare"
- C. Forma fizică - Acest lucru a fost dificil de stabilit datorită diverselor descrieri din cadrul Bibliei și diferitelor forme de animale-om găsite în Orientul Apropiat antic. Unii o leagă de:
  1. Taurul înaripat din Mesopotamia
  2. Vulturii-leu înaripați ai Egiptului, numiți „grifoni (balauri)”
  3. Creaturile înaripate de pe Hiram, scaunul de domnie al regelui Tirului
  4. Sfînxul din Egipt și alte forme similare găsite în palatul de fildeş al Regelui Ahab din Samaria
- D. Descrierea fizică
  1. Forma heruvimilor este legată de serafimii din Isaia 6.
  2. Exemple ale diferitelor forme:
    - a. Numărul de fețe
      - (1) două - Ezech. 41:18
      - (2) patru - Ezech. 1:6, 10; 10:14,16,21,22
      - (3) una - Apoc. 4:7
    - b. Numărul de aripi
      - (1) două - I Regi. 6:24
      - (2) patru - Ezech. 1:6,11; 2:23; 10:7,8-21
      - (3) șase (precum serafimii din Isa. 6:2) - Rev. 4:8

3. Alte caracteristici
    - a. Măini oamenești -Ezec. 1:8; 10:8,21
    - b. Picioare
      - (1) Drepte, fără genunchi - Ezec. 1:7
      - (2) picioare de vițel - Ezec. 1:7
  4. Flavius Josephus admite că nimeni nu știa cum arătau heruvimii (vezi *Antiquities of the Jews*, VIII:3:3).
- E. Locuri și scopuri găsite în Biblie
1. Gardianul pomului vieții, Gen. 3:24 (posibil, folosit metaforic pentru Satan în Ezec. 28: 14,16)
  2. Gardianul Cortului
    - a. Deasupra Chivotului Legii; Exod. 25:18-20; Num. 7:89; I Sam. 4:4
    - b. Reprezentați pe covor și perdele; Exod. 26:1,3 1; 36:8,35
  3. Gardian al Templului lui Solomon
    - a. Doi heruvimi înalți, sculptați în lemn, în Sfânta Sfințelor; I Regi. 6:23-28; 8:6-7; înCron. 3:10-14; 5:7-9
    - b. Pe pereții din interiorul altarului; I Kgs. 6:29,35; înCron. 3:7
    - c. Pe tablele care erau asociate cu mai multe lighene; I Regi. 7:27-39
  4. Gardian al Templului lui Ezechiel
    - a. Gravați pe pereți și usi; Ezec. 41:18-20, 25
  5. În legătură cu transportul divinității
    - a. o posibilă metaforă a vântului; în Sam. 22:11; Ps. 18:10; 104:3-4; Isa. 19:1
    - b. gardian al tronului lui Dumnezeu; Ps.80: 1; 99:1; Isa. 37:16
    - c. gardian al carului scaunului de domnie portabil al lui Dumnezeu; Ezec. 1:4-28; 10:3-22; I Cron. 28:18
  6. Templul lui Irod
    - a. Pictați pe pereți (ex. Gardian, vezi Talmud "Yoma" 54a)
  7. Scena scaunului de domnie din Apocalipsa (ex. gardian vezi Apoc. 4-5)

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII:

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să gândești, nefiind decisive.

1. Este această alegorie, mit sau narațiune istorică?
2. Este șarpele literal, vorbește el?
3. A fost șarpele influențat și posedat de cel rău? Dacă da, cum și de ce?
4. Știa Dumnezeu ce vor face Adam și Eva? Dacă da, de ce a permis acest lucru?
5. Descrieți în termeni proprii treptele de dezvoltare ale ispitei șarpelui, precum și acuzațiile specifice împotriva lui Dumnezeu.
6. Cum poate Dumnezeu, caființă spirituală, să aibă un corp omenesc?
7. Explică al treilea capitolul prezența răului în lumea noastră și prezența vinovăției în inima omenirii? Dacă da, de ce nu este ea discutată mai pe larg în VT?

8. Servește șarpele ca slujitor al lui Dumnezeu, pentru a testa omnia sau este deja un răzvrătit împotriva Lui (vezi Iov 1-2 și Zah. 3)?
9. De ce a judecat Dumnezeu un animal care a fost pur și simplu manipulat de Satan?
10. Este versetul 15 o aluzie la venirea lui Mesia sau pur și simplu frica dintre femei și șerpi?
11. Este evident faptul că societatea noastră modernă, care pune accentul pe egalitatea între bărbați și femei respinge versetul 16 ca fiind un principiu universal. De ce credeți că acest verset este sau nu încă valabil?
12. Este versetul 20 un act de pocăință și credință din partea lui Adam sau o afirmare intenționată a faptului că el și Eva pot să se descurce și singuri?
13. Explicați utilizarea pluralelor folosite de Dumnezeu în versetul 22. Este aceasta o prefigurare a doctrinei Trinității, sau altceva? De ce da, de ce nu?

GENESA 4:1-26

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cain și Abel 4:1-8	Cain îl ucide pe Abel 4:1-8	Cain, Abel și Set 4:1-7 4:8-16	Cain și Abel 4:1-7 4:8	Cain și Abel 4:1-8
4:9-15	4:9-15		4:9a 4:9b 4:10-12 4:13-14 4:15-16	4:9-16
4:16	Familia lui Cain 4:16-18		Urmașii lui Cain	
4:17-22	4:19-24	4:17-22	4:17-22	4:17-22
4:23-24 (23-24)	(23-24)	4:23-24 (23-24)	4:23-24 (23-24)	4:23-24 (23-24)
4:25-26	Un nou fiu 4:25-26	4:25-26	Enoh și Set 4:25-26	Set și urmașii lui 4:25-26

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (vezi p. vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitoul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitate spre urmarea intenției autorului original, care este enea exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

INTRODUCERE

- A. Mulți comentatori au afirmat că 4:1-24 descrie dezvoltarea seminției rebele a lui Cain, în timp ce 4:25 - 5:32 descrie dezvoltarea seminției evlavioase a lui Set. Deși este de ajutor în a privi aceste capitole, aceasta perspectivă dă rămă complet afirmația răutății tuturor oamenilor, văzută în 6:5-6, 11-12,13.
- B. Mulți au afirmat că al patrulea capitol nu este o genealogie vestică, detaliată, ci o genealogie estică, ebraică, care pur și simplu lovește punctele înalte. Dacă însumați datele Genesei 4, ele par să se suprapună și să acopere doar o perioadă de aproximativ 2000 ani. Prin urmare, cred că acestea sunt mostre reprezentative sau numere simbolice (precum cele ale lui Isus din Matei și Luca), nu genealogii exhaustive.
- C. Capitolul 5 a fost descris ca fiind capitolul morții, însă versetele 21-24 ascund în ele o mare speranță de răscumpărare a omenirii, în traducerea lui Enoh. Aceiași termeni sunt utilizați pentru Ilie, în Regi. 2:3,5,9,10.
- D. Genesa 3:8 - 11:9 dezvoltă teribilele consecințe ale păcatului, care continuă de la generație la generație.
- E. Descendenții lui Cain nu sunt descriși la fel de detaliat precum urmașii lui Set (ex. nu sunt oferite date sau vârste).

Linia urmașilor lui Cain moare complet, odată cu poporul. Posibil datorită celei cu care s-a căsătorit. Bi-pedele, uneltele, creaturile cu craniu mare, nu erau după chipul lui Dumnezeu.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 4:1-8

¹ Adam a cunoscut-o pe soția sa, Eva, iar ea a rămas însărcinată și i-a născut pe Cain. Ea a zis: „Am căpătat un om cu ajutorul Domnului.“ ² Apoi i-a născut pe Abel, fratele lui Cain. Abel era păstor, iar Cain – plugar. ³ După o vreme, Cain i-a adus Domnului o jertfă din rodul pământului, ⁴ iar Abel i-a adus o jertfă din întâii născuți ai turmei sale și din grăsimea lor. Domnul a privit cu plăcere spre Abel și jertfa lui, ⁵ însă spre Cain și jertfa lui nu a privit cu plăcere. Cain s-a mâniat foarte tare și i s-a posomorât fața. ⁶ Domnul i-a zis lui Cain: „De ce te-ai mâniat și de ce ți s-a posomorât fața? ⁷ Dacă faci ce este bine, oare nu vei fi primit? Dar dacă nu faci ce este bine, păcatul pândește la ușă, dorința lui este să te domine, dar tu trebuie să-l stăpânești.“ ⁸ Cain i-a zis fratelui său, Abel: „Haidem să ieșim la câmp!“ Pe când se aflau acolo, Cain l-a lovit pe fratele său, Abel, și l-a omorât.

4:1 „bărbatul s-a împreunat cu nevasta sa Eva” Literal, „Adam a cunoscut pe Eva”. Termenul ebraic „a cunoscut”, vorbește despre o relație personală intimă (BDB 393, KB 390, *Qal perfect*, vezi Ier. 1:5). Nu este menționat dacă aceasta a fost prima împreunare sexuală dintre Adam și Eva. Biblia nu spune nimic despre cât de mulți copii au avut, și când i-au avut. Știm doar despre cei trei menționați. Acest lucru este foarte important în interpretarea cuvintelor NT referitoare la „a-L cunoaște” pe Dumnezeu, arătându-ne că nu este doar un conținut factual, ci este subliniată o relație personală. Practic, răspunsul omenirii către Dumnezeu implică (1) adevăruri vrednice de crezare, (2) o persoană care să fie gata să primească, și (3) o viață trăită adecvat. Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: A CUNOAȘTE (folosind ca paradigmă, în principal, Deuteronomul)

Cuvântul ebraic „a cunoaște” (BDB 393) are mai multe sensuri (câmpuri semantice), în *Qal*.

1. a înțelege binele și răul - Gen 3:22; Deut. 1:39; Isa. 7:14-15; Iona 4:11
2. a cunoaște prin înțelegere - Deut. 9:2,3,6; 18:21
3. a cunoaște prin experiență - Deut. 3:19, 4:35, 8:2,3,5, 11:02, 20:20, 31:13, Iosua. 23:14
4. a lua în considerare - Deut. 4:39, 11:2, 29:16
5. a cunoaște în mod personal
  - a. o persoană - Gen. 29:5; Exod. 1:8; Deut. 22:2; 28:35,36; 33:9
  - b. un dumnezeu - Deut. 11:28; 13:2,6,13; 28:64; 29:26; 32:17
YHWH - Deut. 4:35,39; 7:9; 29:6; Isa. 1:3; 56:10-11
  - c. sexual - Gen. 4:1,17,25; 24:16; 38:26
6. o deprindere învățată sau o cunoaștere - Isa. 29:11,12; Amos 5:16
7. a fi înțelept - Deut. 29:4; Pro. 1:2; 4:1; Isa. 29:24
8. cunoștința lui Dumnezeu referitoare la
  - a. Moise - Deut. 34:10
  - b. Israel - Deut. 3 1:21,27,29

● **„Cain”** Numele „Cain” (*qayin*, BDB 884 III, KB 1097, și BDB 888-89), este un joc de sunete pe cuvântul ebraic „primit” (*qaniti*). Se afirmă faptul că acesta a fost un cadou deosebit, cu ajutorul lui YHWH (eventual, chiar o împlinire a 3:15).

● **„un om cu ajutorul Domnului!”** Traducerea „omul-copil”, pare a surprinde accentul. Unii susțin că Eva avea deja fiice și că acesta a fost primul bărbat, însă acest lucru este o speculație. Fraza de încheiere a v. 1, „cu ajutorul Domnului”, (BDB 86) implică faptul că aceasta a fost o declarație de credință a Evei, bazată pe Genesa 3:15. Este prima dată când numele YHWH este folosit singur. Următoarea dată când apare singur este în închinarea adusă de linia lui Set, în 4:26.

4:2 „A mai născut și pe fratele său Abel.” Deoarece sintagma „și Adam a cunoscut pe Eva” lipsește în v. 2, rabinii afirmă că cei doi Cain și Abel erau gemeni, însă acest lucru pare foarte puțin probabil.

● **„Abel”** Termenul ebraic înseamnă „suflare”, „vapori”, sau „vanitate” (BDB 211 II, vezi Ecl. 1:2). Există trei posibile implicații ale acestui nume: (1) poate reflecta (a) descurajarea Evei datorită stării ei decăzute sau (b) o predicție cu privire la scurttimea vieții sale; (2) o posibilă legătură către cuvântul akkadian „fiu” (*ibil*); și (3) alții au afirmat că este legat de cuvântul „slăbiciune”, datorită descurajării Evei privind blestemul de a da naștere, cu durere, multor copii (vezi Gen 3:16).

4:3 „Cain a adus Domnului o jertfă de mâncare din roadele pământului” Observați că, primul care aduce o jertfă Domnului este Cain (BDB 97, 112 KB, *Hiphil imperfect*). Nu este nimic inerent inferior în a aduce o jertfă din roadele pământului, comparativ cu n sacrificiu animal. Semnificația constă în credință celui care o aduce, nu jertfa, în sine. Posibil să fi adus jertfa la poarta grădinii Edenului.

4:4 „Abel a adus și el o jertfă de mâncare din oile întâi născute ale turmei lui” Elementul central pare să fie termenul de „întâi-născute” (BDB 114). Cain a adus o parte din produsele sale agricole, însă Abel a adus tot ce avea mai bun din turma sa, demonstrând o atitudine de credincioșie și respect. Însă trebuie amintit faptul că textul în sine este foarte ambiguu și sumar. Trebuie să fim atenți la a citi prea mult în aceste descrieri timpurii.

NASB	„și porțiunea lor de grăsime”
NKJV	„și grăsimea lor”
NRSV	„porțiunea lor de grăsime”
TEV	„cele mai bune părți ale acesteia”
NJB	„și o parte din grăsimea lor”
SEPT	„chiar și grăsimea lor”
JPSOA	„mai alese”
NET	„chiar și grăsimea lor”

Se pare că aici, și mai târziu, în iudaism, intestinele și grăsimea acestora era ceea ce se jertfea pe altar: (1) au fost văzute caloc al emoțiilor sau (2) grăsimea era un simbol al prosperității și al sănătății.

Bibliile SEPT, JPSOA și NET înțeleg această frază careferindu-se nu la grăsimea intestinelor aduse ca jertfă pe altar, ci la cea mai bună parte a turmei. Această interpretare se potrivește mai bine contextului.

● **„Domnul a privit cu plăcere spre Abel și spre jertfa lui;”** Literalmente aceasta expresie înseamnă „a privit”, cu o conotație pozitivă (BDB 1043, KB 1609, *Qal imperfect*, vezi TEV și NJB). Cum-ul este incert, deși au existat multe speculații. Este evident faptul că Dumnezeu a lăsat să se înțeleagă plăcerea Sa față de unul, și nemulțumirea Sa față de

celălalt. A fost observat de către comentatori, atât cei antici cât și cei moderni, că Dumnezeu a acceptat mai întâi pe Abel și apoi jertfa sa. Aceasta este întotdeauna ordinea (vezi Evr. 11:4). Problema lui Cain era atitudinea sa. Este posibil că Dumnezeu să îți arate suveranitatea Sa prin a iubi pe cel mai mic, nu pe cel mai mare. Acest lucru este văzut în întreaga Genesă.

4:5 „Cain s-a mâniat foarte tare” Termenii ebraici folosiți aici, pentru a descrie emoțiile lui Cain, sunt foarte intenși (BDB 354, 351 KB, *Qal imperfect* plus ADVERBUL „foarte”, BDB 547). Observați că acesta este furios pe Dumnezeu, însă își va revărsa mânia asupra fratelui său. Contextul de aici este cel al furiei în mijlocul închinării. Posibil să fi fost supărat pentru că, deși a fost primul care și-a adus jertfa, a lui Abel a fost acceptată iar a sa nu.

● **„i s-a posomorât fața”** Este un joc de cuvinte între „a căzut” în v. 5 și 6 (BDB 656, KB 709) și „vei fi bine primit” în v. 7. Termenul „înălțat” poate însemna „acceptat” (BDB 669, KB 724, construcție *infinitivă Qal*, vezi NKJV, NRSV, TEV).

4:6 „Pentru ce te-ai mâniat” Aici îl vedem din nou pe Dumnezeu, punând mai multe întrebări, nu cu scopul de a se informa, ci pentru a ajuta persoana să-și înțeleagă sentimentele și motivațiile (vezi v. 9 și 3:9,11,13)

4:7 „păcatul pândește la ușă” În acest verset, păcatul este personificat într-un animal sălbatic, a cărui dorință este de a distruge (vezi I Pet. 5:8). Există o posibilă legătură cu termenul akkadian „ghemuit” care era folosit pentru demoni (BDB 918, KB 1181, *Qal participiu*). Acest lucru arată adevărata natură a păcatului din lumea noastră.

● **„dorința lui se ține după tine”** Același termen „dorință” (BDB 1003, KB 1802) este folosit în Gen. 3:16. Acesta arată că scopul răului este distrugerea noastră (de exemplu „a controla” și „a domina”).

● **„dar tu să-l stăpânești”** Verbul (BDB 605, KB 647) este un *Qal imperfect*. Acest lucru ne arată că nu suntem o marionetă în mâna celui rău, ci avem abilitatea, cu ajutorul lui Dumnezeu, de a rezista răului (vezi Efes. 6:13; Iac. 4:7; I Pet. 5:9), să ne pocăim și să fim restaurați! Cain nu a fost obligat de păcatul lui Adam (vezi Ezech. 18:2-4). Suntem afectați de rebeliunea lui Adam și a Evei, însă suntem responsabili de propriile noastre alegeri.

4:8 „Cain a zis fratelui său Abel” Au existat multe discuții privitoare la această frază. Unii susțin că Abel știa de la Cain ceea ce Dumnezeu i-a spus în v. 6 și 7. Alții, împreună cu Pentateuhul samaritean, Septuaginta, Syriac, Vulgata, și traduceri RSV, afirmă că Abel a fost chemat la câmp, de către Cain, astfel încât să-l poată omorî (ex. crimă premeditată).

● **„Cain s-a ridicat împotriva fratelui său Abel”** Capitolul 3 a evidențiat caracterul supranatural al ispitei; capitolul 4 a evidențiat dezvoltarea naturii adamice decăzută, a omenirii. Nu există un ispititor aici, doar păcatul complet-înflorit, rezultat din păcatul lui Adam și al Evei, și care se extinde asupra tuturor urmașilor lor (vezi Rom. 8:9-18,23; I Ioan 3:12). VERBELE „s-a ridicat” (BDB 877, KB 1086, *Qal imperfect*) și „a ucis” (BDB 246, KB 255, *Qal imperfect*) arată violența progresivă.

NASB (UPDATED) TEXT: 4:9-15

⁹ Atunci Domnul l-a întrebat pe Cain: - Unde este fratele tău, Abel? - Nu știu, a răspuns el. Sunt eu păzitorul fratelui meu? ¹⁰ Domnul i-a zis: - Ce ai făcut? Ascultă: glasul sângelui fratelui tău strigă din pământ către Mine! ¹¹ Acum ești blestemat de pământul care și-a deschis gura să primească sângele fratelui tău din mâna ta.

¹² Când vei ara pământul, el nu-ți va mai da recolta; pe pământ vei fi un pribeag, un rătăcitor. ¹³ Cain l-a spus

Domnului: - Pedeapsa mea este prea mare ca s-o pot purta. ¹⁴ **Din moment ce m-ai izgonit astăzi de pe fața pământului și trebuie să mă ascund de fața Ta și să devin un pribeag, un rătăcitor pe pământ, atunci oricine mă va întâlni mă va ucide.** ¹⁵ **Domnul i-a răspuns: - Nu va fi așa; dacă cineva îl va ucide pe Cain, Cain va fi răzbunat de șapte ori. Domnul a pus un semn pe Cain, pentru ca oricine îl va găsi să nu-l omoare.**

4:9 „Sunt eu păzitorul fratelui meu?” Marea problemă a lui Cain era inima sa nepocăită. Termenul „păzitor” poate însemna „păstor” (BDB 1036, KB 1581, *Qal participiu activ*), care poate fi un joc de cuvinte cu privire la ocupația lui Abel (vezi v. 2).

4:10 „Glasul sângelui fratelui tău strigă din pământ la Mine” Această frază este foarte semnificativă („strigă” BDB 858, KB 1042, *Qal participiu activ*). Pentru evrei, forța vieții se afla în sânge (vezi Lev. 17:11; Apoc. 6:9,10). În ebraică, termenul „sânge” este la plural. Rashi afirmă că PLURALUL se referă la Abel și posibilia săi urmași. PLURALUL arată, de asemenea, intensitatea.

4:11 „Acum blestemat ești tu, izgonit din ogorul acesta” Acesta este primul blestem direct asupra omului. Odata cu păcatul lui Adam, pământul a fost blestemat. Este semnificativ faptul că, fiind un fermier, Cain numai poate practica această ocupație. El este alungat în deșert, care este lăcașul demonilor și totodată lipsit de activitate agricolă.

4:12 „să nu-ți mai dea bogăția lui” Este o formă *Hiphil iusivă* (BDB 414, KB 418). Mulți comentatori au afirmat că acesta este motivul pentru care urmașii lui Cain au dezvoltat viața urbană, în contrast cu cea rurală (vezi v. 16-24.).

● **„Pribeg și fugar să fii”** Acești doi termeni de rezonanță similară (BDB 631, KB 681 și BDB 626, KB 678, vezi v. 14) descriu viața nomadă a lui Cain. Ei sunt jocuri de cuvinte asupra ținutului lui Nod (BDB 627 II). Aceste jocuri de cuvinte arată conturarea literară a acestor capitole timpurii.

4:13 „Pedepsa mea e prea mare ca să pot suferi!” Cain nu regretă fapta sa ci regretă însă consecințele.

4:14 „mă izgonești azi de pe fața pământului” Acesta este ocupația rezultată în urma păcatului lui Cain, în timp ce următoarea expresie, „va trebui să mă ascund de fața Ta” este rezultatul spiritual (vezi 3:8) al păcatului lui Cain.

● **„oricine mă va găsi, mă va omori”** Cain se teme pentru propria lui viață. Rabinii spun că se teme de animale. Cu toate acestea, contextul pare să implice faptul că rudele sale, care ar fi „go'els” (răzbunătorul sângelui) pentru Abel, îl vor ucide. Acest lucru ar implica faptul că Adam și Eva au avut mulți copii nemenționați însă.

Există o discuție foarte interesantă privind relațiile lui Adam și ale Evei cu alți umanoizi pre-istorici, în discuțiile lui Kidner's *The Tyndale Commentary on Genesis* și Bernard Ramm's despre antropologie, în *The Christian's View of Science and Scripture*. Acest verset implică multe alte creaturi raționale. Pentru o discuție asupra humanoizilor și datelor privind ocuparea Orientului Antic Apropiată se vede *Introduction to the Old Testament* de R.K. Harrison, pp. 147-163 și *Who was Adam?* de Fazale Rana și Hugh Ross.

În cazul în care Cain s-a căsătorit cu un non-homosapiens, fără Duhul lui Dumnezeu, atunci Gen. 6:1-4 ar fi o amestecare dintre creația umană specială a lui Dumnezeu și animalele bipede, în loc de o amestecare cu îngerii.

4:15 „să fie răzbunat de șapte ori” Termenul „de șapte ori”, pare să însemne răzbunare completă (BDB 988). Aparent, Dumnezeu l-a lăsat în viață pe Cain, ca un semn și mai mișcător al păcatului. Rabinii spun că Dumnezeu îl va răzbuna timp

de șapte generații, care ar fi Lameh. Există o legendă rabinică a faptului că versetul 23 se referă la Lameh și fiul său, Tubal-Cain, ucigându-l accidental pe Cain.

● **„a hotărât un semn pentru Cain”** Acesta a fost fie un semn (BDB 16, „un marcaj”) al (1) milei lui Dumnezeu, în mijlocul judecății sau (2) Dumnezeu menținându-și judecata de-alungul timpului. Rabinii spun că Dumnezeu i-a pus în mijlocul capului un corn de animale. Cu toate acestea, pare mult mai probabil să fi fost un semn pe frunte (vezi Ezec. 9:4,6).

NASB (UPDATED) TEXT: 4:16

¹⁶ Cain a plecat din prezența Domnului și s-a așezat în țara Nod, la răsărit de Eden.

4:16 „Apoi, Cain a ieșit din fața DOMNULUI” Acest lucru pare a fi un rezultat fizic, reprezentând rezultatul spiritual ("a ieșit" BDB 422, 425 KB, *Qal imperfect*). Versetele 16-24 arată realmente omenirea izgonită, începând un sistem mondial, despărțiți de Dumnezeu. Acest sistem global anti-YHWH poate fi văzut în regatele din viziunile lui Daniel. El devine tipizat în marea curvă a Babilonului, în cartea Apocalipsa și în utilizarea de către Ioan a termenului „lume”.

● **„în țara Nod”** "Nod" este un termen ebraic pentru „rătăcitor” sau „țara pribegilor” (BDB 627 II). Este un joc evident de sunete asupra numelui lui Cain. Nu știm unde se află acest loc, dar este, evident, mult mai la est de Eden decât plecaseră Adam și Eva.

NASB (UPDATED) TEXT: 4:17-22

¹⁷ Cain a cunoscut-o pe soția sa, iar ea a rămas însărcinată și l-a născut pe Enoh. Cain a construit o cetate și a numit-o Enoh, după numele fiului său. ¹⁸ Lui Enoh i s-a născut Irad, iar Irad a fost tatăl lui Mehuiael. Mehuiael a fost tatăl lui Metușael, iar Metușael a fost tatăl lui Lameh. ¹⁹ Lameh și-a luat două soții: pe una o chema Ada, iar pe cealaltă – Țila. ²⁰ Ada l-a născut pe Iabal; el a fost tatăl celor care locuiesc în corturi și au turme. ²¹ Numele fratelui său era Iubal; el a fost tatăl tuturor celor care cântă cu lira și cu fluierul. ²² Țila l-a născut pe Tubal-Cain, care a făcut tot felul de unelte din bronz și fier. Sora lui Tubal-Cain a fost Naama.

4:17 „Cain s-a împreunat cu nevasta sa” Cu cine s-a căsătorit acesta? Cei mai mulți învățați conservatori presupun că s-a căsătorit cu una dintre surorile sale, dar acest lucru nu este niciodată menționat în Biblie. Într-adevăr, Genesa 5:4 menționează că Adam și Eva au avut și alți fii și fiice. Unul dintre învățați se îngrijorează cu privire la oamenii din afara grădinii, oameni de care lui Cain îi era frică, în 4:14 (a se vedea nota de la 4:14).

● **„ea a rămas însărcinată și a născut pe Enoh”** Etimologiile acestor nume sunt foarte îndoielnice. Numele Enoh poate însemna „începător” sau „inițiator” (BDB 335). Există o similitudine evidentă între lista copiilor lui Cain și lista copiilor lui Set, în capitolul 5 (ex. Enoh și Lameh). Motivul exact pentru această similitudine etimologică este incert, dar ea arată (1) că cele două familii au avut mai multe conexiuni sociale, sau (2) diferențele spirituale ale acestor două nume de Enoh.

De asemenea, observați că durata de viață a urmașilor lui Cain nu este specificată. Acest lucru poate implica faptul că vârstele înaintate ale seminției lui Set reprezintă un simbol al reputației sau al laudei (asemeni listei celor zece regi sumerieni, care au prelungit viața înainte și după potop. După potop, durata de viață scade, dar încă este foarte lungă în comparație cu standardele de astăzi).

● **„el a început apoi să zidească o cetate”** Aceasta pare a fi o sfidare directă a poruncii lui Dumnezeu, că el va fi un rătăcitor (vezi v. 12,14). Alții au văzut acest lucru ca un exemplu al fricii lui Cain că cineva l-ar ucide, prin urmare, își construiește o fortăreață pentru a se proteja pe sine și familia sa (similar cu scopul Turnului Babel).

4:18 „Enoh a fost tatăl lui Irad” Posibilele etimologii ale acestui termen sunt: (1) ornament al orașului; (2) orășean; sau (3) iute de picior (BDB 747).

● **„Mehuiael”** Posibilele etimologii ale acestui termen sunt (1) „Dumnezeu este dătătorul vieții”; (2) „Dumnezeu este dătătorul izvorului de viață”; (3) „lovit de Dumnezeu”; sau (4) „format din Dumnezeu” (BDB 562).

● **„Metușael”** posibilele etimologii ale acestui termen sunt (1) „Omul lui Dumnezeu”; (2) „tânăr puternic”; sau (3) „rege” (BDB 607).

4:19 „Lameh și-a luat două neveste” Acesta este prima relatare a poligamiei și începe în linia decăzută a urmașilor lui Cain. Originea numelui Lameh este incertă (BDB 541).

● **„Ada (Adah). . Țila (Zillah)”** Aceste două nume de femei reprezintă un joc de sunete asupra termenilor pentru frumusețe fizică. Rabinii spun că una era soția sa, cu scopul de a avea copii iar cealaltă a fost amanta sa, pentru plăcere. Numele „Ada” poate însemna „ornament” sau „diminează” (BDB 725), în timp ce numele „Țila”, pare să însemne „umbră” sau „adăpost”, „clinchet” sau „instrumentist” (BDB 853).

4:20 „Iabal: el a fost tatăl celor ce locuiesc în corturi și păzesc vitele” Acest termen pare să însemne „rătăcitor” (BDB 385 II), care descrie viața nomadă pe care se pare că a dezvoltat-o.

4:21 „Iubal. . tuturilor celor ce cântă cu lăuta și cu cavatul” Acest termen pare să însemne „rătăcitor” (BDB 385 II), despre care unii afirmă că înseamnă „sunet”. Acesta este începutul anumitor daruri de aptitudini muzicale. Muzica este conectat cu cel răul în Ezechiel 18:13.

La fel cum toate darurile lui Dumnezeu pot fi pervertite, muzica poate fi pervertită. Acest grup tribal a dezvoltat nu doar instrumentele cu coarde ci și pe cele suflătoare.

4:22 „Tubal-Cain, făuritorul tuturilor uneltelor de aramă și de fier” Acest om (BDB 1063) a fost primul care a fabricat arme de război. Este posibil că cele trei persoane menționate în v. 21-22 să fie numite astfel pentru a reflecta ocupațiile lor.

● **„Naama”** Acest nume înseamnă „plăcut” sau „frumos” (BDB 653 I). Rabinii spun că ea s-a căsătorit cu Noe, dar acest lucru este foarte puțin probabil.

NASB (UPDATED) TEXT: 4:23-24

²³ Lameh le-a spus soțiilor sale: „Ada și Țila, ascultați-mă! Soții ale lui Lameh, luați aminte la ce vă spun! Am omorât un om pentru că m-a rănit, un tânăr pentru că m-a lovit. ²⁴ Dacă de șapte ori va fi răzbunat Cain, Lameh va fi răzbunat de șaptezeci și șapte de ori.”

4:23 „Lameh a zis nevestelor sale” Aceasta este una dintre primele utilizări ale poeziei, consemnate în Biblie (aproximativ 40% din VT este în formă poetică). Din punct de vedere gramatical este în legătură cu versetul 22. Legenda rabinică spune că cele două neveste l-au părăsit pentru că l-ar fi ucis pe Cain într-un mod accidental și, de asemenea, pe fiul său, Tubal-Cain, în timp ce vânau. Acest lucru pare extrem de ireal. Ceea ce se accentuează este o dezvoltare a păcatului, în așa măsură încât Lameh se laudă privind rigurozitatea răzbunării sale. Unii au afirmat că ținea în mână prima armă de

război a lui Tubal-Cain și caurmăre, a inventat aceste versuri, cao laudă. Au existat multe discuții printre comentatori privitoare la elementul timpului (viitor, trecut). Cei mai multi presupun că se referă la ceva ce se va întâmpla nu, la ceva ce s-a întâmplat.

4:24 „șaptezeci de ori câte șapte” Expresia arată gradul de severitate al răzbunării lui Lameh (vezi 4:15). Unii comentatori constată un contrast între aceasta și cuvintele lui Isus, legate de iertare, în Mat. 18:21,22.

NASB (UPDATED) TEXT: 4:25-26

²⁵ **Adam a cunoscut-o din nou pe soția sa. Aceasta a născut un fiu pe care l-a numit Set, zicând: „Dumnezeu mi-a dăruit un alt urmaș în locul lui Abel, întrucât el a fost omorât de Cain.”**

²⁶ **Lui Set i s-a născut un fiu căruia i-a pus numele Enoș. Atunci au început oamenii să cheme Numele Domnului.**

4:25-26 Contextual, acestea ar trebui să intre în capitolul 5. Divizarea capitolelor și a versetelor nu era parte a textului VT ebraic sau al NT grecesc, original.

4:25 Acesta este un alt joc de cuvinte între termenul ebraic "desemnat" (Shat, BDB 1011, KB 1483, *Qal* PERFECT) și Set (shet, BDB 1011 I). Aceste continue jocuri literar (de sunet), asupra numelor din Genesa 1-11, demonstrează caracterul său literar.

4:26 „i-a pus numele Set” Acesta este unul dintre termenii ebraici pentru „om” (BDB 60), sinonim cu Adam (vezi Iov 25:6; Ps 8:4; 96:3; 144:3; Isa. 51:12; 56:2).

● **„Atunci au început oamenii să cheme Numele DOMNULUI”** Acest lucru pare să implice închinarea publică periodică, datorită utilizării numelui legământului divin al lui YHWH. Mulți au observat o contradicție între acest verset și Exod. 6:3. Posibil, oamenii au folosit numele lui YHWH, fără a cunoaște semnificația sa deplină, până în vremea lui Moise. Acesta este începutul liniei mesianice (vezi Luca 3:38).

GENESA 5

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Urmașii lui Avraam	Familia lui Avraam	Generațiile de la Adam la Noe	Urmașii lui Adam	Patriarhii dinaintea popoului
5:1-2	5:1-5	5:1-2	5:1-5	5:1-2
5:3-5		5:3-5		5:3-5
5:6-8	5:6-8	5:6-8	5:6-8	5:6-8
5:9-11	5:9-11	5:9-11	5:9-11	5:9-11
5:12-14	5:12-14	5:12-14	5:12-14	5:12-14
5:15-17	5:15-17	5:15-17	5:15-17	5:15-17
5:18-20	5:18-20	5:18-20	5:18-20	5:18-20
5:21-24	5:21-24	5:21-24	5:21-24	5:21-24
5:25-27	5:21-24	5:21-24	5:21-24	5:21-24
5:28-31	5:28-31	5:28-31	5:28-31	5:28-31
5:32	5:32	5:32	5:32	5:32

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (vezi p. vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitolul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitateaspre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. E

NASB (UPDATED) TEXT: 5:1-2

¹ Aceasta este cartea genealogiei lui Adam. În ziua în care l-a creat pe om, Dumnezeu l-a făcut după asemănarea Sa. ² I-a creat bărbat și femeie; în ziua în care i-a creat, i-a binecuvântat și le-a dat numele de „om“.

5:1 „neamurilor lui” Acest termen (BDB 410) se repetă de zece ori în Genesa (vezi 2:4; 5:1; 6:9; 10:1; 11:10,27; 25:12,19; 36:1; 37:2). Pare să implice un document scris (probabil tăblițe de lut sau suluri din piele). În tablițele cuneiforme mesopotamiene antice, se folosea un termen sau o expresie pentru a lega mai multe tăblițe de lut împreună, ca un ansamblu literar (ex. Colophon). Personal, cred că pentru a scrie Pentateuhul, Moise a folosit (1) tradițiile orale, (2) surse scrise de la patriarhi, precum și (3) revelația directă.

Această frază este repetată de mai multe ori în Genesa. Ea încheie, întotdeauna, un context. Funcționează ca un indicator literar de încheiere.

● **„În ziua când a făcut Dumnezeu pe om”** Este posibil ca fraza să fie începutul unei alte tăblițe cuneiforme de piatră, separată, deoarece rezumă Genesa 1-2.

5:2 „le-a dat numele de om” Observați că aceasta este o utilizare universală a termenului adam, în timp ce v. 3 este una specifică. Această utilizare universală este o altă afirmare a egalității, precum în 1:26-27.

● **„în ziua”** Este utilizarea termenului "zi", nu ca o perioadă de timp de douăzeci și patru de ore, ci ca o vârstă sau o perioadă de timp. Aceeași utilizare poate fi văzută în Genesa 2:4; Ps. 90:4. Vezi subiect special la 1:5.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:3-5

³ La vârsta de o sută treizeci de ani, lui Adam i s-a născut un fiu după asemănarea sa, după chipul său, iar el i-a pus numele Set. ⁴ După nașterea lui Set, Adam a mai trăit opt sute de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ⁵ Astfel, Adam a trăit în total nouă sute treizeci de ani; apoi a murit.

5:3 „Adam a născut un fiu după chipul și asemănarea lui” Există două posibile interpretări ale acestei expresii: (1) asemeni altor animale pământești, Adam a produs urmași după propria-i natură (vezi 1:11) sau (2) demonstrează că imaginea lui Dumnezeu (vezi 1:26-27) este încă în omenire, chiar și după cădere.

5:5 „Toate zilele pe care le-a trăit Adam au fost de nouă sute treizeci de ani” Au existat numeroase discuții legate de durata vieții umane de dinainte și imediat după marele potop (ex. perioada antediluviană). Unii au afirmat că (1) este figurativă; (2) aceștia calculau diferit anii; (3) păcatul nu a invadat pământul și simplu precum astăzi; sau (4) numerele mari erau folosite pentru a arăta onoarea liderilor precedenți, precum în listele sumeriene ale celor zece regi antici. În acele liste, regii de dinainte de potop au trăit mult mai mult decât regii de după potop, la fel cum sunt prezentate în genealogiile din Biblie

NASB (UPDATED) TEXT: 5:6-8

⁶ La vârsta de o sută cincisprezece ani, lui Set i s-a născut Enoș. ⁷ După nașterea lui Enoș, Set a mai trăit opt sute șaptezeci și șase ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ⁸ Astfel, Set a trăit în total nouă sute doisprezece ani; apoi a murit.

Este menționat anterior în 4:26

NASB (UPDATED) TEXT: 5:9-11

⁹ La vârsta de nouăzeci și șase ani, lui Enoș i s-a născut Chenan. ¹⁰ După nașterea lui Chenan, Enoș a mai trăit opt sute cincisprezece ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

¹¹ Astfel, Enoș a trăit în total nouă sute cincisprezece ani; apoi a murit.

5:10 „Kenan” Poate însemna: (1) „deținător”; (2) „copil”; (3) „lucru creat”; (4) „tânăr”; sau (5) „omul cu suliță” (BDB 884). Este evident că având atât de multe opțiuni (așa cum este adesea cazul), pur și simplu nu cunoaștem sensul.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:12-14

¹² La vârsta de șaptezeci și șase ani, lui Chenan i s-a născut Mahalalel. ¹³ După nașterea lui Mahalalel, Chenan a mai trăit opt sute patruzeci și șase ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ¹⁴ Astfel, Chenan a trăit în total nouă sute douăzeci și șase ani; apoi a murit.

Este evident că acestea sunt declarații literare paralele sau standardizate.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:15-17

¹⁵ La vârsta de șaptezeci și șase ani, lui Mahalalel i s-a născut Iared. ¹⁶ După nașterea lui Iared, Mahalalel a mai trăit opt sute treizeci și șase ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ¹⁷ Astfel, Mahalalel a trăit în total opt sute douăzeci și șase ani; apoi a murit.

5:15 „Mahalalel” Înseamnă „laudele lui Dumnezeu” (BDB 239).

„Iared” Înseamnă „descendență” (BDB 434).

NASB (UPDATED) TEXT: 5:18-20

¹⁸ La vârsta de o sută șaptezeci și șase ani, lui Iared i s-a născut Enoh. ¹⁹ După nașterea lui Enoh, Iared a mai trăit opt sute douăzeci și șase ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ²⁰ Astfel, Iared a trăit în total nouă sute douăzeci și șase ani; apoi a murit.

5:18 „Enoh” Poate însemna (1) „începător”; (2) „dedicat”; sau (3) „inițiator” (BDB 335). A se vedea nota la 4:1 7b pentru similitudine în numele dintre linia seminției lui Cain (ex. capitolul 4) și cea a lui Set (ex. capitolul 5).

NASB (UPDATED) TEXT: 5:21-24

²¹ La vârsta de șaptezeci și șase ani, lui Enoh i s-a născut Metușelah. ²² După nașterea lui Metușelah, Enoh a umblat cu Dumnezeu trei sute și șase ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ²³ Astfel, toate zilele lui Enoh au fost de trei sute șaptezeci și șase ani. ²⁴ Enoh a umblat cu Dumnezeu; apoi n-a mai fost găsit, pentru că Dumnezeu l-a luat.

5:21 „Metusala” Acest lucru înseamnă fie (1) „om al suliței” sau (2) „omul de arme” (BDB 607). Despre el se spune că a trăit mai mult decât orice altă persoană din Biblie, însă nici un motiv sau accent nu este atașat acestui fapt. Rabinii spun că potopul a început în ziua în care Metusala a murit.

5:22 „Enoh a umblat cu Dumnezeu” Acest termen ebraic (BDB 229, KB 246) este *Hitpael*, care denotă comuniune intimă, până în punctul de „a trăi cu”. Cu toate aceste nume ebraice din vechime, pur și simplu nu suntem siguri de semnificația lor exactă (BDB 335). Evrei 11:5 descrie umblarea prin credință a lui Enoh. Singura persoană pentru care mai este folosită această expresie este Noe, în 6:9.

5:24 „pentru că l-a luat Dumnezeu” Aceleași cuvinte (BDB 542, KB 534, *Qal perfect*) sunt utilizate pentru a-l descrie pe Ilie, în Regi II. 2:3,5,9,10. Aceasta presupune trecere în prezența lui Dumnezeu, fără a confrunța moartea fizică. Relația lui Enoh cu Dumnezeu, a rezultat în părtășie personală intimă. Într-un capitol plin cu sintagma „apoi a murit”, aceasta este un exemplu de nădejde revigorantă (1) a dragostei lui Dumnezeu și (2) pentru toți cei care se încred în El.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:25-27

²⁵ La vârsta de o sută optzeci și șapte de ani, lui Metușelah i s-a născut Lameh. ²⁶ După nașterea lui Lameh, Metușelah a mai trăit șapte sute optzeci și doi de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ²⁷ Astfel, Metușelah a trăit în total nouă sute șizeci și nouă de ani; apoi a murit.

5:26 „Lameh” Este posibil a acest nume să însemne” (1) „puternic” (2) „tânăr”; (3) „războinic”; sau (4) „cuceritor” (BDB 541). KB menționează o rădăcina arabă însemnând „om foarte puternic.” Acest nume este, de asemenea, găsit în linia seminției lui Cain (vezi 4:1 8ff). Acest lucru implică faptul că (1) era un nume comun sau (2) există o oarecare legătură între cele două genealogii.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:28-31

²⁸ La vârsta de o sută optzeci și doi de ani, lui Lameh i s-a născut un fiu ²⁹ căruia i-a pus numele Noe, zicând: „El ne va mângâia în munca și truda mâinilor noastre care vin din pământul pe care Domnul l-a blestemat. ³⁰ După nașterea lui Noe, Lameh a mai trăit cinci sute nouăzeci și cinci de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice. ³¹ Astfel, Lameh a trăit în total șapte sute șapte zeci și șapte de ani; apoi a murit.

5:28 Cât contrast există între cei doi Lameh. Unul se laudă cu răzbunarea violentă (linia lui Cain), cealaltă este plină de speranța milei lui Dumnezeu (linia lui Set)!

5:29 „Noe. . .mângâia” Este o etimologie binecunoscută, nu una filologică, a termenului „odihnă” (BDB 629). El pare a exprima credința lui Lameh, că, prin Noe, o răsturnare semnificativă a blestemului din Genesa 3:17 va avea loc. Aceasta este declarația de credință a lui Lameh.

NASB (UPDATED) TEXT: 5:32

³² La vârsta de cinci sute de ani, lui Noe i s-au născut Sem, Ham și Iafet.

5:32 „Sem” Acest termen poate însemna „renumit” sau „nume” (BDB 1028).

„**Ham**” Acest termen poate însemna „a fi cald” sau „a fi închis” (BDB 325).

„**Iafet**” Acest termen poate însemna „frumusețe” sau „răspândire” (BDB 834).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII:

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să te gândești, nefiind decisive.

1. Care este relația teologică dintre Genesa 4 și 5?
2. De ce este genealogia lui Cain dezvoltată și apoi total scoasă afară din Scriptură?
3. De ce sunt numele de canaaniți și setiți atât de similare?
4. Ce i s-a întâmplat lui Enoh?

GENESA 6:1-22

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Corupția omenirii	Judecarea omului	Nașterea nefilim	Slăbiciunea umanității	Fiii lui Dumnezeu și ai oamenilor
6:1-4	6:1-4	6:1-4 Marele potop (6:5-8:22)	6:1-4	6:1-4 Corupția omenirii
6:5-8	6:5-8 Noe îl mulțumește pe Dumnezeu	6:5-8	6:5-8 Noe	6:5-8
6:9-10	6:9-10	6:9-10	6:9-12	0.25625
6:11-12	6:11-13	6:11-12		Pregătiri pentru potop (6:13-7:16)
6:12-22	Arca pregătită 6:14-21 6:22		6:13-22	6:13-16 6:17-22

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (vezi p. vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitolul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitate spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. primul paragraf
2. al doilea paragraf
3. al treilea paragraf
4. etc.

STUDIUL CUVINTELOR ȘI AL EXPRESIILOR

NASB (UPDATED) TEXT: 6:1-4

¹ Când oamenii au început să se înmulțească pe pământ și li s-au născut fiice, ² fiii lui Dumnezeu au văzut că fiicele oamenilor erau frumoase și și-au luat dintre ele ca soții pe acelea pe care și le-au ales. ³ Atunci Domnul a zis: „Duhul Meu nu va rămâne¹ pentru totdeauna în om, pentru că el este carne; totuși anii lui vor fi în număr de o sută douăzeci.“

⁴ Pe pământ trăiau uriași în zilele acelea – și chiar și după aceea, când fiii lui Dumnezeu au intrat la fiicele oamenilor și ele le-au născut copii. Aceștia au fost eroii din vechime, oameni cu renume.

6:1 „oamenii” Aceasta este o utilizare generică a termenului (vezi 5:2). Dacă în v. 2 este folosit într-un sens generic, ceea ce pare probabil, atunci teoria angelică este consolidată.

● **„și li s-au născut fete”** Acest lucru nu implică faptul că acestea erau primele fiice născute (vezi 5:4), ci o declarație generală a expansiunii rasei umane (BDB 408, KB 411, *Qal pasiv perfect*).

6:2 „fiii lui Dumnezeu” Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: “fiii lui Dumnezeu” în Genesa 6

- A. Există o mare controversă în identificarea expresiei „fiii lui Dumnezeu”. Au existat trei interpretări majore
1. expresia se referă la linia seminției evlavioase a lui Set (vezi Gen 5, a se vedea nota de la 4:14)
  2. expresia se referă la un grup de ființe angelice
  3. expresia se referă la regi sau tirani, sau linia seminției lui Cain (vezi Gen. 4)
- B. Dovezile ale faptului că expresia se referă la linia seminției lui Set
1. contextul literar imediat al Gen. 4 și 5 arată dezvoltarea liniei seminției rebele al lui Cain și a celei alese a lui Set. Prin urmare, dovezile contextuale pare să favorizeze linia seminției dumnezeiești a lui Set
  2. rabinii au avut opinii diferite în înțelegerea acestui pasaj. Unii afirmă că acesta se referă la Set (dar cel mai mult la îngeri).
  3. Expresia la plural „fiii lui Dumnezeu”, deși cel mai adesea folosită pentru ființe angelice, rareori se referă și la ființele umane
    - a. Deut. 14:1 – „copii ai lui YHWH, Dumnezeuul vostru”
    - b. Deut. 32:5 – „copiilor Lui”
    - c. Exod. 22:8-9; 21:6 (posibil, judecător Levit)
    - d. Psalm 73:15 – „copiilor Tăi”
    - e. Hosea 1:10 – „copiii Dumnezeului Celui viu”
- C. Dovezi ale faptului că expresia se referă la ființe angelice
1. Aceasta a fost înțelegerea cea mai comună, tradițională, a pasajului. Contextul mai larg al Genezei ar putea sprijini acest punct de vedere, ca un alt exemplu al răului supranatural încercând a zădărnici voința lui Dumnezeu pentru omenire (rabinii spun că din gelozie)
  2. În Vechiul Testament, expresia la plural („fiii lui Dumnezeu”), este utilizată preponderent pentru îngeri
    - a. Iov 1:6
    - b. Iov 2:1
    - c. Iov 38:7
    - d. Psalmi 29:1
    - e. Psalmi 89:6,7
    - f. Daniel 8:6
  3. Cartea inter-testamentală I Enoh (vezi I Enoh 6:1 - 8:4, 12:4-6, 19:1-3, 21:1-10) și Jubilee (vezi Iov 5:1), care a fost foarte populară în rândul credincioșilor în perioada NT, împreună cu *Genesis Apocryphon* a manuscriselor de la Marea Moartă, interpretează ca fiind îngeri rebeli
  4. imediatul contextul capitolului 6 pare să implice faptul că „vitejii care au fost din vechime, oameni de renume”, s-au născut datorită acestui amestec necorespunzător dintre „clasele” creației
  5. Septuaginta traduce expresia „fiii lui Dumnezeu” ca „îngeri ai lui Dumnezeu”
  6. I Enoh afirmă chiar că potopul lui Noe a venit pentru a distruge această uniune angelică / umană care era ostilă pentru YHWH și planului Său pentru creație (vezi I Enoh 7:1ff; 15:1ff; 86:1ff)
  7. În literatura ugaritică „fiii lui Dumnezeu” se referă la membrii panteonului (ex. ființe spirituale inferioare)
- D. Dovezile ale faptului că expresia se referă la regii sau tiranii liniei seminției lui Cain
1. există mai multe traduceri antice care susțin acest punct de vedere

- a. Targum din Onkelos (secolul al doilea D.H.R.) traduce „fiii lui Dumnezeu”, ca „fii de nobili”
  - b. Symmachus (secolul al doilea D.H.R.), traducerea Greacă a VT, traduce „fiii lui Dumnezeu”, ca „fii de regi”
  - c. termenul „*elohim*” este folosit de liderii Israelului (vezi Ex. 21:6; 22:8; Ps. 82:1,6), acordă atenție Bibliei NIV și NET
  - d. *Nephilim* legat de *Gibborim* în Gen 6:4, *Gibborim* vine de la *Gibbor* însemnând „un om măreț”, de valoare; tărie; bogăție sau putere
  - e. această interpretare și dovada sa este luată din Hard Sayings of the Bible p. 106-108.
- E. Dovezi istorice ale susținătorilor ambelor utilizări
- 1. expresia se referă la setiți
    - a. Cyril din Alexander
    - b. Theodoret
    - c. Augustine
    - d. Jerome
    - e. Calvin
    - f. Kyle
    - g. Gleason Archer
    - h. Watts
  - 2. expresia se referă la ființe angelice.
    - a. scriitorii Septuagintei
    - b. Philo
    - c. Josephus (*Antiquities* 1:3:1)
    - d. Justin Martyr
    - e. Irenaeus
    - f. Clement din Alexandria
    - g. Tertullian
    - h. Origen
    - i. Luther
    - j. Ewald
    - k. Delitzsch
    - l. Hengstenberg
    - m. Olford
    - n. Westermann
    - o. Wenham
    - p. NET Bible
- F. Cum sunt „uriașii” din Genesa 6:4 în legătură cu „fiii lui Dumnezeu” și „ficele oamenilor” din Genesa 6:1-2? Observă aceste teorii:
- 1. Ei sunt giganți rezultați (vezi Num. 13:33) din uniunea dintre îngeri și femeile umane.
  - 2. Nu se leagă de loc. Sunt pur și simplu menționați ca fiind pe pământ în zilele evenimentelor din Genesa 6:1-2 și, de asemenea, după aceea.

3. R.K. Harrison în *Introduction to the Old Testament*, p. 557, scrie următorul citat criptic, „pentru a pierde în totalitate inestimabilele perspective antropologice în relațiile dintre speciile *Homo sapiens* și pre-Adamice pe care pasajul le include, și care sunt justificabile acelor cercetători care sunt echipați în a le urmări”.

Pentru mine, acest lucru implică faptul că vede aceste două grupuri care prezentând diferite grupuri de umanoizi. Acest lucru ar implica o creație specială, ulterioară, a lui Adam și a Evei, dar, de asemenea, o dezvoltare evolutivă a *Homo erectus*.

- G. Este corect să îmi dezvălui propria înțelegere a acestui text controversat. În primul rând, permiteți-mi să vă reamintesc tuturor că textul din Genesa este succint și ambiguu. Primul auditoriu al lui Moise trebuie să fi avut perspective istorice suplimentare, sau Moise a folosit tradiția orală sau scrisă din perioada patriarhală, pe care el însuși nu a înțeles-o pe deplin. Această problemă nu este un subiect teologic crucial. Suntem adesea curioși cu privire la lucruri pe care Scripturile doar le vizează însă sunt ambigue. Ar fi foarte regretabil că din acestea, și alte fragmente de informare biblică similare, să construim o teologie elaborată. Dacă am fi avut nevoie de aceste informații Dumnezeu ni le-ar fi oferit într-o manieră mult mai clară și mai completă. Personal, cred că au fost îngeri și oameni, deoarece:

1. utilizări consistente, deși nu exclusive, a expresiei „fiii lui Dumnezeu”, folosită pentru îngeri în VT
2. Septuaginta (Alexandria) traduce (sfârșitul primului secol î.Hr.), „fiii lui Dumnezeu” ca „îngerii lui Dumnezeu”

3. în cartea apocaliptică, apocrifă I Enoh (posibil scrisă în aproximativ 200 î.Hr.), este foarte specific faptul că se referă la îngeri (vezi capitolele 6-7)

4. legătura teologică a II Pet. 2 și Iuda către îngerii care au păcătuit și nu și-au păstrat poziția corespunzătoare
Știu că, pentru unii, aceasta pare să contrazică Mat. 22:30, însă acești îngeri specifici nu sunt nici în cer, nici pe pământ, ci într-o închisoare specială (*Tartarus*).

5. Cred că unul dintre motivele pentru care multe dintre evenimentele din Gen. 1-11 se găsesc și în literaturile altor culturi (de exemplu, relatări similare ale creației, relatări similare privind potopul, relatări similare ale îngerilor luându-și neveste femei), este acela că, în timpul acelei perioade, toți oamenii locuiau împreună și aveau o anumită cunoaștere a lui YHWH, însăodată cu împărțirea limbilor din episodul turnului Babel, aceste cunoștințe au devenit corupte și adaptate unui model politeist.

Un bun exemplu în acest sens este mitologia greacă, caz în care giganții jumătate om / jumătate supraom, numiți Titani, sunt închiși în *Tartarus*, acest nume fiind folosit o singură dată în Biblie (vezi II Petru. 2), pentru locul de detenție al îngerilor care nu și-au păstrat poziția corespunzătoare. În teologia rabinilor, locuința morților era împărțită într-o secțiune pentru cei neprihăniți (paradis), și o secțiune pentru cei răi (*Tartarus*).

● **„fetele oamenilor erau frumoase”** Termenul „frumos” este literalmente „bun” sau „corect” (BDB 373). Acest lucru a fost un concept teologic cheie, în capitolul 1 (în special 1:31). Ceea ce Dumnezeu a văzut ca fiind bun El vede acum că rău (vezi vv. 5-6).

● **„și-au luat de neveste pe acelea pe care și le-au ales”** Prima expresie presupune o căsătorie care ar milita împotriva opiniei că erau îngeri (BDB 542, KB 534, *Qal imperfect*). Cu toate acestea, a doua frază implică faptul că și-au luat femei căsătorite anterior și / sau necăsătorite, pe care și le-au ales (BDB 103, 119, *Qal perfect*). Acest lucru ar putea implica (1) ființe angelice sau (2) lideri umani puternici, ai liniei seminției lui Cain (ex. tirani), care practicau poligamia.

6:3 „Duhul Meu nu va rămâne pururi în om” Termenul „a rezista” poate fi tradus ca „rămâne” (BDB 192, 220 KB, *Qal IMPERFECT*, vezi NRSV „a suporta”). Acesta se referă fie la (1) răbdarea lui Dumnezeu (ex. El a amânat potopul până când arca a fost finalizată vezi I Pet. 3:20) sau (2) reducerea duratei de viață a omenirii.

Cum se leagă 6:3 de 6:4 6:1-2? Este foarte dificil a se urmări intenția autorului original prin intermediul acestui context. Posibil, chiar dacă oamenii s-au amestecat cu îngerii, ei vor muri în continuare. După cum Eva a „văzut” și a luat, tot la fel, acum „fiii lui Dumnezeu” „au văzut” și au luat, implicând același tip de răzvrătire (ex. Posibil, apucând viața veșnică sau independența).

● **„căci și omul nu este decât carne păcătoasă”** Expresia pare a adăuga greutate interpretării că celelalte persoane despre care se vorbesc în pasaj sunt ființe angelice în opoziție cu oamenii muritori. Today’s English Version traduce ca „sunt muritori”.

● **„totuși zilele lui vor fi de o sută douăzeci de ani”** Expresia pare să implice o perioadă de timp de har (vezi I Pet. 2:5) unde se afirmă că, Noe a predicat cu privire la acești ani care urmau, așadar, se referă la timpul până a început potopul. De asemenea, ar putea indica reducerea longevității oamenilor, după potopul care urma să vină.

6:4 „Uriașii (Nephilim)” Termenul implică pe "cei decăzuți" (din ebraicul *naphal*, BDB 658, KB 709). Mi se pare că aceștia sunt similari cu giganții (vezi Num. 13:33; de asemenea Deut. 2:10-11; 9:2, și traduceri Septuaginta, Vulgata și Peshitta). Cu toate acestea, alți interpreți precum Martin Luther și H.C. Leupold susțin că acest termen ar trebui interpretat ca „tirani”, implicându-i pe puternicii regi ai liniei seminției lui Cain, care dețineau haremuri de mari dimensiuni.

J. Wash Watts în *Old Testament Teaching*, pp. 28-30, afirmă: „Nephilim” se referă la Noe și familia sa, ca cei care s-au separat de linia seminției lui Cain și a lui Seth, care erau încuscite. În această interpretare, Nephilim sunt fiii „singurului Dumnezeu adevărat” (vezi "Dumnezeu" 5:22,24, 6:9). Vezi subiectul special de mai jos.

● **„erau pe pământ în vremurile acelea”** Cei care cred în îngeri calocuinți împreună cu femeile umane, folosesc a doua jumătate a v. 4, ca text-dovadă, pentru a arăta că giganții au luat naștere din această relație. Cu toate acestea, alții folosesc prima jumătate a v. 4 pentru a afirma că giganții erau deja pe Pământ în acest moment.

Cartea inter-testamentală apocaliptică I Enoh afirmă că acești giganți au fost rezultatul uniunii dintre îngeri și oameni și că, amestecarea dintre clasele creației este motivul pentru care Dumnezeu a trimis potopul. I Enoh afirmă, de asemenea, că acești giganți, care și-au pierdut corpurile fizice odată cu potopul, sunt demoni care, din motive egoiste, încearcă să locuiască corpurile umane.

SUBIECT SPECIAL: TERMENII UTILIZAȚI PENTRU RĂZBOINICI SAU GRUPURI DE OAMENI ÎNALȚI / PUTERNICI

Acești oameni mari / înalți / puternici sunt denumiți în mai multe feluri:

1. *Nephilim* (BDB 658) - Gen. 6:4; Num. 13:33
2. *Rephaim* (BDB 952 or BDB 952 II) - Gen. 14:5; Deut. 2:11,20; 3:11,13; Iosua. 12:4; 13:12; I Sam. 21:16,18,20,22; I Cron. 20:4,6,8
3. *Zamzummin* (BDB 273), *zuzim* (BDB 265) - Gen. 14:5; Deut. 2:20
4. *Emim* (BDB 34) - Gen. 14:5; Deut. 2:10-11
5. *Anakim* (fii lui *Anak*, BDB 778 I) - Num. 13:33; Deut. 1:28; 2:10-11,21; 9:2; Iosua. 11:21-22; 14: 12,15

NASB, NKJV „viteji”

NRSV, NJB „eroi”

TEV „eroi măreți”

Acesta este termenul ebraic *gibbor* (BDB 150), care înseamnă o persoană, un animal sau un lucru special/ă, împuternicit/ă. Este folosit pentru (1) Nimrod în Genesa 10:8-9; (2) tirani în Ps. 52:1; Ezech. 32:27; și (3) îngeri în Ps. 104:20 (de asemenea, în Imnurile Zilei Recunoștinței 8:11 și 20:34 din Manuscrisele de la Marea Moartă)

NASB, NKJV

NJB, NIV „oameni de renume”

NRSV „războinici de renume”

TEV „oameni celebri”

Prima interpretare este traducerea majorității Bibliilor moderne în engleză, precum și a Septuagintei. Cu toate acestea, literalmente este „oameni de nume” (BDB 1027). Acest lucru a condus la trei teorii:

- (1) se referă la linia seminției evlavioase a lui Set, care se închina lui YHWH (ex. numele lui Dumnezeu, vezi J. WashWatts)
- (2) se referă la Nephilim, copil puternic rezultat dintre relațiile îngerilor cu oamenii (ex. giganții vezi TEV)
- (3) se referă la regii liniei seminției atee a lui Cain, care erau tirani (vezi NRSV); ei și-au luat mai multe femei caseții (ex. poligamia regală, vezi NJB.)

Acesta este un paragraf foarte scurt și ambiguu. Ceea ce se vrea a se sublinia este continuitatea și creșterea nelegiuirii creației, care stabilește scena pentru judecata radicală a lui Dumnezeu. Cu toate acestea, nelegiuirea continuă chiar și în Noe și familia sa.

NASB (UPDATED) TEXT: 6:5-8

⁵ Domnul a văzut că răutatea omului era mare pe pământ și că fiecare înclinație a gândurilor din mintea lui era tot timpul numai înspre rău. ⁶ Domnului I-a părut rău că l-a făcut pe om pe pământ și s-a întristat în inima Lui. ⁷ El a zis: „Îl voi șterge de pe fața pământului pe omul pe care l-am creat, atât pe el, cât și vitele, animalele mici și păsările cerului, pentru că Îmi pare rău că le-am făcut.” ⁸ Dar Noe a găsit har înaintea Domnului.

6:5 „Domnul a văzut că răutatea omului era mare” Această secțiune a Scripturii pune accentul pe dezvoltarea răului în inima omenirii (BDB 906, KB 1157, *Qal imperfect*, vezi Gen. 6:11 - 12,13b; 8:21, Ps. 14:3, 51:5) care este un paradox direct către Genesa 1:31, în care creația era bună.

● **„și că toate întocmirile gândurilor din inima lui erau îndreptate în fiecare zi numai spre rău”** Acest rezultat al căderii lui Adam și Eva a atins proporții universale. Toți, cu excepția a șase persoane, au fost afectați iremediabil de către păcat. Ei s-au complăcut, zi și noapte, în gândire la rău!

Conceptul de „intenții rele” (*ysr*, BDB 428) devine înțelegerea rabinică a naturii morale a omenirii. Ei văd omenirea ca exercitând una din două intenții (bine sau rău). Celebru proverb, „în inima fiecărui om există un câine negru și unul alb, cel pe care îl hrănești cel mai mult va deveni cel mai mare” (parafrazare), descrie foarte bine omenirea. Acest punct de vedere asupra omenirii este consolidat de 4:7. Teologii evrei nu pun accentul pe Gen. 3, casursă a răului din lume, ci pe Gen. 6. Copiii nu sunt răi la naștere, deoarece responsabilitatea morală vine doar odată cu cunoștința (*bar mitzvah*, *bat mitzvah*). Răul constă în alegeri!

6:6 „I-a părut rău Domnului. .S-a mâhnit în inima Lui” Acestea sunt fraze antropomorfe. Prima este interpretată „Domnul S-a ridicat cu un oftat” (BDB 636, 688 KB, *Niphal imperfect*). A doua este interpretată „Domnul a fost îndurerat în inima Sa” (BDB 780, 864 KB, *Hithpael imperfect*). Aceste expresii ebraice sunt intense (vezi 34:7, 45:5, I Sam. 2:33, 20:34, II Sam. 19:2; Ps. 78:40; Isaia. 54:6). Se vorbește de multe ori în Biblie despre Dumnezeu ca părându-I rău sau căindu-Se (vezi Gen. 6:6-7; Exod. 32:14; I Sam. 15:11; II Sam. 24:16; Ier. 18:7, 8; 26:13,19; Iona 3:10). Cu toate acestea, alte pasaje afirmă că Dumnezeu niciodată nu Se căiește sau Se răzgândește (vezi Num. 23:19; I Sam. 15:29; Ier. 4:28; Ps. 132:11). Aceasta este tensiunea care apare întotdeauna, atunci când folosim termeni umani pentru a-L descrie pe Dumnezeu. Dumnezeu nu este om, însă singurele cuvinte pe care le avem pentru a-L descrie pe El și sentimentele Sale sunt termeni omenești. Trebuie subliniat faptul că Dumnezeu nu este nestatornic. El este ferm și îndelung răbdător în planul Său de răscumpărare a omenirii, însă ceea ce determină de multe ori acțiunile lui Dumnezeu într-o anumită situație, este răspunsul omenirii, în pocăința față de păcat (vezi Ps. 106:45; Iona).

Din punct de vedere teologic, Dumnezeu este cel care se schimbă, nu omenirea. Dumnezeu alege să lucreze cu omenirea păcătoasă. Scopul său este același-un popor integru, care să reflecte caracterul Său. Acest lucru poate fi realizat doar de către o inimă nouă, un legământ nou (vezi Ier. 31:31-34; Ezech. 36:26-38). Dumnezeu alege harul în locul judecății!

6:7 „Am să șterg de pe fața pământului pe omul pe care l-am făcut” Termenul „a șterge” înseamnă „a spăla” (BDB 562, KB 567, *Qal imperfect*, ex. potopul). Animalele suferă datorită păcatului omenirii (vezi Rom. 8:19-22). Peștii însă nu sunt incluși în această hotărâre. Această judecată nu se bazează pe acțiunile capricioase ale zeilor, precum în relatările mesopotamiene, ci pe răul moral al omenirii. Acest rău rămâne chiar și în cadrul familiei neprihănitului Noe (vezi 8:21-22), însă, harul lui Dumnezeu alege să acopere răul continuu al omenirii până la venirea lui Hristos (vezi Gal. 3).

6:8 „Înainte NTR (în ochii) Domnului” Aceasta este un alt exemplu de expresii antropomorfe pentru a-L descrie pe Dumnezeu. El nu are ochi, El este Duh. Este o metaforă pentru Dumnezeu ca Atotcunoscător (ex. omnisciență).

NASB (UPDATED) TEXT: 6:9-10

⁹ Aceasta este istoria lui Noe. Noe a fost un om drept și integru între cei din generația sa; el a umblat cu Dumnezeu. ¹⁰ Noe a avut trei fii: Sem, Ham și Iafet.

6:9 „Noe era un om neprihănit și fără pată între cei din vremea lui” Aceste două cuvinte descriptive sunt foarte importante. Primul presupune că Noe s-a conformat standardului propriei lui înțelegeri cu privire la voia lui Dumnezeu. Vezi subiect special: Neprihănirea. Al doilea (BDB 1070) implică faptul că are o inimă complet întoarsă înspre Domnul (ex. 17:1; Ps. 18:23). Al doilea termen este folosit mai târziu pentru jertfe neîntinate. Acești doi termeni nu implică lipsa de păcat a lui Noe, după cum arată 9:21.

SUBIECT SPECIAL: NEPRIHĂNIREA

„Neprihănirea” este un subiect atât de important încât cineva care studiază Biblia trebuie să facă un studiu personal vast asupra conceptului.

În VT caracterul lui Dumnezeu este descris ca fiind „drept” sau „neprihănit” (BDB 843). În sine, termenul mesopotamian provine de la o trestie de răucare era folosită ca instrument de construcție, pentru a aprecia liniaritatea orizontală a pereților și a gardurilor. Dumnezeu a ales termenul pentru a fi folosit metaforic privind propria Sa natură. El este muchia dreaptă (riglă) prin care toate lucrurile sunt evaluate. Acest concept afirmă neprihănirea lui Dumnezeu, precum și dreptul Său de a judeca.

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (vezi Gen. 1:26-27; 5:1,3, 9:6). Omenirea a fost creată pentru a avea părtășie cu Dumnezeu. Toată creația este o scenă sau un decor pentru interacțiunea dintre Dumnezeu și omenire. Dumnezeu a dorit ca, cea mai importantă creație a Sa, omenirea, să-L cunoască, să Îl iubească, să-I slujească și să fie ca El! Loialitatea omenirii a fost testată (vezi Gen. 3), iar cuplu original, nu a trecut testul. Acest lucru determinat o întrerupere a relației dintre Dumnezeu și omenire (vezi Gen. 3; Rom. 5:12-21).

Dumnezeu a promis să repare și să restabilească părtășia (vezi Gen. 3:15). El face acest lucru prin propria-I voință și prin propriul Său Fiu. Oamenii au fost incapabili a reface spărtura (vezi Rom. 1:18-3:20).

După cădere, primul pas a lui Dumnezeu spre restaurare, a fost conceptul de legământ bazat pe invitația Sa și răspunsul prin pocăință, credințioșie, ascultare al omenirii. Datorită căderii, oamenii au fost incapabili de fapte corespunzătoare (vezi Rom. 3:21-31; Gal. 3.). Însuși Dumnezeu a trebuit să ia inițiativa de a restabili legământul-încălcat de oameni. A făcut acest lucru prin:

- A. declararea omenirii păcătoase caneprihănită prin lucrarea lui Hristos (neprihănire legală).
- B. acordarea neprihănirii, fără plată, omenirii prin lucrarea lui Hristos (neprihănirea atribuită).
- C. oferirea Duhului Sfânt, care produce neprihănirea (neprihănirea etică), să locuiască în omenire.
- D. restabilirea părtășiei din grădina Edenului prin Hristos, restabilind chipul lui Dumnezeu (vezi Gen. 1:26-27) în credințioșie (neprihănirea relațională).

Cu toate acestea, Dumnezeu cere un răspuns tot printr-un legământ. Dumnezeu decretă (ex. oferă în mod liber) și furnizează, însă oamenii trebuie să răspundă și să continue să răspundă prin

- A. pocăință
- B. credință
- C. stil de viață de ascultare
- D. perseverență

Neprihănirea este din această perspectivă un legământ între Dumnezeu și cea mai înaltă formă de creație a Sa.

Aceasta se bazează pe caracterul lui Dumnezeu, lucrarea lui Hristos, și împuternicirea Duhului, la care fiecare individ trebuie să răspundă corespunzător, într-un mod personal și continuu. Conceptul este numit „justificare prin credință”. Conceptul este descoperit în Evangheliile, însă nu în acești termeni. Este în principal definit de Pavel, care folosește termenul grecesc „neprihănire”, în diversele sale forme, peste 100 de ori.

Pavel, fiind un rabin instruit, utilizează termenul de *dikaionē*, în sensul său ebraic, al termenului *SDQ* utilizat în Septuaginta, nu din literatura grecească. În scrierile grecești, termenul este legat de cineva care s-a conformat așteptărilor divinității și societății. În sensul ebraic este întotdeauna structurat în termenii legământului. YHWH este un Dumnezeu drept, etic, moral. El dorește ca poporul Său să reflecte caracterul Său. Omenirea răscumpărată devine o făptură nouă. Această noutate concretizează într-un stil de viață nou, de evlavie (focalizarea romano-catolică asupra justificării). Din moment ce Israelul a fost o teocrație, nu a existat o delimitare clară între secular (normele societății) și sacru (voia lui Dumnezeu). Această distincție este exprimată în termenii ebraici și grecești, fiind tradusă în limba engleză ca „dreptatea” (referitoare la societate) și „neprihănire” (referitoare la religie).

Evanghelia (Vestea bună) a lui Isus, este că omenirea decăzută a fost restaurată în a avea părtășie cu Dumnezeu. Paradoxul lui Pavel este că Dumnezeu, prin Hristos, achită vinovăția. Acest lucru a fost realizat prin iubirea, mila și harul Tatălui; viața, moartea și învierea Fiului; convingerea și atragerea către Evanghelie, a Duhului. Justificarea este un act liber (fără plată) al lui Dumnezeu, însă acesta trebuie să rezulte în evlavie (poziția lui

Augustin, care reflectă atât accentul Reformei privind oferirea neprihăririi fără plată din Evanghelie, cât și accentul romano-catolic pe o viață schimbată, de iubire și credincioșie). Pentru reformatori, termenul „neprihărire dată de Dumnezeu” este un GENITIV OBIECTIV (ex. actul de a face omenirea păcătoș acceptabilă în fața lui Dumnezeu [sfințire pozițională]), în timp ce pentru catolici este un GENITIV SUBIECTIV, reprezentând procesul de a deveni tot mai mult asemeni lui Dumnezeu (sfințire progresivă experiențială). În realitate, reprezintă, cu siguranță, ambele!

În opinia mea, toată Biblia, de la Gen. 4 - Apoc. 20, este o stenogramă a lui Dumnezeu, restaurând părtășia din Eden. Biblia începe cu părtășia dintre Dumnezeu și omenirea, într-un cadru pământesc (vezi Gen. 1-2), și se termină cu același cadru (vezi Apoc. 21-22). Chipul și scopul lui Dumnezeu vor fi restaurate!

Pentru a documenta discuțiile de mai sus, rețineți următoarele pasaje selectate din NT, ilustrând grupul de cuvinte grecești.

A. Dumnezeu este neprihănit (adesea legat de Dumnezeu ca Judecător)

1. Romani 3:26
2. II Tesaloniceni 1:5-6
3. Timotei 4:8
4. Apocalipsa 16:5

B. Isus este neprihănit

1. Fapte 3:14; 7:52; 22:14 (titlul de Mesia)
2. Matei 27:19
3. I Ioan 2:1,29; 3:7

C. Voia lui Dumnezeu pentru creația Sa este neprihănirea

1. Levitic 19:2
2. Matei 5:48 (vezi 5:17-20)

D. Mijloacele Lui Dumnezeu de furnizare și producere a neprihăririi

1. Romani 3:21-31
2. Romani 4
3. Romani 5:6-11
4. Galateni 3:6-14
5. Oferită de Dumnezeu
  - a. Romani 3:24; 6:23 I
  - b. Corinteni 1:30c.
  - c. Efeseni 2:8-9
6. Primită prin credință
  - a. Romani 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
  - b. I Corinteni 5:21
7. Prin faptele Fiului
  - a. Romani 5:21-3 I
  - b. II Corinteni 5:21
  - c. Filipeni 2:6-11

E. Dumnezeu dorește ca urmașii Săi să fie neprihăniți

- a. Matei 5:3-48; 7:24-27

- b. Romani 2:13; 5:1-5; 6:1-23
- c. II Corinteni 6:14
- d. I Timotei 6:11
- e. II Timotei 2:22; 3:16
- f. I Ioan 3:7
- g. I Petru 2:24

F. Dumnezeu va judeca lumea după neprihănire

- a. Fapte 17:31
- b. II Timotei 4:8

Neprihănirea este o caracteristică a lui Dumnezeu, acordată fără plată omenirii păcătoase, prin Hristos. Ea este

- A. un decret al lui Dumnezeu
- B. un dar al lui Dumnezeu
- C. un act al lui Hristos

Dar este, de asemenea, un proces de a deveni neprihăniți, care trebuie urmărit energic și statornic; ea va fi într-o zi consumată, la cea de-a doua venire. Părtășia cu Dumnezeu este restaurată în momentul mântuirii, însă progresează pe tot parcursul vieții, pentru a deveni o întâlnire față-în-față, în momentul morții sau Parousia!

Iată un citat bun luat din *Dictionary of Paul and His Letters* din IVP

„Calvin, mai mult decât Luther, accentuează aspectul relațional al neprihănirii oferite de Dumnezeu. Opinia lui Luther cu privire la neprihănirea oferită de Dumnezeu, pare să conțină aspectul iertării. Calvin accentuează minunata natură a comunicării sau împărtășirea neprihănirii oferită nouă de către Dumnezeu” (p. 834).

Pentru mine, relația credinciosului cu Dumnezeu cuprinde trei aspecte:

- A. Evanghelia este o persoană (Biserica de Est și accentul pus de Calvin)
- B. Evanghelia este adevărul (după cum accentuează Augustin și Luther)
- C. Evanghelia este o viață schimbată (accentuarea Catolică)

Toate acestea sunt adevărate și trebuie ținute împreună pentru un creștinism sănătos, temeinic, biblic. În cazul în care oricare este accentuat sau depreciat prea mult accentuat, apar probleme.

Trebuie să Îl primim pe Isus!

Trebuie să credem Evanghelia!

Trebuie să urmărim modelul lui Cristos!

● „Noe umbla cu Dumnezeu” Această expresie (BDB 229, 246 KB, *Hithpael perfect*) este foarte asemănătoare cu 5:21-22 (*Hithpael imperfect*), caz în care fraza este utilizată cu privire la Enoh.

NASB (UPDATED) TEXT: 6:11-12

¹¹ Pământul era corupt înaintea lui Dumnezeu și plin de violență. ¹² Dumnezeu a văzut că pământul era corupt, pentru că toate creaturile de pe pământ își stricaseră căile.

6:11-12 Voia lui Dumnezeu pentru omenire și animale, a fost aceea de a umple pământul, însă, păcatul a umplut (BDB 569, KB 583, *Niphal imperfect*) pământul cu violență și rău (vezi v. 13; Ps. 14:1-3; Rom. 3:10-18). Expresia „extrem de bun”, din Gen. 1:31, nu mai este o descriere adecvată. Aceasta nu este lumea pe care Dumnezeu a intenționat-o să fie!

NASB (UPDATED) TEXT: 6:13-22

¹³ Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Sfârșitul tuturor creaturilor este hotărât înaintea Mea, pentru că pământul este plin de violență din cauza lor; le voi distruge împreună cu pământul. ¹⁴ Fă-ți o arcă din lemn de gofer⁵. Fă-i niște încăperi și acoper-o cu smoală pe dinăuntru și pe dinafară. ¹⁵ Să o faci astfel: lungimea ei să fie de trei sute de coți, lățimea – de cincizeci, iar înălțimea – de treizeci. ¹⁶ Fă-i un acoperiș pe care să-l prelungești cu un cot. Pune ușa arcei pe o parte a sa. Să faci arca cu trei punți: una jos, a doua la mijloc, iar a treia sus.

¹⁷ Eu voi aduce un potop de apă pe pământ ca să distrug toate creaturile de sub ceruri, care au suflare de viață în ele; și tot ce este pe pământ va pieri. ¹⁸ Dar voi face un legământ cu tine, iar tu vei intra în arcă împreună cu fiii tăi, cu soția ta și cu soțiile fiilor tăi. ¹⁹ Să aduci în arcă câte o pereche din fiecare specie de viețuitoare, ca să le ții vii împreună cu tine. Această pereche să fie mascul și femelă. ²⁰ Să vină la tine înăuntru, ca să le ții vii, câte o pereche din fiecare specie de păsări, din fiecare specie de animale sălbatice și din fiecare specie de animale mici care mișună pe pământ. ²¹ Ia cu tine din fiecare fel de mâncare și depoziteaz-o; ea va sluji drept hrană pentru tine și pentru ele.“ ²² Noe a făcut toate aceste lucruri așa cum i-a poruncit Dumnezeu.

6:14 „Fă-ți o corabie” VERBUL (BDB 793 I, KB 889) este *Qal imperativ*. Acesta poate fi un cuvânt de împrumut egiptean pentru „piept” sau „cutie” (BDB 1061). Singura dată când mai este folosit acest termen, este pentru cutia în care a fost pus Moise (vezi Exod. 2:3,4).

● **„lemn de gofer”** Nu avem nici o certitudine cu privire la etimologia acestui cuvânt (BDB 781 și 172). Unele dintre diferitele interpretări sunt: (1) Septuaginta interpretează ca „lemn solid”; (2) Vulgata traduce ca „lemn neted”; (3) Cei mai mulți comentatori cred că se referă la un anumit tip de copac, cel mai probabil un chiparos (NRSV, REB), deoarece cele mai multe nave din Orientul Antic Apropiat au fost realizate din acest lemn, și acoperite cu rășină.

● **„corabia aceasta s-o împarți în cămăruțe”** Aparent, avea scopul de a împărți animalele, precum și de a sprijini structura corabiei (de asemenea, cele trei nivele).

6:15 „coți” În Biblie, există două tipuri de coți (BDB 52). Cel obișnuit, este distanța dintre degetul cel mai lung al unui om de statură medie, și cotul său, de obicei în jurul valorii de 45.7 cm (vezi Deut. 3:11; înCron. 2:3). Există, de asemenea, un cot mai lung (cotul roial), utilizat în construcții (ex. templul lui Solomon), comun în Egipt, Palestina, și uneori în Babilon. Avea lungimea de 53.3 cm (vezi Ezech. 40:5; 43:13). Dimensiunile fizice ale corăbiei erau, probabil, de aproximativ 137.16 m pe 22.86 m pe 13.716 m. Reprezintă aproximativ jumătate din dimensiunea vasului de croazieră Queen Elizabeth II. S-a bănuț că ar fi fost pătrat, însă a avut, probabil, părți înclinate, pentru a ajuta la controlul asupra presiunii valurilor, astfel încât să nu se sfărâme.

Anticii utilizau părți ale corpului uman pentru a măsura. Oamenii din Orientul Antic Apropiat utilizau:

1. lățimea dintre brațele întinse
2. lungime de la cot până la degetul mijlociu (cotul)
3. lățimea de la degetul mare la degetul mic, cu palma întinsă (22.9 cm; o optime din stânjen)
4. lungime dintre toate cele patru degete ale unei mâini închise (lat de mână)

Cotul (BDB 52, KB 61) nu era complet standardizat, dar au existat două lungimi de bază.

- a. Distanța de la cotul unui om de statură medie, la degetul mijlociu (aproximativ 45.7 cm, vezi Deut. 3:11)
- b. cotul roial era puțin mai lung (aproximativ 53.3 cm, vezi înCron. 3:3; Ezech. 40:5; 43:13)

6:16 „Să faci corăbiei o fereastră” Termenul nu este același ca cel utilizat pentru fereastră, în 8:6. Mulți au presupus că se referă la sistemul de ventilație și de iluminat dimprejurul părții de sus a corăbiei, chiar sub acoperiș.

6:17 „potop” Au fost unele presupuneri că acest termen (BDB 550) este legată de termenul asirian „a distruge.”

A fost potopul din vremea lui Noe la nivel mondial sau doar în Orientul Antic Apropiat? Termenul „pământ” (*eres*) este adesea tradus ca „teren”, într-un sens local (vezi Gen. 41:57). Dacă oamenii nu erau răspândiți în toate părțile pământului, contrariul fiind, cu siguranță, dedus din episodul turnului Babel din capitolele 10-11, atunci un potop local ar fi fost îndeajuns. Cea mai bună carte privind dovezile raționale ale unui potop local, pe care am citit-o, este *The Christian View of Science and Scripture* de Bernard Ramm.

● **„suflare de viață”** Reprezintă termenul ebraic *ruach*. Poate fi folosit pentru vânt, viață, suflare, sau duh. Atât oamenii, cât și animalele, se spune că au *nephesh*, însă, doar oameni sunt făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (vezi 1:26-27) și au o creație „specială” (vezi 2:7). În acest context, tot ce are suflare-moare (vezi 7:22, animale și oameni)!

6:18

NASB, NKJV,

NRSV   „Voi stabili”

TEV   „Voi face”

NET   „Voi consolida”

Înțelesul de bază al VERBULUI (BDB 877, KB 1086, *Hiphil perfect*) este acela de a „apărea” sau „a se ridica”.

Cuvântul derivat *Hiphil* este folosită ca „a stabili,” „a pecetlui” (vezi 6:18; 9:9,11,17; 17:7,19,21; Exod. 6:4; Ezech. 16:62).

Este incert la care promisiune/legământ se referă expresia. Probabil este o prefigurare a 9:9,11,17. Soluția este aceea că Dumnezeu Însuși va confirma și menține promisiunile Sale făcute omenirii decăzute și rebele. Chiar în mijlocul răutății lor, planurile veșnice a lui Dumnezeu, pentru părtășie, rămân!

● **„Dar cu tine fac un legământ”** Aceasta este prima utilizare a acestui termen *berith* (BDB 136). Este explicat și amplificat în Gen. 9:8-17. El formează un motiv central, atât pentru înțelegerea VT cât și NT asupra relației dintre Dumnezeu și umanitate. Există responsabilități, obligații și promisiuni reciproce, de ambele părți. Acesta ne stabilește scena pentru înțelegerea tensiunii dialectice dintre legământul necondiționat, din partea lui Dumnezeu, și totuși aspectul său condițional, privind răspunsul omenirii, în fiecare generație. Vezi subiectul special de mai jos.

SUBIECT SPECIAL: LEGĂMÂNT

Termenul VT *berith* (BDB 136), legământ, nu este ușor de definit. În ebraică nu există niciun verb care să se potrivească. Toate încercările de a deriva o definiție etimologică s-au dovedit a fi neconvingătoare. Cu toate acestea, centralitatea evidentă a conceptului a forțat cercetătorii să examineze folosirea cuvântului pentru a încerca să stabilească sensul său funcțional.

Legământul este modalitatea prin care singurul Dumnezeu adevărat tratează cu creația Sa umană. Conceptul de legământ, tratat, sau acord este crucial în înțelegerea revelației biblice. Tensiunea dintre suveranitatea lui Dumnezeu și voința liberă a omului este clar văzută în conceptul de legământ. Unele legăminte sunt bazate exclusiv pe caracterul și acțiunile lui Dumnezeu

1. creați în sine (vezi Gen. 1-2)
2. chemarea lui Avraam (vezi Gen. 12)

3. legământ cu Avraam (vezi Gen. 15)
4. conservarea și promisiunea făcută lui Noe (vezi Gen. 6-9)

Cu toate acestea, însăși natura legământului cere un răspuns

1. prin credință, Adam trebuie să asculte de Dumnezeu și să nu mănânce din pomul din mijlocul Grădinii Edenului
2. prin credință, Avraam trebuie să-și părăsească familia, să-Lurmeze pe Dumnezeu și să creadă în descendenți viitori
3. Prin credință, Noe trebuie să construiască o barcă uriașă, departe de apă, și să adune animalele
4. Prin credință, Moise a scos israeliții din Egipt, la Mt. Sinai, și a primit instrucțiuni specifice privind viața religioasă și socială, cu promisiuni de binecuvântări și blesteme (vezi Deut. 27-28)

Aceeași tensiune implicând relația lui Dumnezeu cu omenirea este abordată în „noul legământ”.

Tensiunea poate fi clar observată comparând Ezech. 18 cu Ezech. 36:27-37 (acțiunea lui YHWH). Este legământul bazat pe acțiunile pline de har ale lui Dumnezeu sau pe răspunsul mandatoriu al omenirii? Aceasta este problema cea mai arzătoare a Vechiului Testament și al celui Nou. Ambele au aceleași obiective: (1) refacerea părtășiei cu YHWH, pierdută în Gen. 3 și (2) stabilirea unui popor neprihănit care reflectă caracterul lui Dumnezeu.

Noul legământ din Ier. 31:31-34 rezolvă tensiunea prin eliminarea performanțelor umane camijloc de a atinge acceptarea. Legea lui Dumnezeu devine o dorință interioară, în loc de un cod de legi externe. Scopul, acela al unui popor evlavios și drept, rămâne aceeași, însă metodologia se schimbă. Omenirea decăzută s-a dovedit inadecvată în a fi reflecția imaginii lui Dumnezeu. Problema nu era legământul lui Dumnezeu, ci păcătoșenia și slăbiciunea umană (vezi Rom. 7; Gal. 3).

Aceeași tensiune, între legămintele VT necondiționate și condiționate, rămâne și în NT. Mântuirea este absolut gratuită, prin lucrarea încheiată a lui Isus Hristos, însă este nevoie de pocăință și credință (ambele inițiale și continue). Este atât o pronunțare legală cât și o chemare la asemănarea cu Cristos, o declarație indicativă de acceptare și un imperativ pentru sfințenie! Credincioșii nu sunt mântuiți prin propriile performanțe, ci prin ascultare (vezi Efes. 2:8-10). Viața evlavioasă devine dovada mântuirii, nu o modalitate de mântuire. Cu toate acestea, viața veșnică are caracteristici observabile! Această tensiune este evidentă în Evrei.

● „să intri în corabie, tu și fiii tăi, nevasta ta și nevestele fiilor tăi împreună cu tine” Nevinovăția lui Noe s-a extins asupra familiei sale (cf. I Cor. 7:14).

6:19 „să iei” Acest lucru poate implica faptul că animalele (fie locale sau la nivel mondial, este incert) au venit la Noe, însă Noe le-a așezat în arcă. Probabil, a început a face acest lucru înaintea ultimei săptămâni. Cum au trăit și au mâncat animalele, împreună, în arcă, este un mister dar nu exclude posibilitatea fie a unui cadru natural fie a unui supranatural.

6:21 În arcă, era mâncare pentru Noe și animale (BDB 542, 534 KB, *Qal imperativ*). Cu toate acestea, particularitățile nu sunt înregistrate. Relatarea este mai mult teologică decât informațională.

6:22 „Așa a și făcut Noe” Tema cheie este faptul că Noe a ascultat de Dumnezeu (vezi 7:5,9,16), acesta fiind răspunsul adecvat. Cu toate acestea, Adam și Eva și restul omenirii nu au ascultat (ex. 6:5,11-12,13).

GENESA 7

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Potopul	Marele potop	Marele potop	Potopul	Pregătiri pentru potop (6:13-7:16)
7:1-5	7:1-12	7:1-5	7:1-5	7:1-5
7:6-12		7:6-10	7:6-10	7:6 7:7-10
		7:11-16	7:11-16	7:11-12
7:13-16	7:13-16			7:13-16a 7:16b Potopul
7:17-24	7:17-24	7:17-24	7:17-24	7:17-24

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (p. Vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitoul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitateaspre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. primul paragraf
2. al doilea paragraf
3. al treilea paragraf
4. etc.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 7:1-5

¹ Apoi Domnul i-a zis lui Noe: „Intră în arcă, tu și toată familia ta, pentru că am văzut că, din această generație, doar tu ești drept înaintea Mea. ² Ia cu tine șapte perechi din toate animalele curate, mascul și femelă, și câte o pereche din animalele necurate, mascul și femelă. ³ Ia câte șapte perechi din păsările cerului, mascul și femelă, ca să le ții specia vie pe pământ, ⁴ pentru că, peste șapte zile, voi trimite ploaie pe pământ timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți și voi șterge de pe pământ toate viețuitoarele pe care le-am făcut.” ⁵ Noe a făcut toate aceste lucruri așa cum i-a poruncit Domnul.

7:1 „Domnul a zis lui Noe” Aici, acesta este numele legământului pentru Dumnezeu, YHWH, dar în versetul 16 El este numit *Elohim*. Înțelegerea rabinică a acestor termeni, referindu-se la Dumnezeu ca Mântuitor (YHWH) și Creator (*Elohim*), pare a se potrivi cu utilizările din Pentateuh. Vezi subiect special: Denumiri pentru divinitate, la 2:4.

● „**Intră în corabie**” VERBUL (BDB 92, KB 112) este *Qal imperativ*.

● „**căci te-am văzut fără prihană înaintea Mea în neamul acesta de oameni.**” Aici, termenul „neprihănit” este folosit în același sens ca cel referindu-se la Iov ca fiind „fără prihană” (vezi 6:9). Acest lucru nu implică o lipsă de păcat ci o persoană care s-a conformat și a împlinit tot ceea ce a înțeles sau a fost exprimat cultural, în legătură cu Dumnezeu. Observați că neprihănirea lui Noe afectează familia sa. Este un adevăr biblic. Acest lucru nu înseamnă că cineva poate fi împăcat cu Dumnezeu, pe baza meritelor altei persoane, ci implică faptul că binecuvântările spirituale se revarsă de la cei care-L cunosc pe Dumnezeu către cei cu care sunt înrudiți și către cei cu care sunt în strânsă legătură (a se compara Deut. 5: 9-10; 7:9 și I Cor. 7:14).

7:2 „dobitoacele curate, câte o parte bărbătească și câte o parte femeiască” Rețineți distincția dintre curat și necurat din acest context, deoarece este într-un cadru sacrificial pre-mozaic (vezi Lev. 1-7). Nu se spune nimic despre criteriile de evaluare sau obiectivul animalelor curate. Este evident că Moise a dezvoltat această distincție mai târziu în Levitic (vezi capitolul 11), în legătură cu legile privitoare la ce să mănânce și ce nu și sistemul sacrificial. Au existat multe discuții cu privire la cele șapte perechi (vezi NRSV, NJB, JPSOA). Înseamnă șapte animale individuale sau șapte perechi de animale?

7:4 „Căci după șapte zile, voi face să plouă pe pământ” Rashi afirmă că aceasta a fost perioada de doliu pentru neprihănitul Metusala, care tocmai murise. Rabinii credeau că Dumnezeu nu a trimis potopul până când Metusala nu a murit.

Săptămâna de șapte zile este atât de veche încât originea sa nu a fost niciodată trasată. Atât luna, cât și anul, pot fi deduse din fazele lunii și schimbarea anotimpurilor, însă nu și săptămâna. Pentru credincioși Gen. 1 stabilește modelul.

● „**patruzeci de zile și patruzeci de nopți**” Termenul de „patruzeci” este folosit destul de des în Biblie (a se vedea o concordanță). Uneori este menit a fi luat literal, dar alteori înseamnă pur și simplu o perioadă de timp lungă, nedeterminată (mai lungă decât un ciclu lunar, care este de douăzeci și opt de zile și o jumătate de zi, însă mai scurtă decât o schimbare de sezon). În mai multe relatări mesopotamiene durata potopului este de șapte zile.

NASB (UPDATED) TEXT: 7:6-12

⁶ Noe avea șase sute de ani când au venit apele potopului pe pământ.⁷ Noe a intrat în arcă împreună cu fiii săi, cu soția sa și cu soțiile fiilor săi, pentru ca să scape de apele potopului.⁸ Dintre vitele curate și necurate, dintre păsările și toate animalele mici care mișună pe pământ⁹ au intrat în arca lui Noe două câte două, mascul și femelă, așa cum Dumnezeu i-a poruncit lui Noe.¹⁰ După șapte zile, au venit pe pământ apele potopului.¹¹ În al șase sutelea an al vieții lui Noe, în a șaptesprezecea zi a lunii a doua, toate fântânile marelui adânc au țâșnit, iar stăvilarele cerului s-au deschis.¹² Ploaia a căzut pe pământ timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

7:11 „s-au rupt toate izvoarele Adâncului celui mare și s-au deschis stăvilarele cerurilor”Datarea din versetul 11 este foarte specifică în acest verset (ceea ce implică un eveniment istoric), precum și verbele care descriu catastrofa fizică care a avut loc pe pământ (două *Niphal perfecte*, BDB 131, KB 149 și BDB 834, KB 986). Putem vedea amploarea distrugerii în vv. 18 și 19, în textul ebraic. Este posibil ca multe dintre caracteristicile fizice ale pământului să fi fost modificate, în special în Orientul Apropiat. Există două surse de apă: (1) izvoarele adâncului și (2) stăvilarele (ex. ferestre, vezi Ps. 78:23ff; Mal. 3:10) cerului. Este o inversare evidentă a ceea ce Dumnezeu a realizat în Gen. 1. Haosul apelor revine.

NASB (UPDATED) TEXT: 7:13-16

¹³ Noe, fiii săi, Sem, Ham și Iafet, soția sa, precum și cele trei soții ale fiilor săi au intrat în arcă în aceeași zi ¹⁴ și împreună cu ei, toate viețuitoarele potrivit speciilor lor, toate animalele potrivit speciilor lor, toate animalele mici care mișună pe pământ, potrivit speciilor lor și toate păsările potrivit speciilor lor – toate păsările și toate creaturile înaripate. ¹⁵ Dintre toate creaturile care au suflare de viață în ele, au intrat în arca lui Noe două câte două. ¹⁶ Animalele, mascul și femelă dintre toate creaturile, au intrat în arca lui Noe, așa cum Dumnezeu i-a poruncit acestuia; apoi Domnul l-a închis înăuntru.

7:14 Include toate categoriile de animale terestre menționate în Gen. 1 cu excepția celor marine.

7:16 „Apoi Domnul a închis ușa după el” Înșuși YHWH (ex. divinitate a legământului, mântuitoare), a închis ușa. Rabinii afirmă că a făcut aceasta, în scopul de a ține pe cei răi afară din corabie. Merg chiar atât de departe încât afirmă că Dumnezeu a înconjurat arca cu lei și urși, pentru a ține oamenii la distanță. Pentru mine, arca este un alt act al îndurării lui YHWH față de omenire, pentru a continua linia mesianică, chiar în mijlocul judecății, linie care ar oferi în cele din urmă răscumpărarea (vezi Gen. 3:15).

NASB (UPDATED) TEXT: 7:17-24

¹⁷ Potopul a ținut patruzeci de zile pe pământ; apele au crescut și au înălțat arca, iar ea s-a ridicat cu mult deasupra pământului. ¹⁸ Apele s-au ridicat și au crescut mult pe pământ, iar arca plutea deasupra apelor. ¹⁹ Apele s-au ridicat așa de mult pe pământ, încât toți munții înalți de sub cerul întreg au fost acoperiți.

²⁰ Apele s-au ridicat deasupra munților, acoperindu-i cu aproape cincisprezece coți. ²¹ Toate creaturile care mișunau pe pământ au pierit: păsări, vite, animale sălbatice, toate animalele mici care mișună pe pământ și toți oamenii. ²² Toate creaturile de pe uscat, care aveau în nări suflare de viață, au murit. ²³ Dumnezeu a șters de pe pământ toate viețuitoarele: om și vite, animale mici și păsări ale văzduhului; toate au fost șterse de pe pământ. Doar Noe a rămas împreună cu cei care erau cu el în arcă. ²⁴ Apele au fost mari pe pământ timp de o sută cincizeci de zile.

7:19 Limbajul acestui verset implică, cu siguranță, un potop la nivel mondial (vezi 8:21; înPet. 3:6). Dar este oare așa? Termenul „pământ” (*eres*, BDB 75) poate însemna „țări” (vezi 41:57). Ea poate fi o expresie similară cu cea din Luc. 2:1 și Col. 1:23 (vezi *Hard Sayings of the Bible*, IVP pp. 112-114). În ceea ce privește teologia potopului, amploarea sa este lipsită de relevanță. Nici chiar în Mesopotamia, și cu atât mai puțin în întreaga lume, nu exista o descriere consistentă a potopului! Datorită celor două mari sisteme fluviale care se îmbină la gura de vărsare, inundațiile erau frecvente în Mesopotamia. Pentru o dezbateră completă a se vedea *The Christian's View of Science and Scripture* de Bernard Ramm.

7:22 „suflare de duh de viață” (vezi notița dela 1:30). Viața acvatică a fost cruțată.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII:

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să gândești, nefiind decisive.

1. Care este înțelegerea ta asupra expresiei „fiii lui Dumnezeu”, de ce?
2. De ce crezi că îngerii ar dori să își ia femei umane?
3. Cine erau Nephilim?
4. Cum a putut Dumnezeu să Se pocăiască?
5. Ce înseamnă a umbla cu Dumnezeu?
6. De ce nu au fost judecați peștii împreună cu animalele terestre?
7. Ce este un animal curat și necurat, în contextul lui Noe?
8. A fost potopul local sau universal? De ce?

GENESA 8:1-22

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Potopul scade	Scăparea lui Noe	Marele Potop (6:5-8:22)	Sfârșitul potopului	Potopul scade
8:1-5	8:1-5	8:1-5	8:1-5	8:1-5
8:6-12	8:6-12	8:6-12	8:6-12	8:6-12
8:13-19	8:13-14	8:13-19	8:13-14	8:13
	8:15-19		8:15-19	8:14
	Legământul lui Dumnezeu cu creația Sa (8:20-9:17)		Noe aduce jertfă	Ieșirea din corabie 8:15-19
8:20-22 (22)	8:20-22 (22)	8:20-22 (22)	8:20-22 (22)	8:20-22 (22)

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (p. Vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitoul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitate spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

CONTEXTUAL INSIGHTS

- A. Există o paralelă evidentă între Gen. 1 și Gen. 7, constând în faptul că haosul apei revine.
- B. Există o paralelă evidentă între Gen. 1 și Gen. 8, constând în Dumnezeu ce restaurează un teren capabil a susține viața
  1. compară 1:2 cu 8:1
  2. compară 1:6-7 cu 8:2
  3. compară 1:22,24 cu 8:17
  4. compară 1:28 cu 9:1-2
- C. Genesa 8:1-19 este de o inversare a 7:11-24. Este cu siguranță o structurare literară.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (UPDATED) TEXT: 8:1-5

¹ Dumnezeu Și-a adus aminte de Noe și de toate vietățile și vitele care erau împreună cu el în arcă. Dumnezeu a făcut să sufle un vânt peste pământ, iar apele s-au potolit. ² Fântânile adâncului și stăvilarele cerului au fost

închise, iar ploaia din cer s-a oprit.³ Apele au început să se retragă de pe pământ. La sfârșitul celor o sută cincizeci de zile, ele au scăzut,⁴ iar în a șaptesprezecea zi a lunii a șaptea, arca s-a oprit pe munții Ararat.⁵ Apele au continuat să scadă până în luna a zecea, iar în ziua întâi a lunii a zecea, s-au văzut vârfulurile munților.

8:1 „Dumnezeu” Este termenul *Elohim*. Vezi notițele la Gen. 1:1 sau subiectul special, la 2:4.

● **„Și-a adus aminte”** Acest termen (BDB 269, KB 269, *Qal imperfect*) este utilizat cu sensul de Dumnezeu luând măsuri corespunzătoare și personale, față de cineva (vezi 8:1; 9:15; 16; 19:29; 30:22). Dumnezeu legământului este gata să acționeze din nou, datorită a ceea ce este El. Noe va fi sursa unei noi omeniri.

● **„Noe”** Acest nume (BDB 629) poate însemna "odihnă", o etimologie populară bazată pe sunet, nu pe filologie.

● **„Dumnezeu a făcut să sufle un vânt”** VERBUL (BDB 716, KB 778) este un *Hiphal imperfect*. Dumnezeu a folosit un mijloc natural, într-o formă accelerată pentru a face ca apele potopului să se retragă, v. 2, așa cum a procedat și în Exod (vezi Exod. 14,21).

Este de asemenea posibil să privim acțiunile lui Dumnezeu din capitolele 8-9 ca fiind în paralel cu cele din capitolul 1. Este un nou început pentru omenire. Dacă este așa, atunci vântul menționat aici, este asemănător cu "Duhul lui Dumnezeu Se mișcă" din 1:2.

● **„au scăzut”** Același termen (BDB 1013, KB 1491, *Qal imperfect*) este utilizat în Estera 2:1 pentru a descrie mânia Regelui.

8:4 „munții Ararat” Expresia a fost explicată în trei feluri: (1) un munte la granița cu Turcia/Rusia; (2) un munte la nord, în apropierea lacului Van; și (3) termenul în sine se referă la o întregă zonă muntoasă (în Asiriană *urartu*, BDB 76), nu la un vârf specific (observați pluralul „munții”).

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 8:6-12

⁶ După patruzeci de zile, Noe a deschis fereastra arcei pe care a făcut-o⁷ și a trimis afară un corb care a zburat înapoi și înapoi, până când apele de pe pământ s-au uscat.⁸ Apoi a trimis un porumbel ca să vadă dacă apele de pe pământ au scăzut;⁹ dar porumbelul n-a găsit nici un loc unde să se așeze, pentru că încă era apă pe tot pământul. De aceea el s-a întors la Noe în arcă, iar acesta și-a întins mâna, l-a luat și l-a adus la el în arcă.¹⁰ El a mai așteptat încă șapte zile și apoi a trimis din nou porumbelul din arcă.¹¹ Porumbelul s-a întors la el seara, iar în cioc avea o frunză de măslin ruptă de curând. Noe și-a dat seama că apele de pe pământ scăzuseră.¹² A mai așteptat încă șapte zile, iar apoi a trimis din nou porumbelul, dar acesta nu s-a mai întors la el.

8:6 „patruzeci de zile” Această expresie, de obicei înseamnă „o perioadă de timp lungă, nedeterminată”. În acest context, datele sunt atât de specifice încât ar putea însemna exact patruzeci de zile.

● **„fereastra”** Este un termen diferit (BDB 319) de termeni ambigui din 6:16 (literal „acoperiș”, BDB 844I). Dimensiunea și locația sunt incerte, dar, probabil, făcea parte din acoperiș.

8:6-12 Atenție la nu trata în mod alegoric aceste păsări! Există o paralelă exactă în literatura mesopotamiană de specialitate (ex. Epopeea lui Gilgameș 11:145-55), care pare prea specifică pentru a fi o coincidență. Există o relație literară între Biblie (de exemplu Gen. 1-11) și literatura Mesopotamiană.

NASB (UPDATED) TEXT: 8:13-19

¹³ În anul șase sute unu al vieții lui Noe, în prima zi a lunii întâi, pământul era uscat. Noe a ridicat învelitoarea arcei și a văzut că pământul era uscat. ¹⁴ În a douăzeci și șaptea zi a lunii a doua, pământul era uscat de tot. ¹⁵ Atunci Dumnezeu i-a spus lui Noe: ¹⁶ „Ieși afară din arcă, tu, împreună cu soția ta, cu fiii tăi și cu soțiile acestora. ¹⁷ Scoate afară toate viețuitoarele care sunt cu tine – păsările, animalele, precum și toate animalele mici care mișună pe pământ – pentru ca ele să se răspândească pe pământ, să fie roditoare și să se înmulțească.“ ¹⁸ Astfel, Noe a ieșit din arcă împreună cu fiii săi, cu soția sa și cu soțiile fiilor săi. ¹⁹ De asemenea, toate viețuitoarele, potrivit speciilor lor, toate animalele mici și toate păsările, tot ce mișună pe pământ, au ieșit și ele din arcă.

8: 13 „Noe a ridicat învelitoarea” Acest lucru pare să presupună că a ridicat o parte din acoperiș (BDB 492). Deși, mai târziu, același termen va face referire la acoperirea cortului cu piele de animal, este dificil să susținem această semnificație aici.

8:15 „Dumnezeu a vorbit lui Noe” Întregul context dezvăluie răbdarea și ascultarea lui Noe. Poruncile lui Dumnezeu (de exemplu, 8:15-19) sunt asemănătoare cu cele din 7:1-5.

8:16 „Ieși” Aceasta este prima dintre multele porunci din vv. 16-17.

1. „ieși“, *Qal imperativ* (BDB 422, KB 425), v. 16
2. „scoate afară“, *Hiphil imperativ* (BDB 422, KB 425), v. 17
3. „să mișune“, *Qal perfect* folosit într-un sens IMPERATIV (BDB 1056, KB 1655), v. 17
4. „să crească“, *Qal perfect* folosit într-un sens imperativ (vezi 9:1,7 BDB 826, KB 953), v. 17
5. „să se înmulțească“, *Qal perfect* folosit într-un sens imperativ (vezi 9:1,7 BDB 915, KB 1176), v. 17

Aceste comenzi sunt asemănătoare cu cele din Gen. 1:22,24. Într-un sens, Dumnezeu o ia de la început. Haosul apelor a distrus toate viețuitoarele, cu excepția celor ce se aflau în arcă. Scopul inițial al lui Dumnezeu continuă (vezi 6:18).

8:17 Aceste porunci ale lui Dumnezeu (și cele din 9:1) sunt asemănătoare cu cele din Gen 1:22,24. Vezi observațiile contextuale de la începutul acestui capitol.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 8:20-22

²⁰ Atunci Noe a zidit un altar Domnului, a luat din toate animalele curate și din toate păsările curate și le-a adus ca ardere de tot pe altar. ²¹ Domnul a simțit o aromă plăcută și a zis în inima Lui: „Nu voi mai blestema niciodată pământul din cauza omului, chiar dacă înclinația minții lui este înspre rău din tinerețe, și nici nu voi mai distruge toate viețuitoarele, așa cum am făcut-o.“ ²² Atâta timp cât va dăinui pământul, nu vor înceta semănatul și seceratul, frigul și căldura, vara și iarna, ziua și noaptea.“

8:20 „Noe a zidit un altar” Primul său act a fost acela al închinării și al mulțumirii. Sacrificiul este o instituție veche (vezi 4:3; 12:7,8; 13:18; 22:19). Acesta este, de asemenea, primul lucru pe care Ghilgameș îl face după potop, după cum reiese din Epopeea lui Ghilgameș (vezi 11:156-158).

● **„toate dobitoacele curate”** Criteriul de determinare a dobitoacelor curate și necurate este incert (vezi 7:2), însă se pare că erau legate de jertfe, nu de poruncile privitoare la nutriție (vezi. Lev. 11, Deut.14).

8:21, „Domnul a mirosit un miros plăcut” Această expresie este folosită în Biblie, în sensul acceptării, de către Dumnezeu, a unui dar (în special Lev. și Num.). Aceasta nu implică faptul că Dumnezeu se hrănea cu carne, așa cum reiese din Epopeea lui

Ghilgames (vezi 11:159-161). Biblia nu a considerat niciodată sistemul jertfelor ca fiind hrană pentru ființele divine, așa cum popoarele înconjurătoare credeau.

● **„Nu voi mai blestema pământul. . nu voi mai lovi tot ce este viu”** Aceste afirmații asemănătoare arată tensiunea din inima lui Dumnezeu, dintre dragostea Sa (vezi Isaia 54:9) față de creație, și dreptatea Sa. Omenirea este rea și coruptă, însă, Dumnezeu a ales să lucreze cu noi în timp și a stabilit acest lucru într-un mod clar înscăton (ex. zilele din urmă). În această hotărâre, atitudinea lui Dumnezeu față de omenirea păcătoasă, s-a schimbat. Oamenii sunt încă răi. Atitudinea lui Dumnezeu se va schimba din nou, atunci când poporul ales de El nu poate îndeplini legământul mozaic. Dumnezeu va institui un legământ nou (vezi Ier. 31:31-34 și Ezech. 36:27-38). Oamenii vor fi împăcați cu Dumnezeu, pedeapsa și jertfa lui Mesia.

Deși, promisiunea lui Dumnezeu de a nu mai trimite niciodată un alt potop este cu siguranță adevărată, în Pet. 3:10 afirmă că El va curăți pământul prin foc. Dumnezeu va lucra cu omenirea păcătoasă, dar scopul Său este neprihănirea (vezi Lev. 19:2; Mat. 5:48).

● **„întocmirile gândurilor din inima omului sunt rele din tinerețea lui”** Răul, atât de evident înainte de potop (vezi 6:5,11,12,13) este prezent în continuare în omenirea decăzută, așa cum, în mod clar, Noe și familia lui vor demonstra!

8:22 Este statornicia din natură, cea care a dat naștere științei occidentale moderne. Dumnezeu a stabilit uniformitatea (ex. activitățile obișnuite, uniforme ale naturii). Totuși, observați expresia inițială „cât va fi pământul.” Versetul 22 este tipărit în traducerea din limba engleză într-un pasaj poetic.

GENESA 9:1-29

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Curcubeul semnul legământului	Legământul lui Dumnezeu cu creația Sa (8:20-9:17)	Legământul lui Dumnezeu cu Noe	Legământul lui Dumnezeu cu Noe	Noua ordine mondială
9:1-7 (6-7)	9:1-7 (6-7)	9:1-7 (6)	9:1-7 9:7	9:1-7 (6)
9:8-17	9:8-17	9:8-17	9:8-17	9:8-11 9:12-16 9:17
	Noe și fii săi	Blestemul lui Noe asupra lui Canaan	Noe și fiii săi	Noe și fiii săi
9:18-19	9:18-19	9:18-19	9:18-19	9:18-19
9:20-27 (25-27)	9:20-27 9:24-27 (25-27)	9:20-27 (25-27)	9:20-27 (25-27)	9:20-27 (25-27)
9:28-29	9:28-29	9:28-29	9:28-29	9:28-29

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (p. Vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitoul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este modalitate spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL PE CUVINTE SI EXPRESII

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 9:1-7

¹ Dumnezeu i-a binecuvântat pe Noe și pe fiii săi și le-a zis: „Fiți roditori, înmulțiți-vă și umpleți pământul. ² Frica și groaza de voi să fie peste toate viețuitoarele pământului, peste păsările cerului, peste toate creaturile care mișună pe pământ și peste toți peștii mării. Ele vă sunt date în stăpânire. ³ Tot ce se mișcă și are viață vă va fi hrană. Așa cum v-am dat plantele verzi, acum vă dau totul. ⁴ Dar să nu mâncați carne cu viața ei, adică cu sânge. ⁵ Pentru sângele vieților voastre voi cere socoteală; voi cere socoteală de la orice vietate. Iar din mâna omului, voi cere socoteală pentru viața semenului său. ⁶ Cine varsă sângele omului, de om sângele-i va fi vărsat, căci după chipul lui Dumnezeu l-a făcut Dumnezeu pe om. ⁷ Iar voi, fiți roditori și înmulțiți-vă; răspândiți-vă pe pământ și înmulțiți-vă pe el.“

9:1 “Creșteți, înmulțiți-vă și umpleți pământul” Observați cele trei **IMPERATIVE Qal**: "Creșteți" (BDB 826, KB 963), "înmulțiți-vă" (BDB 915, KB 1176), "umpleți pământul" (BDB 569, KB 583). Acesta este un al doilea început pentru omenire (vezi 1:28), dar observați că păcatul a determinat o schimbare în poruncă, astfel că porunca "supuneți-l și stăpâniți" este exclusă .

9:2 “groaza. .frica” Omenirea are o nouă relație cu animalele, nu o relație de pace și prietenie ca și în Eden și eschaton (Isaia 11), ci una de frică (BDB 432) și groază (BDB 369). Septuaginta adaugă "vitele" în verset, dar animalele domestice nu sunt afectate.

9:3 “Tot ce se mișcă și are viață să vă slujească de hrană” Omenirea, a fost inițial, vegetariană (cel puțin în grădina Edenului) dar de la decăderea omenirii și de vreme ce recolta de cereale nu putea fi produsă pentru un timp, carnea a fost pusă la dispoziție. De asemenea, observați că nu a existat nici o deosebire între animalele curate și necurate în ceea ce privește consumul respectiv (foarte diferit în Lev. 11), dar a existat o deosebire în sacrificiu (vezi 7:2 ff).

9:4 “numai carne cu viața ei, adică sângele ei, să nu mâncați” Acesta este temelia teologică pentru metoda jertfelor (vezi. Lev 17:10-16;. Deut 12:16,23;. Fapte 15:29) și semnificația morții lui Hristos. Păcatul costa o viață. Dumnezeu, plin de îndurare, a înlocuit jertfa cu o viață unui animal..

9:5-6 “voi cere înapoi viața omului din mâna omului” Aceasta este prima declarație a dreptății "ochi pentru ochi". Ea arată hirotonisirea autoritară a lui Dumnezeu, și anume dreptul la pedeapsa capitală. În VT, acest lucru a fost realizat de către "go'el" (Răscumpărătorul fratelui). Pentru referințele NT posibile, vezi Fapte 25:11 și Rom. 13:4.

Versetul 5 este proză, în timp ce v. 6 este tipărit în linii poetice paralele.

Există un posibil joc de cuvinte ebraic , care ar putea afecta chiar și etimologia dintre sânge (baraj), și om (Adam). În asiriană termenul om (Adamu) , este legat de sanctuar (adman). Prin urmare, ar putea exista o legătură între sânge-închinare-omenire (vezi Robert B. Girdlestone, Sinonime ale Vechiului Testament, p. 45.).

● **“căci Dumnezeu a făcut pe om după chipul Lui”** Acest lucru arată prioritatea omenirii (vezi 1:26,27; 5:1,3). Ce responsabilitate și privilegiu minunat.

9:7 “răspândiți-vă pe pământ și înmulțiți-vă pe el” Acest verset este asemănător cu vv. 1:22, 24, 28. Capitolele 8-9 formează o reinițiere a voinței exprimate a lui Dumnezeu și a acțiunilor din Geneza 1. Acest verset are patru IMPERATIVE *Qal*, în timp ce v. 1 are trei. Rabinii spun că , datorită contextului de crimă (v. 5-6), cei care refuză să aibă copii, incalca, de asemenea, această poruncă.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 9:8-17

⁸ Apoi Dumnezeu le-a spus lui Noe și fiilor săi: ⁹ „Fac un legământ cu voi, cu urmașii voștri ¹⁰ și cu toate viețuitoarele care au fost cu voi – păsările, vitele și toate animalele sălbatice care au fost cu voi, toate cele care au ieșit din arcă – cu toate viețuitoarele de pe pământ. ¹¹ Închei un legământ cu voi: niciodată nu vor mai fi distruse toate creaturile de ape vreunui potop și niciodată nu va mai fi vreun potop care să distrugă pământul.“

¹² Dumnezeu a mai zis: „Acesta este semnul legământului pe care îl fac cu voi și cu toate viețuitoarele care au fost cu voi, pentru toate generațiile viitoare: ¹³ pun în nori curcubeul Meu; el va fi semnul legământului dintre Mine și pământ. ¹⁴ Când voi aduce nori peste pământ, iar curcubeul se va vedea în nori, ¹⁵ Îmi voi aminti de legământul pe care l-am făcut cu voi și cu toate viețuitoarele din toate speciile. Apele nu vor mai deveni niciodată potop care să distrugă toate creaturile. ¹⁶ Când curcubeul va fi în nori, îl voi vedea și Îmi voi aminti de legământul veșnic dintre Dumnezeu și toate viețuitoarele din toate speciile care sunt pe pământ.“ ¹⁷ Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Acesta este semnul legământului pe care l-am făcut cu toate creaturile care sunt pe pământ.“

9:9 “Iată, Eu fac un legământ” Acest legământ este unul necondiționat și în totalitate din harul lui Dumnezeu. (vezi 9,11,12,17). Alte legăminte, inclusiv legămintele lui Adam și Avram, au avut condiții. Vezi Topicul special: Legământul de la 6:18.

9:12 “toate neamurile de oameni în veci” "Toate" (olam), ca și în v. 16, înseamnă "veșnic." Vezi topicul special de la 3:22. Rashi, de asemenea, menționează că "neamurile" sunt greșit ortografiate în textul ebraic. El interpretează în sensul că legământul este doar pentru neamurile cu o credință greșită.

9:13 “curcubeul. . .semn” Curcubeul, s-ar putea să fi apărut pentru prima dată aici. Gen. 2:5-6, presupune că, inițial, inundația a avut loc într-un mod diferit de ploaie (și anume ceața de la sol). Este posibil ca arcul (BDB 905) să fi fost o arma pe care Dumnezeu a afișat-o (ex. nu va distruge omenirea la judecată). În timpurile străvechi atârarea arcului era un simbol pentru pace. De asemenea, este posibil ca Dumnezeu să fi pus un nou înțeles pentru fenomenul fizic comun.

9:15 “Eu Îmi voi aduce aminte” Arcul era un semn pentru Dumnezeu și omenire. Acesta este un element fizic, simbolizând faptul că Dumnezeu nu uită (similar cu conceptul din "cartea vieții" și "cartea faptelor").

● **“apele nu se vor mai face un potop, ca să nimicească orice făptură.”** Acest lucru nu înseamnă că nu vor mai fi inundații deloc, ci nu va mai fi un potop universal, care să distrugă întreaga omenire și natură animală.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 9:18-19

¹⁸ **Fiii lui Noe, care au ieșit din arcă, au fost: Sem, Ham și Iafet. Ham a fost tatăl lui Canaan.** ¹⁹ **Aceștia trei au fost fiii lui Noe și din ei s-au răspândit oameni pe tot pământul.**

9:18 “Sem” Etimologia acestui nume poate fi "renumele" sau "numele"(BDB 1028 II).

● **“Ham”** Acest nume poate însemna "cald" (KB 325II). Este posibil să reflecte un nume antic din Egipt (ex. "țările calde").

● **“Iafet”** Etimologia acestui nume poate fi "extins" sau "extinsă" (BDB 834, vezi ebraic jocul de cuvinte ebraic în v. 22).

● **“Canaan”** El (BDB 488) este menționat din două motive posibile: (1) beția lui Noe și blestemul rezultat care îl va afecta pe Canaan sau (2), canaanii au devenit problema teologică cea mai mare a Israelului în ultimii ani (ex. durata de viață a lui Moise).

● **9:19** Acesta a fost repetatul scop stabilit de Dumnezeu (ex. "umpleți pământul"). Turnul Babel a fost într-o deviere directă la aceasta. Este interesant faptul că studiile moderne de ADN mitocondrial au ajuns la concluzia că oamenii originali au venit din Africa de Nord, în timp ce filologia modernă a stabilit că toate limbile umane au început în nordul Indiei. Observați cât de aproape este relatarea biblică de acest punct de vedere geografic. Aparent, toate rasele diferite ale oamenilor sunt descendenți direcți ai acestor trei frați. Cercetarea ADN-ului modern a arătat că oamenii de toate rasele sunt genetic la fel!

NASB (UPDATED) TEXT: 9:20-27

²⁰ Noe a început să lucreze pământul și a plantat o vie.²¹ El a băut vin, s-a îmbătat și s-a dezbrăcat în cortul său.²² Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui său și le-a spus despre acest lucru celor doi frați ai săi de afară.²³ Dar Sem și Iafet au luat o haină, și-au pus-o pe umeri, au intrat în cort mergând cu spatele și au acoperit goliciunea tatălui lor; fețele lor erau întoarse, astfel încât ei n-au văzut goliciunea tatălui lor.²⁴ Când Noe s-a trezit din beție și a aflat ce i-a făcut fiul său cel tânăr,²⁵ a zis: „Blestemat să fie Canaan; să fie cel mai de jos dintre sclavi pentru frații săi.“²⁶ Noe a mai zis: „Binecuvântat să fie Domnul, Dumnezeul lui Sem, iar Canaan să-i fie sclav.“²⁷ Fie ca Dumnezeu să mărească teritoriul lui Iafet; el să locuiască în corturile lui Sem, iar Canaan să-i fie sclav.“

9:20 “Noe a început să fie lucrător” Traducerile NASB și RSV par a studia prea mult în textul ebraic; Noe nu a fost primul lucrător- ce spuneti cu privire la Cain (4:2) sau Lameh (05:29)? NRXV traduce "Noe, un om al solului."

9:21 “s-a îmbătat” Beția (BDB 1016 I, KB 1500) este criticată în repetate rânduri în Scriptură (vezi Prov. 23:29-35). Cu toate acestea, nu vinul este problema, ci abuzul omenirii de acesta (vezi Deut. 14:26;.. Ps. 104:15;.. Prov. 3 1:6-7).

SUBIECT SPECIAL: VINUL ȘI BAUTURA PUTERNICĂ

I. Termenii biblici

A. Vechiul Testament

1. *Yayin* - Acesta este termenul general pentru "vin", care este folosit de 141 de ori (BDB 406). Etimologia este incertă, deoarece acesta nu este dintr-o origine ebraică. Întotdeauna se referă la sucul de fructe, fermentat, de obicei mustul de struguri. Unele pasaje tipice sunt cele din Gen 9:21; Exod. 29:40; Num. 15:5,10. 2.
2. *Tirosh* - Aceasta este "noul vinul " (BDB 440). Cu toate acestea, datorită condițiilor climatice ale Orientului Apropiat, fermentarea începea după 6 ore de la extragerea sucului. Acest termen se referă la vinul în procesul de fermentare. Pentru câteva pasaje tipice vezi: Deut. 12:17; 18:4; Is. 62:8-9; Osea. 04:11
3. *ASIS* - Ioel 1:5 și Is. 49:26 arată că acesta este în mod evident, alcoolic (BDB 779).
4. *Sekar* - Acesta este termenul pentru "băutură tare" (BDB 1016, vezi Is 5:1..). În ea este adăugat ceva pentru a o face mai amețitoare. Aceeași origine Ebraică este utilizată pentru termenul "beat" sau "bețiv".

B. Noul Testament

1. *Oinos* - echivalentul grecesc pentru *yayin* (vezi Prov. 20:1, 31:6, Is. 28:7.).
2. *Neos oinos* (vin nou) - echivalentul grec pentru *tirosh* (vezi Marc 2:22).
3. *Gleuchos Vinos* (vin dulce) - vinul în primele stadii de fermentație (Fapte. 2:13).

II. Fermentarea

- A. Fermentarea începe foarte curând, deseori din prima zi (la 6 ore după ce sucul este extras.)
- B. Atunci când la suprafață apare o spumă subțire, tradiția evreiască spune că aceasta este predispusă spre zeciuiala vinului (Ma aseroth 1:7).
- C. Fermentarea inițială se termină într-o săptămână.
- D. Fermentarea derivată durează aproximativ 40 de zile. În acest stadiu, se consideră că vinul este stătut și poate fi oferit pe altar (Edhuyoth 6:1).
- E. Vinul care rămâne deasupra "drojdiei" sale (sediment de imbatranire) este considerat bun, dar trebuie să fie bine strecurat înainte de utilizare.

- F. Perioada cea mai lungă de timp, în care vinul poate fi păstrat este de trei ani . Acesta este numit "vin vechi". Vinul este considerat cel mai bun, de obicei, după un an de fermentație.
- C. Doar în ultimii 100 de ani, a devenit posibil să se amâne procesul de fermentație, cu condiții sterile și aditivi chimici.

III. Întrebuintarea biblică

A. Vechiul Testament

1. Vinul este un dar de la Dumnezeu (vezi Gen. 27:28; Ps. 104:14-15; Ecl. 9:7; Osea. 2:8-9; Ioel 2:19,24, Amos 9:13; Zah. 10:7).
2. Vinul este o parte a jertfei de sacrificiu (vezi Exod. 29:40;.. Lev. 23:13, Num. 15:7,10, 28:14; Jud. 9:13).
3. Vinul a fost folosit la sărbătorile Israelului (vezi Deut. 14:26).
4. Vinul este folosit ca medicament (vezi II Sam. 16:2; Prov. 3 1:6-7).
5. Vinul poate fi o adevărată problemă (Noe: Gen. 9:21; Lot: Gen. 19:33,35; Samson: Jud. 16:19; Nabal: I Sam. 25:36; Urie: II Sam. 11:13; Amon: II Sam.13:28; Ela: I Regi: 20:12; pahare largi: Amos 6:6; Femei: Amos 4)
6. Vinul are un avertisment aferent, față de abuz (vezi Prov. 20:1; 23:20-21, 29-35, 31:4-5, Is. 5:11,22, 19:14, 28:7-8; Osea 4:11).
7. Vinul era interzis anumitor grupuri (preoți în slujbă, Lev. 10:9; Ezec. 44:21; Naziriți, Num. 6; conducători, Prov. 3 1:4-5; Isa. 56:11-12; Hos. 7:5).
8. Vinul este folosit într-un cadru escatologic (vezi Amos 9:13; Ioel 3:18; Zah. 9:17).

B. Inter-biblic

1. Vinul in cantitati moderate este foarte util (Eclesiastul 31:27-30).
2. Rabinii spun "Vinul este cel mai puternic dintre toate medicamentele, în cazul în care vinul lipsește, atunci este nevoie de medicamente" (BB 58B).
3. Vinul amestecat cu apă nu este dăunător, dar delicios, și sporește plăcerea unei persoane (II Mac. 15:39).

C. Noul Testament

1. Isus a transformat apa în vin (Ioan 2:1-1 1).
2. Isus a folosit vinul (Mat. 11:16, 18-19;. Luc. 7:33-34; 22:17 ff)
3. Petru, acuzat de beție cu "vinul nou" la Rusalii (Fapte. 2:13).
4. Vinul folosit ca medicament (Marc. 15:23, Luc. 10:34;. I Tim. 5:23).
5. Liderii nu trebuie să fie abuzivi. Acest lucru nu înseamnă o abținere totală (vezi I Tim. 3:3,8;. Tit 1:7; 2:3;. I Petru 4:3).
6. Vinul folosit în cadrele escatologice (Mat. 22:1 ff;. Apoc. 19:9).
7. Beția este criticată (Mat. 24:49, Luc. 11:45, 21:34 I Corint. 5:11-13; 6:10; Gal. 5:21; I Pet. 4:3; Rom. 13: 1-14)

IV. Înțelegerea teologică

A. Tensiunea dialectică

1. Vinul este un dar de la Dumnezeu.
2. Beția este o problemă majoră.
3. Exemplul nostru este Cristos (vezi Mat. 15:1-20; Marc. 7:1-23; Rom. 14; I Cor. 8:7-13).

B. Tendința de a merge dincolo de limitele date de Dumnezeu.

1. Dumnezeu este sursa tuturor lucrurilor bune.
2. Omul a abuzat de toate darurile lui Dumnezeu, luându-le fără limite.
- C. Abuzul este în noi, nu în lucruri. Nu este nimic rău în creația fizică (vezi Rom. 14:14,20)

9:22 “a văzut goliciunea tatălui său și a spus celor doi frați ai lui afară” Păcatul lui Ham a fost (1) lipsa de reverență față de tatăl său, sau (2) un anumit tip de act sexual (vezi Lev. 18:6,7). Evreii erau foarte stricți față de goliciune

Într-un sens teologic, acest lucru arată în continuare atracția către decădere. Noe este beat! Ham se bucură intens, atât de nebunia tatălui său, cât și de goliciunea acestuia! Această înclinație spre ireverență și abuz de sexualitate devine atât de evidentă în urmașii lui Canaan! Tendințele trebuie să fi fost evidente la Noe care, l-a blestemat pe Canaan, nu la Ham.

Ca un post-scriptum, acest episod nu are nimic, nimic de-a face cu o depreciere biblică a rasei negre. Africanii au venit cu siguranță de la Ham, dar Canaanii nu au fost negrii (ex. imaginile de pe peretele din Egipt)!

9:24 “Noe. . . a aflat” Poate că el a știut, fiindcă a întrebat , dar probabil, a știut datorită învelitoarei cu care Sem și Iafet l-au acoperit.

● **“fiul său cel mai tânăr”** Ham este întotdeauna menționat al doilea în lista de fii a lui Noe. Acest cuvânt ebraic poate fi un superlativ "cel mai tânăr" sau comparativ "mai tânăr."

● **9:25 “Și a zis”** Amintiți-vă de conceptul ebraic a puterii cuvântului rostit, Gen. 1, precum și de importanța binecuvântării părintești, Gen. 49.

● **“Blestemat să fie Canaan”** Acest verb (BDB 76, KB 91) este un PARTICIPIU PASIV *Qal*. Rabinii spun că primul care a văzut goliciunea lui Noe a fost Canaan, iar acesta i-a spus tatălui său, Ham, dar probabil, Noe, a observat acest caracter nerespectuos evident al fiului cel mai tânăr al lui Ham, sau, Canaan, este un mijloc prin care se face referire la toți descendenții lui Ham. Observați că acest lucru nu este un blestem dat de către Dumnezeu, ci de către abuzul de alcool a lui Noe!

Este evident din istoria ulterioară a Israelului, căci Canaanii sunt priviți ca fiind niște persoane idolatre rele, care trebuie să fie complet distruse. În ținuturile lor se presupune ca uriașii încă trăiesc. Exista închinarea de fertilitate a acestora, închinare care este interzisă în cartea Levitic.

SUBIECT SPECIAL: RASISM

I. Introducere

- A. Acesta este un termen universal pentru omenirea decăzută din cadrul societății sale. Acest lucru este ego-ul omenirii, sprijinind-se pe spatele altora. Rasismul este, în multe feluri, un fenomen modern, în timp ce naționalismul (sau tribalismul) este un termen mult mai vechi..
- B. Naționalismul a început la Babel (Gen. 11) și a fost inițial legat de cei trei fii ai lui Noe, de la care au aparut așa-numitele rase dezvoltate (Gen. 10). Cu toate acestea, este evident din Scriptură, faptul că omenirea provine dintr-o singură sursă (vezi Gen. 1-3; Fapte. 17:24-26)
- C. Rasismul este doar unul dintre numeroasele prejudecăți. Altele sunt (1) snobismul educațional; (2) aroganța socio-economică; (3) legalismul religios fariseic și (4), afilierile politice dogmatice.

II. Materialul biblic

- A. Vechiul Testament

1. Gen. 1:27 - Omenirea, bărbați și femei, a fost făcută după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ceea ce îi face unici. Se arată, de asemenea, demnitatea și valoarea lor individuală (vezi Ioan 3:16).
2. Gen. 1:11-25 – pomenește fraza, ". . în funcție de felul ei.. ." de zece ori.. Acest lucru a fost folosit pentru a susține segregarea rasială. Cu toate acestea, este evident din context, faptul că aceasta se referă la animale și plante, nu la omenire.
3. Gen. 9:18-27 - Acest lucru a fost folosit pentru a sprijini poziția dominantă rasială. Trebuie reamintit faptul că Dumnezeu nu l-a blestemat pe Canaan. Tatăl său, Noe, l-a blestemat după trezirea dintr-o stupoare a beției. Biblia nu consemnează niciodată faptul că Dumnezeu a confirmat acest jurământ / blestem. Chiar dacă El ar fi făcut asta, acest lucru nu afectează rasa neagră. Canaan a fost tatăl celor care au locuit în Palestina iar, arta egipteană de pe perete, arată faptul că aceștia nu au fost negrii.
4. Iosua 9:23 - Acest lucru a fost folosit pentru a demonstra faptul că o rasă va sluji altei rase. Cu toate acestea, în context, Gabaonitii sunt din aceeași rasă ca și evreii.
5. Ezra 9-10 și Neemia 13 - Acestea au fost deseori folosite într-un sens rasial, dar contextul indică faptul că nu au fost condamnate căsătoriile datorită rasei (ei erau din același fiu a lui Noe, Geneza 10), ci datorită motivelor religioase.

B. Noul Testament

1. Evangheliile

- a. Isus a folosit ca exemplu ura dintre evrei și samariteni în mai multe cazuri, ceea ce arată că ura rasială este inadecvată.
  - (1) pilda bunului samaritean (Luc. 10:25-37)
  - (2) femeia de la fântână (Ioan 4:4)
  - (3) leprosul recunoscător (Luc. 17:7-19)
- b. Evanghelia este pentru întreaga omenire
  - (1) Ioan 3:16
  - (2) Luc. 24:46-47
  - (3) Evr. 2:9
  - (4) Apoc. 14:6
- c. Împărăția va cuprinde întreaga omenire
  - (1) Luc. 13:29
  - (2) Apoc. 5

2. Fapte

- a. Fapte. 10 este un pasaj definitiv cu privire la iubirea universală a lui Dumnezeu și la mesajul universal al Evangheliei.
- b. Petru a fost atacat datorită faptelor sale din Fapte. 11, și această problemă nu a fost rezolvată până când Consiliul de la Ierusalim din Fapte. 15 s-a întâlnit și a ajuns la o soluție. Tensiunea dintre evreii primului secol și neamuri a fost foarte intensă.

3. Pavel

- a. Nu există obstacole în Hristos
  - (1) Gal. 3:26-28
  - (2) Efes. 2:11-22

(3) Col. 3:11

b. Dumnezeu nu este părtinitor

(1) Rom. 2:11

(2) Efes. 6:9

4. Petru și Iacov

a. Dumnezeu nu este părtinitor, I Pet. 1:17

b. Datorită faptului că Dumnezeu nu arată părtinire, atunci nici poporul Său nu ar trebui să arate, Iacov 2:1.

5. Ioan

a. Una dintre cele mai puternice declarații privind responsabilitatea credincioșilor se găsește în I Ioan 4:20

III. Concluzie

- A. Rasismul, sau de fapt, prejudecata de orice fel, este total nepotrivită pentru copiii lui Dumnezeu. Iată un citat de la Henlee Barnette, care a vorbit într-un forum la Glorieta, New Mexico pentru Comisia de viață creștină, în 1964
- B. "Rasismul este eretic, pentru că este nebiblic și necreștin, să nu mai menționăm, neștiințific."
- C. Această problemă oferă creștinilor posibilitatea de a demonstra dragostea lor asemenea lui Hristos, iertarea și înțelegerea unei lumi pierdute. Refuzul creștin în acest domeniu arată imaturitatea și este o oportunitate pentru cel rău să încetinească credința, siguranța, și creșterea credinciosului. Aceasta va fi, de asemenea, un obstacol pentru persoanele pierdute care vin la Hristos.
- D. Ce pot face? (Această secțiune este luată dintr-o broșură a Comisiei de viață creștină, intitulată "Relațiile rasiale")

“LA NIVEL PERSONAL:

- ❖ Acceptă propria responsabilitate în rezolvarea problemelor legate de rasă.
- ❖ Prin rugăciune, studiu biblic, și părtășie cu cei din alte rase, luptă să-ți scapi viața de prejudecățile rasiale.
- ❖ Exprimă-ți convingerile despre rasă, în special în cazul în care cei care stir up race hatred sunt necontestăți.

ÎN VIAȚA DE FAMILIE

- ❖ Recunoaște importanța influenței familiei în dezvoltarea de atitudini față de alte rase.
- ❖ Încercă să stimulezi atitudinile creștine, prin a vorbi despre ceea ce copiii și părinții aud despre problema rasei, în afara familiei.
- ❖ Părinții ar trebui să fie atenți, pentru a arăta un exemplu creștin, cu privire la oamenii din alte rase.
- ❖ Caută oportunități sa-ți faci prieteni de familie, trecând peste barierele rasiste.

ÎN BISERICA TA

- ❖ Prin predicarea și învățătura adevărului biblic cu privire la rasă, adunarea poate fi motivată să arate un exemplu pentru întreaga comunitate.
- ❖ Asigurați-te că închinarea, părtășia, și serviciile divine, prin intermediul bisericii sunt deschise pentru toți, chiar și în bisericile NT nu exista nici o barieră rasială (Efes. 2:11-22; Gal. 3:26-29).

ÎN VIAȚA COTIDIANĂ

- ❖ Ajută la depășirea oricărei discriminări rasiale din lumea muncii.
- ❖ Să lucrăm prin intermediul organizațiilor comunitare de orice tip, pentru a asigura drepturi și oportunități egale, amintindu-ne că problema rasei ar trebui asaltată, nu oamenii. Scopul constă în promovarea înțelegerii, nu pentru a crea amărăciune.
- ❖ În cazul în care vi se pare înțelept, organizați o comisie specială a cetățenilor în cauză, cu scopul deschiderii liniilor de comunicații în comunitate, pentru educația publicului general și pentru acțiuni specifice, privind

îmbunătățirea relațiilor rasiale.

- ❖ Susține legislația și legislatorii privind adoptarea legilor de promovare a justiției rasiale, și să te împotrivești celor care exploatează prejudiciul pentru un câștig politic.
- ❖ Apreciez funcționarii pentru punerea în aplicare a legilor, fără discriminare.
- ❖ Evită violența, și promovează respectul pentru lege, făcând tot ce este posibil ca cetățean creștin, pentru a te asigura că organizațiile juridice nu vor deveni unelte în mâinile celor carear promova discriminarea.
- ❖ Exemplifică duhul și mintea lui Hristos în toate relațiile umane.

● **“robul robilor”** Acesta este un superlativ ebraic însemnând "cel mai mic slujitor." Acest lucru a fost îndeplinit în cucerirea Palestinei de către Iosua!

9:26-27 "să fie" din aceste două versete sunt JUSSIVES, trei forme specifice și unul contextual implicit.

9:26 “Domnul” "Yahweh", pare să fie folosirea specială a numelui pentru legământ (vezi nota în 2:4) de a recunoaște pe Sem ca fiind din spița Mesianică (vezi Luca 3:36).

“Dumnezeul lui Sem” Sem înseamnă "nume" și poate fi un joc de cuvinte asupra numelui special al lui Dumnezeu, Yahweh (BDB 1028 II). Neamul lui Sem este din spița Mesianică. Acest lucru este în opoziție cu 11:4.

9:27 “să locuiască în corturile lui Sem” Unii văd acest lucru (1) într-un sens politic cum ar fi dominația culturii Romane sau Europene, sau (2) într-un sens spiritual a includerii neamurilor, având binecuvântările evreilor. Acest lucru a fost, de asemenea, parte a legământului Avraamic (vezi 12:3; Efes. 2:11 - 03:13)

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 9:28-29

²⁸ După potop Noe a mai trăit trei sute cincizeci de ani. ²⁹ Astfel, Noe a trăit în total nouă sute cinci zeci de ani; apoi a murit.

9:29 Moartea a domnit în continuare (vezi cap. 5)!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de exegeză, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să gândești, nefiind decisive.

1. Cum a afectat decăderea legământul lui Dumnezeu cu Noe?
2. Pedepsa capitală este un precept biblic (vezi v. 6)?
3. Noe a blestemat rasa neagră?
4. La ce face referire versetul 27?

GENESA 10:1-32

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Urmașii lui Noe 10:1 10:2-5	Națiunile descend din Noe 10:1	Genealogia națiunilor 10:1 10:2-5	Urmașii fiilor lui Noe 10:1 10:2-5	Popularea pământului 10:1 10:2-5a 10:5b
10:6-14	10:6-14	10:6-14	10:6-12 10:13-14 10:15-20	10:6-7 10:8-12 10:13-14 10:15-19 10:20
10:15-20	10:15-20	10:15-20	10:15-20	10:15-19 10:20
10:21-31	10:21-31	10:21-31	10:21-31	0,43125 10:22-23 10:24-30 10:31
10:32	10:32	10:32	10:32	10:32

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3 (p. Vii)

URMĂRIREA INTENȚIEI AUTORULUI ORIGINAL LA NIVELUL PARAGRAFULUI

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitolul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este cheia spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. al doilea paragraf
3. al treilea paragraf
4. etc.

INTRODUCERE

- A. Care este scopul teologic al caracterului descriptiv al capitolului 10?
  1. Acesta arată că Dumnezeu este preocupat de toate națiunile. Capitolul 11 nu este plasat ca fiind următorul din punct de vedere cronologic. Acesta pare să prezinte capitolul 10 nu doar ca și pe o apreciere, ci în primul rând împlinirea versetelor 1:28 și 9:1,7 (de exemplu : "înmulțiți-vă și umpleți pământul").
  2. Aceleași popoare sunt adesea menționate în Cărțile Profetice (vezi Isa. 7-23; Jer. 46-51; Ezek. 27-30; 38-39) drept seminiții pe care le judecă Dumnezeu.
  3. Acesta introduce scena chemării lui Avram și a seminiției acestuia la a fii o Împărăție de Preoți pentru a aduce întreaga lume la YHWH (Yahweh) .(vezi 12:3 ; 19:5-6).
  4. Urmează șablonul Genezei, al focalizării restrânse asupra liniei Mesianice (vezi 9:26).
  5. În acest capitol pare să fie vorba despre cele 70 de grupuri menționate. Rabini afirmă că există 70 de limbi ale pământului, afirmație posibil bazată pe Deut. 32:5. Mulți corelează acest capitol cu Luca 10:1 pentru a susține impactul din întreaga lume a Evangheliei.

B. Cum și de ce este în dezacord cu cercetarea etnologică modernă?

1. Cercetarea modernă este bazată pe principiile lingvistice în timp ce descrierile biblice se concentrează asupra datelor geografice. Această informație geografică este afectată de (1) data și (2) de deplasările oamenilor, ambele atât datorită migrației cât și datorită războiului. (vezi Ezechia 16:3 ; Osea 12:7)
2. Una dintre ele trebuie să țină seama de natura teologică a acestei relatări.
  - a. acoperire selectivă
  - b. Unitatea omenirii (Adam și Noe)
  - c. Aceste popoare îndepărtate de contactul cu Israel sunt abordate cel mai puțin (sau deloc)
3. Acest capitol conține multe nume la plural. Acest lucru arată că deseori un strămoș reprezenta o seminție. Deseori semințiile ocupau mai mult de o singură locație geografică.
4. Acesta nu conține o descriere științifică occidentală detaliată. Uităm adesea că aceasta este prima încercare de redactare a unei liste de acest gen. Acuratetia acesteia este asigurată de incredintarea noastră presupuzițională în Scripturii. Totuși, aceasta nu înseamnă că a fost menit să ne informeze exhaustiv în toate domeniile sau conform gândirii noastre occidentale. Pentru zilele contemporane lui, acest capitol este șocant de precisă!
5. Această listă, că și celelalte din Tora, a fost subiectul reviziilor și actualizărilor scribale. Câteva dintre numele din această listă (de exemplu Cimerienii, Scitii, Filistenii și Mezii) nu sunt găsite în altă Literatură de specialitate din Orientul Apropiat din ani de până la 1500-1000 î. Hr.
6. Este posibil, deoarece popoarele din Asia și Polinezia (și prin urmare și cele din America) și multe dintre popoarele din Africa nu sunt abordate, ca această lista să includă doar părți ale diversității etnice din ziua de azi. Dacă acest lucru este adevărat atunci este o exagerare teologică a spune că rasele umane se trag direct din cei trei copii ai lui Noe. Acest lucru nu este menit să diminueze unitatea în ceea ce privește originea oamenilor (ceea ce studiile ADN au confirmat) , care este în mod clar afirmată prin primul cuplul în Gen. 1 și 2 .

C. Structura lor

1. Iafet, v. 2-5 , ocupa regiunea de Nord a Mesopotamiei de la Spania până la Marea Caspică.
2. Ham, v. 6-20 , ocupa regiunea de Sud a Mesopotamiei de la Africa până în India.
3. Sem, v. 21 , împarte cu Semitii Mesopotamia de la Marea Mediterană până la India.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (actualizat) TEXT:10 : 1

¹ Aceasta este genealogia fiilor lui Noe – Sem, Ham și Iafet – și aceștia au fost fiii care li s-au născut după potop

10 : 1 "Aceasta este genealogia fiilor " Această expresie este repetată de trei ori în contextul capitolelor 10 și 11 (10:1 ; 11:10, 27). Acest lucru ar fi putut fi fost modul autorului de a schița cartea sau un simbol Babilonian pentru a marca tablitele cuneiforme de lut care that go together.

● **"Sem, Ham, și Iafet"** Această ordine de listare a numele lor nu este asociată vârstei lor ci este o aranjare teologică, listandu-i mai întâi pe cei din linia Mesianicia, iar cei mai îndepărtați sunt listați ultimii.

NASB (actualizat) TEXT:10:2-5 2

² Fiii lui Iafet au fost: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meșek și Tiras. ³ Fiii lui Gomer au fost: Așchenaz, Rifat și

Togarma. ⁴ Fiii lui Iavan au fost: Elișa, Tarșiș, Chitim și Dodanim. ⁵ Din aceștia s-au răspândit în teritoriile lor neamurile de pe coastă, fiecare neam având limba lui și fiind organizat pe clanuri în propriul său teritoriu.

10:2 "Gomer" Acest nume pare să facă referire la Cimerieni (BDB 170), menționați în Iliada lui Homer, capitolul 11:13-19. Ei populau Nordul Asiei Mici. Este posibil să fi migrat spre nord devenind grupuri tribale Europene. Acest lucru poate fi evidențiat prin prisma unui termen similar numelui lor, în Nordul Germaniei, "Cimbii" iar în Țara Galilor "Cymrii".

● **"Magog"** Au existat multe discuții regeritoare la acest nume datorită legăturii acestuia cu Ezechia 38:39 și cu evenimentele sfârșitului. Totuși, trebuie subliniat faptul că Magog (BDB 156), împreună cu Meșec și Tubal, menționați deasemenea în v. 2, sunt triburi primare conectate (asociate) cu Asia Mică și Coasta Mării Negre. Este foarte posibil ca aceștia să fi migrat spre nord, devenind popoare tribale ale Rusiei moderne. În vremurile străvechi însă, erau mult mai apropiate de Țara Promisă. Majoritatea susțin că Magog este conecta (asociat) cu Scitii, la sud-est de Marea Neagră. Această informație provine de la Josephus (Iosif).

● **"Madai"** Trebuie menționat că acest nume face referire la Mezi (BDB 552), care au trăit în sud și sud-vestul Mării Caspice, care devin foarte importanți pentru Israel în (prin) unirea lor cu Persia pentru a distruge Noul Imperiu Babilonian (Nebucadnețar).

● **"Iavan"** Acest nume (BDB 402) pare să facă referire la grecii ioniani (sud) (vezi Daniel 8:21 ; 10:20 ; 11:2). Acest popor este pronunțat "Jonana" în limbă sanscrită ; "Juna" în vechea limbă persană și "Jounan" pe piatră Rosetta. Mai târziu, ei devin nu doar Regatul Greciei, ci posibil, o parte a popoarelor din zona Mării Egee (ex: Fenicienii și Filistenii)

● **"Tubal"** Mulți susțin că acest nume se referă la Tiberianii din centrul Asiei Mici. Atât Tubal cât și Meșec apar în Ezechiel 38-39 ca ocupând Asia Mică.

● **"Meșec"** Mulți susțin că acesta este un popor tribal (BDB 604) care a trăit la sud și sud-vest de Marea Neagră (vezi Ezechiel 27:13 ; 32:26 ; 38:2 ; 39:1). Această informație provine de la Herodot.

● **"Tiras"** Au fost mai multe posibile identificări pentru acest popor, datorită faptului că este un nume foarte comun printre comentatori. Multe dintre aceste nume și regiuni sunt pur și simplu incerte. Posibilitățile includ (1) Etruscii ; (2) un popor de piraiți din Marea Egee numit Pelasgi ; (3) Josephus afirmă că ar fi tracii, sau (4) Rashi afirmă că se referă la Persia.

10:3 "Aschenaz" Acesta este numele (BDB 79) adoptat mai târziu de către evreii din Europa (ex. Germania). Interpretările curente sunt (1) Scitii din zona Germaniei, (2) poporul apropiat de Lacul Urumia, sau (3) un popor tribal al Bitiniei din Asia Mică.

● **"Rifat"** Acesta a fost pretins a fie un popor tribal (BDB 937) în apropierea Râului Rhebas sau un popor tribal în apropierea Bosforului.

● **"Togarma"**. Aceștia (BDB 1062) sunt (1) un popor tribal din zona Cappadociei din Asia Mică; (2) în apropierea vechiului oraș Carchemish ; sau (3) un popor tribal Frigia. Toate cele trei posibilități se găsesc în Turcia modernă.

10:4 "Elisa" Cei mai mulți afirmă că acesta se referă la populația autohtonă din Cypress. Aceștia sunt menționați în Ezechiel 27:7

● **"Tarsis"** Deși Albright l-a localizat în Sardinia, majoritatea cercetărilor moderne l-au localizat în sudul Spaniei (ex:Tartessos). Este menționat în 2 Cronici 9:21 ; Ps:48:7 , 72:10 ; Iona 1:3 ; 4:2)

● **"Chitim"** Există o părere consistentă că acest nume se referă la coloniștii de pe Coasta de Est a orașului Cypress.

● **"Dodanim"** Mulți afirmă căci asemănare dintre literele ebraice, D și R, a fost confundată și că acest nume se referă la locuitorii tribali ai Insulei Rhodos (vezi traducerea NIV). Totuși, alții susțin că este nordul Greciei și tot alții spun că este sudul Italiei. Este evident că acest lucru este pur și simplu necunoscut (BDB 187).

10:5 "De la ei se trag popoarele din țările neamurilor de pe malul mării" Această frază este folosită în mod metaforic pentru popoarele îndepărtate, dar aici pare să se refere la locuitorii de-a lungul Coastei Mării Mediterane și Mării Negre care urmează migrația copiilor lui Iafet.

● **"țările neamurilor...limba fiecăruia...familiile lor...semințele lor"** Aceasta pare a fi o divizare împătrita reprezentând felul în care acest capitol este divizat:(1) din punct de vedere geografic; (2) lingvistic; (3) etnic; (4) politic.

NASB (actualizat) TEXT :10:6-14

⁶ Fiii lui Ham au fost: Cuș, Mițrayim⁴, Put și Canaan. ⁷ Fiii lui Cuș au fost: Seba, Havila, Sabta, Rama și Sabteca. Fiii lui Rama au fost: Șeba și Dedan. ⁸ Lui Cuș i s-a născut Nimrod; acesta a ajuns un om puternic pe pământ. ⁹ El a fost un vânător puternic înaintea Domnului; de aceea se spune: „Ca Nimrod, vânător puternic înaintea Domnului.“

¹⁰ Primele centre ale regatului său au fost: Babel, Erec, Akkad și Calne, în țara Șinar. ¹¹ Din acea țară, el s-a dus în Asur și a construit Ninive, Rehobot-Ir, Calah ¹² și Resen, care este între Ninive și Calah; aceasta este cetatea cea mare.

¹³ Din Mițrayim provin Iudiții, anamiții, lehabiții, naftuhiții, ¹⁴ patrusiții, casluhiții și caftoriții; din casluhiți provin filistenii.

10:6 "Cuș, Mițraim, Put și Canaan" Acești fii ai lui Ham sunt discutați în continuare în următoarele versete: Cuș (BDB 468) în v. 7-12 ; Mițraim (BDB 595) ÎN V. 13-14 ; și Canaan (BDB488) în v. 15-19. Put (BDB 806) deși nu este discutat , pare că se referă fie la Africa de Est (Somalia), fie la Arabia de Sud, Libia sau Cyrene. Este evident că suntem nesiguri datorită acestor multe locații posibile.

10:7 "Șeba" În măsura în care putem spune din informațiile momentan disponibile, aceasta este zona superioară a Nilului (BDB 685). Este menționat în Isaia 43:3.

● **"Havila"** Aceasta este literalmente "țara nisipului" (BDB 296), având locația posibilă undeva în Egipt.

● **"Sabta"** Aceasta poate fi fie zona Etiopiei moderne, care ar fi Africa de Est, fie un oraș din Arabia.

● **"Raema"** Aceasta pare a fi Sabatiani din sud-vestul Arabiei (BDB 947).

● **"Sabteca"** Această se referă deasemenea la Etiopia (BDB 688).

● **"Șeba"** Aceasta (BDB 985) pare a fi renumita zonă a Reginei din Șeba, în sud-vestul Arabiei. (vezi 1 Împărați 10:1-10 ; Iov 1:15 ; 6:19 ; Psalmul 72:10,15 ; Isaia 60:6 ; Ieremia 6:20).

● **"Dedan"** Acesta pare să fie undeva în Arabia (BDB 186). Este evident că fiii lui Cuș sunt localizați în Africa de Est și Peninsula Arabică. Este menționat în Isaia 21:13 ; Ieremia 25:23 ; 49:8 ; Ezechia 25:13 ; 27:20.

10:8 "tatăl lui Nimrod" Nimrod (BDB 650) este numit în mod particular deoarece a fost un fondator al primei civilizații majore. Acest lucru ar însemna că descendenții lui Ham au dezvoltat Babilonul. El este legat de fiii lui Cuș datorită asemănărilor lingvistice cu numelui Kassites. Două seminții au ieșit din Cuș, una în v. 7 în partea de Est al Mării Roșii și celalaltă în v. 8 în partea de Vest al Mării Roșii.

● **"Nimrod"** Potrivit lui Rashi și Leupold, termenul pare să însemne "revoltă". Având aceasta în minte, următoarele două fraze majore, "un puternic" și "vânător viteaz", sunt interpretate negativ ca "tiran" sau "cuceritor" sau "criminal". Totuși, nu suntem siguri dacă aceasta este conotația, dar pare să se potrivească contextului. Acest om are să construiască unele din marile orașe ale Mesopotamiei și aparent, va da naștere primei puteri mondiale. Mulți au afirmat că acesta se referă la Tukulti-Ninurta I, însă acesta nu a trăit decât până în secolul al treisprezecelea î.Hr. când a condus Asiria și Babilonul. El a fost numit Ninus, dar timpul lui este mult prea târziu pentru a se potrivi lui Nimrod. Alții afirmă că acesta se referă la Sargon I, conducător al orașului Akkad.

10:9 "un viteaz vânător înaintea DOMNULUI". Unii comentatori afirmă că este sub demnitatea lui Dumnezeu a menționa un vânător, dar dacă fraza se referă la primul cuceritor și dezvoltator al unui sistem uman mondial (vezi Mica 5:6), atunci faptul că Dumnezeu îl menționează este de înțeles.

10:10 "Babel" Babilonienii spun că acest termen (bab-ili) înseamnă "poarta zeilor". Cu toate acestea, în Geneza 11, evreii îl interpretau ca însemnând (balil) "el confuz" (BDB 93).

Toate orașele enumerate în acest verset au fost la un moment dat sau altul orașe mari în Shinar.

● **"Calne"** Unii spun că acesta (BDB 428) se referă la un oraș din Nippur, în timp ce alții reformulează aceasta ca însemnând "toți".

● **"în țara Șinear"** Lingvistic acest nume este înrudit cu termenul "Sumer" sau "Sumeria" (BDB 1042). Se referă la o zonă din sudul Mesopotamiei.

10:11 "a intrat în Asiria" Unii spun că acesta se referă la Nimrod iar aceasta pare să se potrivească cel mai bine contextului (vezi Mica 5:6). Totuși, alții, inclusiv Septuaginta, Vulgata, Sirienii, Martin Luther și John Calvin spun că se referă la Asshur.

● **"Ninive"** Aceasta (BDB 644) este marea capitală a Imperiului Asirian situată pe râul Tigru (vezi II Împărați 19:36 ; Isaia 37:37 ; Iona 1:2, 3:2-7 ; 4:11 ; Naum 1:1 ; 2:8 ; 3:7 ; Țefania 2 :13)...

● **"Rehobot-Ir"** Literal acest nume înseamnă "orașul cu străzi largi" și probabil este o descriere a capitalei Ninive (BDB 944 II).

● **"Calah"** Acesta este un oraș asirian major (BDB 480 ÎI). Numele său modern este Nimrud care este în mod evident conectat cu numele Nimrod.

10:13 "Mițraim" Mulți afirmă că acesta se referă la partea superioară și inferioară a Egiptului (BDB 595).

● **"Ludimi"** Acesta se poate referi la Lidienii din Asia Mică (BDB 530).

● **"Anamimi"** Acesta poate fi un popor tribal ocupând oaza de vest a Egiptului (BDB 777).

● **"Lehabimi"** Acesta pare a face referire la triburile deșertului de pe coasta Africii de nord (BDB 529).

● **"Naftuhimi"** Acesta pare a fi poporul tribal din apropierea orașului Memphis (BDB 661). Toate cele menționate în v. 13, au în mod evident legătură cu Egiptul și cu zona înconjurătoare.

10:14 "Petrusimi" Acesta înseamnă ținut de sud și probabil se referă la partea superioară a Egiptului (BDB 837).

● **"Casluhimi (din care au ieșit filistenii)"** Au existat multe dezbateri cu privire la această frază deoarece Amos 9:7 pare să implice faptul că Filistenii au venit din Creta. Acesta este unul dintre acele locuri(pasaje) în care referință poate fi geografică. Vălul continuu al invaziilor și al migrațiilor popoarelor Mării Egee a afectat mare parte a litoralelor lumii mediteraneene, incluzând Egiptul și Palestina. Pentru Casluhimi vezi BDB 493.

● **"Caftorimi"** Acesta pare să se refere la locuitorii Insulei Creta cunoscută sub numele de Caftor (BDB 499)

NASB (actualizat) TEXT : 10:15-20

¹⁵ Lui Canaan i s-a născut Sidon, întâiul său născut, și Het; ¹⁶ din el provin și iebusiții, amoriții, ghirgasiții, ¹⁷ hiviții, archiții, siniții, ¹⁸ arvadiții, țemariții și hamatiții. După aceea clanurile canaanitilor s-au răspândit, ¹⁹ iar hotarele lor se întindeau de la Sidon spre Gherar, până la Gaza și apoi spre Sodoma, Gomora, Adma și Teboim, până la Lașa. ²⁰ Aceștia au fost urmașii lui Ham, potrivit clanurilor lor, după limbile lor, în țările și în cadrul neamurilor lor.

10:15 "Sidon" Acesta este faimosul port fenician și inițial capitala Finiciei, la nordul Palestinei (BDB 850).

● **"Het"** Acesta (BDB 366) pare a fi un nume non-Semitic. Este posibil numele de început al poporului Hittite. În Biblie aceștia sunt plasați în două locuri: (1) în jurul orașului Hebron și (2) la nord de Palestina, în centrul Turciei. Aceștia au dominat întreaga regiune între anii 1800-1200 î. Hr. Poporul tribal numit heviți s-ar putea deasemenea să aibă legătură cu termenul "Het".

10:6 "Iebusiți" Aceștia au fost locuitorii orașului Salem sau Jebus, Ierusalimul de mai târziu (BDB 101).

● **"Amoriți"** Termenul (BDB 57) de Amoriți poate fi un termen colectiv (vezi Geneza 15:16) ca și termenul Canaanit. Noi credem că a avut conotația de "high-lander" (numele literal înseamnă "occidental"), în timp ce canaanit a avut conotația de "low-lander" (numele literal înseamnă "țara violetului"). În Biblie locuitorii Canaanului sunt enumerați în mai multe locuri: (1) două popoare tribale în Geneza 13:7, 34:30 ; Judecători 1:4,5 ; (2) șapte națiuni în Deuteronom 7:1 ; Iosua 3:10 ; 24:11 ; (3) zece națiuni în Geneza 15:19-20, și (4) cea mai comună utilizare este denumirea de șase națiuni care este folosită în majoritatea timpului în Pentateuh.

● **"Ghirgasiți"** Acesta a fost un trib Canaanit amintit adesea în diverse liste ale triburilor din Canaan (BDB 173, vezi Geneza 10:16 ; 15:21 ; Deuteronom 7:11 ; Iosua 3:10 ; 24:11 ; Neemia 9:8 ; I Cronici 1 :14), însă nici o locație nu este identificată.

10:17 "Heviți" Ei păr a fi locuitorii din centrul Palestinei (BDB295). Unii îi identifică cu Hurrianii. Numeri 13:29 este un bun sumar geografic al divizării acestor triburi în Palestina.

● **"Archiți"** Aceștia par a fi locuitorii unui oraș de coastă și ai Insulei la nord de Sidon (BDB 792).

● **"Siniți"** Aceștia par a fi locuitorii ai unui oraș apropiat de Arke (BDB 696).

10:18 "Arvadiți" Acest nume pare a se referi la locuitorii unei insule din largul coastei de nord a Palestinei (BDB 71). Ca și cele două anterioare, aceasta este la nord de Tripolis.

● **"Hamatiți"** Acest nume se referă la locuitorii unui oraș de pe Râul Orontes (BDB 333).

10:19 "Sodoma, Gomora, Adma și Teboim" Acestea sunt orașe de câmpie pe care mai târziu Dumnezeu le distruge. Sunt situate în capătul sudic al Mării Moarte.

● **"Leșa"** Jerome spune că acesta a fost la est de Marea Moartă 9BDB 546).

10:20 Acesta este un sumar al divizărilor foarte asemănător cu 5.

NASB (actualizat) TEXT:10:21-31

²¹I s-au născut fii și lui Sem, fratele mai mare al lui Iafet⁸; Sem a fost strămoșul tuturor fiilor lui Eber. ²²Fiii lui Sem au fost: Elam, Asur, Arpahșad, Lud și Aram. ²³Fiii lui Aram au fost: Uț, Hul, Gheter și Maș⁹. ²⁴Lui Arpahșad i s-a născut Șelah, iar lui Șelah¹⁰ i s-a născut Eber. ²⁵Lui Eber i s-au născut doi fii: numele unuia era Peleg¹¹, pentru că în timpul vieții lui a fost împărțit pământul, iar numele fratelui său era Ioktan. ²⁶Lui Ioktan i s-au născut Almodad, Șelef, Hațar-Mavet, Iarah, ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Șeba, ²⁹Ofir, Havila și Iobab. Toți aceștia au fost fiii lui Ioktan. ³⁰Regiunea în care locuiau se întindea de la Meșă spre Sefar, muntele de la răsărit. ³¹Aceștia au fost urmașii lui Sem, potrivit clanurilor lor, după limbile lor, în țările și în cadrul neamurilor lor.

10:21 "Sem" Acesta este termenul ebraic pentru "nume" (BDB 1028 ÎI). Este vizibilă importantă acestuia deoarece este menționat atât aici, cât și în capitolul 11:10-26. Poporul răzvrătit din capitolele 10-11 vrea să-și construiască un "nume". Numele lui se leagă de capitolul 4:26 (ex: numele glorificat YHWH). El va reprezenta linia aleasă a fi binecuvântată. (vezi 12:2).

● **"Eber"** Etimologia acestui nume este foarte asemănătoare cu a termenului "ebraic" (BDB 720 II), care se referă la un popor mult mai larg, neincluzându-l doar pe cel Evreiesc. Au fost multe speculații cu privire la legătura dintre Eber și fraza găsită în multe documente și stele în Egipt, fraza numită "Habirv" (vezi Geneza 14:13). O posibilă etimologie a numelui Eber este "de a trece peste și prin", ceea ce pare să implice un popor nomad.

● **"fratele cel mai mare a lui Iafet"** Rashi afirmă că ebraică este ambiguă cu privire la cine este acest frate mai mare.

10:22 "Elam" Acesta a fost un regat însemnat la estul de râul Tigru, a cărui capitală a fost Susa. Acesta este, probabil, cel mai estic dintre popoarele menționate în acest capitol (BDB 743).

● **"Asur"** Acesta (BDB 78) se poate referi la (1) o persoană ; (2) un oraș ; sau (3) un popor (ex: Assyria).

● **"Arpacsad"** Acesta (BDB 75) pare a fi un popor tribal la nord de Ninive (altă capitală a Assyriei). În traducerea NIV acesta este Arphaxad.

● **"Lud"** Acesta este posibil să se referă la poporul lidian din Asia Mică (BDB 530). Herodotus afirmă că ei au pretins originea din Ninive, un oraș Semit.

● **"Aram"** Acesta se referă la zonă Siriei moderne (BDB 74).

10:25 "Peleg" Aceasta este linia specifică din care Avraam va veni, și este prezentată genealogic în întregime în 11:18-27. Acest nume poate însemna "împărțire" (BDB 811 ÎI).

● **"pentru că pe vremea lui s-a împărțit pământul"**. Termenul ebraic literal înseamnă "canale de irigare" care s-ar potrivi cu sudul Mesopotamiei, însă etimologia mai cunoscută este cea a "diviziunilor" (BDB 811, KB928, Niphal PERFECT).

Există un joc de sunete între Peleg și divizat (niplega). Acesta se poate referi la împărțirea limbilor menționate în capitolul 11. Prin urmare, dispersiile capitolului 10 sunt în afara ordinii cronologice atunci când sunt comparate cu capitolul 11.

10:26-29 Acesta este o conturare a triburilor arabe.

10:28 "Șeba...Havila" Acestea, împreună cu Asshur în v. 22, pare a fi incluse în ambele liste, lista Hamită și lista Semită. Aceasta se datorează fie (1) migrației geografice; (2) victoriilor în război; sau (3) absorbirea a două familii prin căsătorie. În multe feluri, această listă nu este specifică.

NASB (actualizat) TEXT:10:32

³² **Acestea au fost clanurile fiilor lui Noe, potrivit urmașilor lor, în cadrul neamurilor lor; din ei s-au răspândit neamurile pe pământ, după potop.**

ÎNTREBĂRI DE DISCUȚII:

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să te gândești, nefiind decisive.

1. Care este scopul Genezei 10?
2. De ce este nominalizat Nimrod pentru un tratament special?
3. De ce nu sunt menționați Israel, Moab și Edom în această lista a neamurilor?

GENESA 11:1-32

DIVIZIUNEA PARAGRAFELOR ÎN TRADUCERILE MODERNE

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Limba universală, Babel, confuzia 11:1-9	Turnul Babel 11:1-9	Turnul Babel 11:1-9	Turnul Babel 11:1-9	Turnul Babel 11:1-4 11:5-9
Urmașii lui Sem 11:10-11	Urmașii lui Sem 11:10-11	Genealogia lui Avraam 11:10-11	Urmașii lui Sem 11:10-11	Patriarhii după potop 11:10-11 11:10b-11
11:12-13	11:12-13	11:12-13	11:12-13	11:12-13
11:14-15	11:14-15	11:14-15	11:14-15	11:14-15
11:16-17	11:16-17	11:16-17	11:16-17	11:16-17
11:18-19	11:18-19	11:18-19	11:18-19	11:18-19
11:20-21	11:20-21	11:20-21	11:20-21	11:20-21
11:22-23	11:22-23	11:22-23	11:22-23	11:22-23
11:24-25	11:24-25	11:24-25	11:24-25	11:24-25
11:26	11:26	11:26	11:26	11:26
	Urmașii lui Terah 11:27-30		Urmașii lui Terah 11:27-30	Urmașii lui Terah 11:27
11:27-30				11:27b-30
11:31-32	11:31-32	11:31-32	11:31-32	11:31 11:32

CICLUL DE CITIRE NUMĂRUL 3

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Citește tot capitoul odată. Identifică subiectele. Compară împărțirea ta pe subiecte cu cele cinci traduceri moderne. Împărțirea în paragrafe nu este inspirată, dar este cheia spre urmarea intenției autorului original, care este cheia exegezei. Fiecare paragraf are un subiect principal și numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PERSPECTIVE CONTEXTUALE

- A. Capitolele 10-11 sunt într-o ordine cronologică inversată.
- B. Deși încurcarea limbilor împreună cu efectul acesteia, acela al împrăștierei popoarelor, pare a fi o pedeapsă divină, amintește-ți că este dezvoltarea naționalismului care, până la acest punct, a dejucat mișcarea politică îndreptată spre o conducere mondială. Prin urmare, acesta a fost în esență o altă binecuvântare a lui Dumnezeu.

Pentru un creștin, Rusalile au fost reversul teologic al Turnului Babel.

NASB (actualizat) TEXT:11:1-9

¹ Tot pământul vorbea o singură limbă și folosea aceleași cuvinte. ² Venind dinspre răsărit, oamenii au găsit o câmpie în țara Șinar și s-au așezat acolo. ³ Ei și-au spus unul altuia: „Haideți să facem cărămizi și să le ardem bine.“ Ei foloseau cărămizi în loc de pietre și smoală în loc de mortar. ⁴ Apoi au zis: „Haidem să ne construim o cetate și un turn cu vârful până la cer și să ne facem un nume, altfel vom fi împrăștiați pe tot pământul.“ ⁵ Domnul S-a coborât să vadă cetatea și turnul pe care oamenii le construiau. ⁶ Domnul a zis: „Ei sunt un singur popor, toți au aceeași limbă, iar acesta este doar începutul a ceea ce vor să facă; nimic din ceea ce și-au propus să facă nu va fi imposibil pentru ei. ⁷ Haidem să Ne coborâm și să le încurcăm acolo limba, pentru ca ei să nu-și mai înțeleagă limba unul altuia.“ ⁸ Astfel, Domnul i-a împrăștiat de acolo pe tot pământul, iar ei au încetat să mai construiască cetatea. ⁹ De aceea cetatea a fost numită Babel, pentru că acolo Domnul a încurcat limba întregului pământ și apoi i-a împrăștiat pe tot pământul.

11:1 "Tot pământul avea o singură limbă" Capitolul 11 se explică răspândirea descrisă în capitolul 10; acest lucru este evident.

Această unică limbă, care aparent își are originea în Eden, nu a fost Ebraică. Cea mai veche limbă scrisă cunoscută de oamenii de știință moderni este limba Summeriana cuneiformă, datând din 3000 î.Hr.(ABD, vol 1, P. 1213), și cultura anilor 10000-8000 î.Hr.

11:2 "Pornind ei înspre răsărit" Acesta pare a implica o mișcare îndepărtându-se de locul unde se află arca, Munții Ararat. Expresia literală "pornind" înseamnă "scos cu un interes" (BDB 652, KB 704, Construcția Infinitiva Qal). Mesopotamia este la sud-est de Munții Ararat (care se întind de la Turcia modernă până la Iran)

● **"țara Șinear"** Acesta se referă la partea de jos a Mesopotamiei sau Babilon, numită deasemenea Haldea (BDB 11042)

11:3 Acest verset are o formă Qal Imperativ și două forme Cohortative.

Acesta descrie tehnicile de construcție care sunt precise d.p.d.v. istoric pentru Mesopotamia (nu erau arbori). În această zonă nu existau roci, prin urmare cărămizile erau arse în foc. Regele James avea "mâzga" dar este evident că se referea la substanța neagră, lipicioasă care se fierbe în această zonă. Noi am numi-o gudron, asfalt sau smoală (BDB 330, 6:14).

11:4 Acest verset are un IMPERATIV Qal și două IMPERFECTE aferente utilizate ca și COHORTATIVE. Patru elemente par a fi implicate în această relatare: (1) construirea unei cetăți și a unui turn; (2) dimensiunea care ar putea rivaliza cu celelalte structuri din zilele sale; (3) doreau să-și facă un nume și (4) nu au vrut să fie răspândiți în diferite părți (ex. pe toată fața pământului). Conotația exactă a acestui lucru este incertă. Mulți au afirmat că se referă la zigurele Babiloniane, însă cuvântul ebraic este migdal, care tradus înseamnă "turn fortificat" (BDB 153, Judecători 8:9-17). Este în mod evident o încercare a omenirii de a se organiza singură, separată de Dumnezeu și prin urmare o încercare de a contracara voii Lui. Filon afirmă că și-au scris până și numele pe fiecare cărămidă astfel încât să nu fie dispersați. Acesta este primul exemplu al mândriei omenirii, organizată și funcționând separat de Dumnezeu (Daniel și Apocalipsa 18 și 19).

● **"un turn al cărui vârf să atingă cerul"** Oamenii din Mesopotamia se închinau la astre (ex. luminile cerești erau dumnezei). Aceste turnuri erau platforme ridicate pentru a observa cerul noaptea. Acestea erau locurile unde zeii erau venerați și întâmpinați.

11:5 Acesta este foarte antropomorf (18:21; Exod. 3:8).

11:7 "Haidem! să ne pogorâm" Acest verset are de asemenea un IMPERATIV Qal și două COHORTATIVE aferente. Este o formă la plural, la fel ca 1:26 ; 3:22. Deși acest pasaj pare antropomorf în limba engleză, nu se referă la o slăbiciune a lui Dumnezeu, ci la un act de har prin care El oprește omenirea păcătoasă de la încercarea de a-și conduce viața în propriul mod, un mod greșit (Romani 1-3). Activitatea divină "să Ne" contracarează "să ne "-ul rebeliunii umane (v. 3,4,7).

11:9 "Babel" Este interesant să observăm faptul că arheologia a descoperit documente literare din cultura sumeriană din Mesopotamia, care afirmă că în acel moment toți oamenii vorbeau aceeași limbă (ex. Samuel Noah Kramer în articolul său The Babel of Tongues: O versiune sumeriană" în Ziarul Societății Americane Orientale,88:108-111).În etimologia populară ebraică este explicat prin "confuzie" (ex.balal, BDB 93),care pare să-L descrie pe Dumnezeu amestecând cea unică limbă. Literal Babel înseamnă "poarta Lui Dumnezeu" (Limba Akkadiană Bab - ilu), care este foarte asemănător cu unele dintre numele ziguratelor, cu structuri foarte mari și cu un templu în vârf destinat închinării la zeitatiile astrale. Babilonul devine simbolul unei puteri mondiale decăzute, exemplificată în Nimrod, mai târziu în Nebucadnețar și în cele din urmă în bestia din mare a cărții Apocalipsa

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:10-11

¹⁰ Aceasta este genealogia lui Sem. La vârsta de o sută de ani, la doi ani după potop, lui Sem i s-a născut Arpahșad. ¹¹ După nașterea lui Arpahșad, Sem a mai trăit cinci sute de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:12-13

¹² La vârsta de treizeci și cinci de ani, lui Arpahșad i s-a născut Șelah. ¹³ După nașterea lui Șelah, Arpahșad a mai trăit patru sute trei ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

Textul Masoretic îl exclude pe Cainam în v. 13, dar cel Septuagint, la fel că și Luca 3:36 îl include.

● "Selah" Vezi BDB 1019 II.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:14-15

¹⁴ La vârsta de treizeci de ani, lui Șelah i s-a născut Eber. ¹⁵ După nașterea lui Eber, Șelah a mai trăit patru sute trei ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

● "Eber" Vezi BDB 720.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:16-17

¹⁶ La vârsta de treizeci și patru de ani, lui Eber i s-a născut Peleg. ¹⁷ După nașterea lui Peleg, Eber a mai trăit patru sute treizeci de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

● "Peleg" Vezi BDB 811 II.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:18-19

¹⁸ La vârsta de treizeci de ani, lui Peleg i s-a născut Reu. ¹⁹ După nașterea lui Reu, Peleg a mai trăit două sute nouă ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

● "Reu" Vezi BDB 946.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:20-21

²⁰ La vârsta de treizeci și doi de ani, lui Reu i s-a născut Serug. ²¹ După nașterea lui Serug, Reu a mai trăit două sute șapte ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

- "Serug" Vezi BDB 974.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:22-23

²² La vârsta de treizeci de ani, lui Serug i s-a născut Nahor. ²³ După nașterea lui Nahor, Serug a mai trăit două sute de ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

- "Nahor" Vezi BDB 637

INTREBARI PENTRU DISCUTIE

Acesta este un ghid de studiu, ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare dintre noi trebuie să mergem în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunteți o prioritate pentru interpretare. Nu trebuie să lași asta pe mâna unui exeget.

Aceste întrebări de discutat sunt date pentru a te ajuta să te gândești la problemele majore ale acestui capitol al cărții. Ele sunt menite să te provoace să te gândești, nefiind decisive.

1. Ce a fost Turnul Babel?
2. Ce a încercat omul, în Geneza 11, să facă împotriva lui Dumnezeu?

INTRODUCERE IN GENEZA

- A. Această secțiune din Geneza începe discuția mai amplă a spiței neamului lui Mesia prin Avram.
- B. Cele cincizeci de capitole din Geneza sunt preocupate de rescumpararea poporului legământului lui Dumnezeu, nu a creației. Chemarea unuia pentru a chema pe toți este punctul central al cărții.
- C. Avram este văzut atât în slăbiciunile sale, precum și în credințioșia Sa. Dumnezeu alegerilor și al milei îl cheamă pentru propriile Sale scopuri de răscumpărare.
- D. Dumnezeu l-a ales pe Avram pentru a alege o lume (12:3; Exodul 19:4-6; II Petru 2:5,9; Apocalipsa. 1:6). Dumnezeu vrea ca toți oamenii creați după chipul Său să fie răscumpărați (Geneza 3:15; Ezechiel. 18:23,32; I Timotei 2:4; II Petru 3:9).
- E. Talmud-ul precizează șapte binecuvântări ale chemării :
  1. Avram va fi tatăl unei mari națiuni
  2. El va fi binecuvântat în timpul vieții
  3. Numele său va fi cunoscut
  4. El va fi o binecuvântare pentru alții
  5. Cei care îl onorează vor fi binecuvântați
  6. Cei care îl resping vor fi blestemați
  7. Influența lui va fi universală

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:24-25

²⁴ La vârsta de douăzeci și nouă de ani, lui Nahor i s-a născut Terah. ²⁵ După nașterea lui Terah, Nahor a mai trăit o sută nouăsprezece ani și i s-au mai născut și alți copii: fii și fiice.

11:24 "Terah" "Terah", posibil să însemne "zăbovitor", "întârziat", "migrator" (BDB 1076). Este evident din Iosua 24:2 că acesta, împreună cu familia sa, erau politeiști. Numele familiei sale sugerează, în primul rând, că se închinau zeiței lunii Zin. Aceasta era venerată în Ur, Tema, și Haran. Cu toate acestea, Geneza 31:53 implică faptul că el cunoștea despre YHWH.

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:26

²⁶ **La vârsta de șaptezeci de ani, lui Terah i s-au născut Avram, Nahor și Haran.**

11:26 " Avram, Nahor si Haran " Aceasta ar putea fi în ordinea importanței, nu a vârstei. Numele de Avram poate însemna (1) "tată exaltat", (2) "exaltat de tata" ; sau (3) "Cel exaltat este tatăl meu" (BDB 4). Numele Nahor înseamnă "prefăcut" sau un nume de regiune asiriană (BDB 637), în timp ce Haran înseamnă "alpinist"(BDB 428).

NASB (ACTUALIZAT) TEXT: 11:27-30

²⁷ **Aceasta este genealogia5 lui Terah: Terah a fost tatăl lui Avram, Nahor și Haran. Haran a fost tatăl lui Lot.** ²⁸ **Haran a murit înaintea tatălui său, Terah, în țara în care s-a născut, în Ur din Caldeea.** ²⁹ **Avram și Nahor și-au luat soții. Numele soției lui Avram era Sarai, iar numele soției lui Nahor era Milca. Ea era fiica lui Haran, tatăl Milcâi și al Iscâi.** ³⁰ **Sarai era stearpă; ea nu avea copii.**

11:27 "Lot" Vezi BDB 532 II.

11:28 "Haran a murit în fata tatalui sau Terah" Aceasta este o expresie evreiască pentru moartea lui Haran, înaintea tatalui său.

● **"în Ur în Haldeea"** Cultura caldeeană a evoluat (ex.construita pe punctele forte ale culturii sumeriene) și a prosperat după ziua lui Avram (BDB 505).

11:29 "Sarai" Vezi BDB 979

● **"Milca"** Vezi BDB 574

● **"Iscai"** Aceasta persoana (BDB 414) și motivul prezenței ei în acest verset este necunoscut. Rabini(de asemenea Josephus, Jerome și Augustin) spun că aceasta persoana este Sarai, dar textul afirmă că au tați diferiți.

11:30 "Sarai era stearpa" Această persoană (BDB 414) și motivul prezenței ei în acest verset este necunoscut. Rabini(de asemenea Josephus, Jerome și Augustin) spun că această persoană este Șarai, dar textul afirmă că au tați diferiți.

11:30 " Șarai era stearpă" Încapacitatea lui Șarai, a Rahelei și a lui Rebeca de a naște copii (BDB 785) a fost una dintre modalitățile lui Dumnezeu de a-Și arăta puterea și controlul asupra istoriei și genealogiei umane. Generația umană sexuală nu este aspectul-cheie în linia descendenților lui Mesia.

Același stil al aspectului teologic al istoriei Israelului este de asemenea văzut prin faptul că primul născut nu este din genealogia Mesianică. Cultural, primul născut era capul clanului, nu și printre poporul lui Iehova, YHWH. A fost alegerea Lui!

NASB (ACTUALIZAT) TEXT:11:31-32

³¹ **Terah i-a luat pe fiul său Avram și pe nepotul său Lot, fiul lui Haran, precum și pe Sarai, nora sa și soția fiului său Avram, și au ieșit împreună din Ur, din Caldeea, ca să meargă în Canaan; dar când au ajuns în Haran, s-au așezat acolo.** ³² **Terah a trăit două sute cinci ani, apoi a murit în Haran.**

11:31 "au ieșit împreună" Există multe discuții pentru a stabili dacă Terah și-a luat familia sau dacă Avram i-a luat. Unii postulează faptul că Dumnezeu însuși la chemat pe Terah însă acesta s-a reîntors în idolatrie. Personal mi se pare că Avram este punctul central al acestui capitol, nu Terah. Părăsind orașului Ur, Avram părăsește nu doar familia să extinsă, ci de asemenea, zeitățile lor naționale. A părăsit o viață confortabilă și liniștită pentru a urma un nou Dumnezeu care i-a vorbit într-o manieră mai curând criptică.

11:32 "Zilele lui Terah au fost de două sute cinci ani" Când cineva adună 11:26 și 12:4, care este egal cu 145 ani și îl scade de la 205, devine evident că Terah a trăit 60 de ani după ce Avraam a părăsit Haranul. Acesta pare a intra în conflict cu predica lui Ștefan din Faptele Apostolilor 7:4. Mai multe aspecte ale revizuirii istorice a lui Ștefan intră în conflict cu înțelegerea noastră modernă a istoriei Vechiului Testament. Posibil că acesta să fii folosit metode interpretative rabinice. Alți cercetători susțin faptul că Abram, deși însemnat mai întâi în 11:26, s-a născut mult mai târziu, iar interpretarea lui Ștefan a fost corectă. Este interesant că Pentateuhul samaritean are suma "144" aici.

VECHIUL TESTAMENT CA ISTORIE

Creștinismul și Iudaismul au credințe istorice. Își bazează credința pe evenimente istorice (acompaniate de interpretările lor). Problema apare atunci când încercăm să definim ceea ce este istorie și studii istorice. Multe din probleme în interpretarea teologică modernă constă în literatura modernă sau în presupunerea istorică proiectată pe vechea literatură biblică estică. Nu doar că este o apreciere potrivită a diferențelor culturale și temporale, dar există de asemenea și o literatură diferită. Ca și oameni vestici moderni, pur și simplu nu putem înțelege genurile și tehnicile literare ale scrierilor vechi din Orientul Apropiat, așa că noi le putem interpreta în genurile literare vestice.

Secolul al XIX-lea s-a apropiat de studiile biblice deprecind cărțile Vechiului Testament, clasificându-le ca istorice, documente unice. Acest scepticism istoric a afectat hermeneutica și investigația istorică a Vechiului Testament. Trendul curent înspre “hermeneutica canonică” (Brevard Childs) ne-a ajutat să ne concentrăm pe forma curentă a textului Vechiului Testament. Aceasta, în opinia mea, este un pod ajutător peste abisul înaltului criticism german al secolului al XIX-lea. Trebuie să avem de-a face cu textul canonic ce ne-a fost livrat de către istorici necunoscuți care și-au asumat procesul de inspirație. Mulți cercetători se întorc la presupunerea istoricității Vechiului Testament. Asta cu siguranță că nu va însemna negarea editărilor și corecturilor evidente ale Vechiului Testament de către scribii evrei de mai târziu, dar este o întoarcere crucială la validitatea istorică a Vechiului Testament și la documentarea evenimentelor adevărate (împreună cu interpretarea lor teologică).

Un citat din R. K. Harrison în *The Expositor's Bible Commentary*, vol. 1, în articolul “Historical and Literary Criticism of the Old Testament” ne este de mare ajutor:

“Studiile historiografice comparative ne-au arătat că, alături de hitiți, vechii evrei au fost cei mai acurați, obiectivi și responsabili în înregistrarea istoriei Orientului Apropiat...cărțile de studii a criticii formei ca Genesa și Deuteronom bazate pe diferite tipuri de table recuperate din situri ce include Mari, Nuzu și Boghazköy, au arătat că materialele canonice au suficiente părți non-literare în culturile unor popoare din Orientul Apropiat. Ca un rezultat, este posibil să vizualizezi cu un grad nou de încredere și să respecti acele tradiții timpurii ale evreilor ce au continuat a fi historiografice prin natura lor” (p. 232).

Eu sunt foarte recunoscător față de munca lui R. K. Harrison pentru că face o prioritate din a interpreta Vechiul Testament în lumina evenimentelor contemporane, culturi și stiluri. În cursurile mele de literatură evreiască timpurie (Genesa – Deuteronom și Iosua), încerc să stabilesc o legătură credibilă cu alte literatură vechi din Orientul Apropiat și artefacte.

A. Paralele ale Genesei literare din Orientul Apropiat istoric

1. Cele mai timpurii paralele culturale cunoscute ale Genesei 1-11 sunt tablele cuneiforme Ebla din Siria de Nord, ce datează din 2500 d. Hr., scrise în akkadiană.
2. Creația
  - a. Cea mai apropiată însemnare mesopotamiană referitoare la creație este, *Enuma Elish*, datând din aproximativ 1900-1700 d. Hr., și a fost găsită în librăria lui Asurbanipal la Ninive, cât și în alte locuri. Există șapte tablete cuneiforme în akkadiană care descriu creația lui Marduk.
    - 1) zeii, *Apsu* (bărbatul apelor proaspete) și *Tiamat* (femeia apelor sărate) au nedrept copii gălăgioși. Acești doi zei au încercat să reducă la tăcere zeii mai tineri.
    - 2) Unul dintre copiii zeilor, *Marduk*, a ajutat la înfrângerea lui *Tiamat*. Ea a format pământul din trupul ei.
    - 3) *Marduk* a format umanitatea dintr-un alt zeu înfrânt, *Kingu*, care a fost consoarta masculină a lui *Tiamat* după moarte lui *Apsu*. Umanitatea vine din sângele lui *Kingu*.

- 4) *Marduk* a fost făcut șef al panteonului babilonian.
- b. “Pecetea creației” este o tabletă cuneiformă care este imaginea unui om dezbrăcat și a femeii stand lângă pomul cu fructe, cu un șarpe încolăcit în jurul corpului și poziționat peste umărul femeii, ca și cum i-ar fi vorbit.
3. Creația și Potopul – *Atrahasis Epic* înregistrează revolta zeilor mai neînsemnați din cauza munci excesive și crearea a șapte cupluri umane care să presteze îndatoririle zeilor mai neînsemnați. Datorită (1) suprapopulării și a (2) zgomotului, făpturile umane au fost reduse ca număr printr-o plagă, două perioade de foamete și în final un potop, plănuț de *Enlil*.
- Aceste evenimente majore sunt regăsite în aceeași ordine în Geneza 1 – 8. Această compoziție cuneiformă datează aproximativ din aceeași perioadă ca *Enuma Elish* și *Gilgamesh Epic*, aproximativ 1900 – 1700 î.Cr. toate sunt în Akkadian.
4. Potopul lui Noe
- a. tablă sumeriană din Nippur, numită *Eridu Genesis*, datată în aproximativ 1600 î.Cr., vorbește despre *Zivsudra* și despre un potop viitor.
- 1) *Enka*, zeul apei, a avertizat despre venirea potopului.
  - 2) *Zivsudra*, un preot-rege, este salvat într-o arca.
  - 3) Inundația a durat șapte zile.
  - 4) *Zivsudra* a deschis o fereastră a corabiei și a eliberat câteva păsări pentru a vedea dacă pământul a apărut.
  - 5) El oferă ca sacrificiu un bou și o oaie când a părăsit arca.
- b. compoziție babiloniană ține cont de patru povești sumeriene, cunoscut ca *Epopoea lui Gilgamesh*, inițial datând din aproximativ 2500 – 2400 î.Cr/. deși forma scrisă a compoziției a fost cuneiformă acadiană, care este mai târzie. Relatează despre un supraviețuitor, *Utnapishtim*, despre care *Gilgamesh* spune, rege al *Uruk*-ului care a supraviețuit potopului și i-a fost acordată viață veșnică.
- 1) Ea, zeul apei, avertizează despre un potop și îi spune lui *Utnapishtim* (babilonian din *Zivsudra*) să construiască o arcă.
  - 2) *Utnapishtim* și familia sa, împreună cu plantele vindecătoare selectate, a supraviețuit potopului.
  - 3) Potopul a durat șapte zile
  - 4) Arca sa oprit în nord-estul Persiei, pe Mt. Nisir
  - 5) El a trimis afara trei păsări diferite să vadă dacă pământul s-a uscat.
5. Literatura mesopotamiană care descrie un potop antic se desprinde din aceeași sursă. Numele deseori diferă, dar scenariul este același. Un exemplu este *Zivsudra*, *Atrahasis* și *Utnapishtim* sunt unul și același rege uman.
6. Paralelele istorice din evenimentele timpurii ale Genezei pot fi explicate în lumina de pre-dispersare a omului (Geneza 10-11), cunoștințe și experiența lui cu Dumnezeu. Aceste adevăruri de bază ale istoriei au fost elaborate și mitologizate în povestiri despre potop care circulă la ora actuală în lume. La fel se poate spune despre: creație (Geneza 1-2) și împreunarea dintre îngeri și oameni (Geneza 6)
7. Zilele patriarhilor (Epoca de mijloc a bronzului)
- a. Tablele Mari – scrieri cuneiforme juridice (cultura Amonită) și scrieri personale în akkadiană din aproximativ 1700 î.Cr.
- b. Tablele Nuzi – arhive ale unor anumite familii (cultura Horite sau Hurrian), în scriere cuneiformă, scrise în limba akkadiană de la aproximativ 100 mile sud-est de Ninive, date aproximativ 1500-1300 î.Cr. Ele

- înregistrau proceduri în familie și afaceri. Pentru exemple mai specifice, a se consulta Walton, pp. 52-58
- c. Tablele Alalak – texte cueniforme din nord-estul Siriei datând din aproximativ 2000 î.Cr.
  - d. Unele dintre nume găsite în Geneza sunt denumite ca numele unor locuri din Tablele Mari: Serug, Peleg, Terah, Nahor. Alte nume biblice au fost deasemenea frecvente: Avraam, Isaac, Iacov, Laban și Iosif.
8. ”Studii de istorie comparată au arătat că, alături de cele hitite, vechile scrieri evreiești erau cei mai acurate, obiective și rezonabile înregistrări ale istoriei Orientului Apropiat.” R. K Harrison în *Biblical Criticism*, p. 5.
  9. Arheologia s-a dovedit a fi foarte de ajutor în stabilirea istoricității Bibliei. Totuși, este necesar un avertisment. Arheologia nu este un ghid absolut de încredere deoarece:
    - a. Tehnici sărace în excavările timpurii
    - b. Interpretări diferite, foarte subiective ale artefactelor care au fost descoperite
    - c. Dezacorduri asupra cronologiei Orientului Apropiat (deși o teorie este în curs de dezvoltare din inelel copacilor).
- B. Relatări ale perspectivei egiptene despre creație pot fi găsite în *Ancient Israelite Literature în Its Cultural Context*, de John W. Walton, Grand Rapids, MI: Zondervan, 1990. pp. 23-34, 32-34.
1. În literatura egipteană creația începe cu o apă primordială, nestructurată și haotică. Creația era privită ca dezvoltarea unei structuri dintr-un haos al apei.
  2. În literatura egipteană din Memphis, creația a avut loc prin cuvântul rostit de Ptah.
- C. Paralele cu Iosua din Orientul Apropiat antic
1. Arheologia a arătat ca cele mai multe orașe mari din Canaan au fost distruse și reconstruite rapid aproximativ în 1250 î.Cr.
    - a. Hazor
    - b. Lachish
    - c. Bethel
    - d. Debir (denumiă anteor Keriot Sepher, 15:15).

Arheologia nu a fost capabilă să confirme sau să infirme relatarea biblică referitoare la caderea Ierihonului (cf. Iosua 6). Aceasta se datorază faptului că site-ul arheologic este în stare proastă:

- a. Vremea/locația
- b. Reconstrucții mai târzii pe locul site-lui arheologic folosind materiale mai vechi.
- c. Incertitudinea datelor conform straturilor

Arheologia a descoperit un altar pe Mt. Ebal care fii corelat cu cel din Iosua 8:30-31

(Deuteronom 27:2-9). Este o relatare foarte similara cu cea regăsită în Mishnah (Talmud)

2. Textele Ras Shamra găsite la Ugarit descriu viața și religia canaanita din 1400 î.Cr.
  - a. Închinare de natură politeistă (cultul fertilității)
  - b. El era zitatea supremă
  - c. Consoarta lui el era Asherah (mai târziu ea este consoarta lui Baal) care era venerat sub forma unui stâlp sculptat sau un copac, care simboliza ”pomul vieții”
  - d. Fiul lor era Baal (Haddad), zeul furtunii
  - e. Baal a devenit ”zeul suprem” al pantheonului canaanit. Anat a fost consoarta lui.
  - f. Ceremonii similare cu cele adresate lui Isis și Osiris din Egipt
  - g. Închinarea la Baal era centrata în locuri numite ”înălțimi” ori platforme din piatră (ritualuri de prostituție)

- h. Baal a fost simbolizat printr-un stâlp ridicat din piatră (simbol falic)
3. Listarea acurată a numelor orașelor antice se potrivește cu scrierile unui autor contemporan, not later editor(s)
- a. Ierusalimul este numit Iebus 15:8; 18:16,28 (15:28 afirmă că iebusiții încă au rămas în Ierusalim)
  - b. Hebron este numit Chiriath-arba 14:15; 15:13,54; 20:7; 21:11
  - c. Chiriath-jearim este numit Baalah, 15:9,10
  - d. Sidon este menționat ca cel mai mare oraș fenician, nu Tir, 11:8; 13:6; 19:28, care devine mai târziu orașul important.

VECHIUL TESTAMENT RELATĂRI ISTORICE

- I. I. Declarații de deschidere
- A. Relația dintre VT și alte tipuri de cronică a timpurilor
1. Alt tip de literatură a Orientului Apropiat antic este mitologia
    - a. politeistă (de obicei zei umani reflectând forțe ale naturii dar folosind motive de conflict interpersonale)
    - b. bazate pe ciclul naturii (moartea și învierea zeilor).
  2. Greco-Romană este pentru divertisment și încurajare decât pentru a relata fapte istorice (Homer în mai multe rânduri reflectă motive mesopotamiene)
- B. Eventual folosirea a trei termeni germani ilustrează diferența între definițiile istoriei
1. "Historine," înregistrarea de evenimente (fapte concrete)
  2. "Geschichete," interpretarea evenimentelor arată importanța lor pentru omenire
  3. "Heilsgeschichte," cu referire la planul unic de răscumpărare a lui Dumnezeu și activitatea în cadrul procesului istoric
- C. Narațiunile din VT și NT sunt "Geschichete", care duc la o înțelegere Heilsgeschichte. Aceste sunt evenimente selectate teologic istoric orientate
1. Doar evenimente selectate
  2. Cronologia nu este așa de importantă ca teologia
  3. evenimente relatate pentru a dezvălui adevărul
- D. Narațiunea este cel mai frecvent gen literar întâlnit în VT. Se estimează că aproximativ 40% din VT este narațiune. Prin urmare, acest gen literar este folosit de Dumnezeu în a comunica mesajul lui Dumnezeu și caracteristic omenirii decăzute. Dar, aceasta se face, nu propozițional (ca și în cazul epistolelor din NT), ci prin implicare, însumarea sau dialogului selectat/monologului. Unii continuă să se întreabe de ce sunt aceste evenimente înregistrate. Ce încearcă să sublinieze? Care este scopul teologic?
- Acest lucru nu este menit să deprecieze istoria. Dar, aceasta este istoria ca și slujitor și canal al revelației.
- II. II. Narațiuni biblice
- A. Dumnezeu este activ în lumea Lui. Autorii Bibliei au ales inspirați evenimentele relatate pentru a descoperii pe Dumnezeu. Dumnezeu este caracterul principal al VT.
- B. Fiecare narațiune funcționează în mii multe moduri:
1. cine este Dumnezeu și ce face El în lumea Lui
  2. omenirea este descoperită prin modul lui Dumnezeu de a se ocupa de persoane individuale și entități naționale
  3. ca și exemplu, observați victoria militară a lui Iosua legată de performanța legământului (cf. 1:7-8; 8:30-35).
- C. Deseori narațiunile sunt înșirate împreună pentru a crea o unitate literară mai mare care relevă un singur adevăr teologic.
- III. III. Principii de interpretare ale narațiunilor din VT
- A. Cea mai bună discuție pe care eu am văzut-o despre interpretarea narațiunilor din VT este în cartea *How to Read the Bible For All Its Worth*, pp. 83-84, scrisă de autorul Douglas Stuart
1. O narațiune din VT, de obicei, nu ne învață în mod direct o doctrină
  2. O narațiune din VT, de obicei, ilustrează ori doctrine învățate propozițional din altă parte.
  3. Narațiunile înregistrează ce se întâmplă – nu neapărat ceea ce ar fi trebuit să se întâmple sau ce ar trebui să se

întâmples de fiecare dată. Prin urmare, nu fiecare narațiune în parte are o morală indetificabilă în poveste.

4. Acțiunile oamenilor din narațiuni nu sunt neapărat un exemplu bun pentru noi. Frecvent, este chiar opusul.
  5. Majoritatea caracterelor din narațiunile din VT sunt de departe a fi perfecte și la fel sunt și acțiunile lor.
  6. Nu ni se spune mereu la sfârșitul narațiunii dacă ceea ce sa întâmplat este bun sau rău. Se așteaptă sa avem abilitatea de a judeca pe a ceea ce Dumnezeu ne-a învățat direct și categori în altă parte a Scripturii.
  7. Toate narațiunile sunt selective și incomplete. Nu ne sunt date toate detaliile relevante (cf. Ioan 21:25). Ceea ce apare în narațiune este tot ceea ce autorul inspirat a crezut că e important ca noi să știm.
  8. Narațiunile nu sunt scrise pentru a da un răspuns la toate întrebărilor noastre teologice. Ele au particularitate, specific, scop limitat și au de a face cu anumite aspecte, lasând celelalte să fie tratate în altă parte, în alte moduri.
  9. Narațiunile ne pot învăța fie în mod explicit (prin care să ateste în mod clar ceva) ori implicit (clar implicând ceva fără a preciza acel lucru).
  10. La o analiză finală, Dumnezeu este eroul tuturor narațiunilor biblice.
- B. O altă discuție bună cu privire la interpretarea narațiunilor biblice este în *Toward Exegetical Theology* de Walter Kaiser. “ Un aspect unic al porțiunilor narative din Scripură este acela că, de obicei, scriitorul permite cuvintelor si acțiunilor unor oameni din narațiunea sa să transmită forța principală amesajului său. Astfel, în loc de a ne adresa declarații directe, acemene celor găsite în doctrină sau porțiuni de învățare a Scripturii, autorul tinde oarecum să rămană undeva în fundal în ceea ce privește învățăturile directe sau evaluare declarațiilor în cauză. Prin urmare, devine extrem de important să se recunoască contextul mai larg în care narațiunea se încadrează și să întrebăm de ce autorul a folosit evenimentele specifice selectate în ordinea exactă în care el le-a asezat. Indiciile duble ca sens acum vor fi aranjate în episoade și secțiuni de detaliu dintr-o harababură de discursuri posibile, persoane, sau episoade. Mai mult, reacția divină și estimarea acestor persoane și evenimente trebuie adeseori determinat de modul în care autorul permite unei persoane sau grup de persoane să răspundă la punctul culminant al secvenței selectate de evenimente; aceasta este, dacă el nu a întrerupt narațiunea pentru a prezenta estimarea proprie a ceea ce sa întâmplat (în această instanța, Dumnezeu)” (p. 205)
- C. În narațiuni adevărul se găsește în unitatea ansamblului literar și nu în detalii. Feriți-vă de dovada-textului sau folosirea narațiunilor din VT ca un precedent pentru viața voastră.

IV. Două nivele ale interpretării.

- A. Actul eliberator a lui YHWH, act revelant pentru sămâța lui Avraam.
- B. Voința lui YHWH pentru viața fiecărui credincios (la orice vârstă).
- C. Prima se concentrază pe cunoașterea lui Dumnezeu (mântuirea), al doilea pe servirea Lui (viața creștină prin credință, cf. Rom. 15:4; Icor. 10:6, 11)

ISTORIOGRAFIA VECHIULUI TESTAMENT COMPARATĂ CU CULTURILE CONTEMPORANE ALE ORIENTULUI MIJLOCIU

SURSE MESOPOTAMIENE

1. Ca și în majoritatea literaturii străvechi subiectul este de regulă regele sau ceva erou național.
2. Evenimentele sunt adesea incluse cu scop propagandistic.
3. De obicei nimic negativ nu este inclus.
4. Scopul era să suporte instituția status quo ori să explice ridicarea unui nou regim.
5. Distorsionările istorice includ:
  - a. înfrumusețarea victoriilor
  - b. victorii mai vechi sunt prezentate ca succese curente
  - c. doar aspectele pozitive sunt înregistrate
6. Literatura nu slujea doar ca scop propagandistic, ci avea și o funcție didactică.

SURSE EGIPTENE

1. Ele suportă un punct foarte static de vedere, ce nu a fost afectat de timp.
2. Regele și familia sa sunt obiectul acestei literaturi
3. Ea, ca și literatura mesopotamiană, este foarte propagandistică
  - c. Nu are aspecte negative
  - d. Înfrumusețează adevărul

SURSE RABINICE – TÂRZII

1. Încercarea de a face Scriptura relevantă de către Midraș, care mută punctul de la credința interpretului la text și nu se concentrează pe intenția autorului sau pe contextul istoric al textului
  - a. Halakha are de-a face cu adevărurile vieții
  - b. Haggada are de-a face cu aplicarea și încurajarea pentru viață.
2. Peshet – dezvoltările de mai târziu de la Marea Moartă. Folosește o abordare tipologică ce dorește să vadă împlinirea profetică pentru evenimentele trecute în contextul curent. Contextul actual a fost escatonul profețit (venirea noii ere).

Este absolut evident că genurile din vechiul Orient Apropiat și literatura evreiască de mai târziu sunt diferite de textele Vechiului Testament. În multe feluri genurile Vechiului Testament, prin dese caracteristici ale literaturii contemporane, sunt unice, în special în înșiruirea evenimentelor istorice. Cea mai apropiată de istoriografia evreiască este literatura hitită.

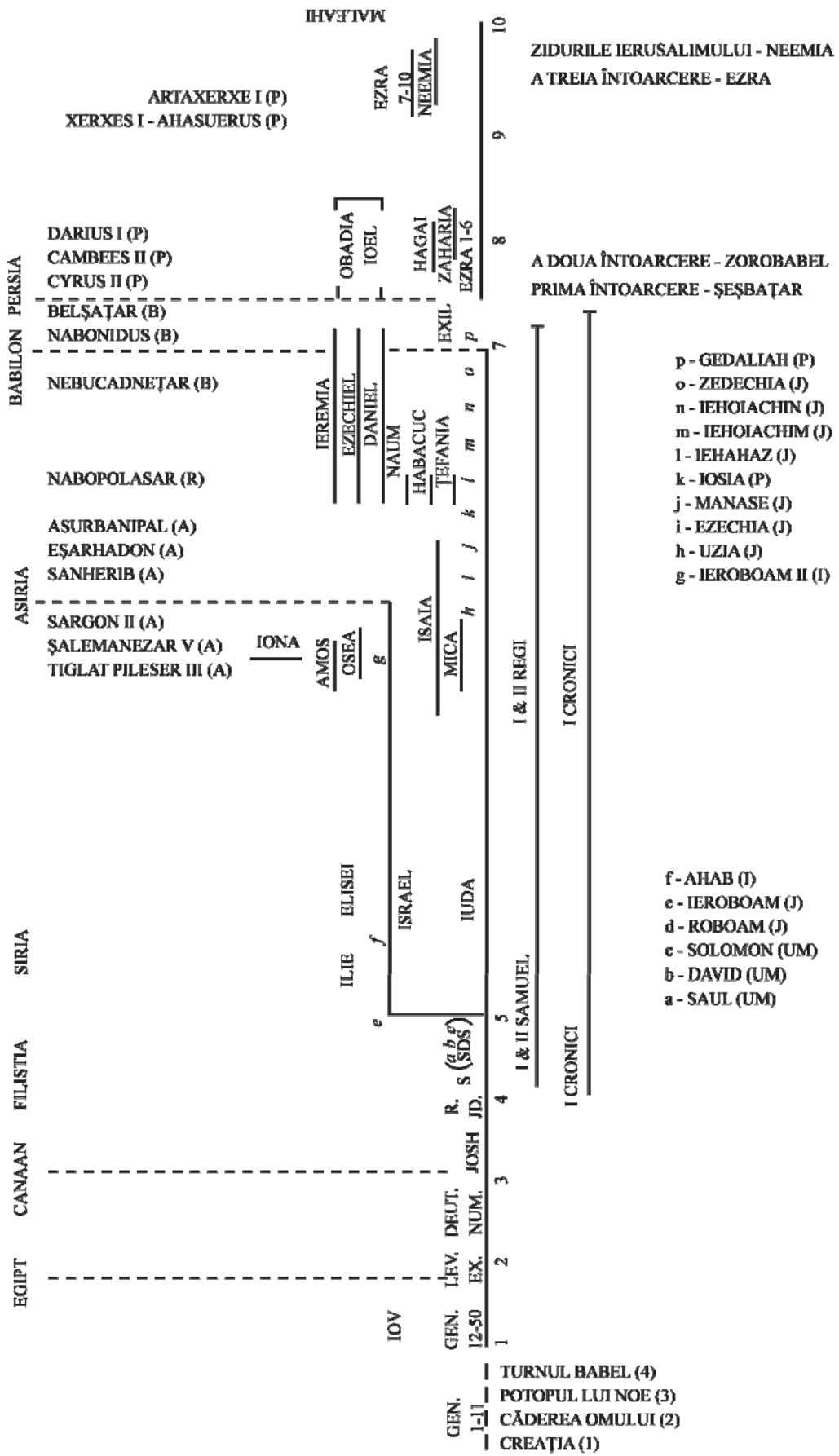
Trebuie să spunem că istoriografia străveche este foarte diferită de cea modernă, de istoriografia vestică. Aici este și problema interpretării. Istoriografii moderni încearcă să fie obiectivi (nepropagandiști pe cât posibil) documentului și înregistrărilor în secvența cronologică, exact cum s-au întâmplat. Atribuie documentului o cauză și un efect al evenimentelor istorice. E o atitudine caracterizată de detalii.

Doar pentru că istoriile Orientului Apropiat nu sunt ca și istoriile moderne, acest lucru nu le face greșite, inferioare sau nedemne de încredere. Istoriile moderne vestice reflectă presupuzițiile (bazele) scriitorilor lor. Istoria biblică este prin însăși

natura ei, prin inspirația ei, diferită. Există un sens în care istoria biblică este văzută prin ochii credinței ai autorului inspirat și pentru scopul teologiei, dar ea rămâne ca un eveniment istoric valid.

Această istoricitate a Vechiului Testament este importantă pentru mine ca un fel de a demonstra credința mea altora. Dacă Biblia poate fi demonstrată ca fiind istorică, atunci cererile credinței ei au un apel mai puternic către cei necredincioși. Credința mea nu stă pe confirmări istorice, arheologice sau antropologice, însă acestea ajută prezentarea mesajului Bibliei și oferirea credibilității care altfel nu ar fi avut-o.

Ca să concluzionăm atunci, istoricitatea nu funcționează în spectrul inspirației, ci în zona apologeticii și evanghelismului.

TEZE DOCTRINARE

Nu îmi pasă în mod special de declarațiile de credință sau de crezuri. Prefer să declar Biblia însăși. Dar îmi dau seama că o declarație de credință le va da celor care nu mă cunosc o modalitate de a-mi evalua perspectiva doctrinară. În zilele noastre, pline adeseori de erori teologice și de dezamăgiri, vine următorul sumar al teologiei mele.

1. Biblia, atât Vechiul cât și Noul Testament, sunt Cuvântul lui Dumnezeu inspirat, infailibil, autoritar și etern. Sunt auto-revelarea lui Dumnezeu atestată de om sub călăuzire supranaturală, singura noastră sursă de adevăr pur despre Dumnezeu și despre scopurile Lui și singura sursă de credință și de practică pentru Biserica Lui.
2. Există un singur creator și mântuitor veșnic, Dumnezeu. El este creatorul tuturor lucrurilor, văzute și nevăzute. El S-a descoperit ca iubitor și grijuliu, deși este și drept. El S-a descoperit în trei persoane diferite: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; cu adevărat diferiți, dar aceiași în esență.
3. Dumnezeu deține controlul activ al lumii Sale. Există un plan veșnic și neschimbător pentru creația Sa, dar și unul pentru fiecare individ, care permite liberul arbitru al omului. Nimic nu se întâmplă fără știința și permisiunea lui Dumnezeu, dar el le permite alegeri individuale îngerilor și oamenilor. Isus este Alesul Tatălui și toți pot fi aleși în El. Cunoștința anterioară a evenimentelor pe care Dumnezeu o are nu reduce oamenii la un anumit scenariu scris de dinainte. Noi toți suntem responsabili pentru gândurile și pentru faptele noastre.
4. Omul, deși creat după chipul lui Dumnezeu și fără păcat, a ales să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu. Deși au fost ispitiți de un agent supranatural, Adam și Eva au fost responsabili pentru egoismul lor intenționat. Răzvrătirea lor a afectat omenirea și creația. Toți avem nevoie de îndurarea și de harul lui Dumnezeu pentru condiția comună pe care o avem în Adam și pentru răzvrătirea noastră individuală intenționată.
5. Dumnezeu a oferit omenirii căzute o cale de iertare și de restaurare. Isus Cristos, singurul fiu al lui Dumnezeu, a devenit om, a trăit o viață fără păcat, și, prin moartea lui înlocuitoare, a suferit pedeapsa pentru păcatul omenirii. El este singura modalitate de refacere a relației și a părții cu Dumnezeu. Nu există altă modalitate de mântuire în afară de credința în lucrarea Lui încheiată.
6. Fiecare dintre noi trebuie să primim personal darul lui Dumnezeu de mântuire de restaurare în Isus. Acest lucru se face prin încrederea voită în promisiunile lui Dumnezeu prin Isus și printr-o întoarcere voluntară de la păcatul cunoscut.
7. Toți suntem iertați pe deplin și înnoiți pe baza credinței noastre în Cristos și a căinței de păcat. Dovada evidentă a acestei relații este o viață schimbată și care schimbă. Scopul lui Dumnezeu pentru omenire nu este doar raiul cândva, ci și asemănarea de acum cu Cristos. Cei care sunt cu adevărat mântuiți, deși strălucesc ocazional, vor continua să creadă și să se pocăiască toată viața lor.
8. Duhul Sfânt este „celălalt Isus”. El este prezent în lume pentru a-i călăuzi la Cristos pe cei pierduți și pentru a dezvolta asemănarea cu Cristos în cei mântuiți. Darurile Duhului Sfânt sunt date în momentul mântuirii. Ele sunt viața și lucrarea lui Isus împărțite în trupul Său, Biserica. Darurile, care sunt de fapt atitudinile și motivele lui Isus, trebuie să fie motivate de roada Duhului Sfânt. Duhul Sfânt este activ în zilele noastre cum era și în vremurile biblice.
9. Tatăl L-a făcut pe Isus Cristos cel înviat Judecătorul tuturor lucrurilor. El se va întoarce pe pământ pentru a judeca întreaga omenire. Cei care au crezut în Isus și ale căror nume sunt scrise în cartea vieții Mielului la întoarcerea Lui își vor primi trupurile veșnice de slavă. Ei vor fi cu El pentru totdeauna. Cei care au refuzat să

răspundă adevărului lui Dumnezeu vor fi separați pentru totdeauna de bucuriile părtășiei cu Dumnezeuul triunic.

Ei vor fi condamnați împreună cu Diavolul și cu îngerii lui.

Cu siguranță acestea nu sunt complete sau perfecte, dar sper că îți vor da aroma teologică a inimii mele. Îmi place afirmația

„În lucrurile esențiale – unitate, în cele minore – libertate, în toate lucrurile – dragoste.”